ISSN 0-1301-0220-2
9 770130 102202
84
AYLIK KÜLTÜR-FİZİK DERGİSİ
Mayıs 2001 Sayı: 2001/05 Fiyatı: 1.000.000 TL. (KDV Dahil)

ÖKÜZ

www.leman.com.tr

laraday doydoy laraday doy laraday laraday laraday doy

ÖKÜZ 6 YAŞINDA

- Soylu kaybedenleriz biz tirili li lay lom lay lay lom, soylu ayak takımıyız tirili li lay lom lay lay lom!
- Ben senin yaşındayken 9-10 kere sırıkta dönüyordum!
- Alem Jethrotal dinliyor, Jethrotal da Öküz okuyormuş!
- Senin bütün suçun ne biliyor musun; ben de zevk alacağım diye tutturuyorsun!

- Arkadaşlar bi dakika tarih tekerrür ediyor bişey eklemek isteyen var mı!
- Sizin uzuvlarınız hiç tek tek uyur mu, benim burnum şimdi uyudu!
- Çok naturel bir doğalımdır ben!
- 'Erenler Boyutu' isminde bir türkü bar açalım mı!
- Önce sevişsek de ön sevişmeyi arkadan yapsak!

- Ece Ayhan ile Dağlarca bu ay dergiyi asıp Sarıyer'e börek yemeğe mi gitmişler!
- Çalışırken aniden ensemden öpmeyin ya konsantranasyomim(!) bozuluyor!
- His Pokemonu musun olm sen!
- Tombik, senin şu dötü Fotoşop'ta küçültelim mi biraz!
- Musa bey siz de haklısınız, Özbekler de haklı, Gagauzlar da, Rintintin de!
- Yazın çok nefis olmuş yiğit, bir süre yayınlamayıp da okşasak ve sevsek!

- Gel, gel otur, etnik köken!
- Gece İnternet'e girdim kızlığım bozulmuş mudur?
- Üç kız büyüttüm hiçbiri senin kadar süslü değil be Ali Kemoş!
- Şeri şeri leydi diyorum, başka da bişey demiyorum!
- Ayakta uyumuyorum olm, ben pasif direniş yapıyorum!

- Hisli tashih yapmayın!
- Pokemon teyze nasılsın pokemon teyze!
- Benden iyisini mi bulacaklar sanki. İçkim yok, kumarım yok, aklım yok!
- Taciz olarak algılamazsan, kulağına bişey söyleyeceğim!
- Sinek Photoshop öğreniyor!

- Nasa teknolojisiyle çalışıyoruz ama hala karnımız acıkıyor!
- Bir kalıp peynir bile getirmedin bize, Adana dötüne girsin emi!
- Yo eşi psikiyatrist değil, o normal!
- Hayırlı tirajlar olsun!
- Yazı değil mübarek, duygu sağnağı!
- Anne-baba mıyız, editör müyüz anlamadım gittı!
- Cemo'nun sürreal tashihlerinden gına geldi be. Baksana 'Karım Nedret', olmuş 'Korum Nejdet'!
- Fil Oray, cam masaya oturma, çatlatıcan!

- Et kurabiyesi yok mu!
- Devrimci çorabını çıkarttığında, çorap kirden dik durmuyorsa o devrimci değildir!
- Noel baba'yla seviştim ben!
- Çok kalabalık kuruyorlar bu müzik gruplarını ya!.
- Sayfa ilişkisine girdik mi aşk biter!
- Hapşıracaktı, burnunu tuttu, osurdu!
- Çıkmış dilini ısırırım!
- Ooh bi dergi daha bitti! Hadi Süper'e gidelim, Öküz gibi içelim!

- Aa, anne salağa bak! Kafasına torba geçiriyor!
- Kapıyı kapa ki demokratik ortam soğumasın dost!
- O ooh güzel iş, iki tıkla bir osur!
- Açlıktan değil de çatlayarak ölsem daha az azap çekerim sanırım!
- 'İshir Aydır' ne olm!
- Sen yazıyı diz, ben ağdacıya gidiyorum!
- Frekansını bilmediğin radyoyu nasıl arayacaksın!
- Biri gelse, ben deliyim yazımı yayınlar mısın dese, raporu olmadan deli olduğunu nasıl anlayabiliriz ki!

- Saygısızlık olarak algılamazsan seni evire çevire dövmek isterim!
- Millenyumda kadınlar üç memeli, erkekler dört penisli olacakmış!
- Gümüşlük nasıldı abi? On beş gün kalmışsın arap daşşağı gibi olmuşsun!
- Dergi bitince ya Amerika'ya Ragıp Abi'ye, ya Avusturalya'ya Nihat Abi'ye misafirliğe gidelim!

- Hep Öküz, Öküz, başka bir şey yapmıyacağaz mı? Ömrümüz böyle mi bitecek!
- Bu duvarı size verelim mi, istediğinizi yapın!
- Ulan takvim vermeyi unuttuk. Neyse seneye veririz!

mırın kırın etmedik, "bu ülkede bu işler olmaz" demedik, car car konuşmadık, kimseyi kimseye kırdırmadık, hem geleneğe hem geleceğe sahip çıktık, hayattan uzak bir dergi kavramına hoş bakmadık, hayatın hiçbir alanını diğer alanlarından üstün tutmadık, sanat ve edebiyatı elit bir tabakanın, küçük bir azınlığın uğraşı olarak görmedik, yüzde 51 biz şanslıyız dedik, hayat neredeyse sanat oradadır diye düşündük, derdi, meselesi, anlatacak bir cümlesi olan herkese sayfalarımızı sonuna kadar açtık, dünya kadar bir düş kurduk ve iyice yaklaştık, her türlü davalara, karalamalara pabuç bırakmadık, bu coğrafyayı, bu insanları ve geçmiş deneyimlerini tek ilham kaynağı bildik, fazla söze ne hacet... Öküz'e ilk gününden bugüne tam 5 yıldır saman ve su veren herkese ve on binlerce ÖkÜz dostuna çok çok

teşekkür ederiz...

Akşamsefası

Alooo! Öküz'den Arıyoruz?!

"Ben günah kadar beyazım,
O tövbe kadar kara"

Sezai Karakoç

Alo Öküz'den arıyoruz, Jülide Kural'la mı görüşüyoruz?
- Evet, benim.
Barış İçin Kadın Dayanışması'ndan bahseder misiniz?
- Barışın en çok kadına yakıştığını düşünüyoruz. Çünkü tarih boyunca savaşları kışkırtan hep erkekler. Barışı ancak kadının sağlayabilceğini düşünüyoruz. Bu romantik ama aynı zamanda gerçekçi bir amaç.
İlk durağınız Diyarbakır'dı. Bu geziden istediğiniz sonuçları alabildiniz mi?
- Diyarbakır'ı seçme nedenimiz, 15 yıllık bir savaş sürecinin ardından barış talebinin oradan fışkıracağını düşünmemizdi. Orada çok kararlı bir kitle karşıladı bizi. Oradaki kadınları dinlemeye gitmiştik. Ve çok kararlı, inatçı bir barış talebiyle karşılaştık. Bizim için çok sarsıcı ve etkileyiciydi. Aynı zamanda çok medyatik de oldu. Zaman zaman bir şeyin medyatik olması onun derin olmaması, içinin boşaltılmış olması gibi yorumlanır. Aslında ben de böyle düşünenlerdenim. Ancak orada bunun tam tersi oldu. Düşündüğümüzden çok daha geniş yelpazeden, farklı dünya görüşlerinden kadınlar bir araya geldi.
Bundan sonra da Batman'a gideceğinizi duyduk...
- Batman'ın bir özelliği var; Türkiye'de kadın intihar oranının en yüksek olduğu yer. Bireysel acının, ekonomik yoksulluğun, din baskısının en yoğun yaşandığı bir yer. Yolculuğumuzun asıl nedeni oradaki kadınları dinlemek, anlamak, paylaşmak... Bu gidişimizde sohbeti öne almayı düşündük. Ev toplantıları, söyleşiler, paneller düzenleyeceğiz. İçimizden gelirse şiirler şarkılar söyleyeceğiz, biz bize olacağız. 9-10 Haziran'da oradayız. Batman bizim için ikinci adım. Hep bir adım daha atmayı planlıyoruz. Bu ağır bir sorumluluk. Kadınlar arasında olması gereken gerçek dayanışma yollarını arayacağız.
Başka projeleriniz var mı?
- Batman gezisiyle birlikte bir belgesel ve kitap projemiz de var. Çalışmalara başladık. Diyarbakır ve Batman gezilerinden sonra, oradaki kadınları İstanbul'a davet edeceğiz. 1 Eylül Barış Günü burada olacaklar. İstanbul'daki toplantı daha geniş kapsamlı olacak. Çünkü buradaki olanaklarımız, hareket imkanımız daha fazla.
Eklemek istedikleriniz...
- Bu, sınırları açık bir oluşum. Herkese, her türden kadına açık. Hiç kimse bunun belirleyicisi, lideri, sonlandırıcısı değil. Çünkü bu tür kavramların erkek egemen bir dilin ürünü olduğunu düşünüyoruz. Bu, özgür kadının barışı arama yolu diye düşünüyorum.
Teşekkür ederiz, kolay gelsin...
- Ben teşekkür ederim.

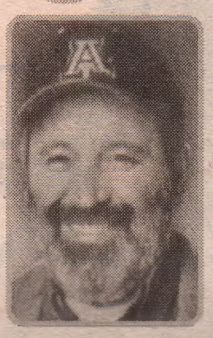

Alo Öküz'den arıyoruz, Savaş Ay'la mı görüşüyoruz?
- Buyrun, benim.
Dansöz'e izleyici ilgisi nasıl, tepkiler geliyor mu?
- Benim konuştuğum izleyiciler, iyi dedi. Değişik, çizgi dışı, alışılmadık olduğunu söylediler. Benim yapmak istediğim de buydu. Seyircilerin tepkisi iyi ama sinema yazarları sevmedi.
Basındaki eleştiriler gerçekten de pek olumlu değildi. Bunu nasıl değerlendiriyorsunuz?
- Aslında sinema yazarları filmi değil, benim ne kadar kötü bir adam olduğumu anlatıyorlar. Bunun nedeni nedir bilmiyorum. Zaten sinema eleştirmenleriyle nasıl konuşulur, ilişkiler nasıldır bunu bilmiyorum.
Oyuncu kadrosuyla ilgili de çok eleştiri aldınız...
- Oyuncular konusunda çok ince eleyip sık dokudum. Roller, canlandıran oyuncuların bire bir öyle olması gerektiği ya da öyle oldukları için o kişilere dağıtıldı. Mesela bir çengi arıyorduk, İlknur Soydaş dışında ikinci bir insan yok o rolü taşıyacak. Deneme çekimi için çingene mahallesine götürdüm onu. Bir buçuk ay boyunca ders aldı. Onun jürisi Dolapdere ve Hacıhüsrev kadınlarıdır.
Filmin gösterildiği salon sayısından memnun musunuz?
- Ben 35 salonda oynamasını istiyordum, yapımcı bunu önce 40'a sonra, 50'ye sonra da 56'ya çıkardı. Dansöz 10 günde 100 bini devirdi.
Yeni projeleriniz var mı?
- Senaryo yazmaya devam ediyorum. Çok keyif alıyorum. O senaryolardan bazılarını birkaç yapımcı hayata geçirmek istiyor. Yalnız ikinci filmde tüm yumurtalarımı aynı sepete koymayacağım. Bu filmde hem yapımcı, hem yönetmen, hem senarist, hem oyuncuydum. Bunlar birbirini reddeden şeyler. Mesela yönetmen Savaş Ay, filmin iyi olması için bir sürü şey istiyor ama yapımcı Savaş Ay buna pek yanaşmıyor.
Televizyona devam edecek misiniz?
- Savaş Ay firması artık TV devrini tamamlamıştır. Geçen sene TGRT'yle anlaşmam bittiğinde ya bu işi nadasa bırakırım ya da amatör bir ruhla yaparım demiştim. Kanal 6'da altı aydan beri bir kuruş almadan çalışıyorum. Yanımda gençler var, bu onlar için training oluyor. Benim tarzım televizyonculuğun, şu anda makbul olduğunu söyleyemem. Televizyona bakın Uğur Dündar, İbrahim Tatlıses, Beyaz yok.
Seyirci yeni şeyler istiyor.
Teşekkür ederiz...
- Ben teşekkür ederim.

Alo Öküz'den arıyoruz, Buğday Dergisi mi?
- Evet, ben Yasin Sancak.
Derginizden bahseder misiniz?
- Buğday üç senedir çıkıyor. Dergimizin de sahibi olan Victor Ananias'ın kurduğu Bodrum Vejetaryen Restoran'la beraber çıkmaya başladı. Önceleri bülten halinde çıkıyordu, 99'un Eylül ayından beri dergi formatında.
Amaçlarınız neler?
- Amacımız, çevreye saygılı, tüketim alışkanlıklarında doğayla dengeli bir alışveriş felsefesi benimsetmek, ekolojik tarımdaki gelişmeleri takip etmek, sağlıklı bireysel gelişimin farkında olan, yaşamda yeni bir umut arayan bireylere ulaşmak.
Buğday'da ne gibi konular yer buluyor?
- Yaşamın her alanından konulara yer vermeye çalışıyoruz. Ama daha çok ekolojik tarım, ekolojik ürünler, sağlıklı beslenme, ekolojik köyler, bireysel gelişim, koruyucu sağlık gibi konularla ilgili yazılar oluyor.
Ekolojik ürün nedir?
- Doğaya ve insan sağlığına zararlı hiçbir kimyasal madde içermeyen ürünler. Bu ürünler, üretimin her aşamasında Tarım Bakanlığı'nın izin verdiği kuruluşlarca denetlenip sertifika alıyorlar. Biz, Alman Rapunzel firmasının İstanbul'daki toptan dağıtıcılığını da yapıyoruz. 100'e yakın ekolojik ürünümüz var. Yeşilköy, Adana ve Kuşadası'nda Buğday dükkanları bulunuyor.
Buğday'ın dergicilik dışında başka ne gibi faaliyetleri var...
- Bu sene 8. Avrupa Vejetaryenler Birliği Kongresine Türkiye'de ev sahipliği yapacağız. GEN'in (Küresel Ekolojik Köyler İletişim Ağı) Türkiye'deki yayın organıyız. IFOAM (Uluslararası Ekolojik Tarım Hareketi Federasyonu) ve Avrupa Vejetaryenler Birliği üyesiyiz. Ayrıca şu anda vakıflaşma aşamasındayız; bu konuda çalışan, üreten herkesi aynı çatı altında toplamayı amaçlıyoruz.
Dağıtımı, periyodu...
- Dünya Süper Dağıtım tarafından dağıtılıyor. Elden de dağıtmaya çalışıyoruz. Ayrıca abonelik sistemimiz de var. Ama dağıtım konusunda desteğe ihtiyacımız var ve desteğe açığız. Dergimiz, iki ayda bir yayınlanıyor.
Teşekkür ederiz, iyi yayınlar...
- Size de...

Alo Öküz'den arıyoruz, Everest Yayınları mı?
- Evet, ben Barış Behramoğlu.
Genç bir yayınevisiniz. Yayıncılık nasıl gidiyor?
- İyi gidiyor. Türkiye'deki yayın anlayışını değiştirmek istiyoruz. İyi yayıncılık, iyi baskı, iyi romanlar ve iyi yazarlar hedefimiz. Oturma süreci içindeyiz ama bu bir yıl içinde iyi bir yer edindik.
Bu ekonomik ortamda piyasayla ilgili memnuniyetsizlikleriniz var mı?
- Memnuniyetsizliğimiz, okurların kitap alırken light kitapları tercih etmeleri. Satış açısından amaçladığımız yerde değiliz. Okura ulaşmak için kitap fiyatlarını piyasanın altında tutmaya çalışıyoruz.
Yayın politikanızdan bahseder misiniz?
- Çok popüler olan yazarları tercih etmemeye çalışıyoruz. Ama tabii ki ticari kaygımız var; popüler yazarları da 'Fosforlu Seri' adı altında ayrı bir seri yaptık. Fakat yine de belli bir kalitesi olan yazarları tercih ediyoruz. Belli bir çizgimiz var, popüler olana yer vermek istemiyoruz. Yer vermek istediğimiz çağdaş edebiyat ve iyi edebiyat. Bir kültür yayıncılığı yapmak istiyoruz.
Yayına hazırladığınız kitaplar hangileri?
- Michail Ignotis'in Asya isimli kitabı var. Bu kitap, yüzyıldan fazla yaşamak isteyen, yüzyıla başkaldıran Asya isimli bir kadını anlatıyor. Bir de Che'nin Afrika Günlüğü var.
Eklemek istedikleriniz...
- Okuyuculardan, Zadie Smith'in İnci Gibi Dişler romanının ilgi görmesini istiyoruz.
Umarız beklediğiniz ilgiyi görür.
- Teşekkür ederiz, iyi yayınlar.

Alo Öküz'den arıyoruz, Turist Dergisi mi?
- Evet, ben Hakan Feyyat.
Derginizden bahseder misiniz?
- Dergimiz Scala Yayıncılık bünyesinde çıkıyor. Turist, bir kent kültür dergisi. Özel tanıtım sayımızı bayilerde bulabilirsiniz. Dergimiz bundan sonra üç aylık periyodlarla yayınlanmayı sürdürecek.
Neden Turist?
- Turist adı, Türkiye ve İstanbul kelimelerinin kısaltmalarından oluşuyor. Dergimizin tanıtım sayısının kapak dosyası da "Bir Ömürlük İstanbul" başlığı altında, Türk sinemasının büyük ismi Sadri Alışık ve onun İstanbul'una ayrıldı. Sadri Alışık'ın 'Turist Ömer'i birçok anlamda dergimizin kendini ifade etmesine yardımcı oldu.
Gelecek sayılar için projeleriniz neler?
- Turist dergisi bundan sonra, Türkiye'nin İstanbul'unu ve İstanbul'daki Türkiye'yi sayfalarına getirecek. Gündelik sıkıntılarıyla cebelleşen İstanbul'u, zaman tünelinde geçmişe ve geleceğe uzanan, tarihi, kültürel kimliği ve insan dokusuyla kucaklayacak. İstanbul'da yaşayan herkesi bütün sesleri ve renkleriyle bir araya getirmeyi planlıyoruz. Bundan böyle okurlarımızdan gelecek fikir ve önerilerle yolumuzda ilerlerken elbette yeni sokaklara çıkacağız.
Tirajınız nasıl?
- İlk sayımız 12 bin basıldı ve tükendi. Önümüzdeki sayılarda kitap eklerimizle birlikte, yerel yönetimlerin de desteğiyle tirajımızı artırmayı düşünüyoruz.
Eklemek istedikleriniz...
- Sunuş yazımızda da belirttiğimiz gibi bütün değişenlere ve değiştirdiklerimize rağmen, İstanbul hâlâ bir masal. Öküz dergisine başarılar dilerim.
Teşekkür ederiz, yolunuzda başarılar...
- Biz teşekkür ederiz.

Akşamsefası

Alo Öküz'den arıyoruz, Dördüncü Kuvvet Medya mı?
- Evet, ben Ertuğrul Acar..
Medya artık birinci kuvvet siz hala dördüncü kuvvet olduğunuzu mu iddia ediyorsunuz?
- Maalesef söylediğiniz gibi, artık medya birinci kuvvet gibi davranıyor. Kanun yapıcıları kendi istekleri doğrultusunda yönlendiriyorlar, ellerine fırsat geçtiği zaman ülkenin nasıl yönetileceği konusunda hükümete akıl veriyorlar ve yargılıyorlar. İşine geldiğinde de halkın desteğini arkasına alarak amacı doğrultusunda kullanıyor. Hatta şöyle bir yargıya varsak fazla ileri gitmiş olmayız sanırım. Artık tek güç var. O da medya. Korkuyorum yakında sitenin ismini Birinci Kuvvet Medya olarak değiştirmek zorunda kalacağız. Çünkü çağın gerisinde kalmak istemeyiz(!)
Ne kadar zamandır internette yayındasınız?
Dördüncü Kuvvet Medya 1995 yılında Kanal 7'de Ahmet Tezcan yönetiminde başladı. En son Kanal 6'da yayınlandı. Son iki buçuk yıldır da internette yayında. Ben DKM'ye bir buçuk yıldır katkıda bulunuyorum. Önceleri sadece medya kitapları konusunda yazıyordum. Ancak son yedi aydır Ahmet Tezcan'la birlikte aynı ortamda çalışıyorum. Sitenin hem editörlüğünü hem de webmasterliğini yapıyorum.
Medyayı eleştiren siteler her geçen gün artıyor, neden?
- Sanırım medyanın bozuk olmasından. Aksi takdirde bu kadar site malzemeyi nereden bulacak da yayınını sürdürecek. Fransa'da bizim işimizi yapan bir tane oluşum var. Bu bizim tercihimiz değil. Bu medyanın doğurduğu bir sonuç.
Günde kaç kişi tıklıyor, en sıkı okuyucularınız kimler?
- Son üç aydır tirajımızda müthiş bir artış var. Bu medyaya güvenin kalmamasından kaynaklanıyor. Gazete tirajları son üç ayda yaklaşık 1 milyon tiraj kaybetti. Bu tirajı da internet siteleri kapıyor. Çünkü özgür ve sansürsüz yayın yapma imkanı var. Bizi günde 10 bin kişi okuyor. En sıkı okuyucularımız ise; Aydın Doğan, Dinç Bilgin (şu an bizi okuma imkanı yok; bizi okumak için yanıp tutuştuğunu tahmin ediyorum.) Zafer Mutlu ve Ertuğrul Özkök.
Hiçbir yerde okuyamadığımız haberleri sizde görüyoruz. Size underground medya diyebilir miyiz?
- Valla neden demeyeceksiniz ki. Zaten internette en iyi haberciliği underground diye tabir edilen siteler yapıyor. Hiçbir yerde yayınlanmamış ve gerçekleri ortaya koyan haberler yayınlıyorlar.
Başınız belaya giriyor mu?
- Hem de nasıl. Bazen e-mailimize ölüm tehditleri geliyor. İlk zamanlarda biraz çekiniyordum ama bu korkumu yendim. Artık gülüp geçiyorum. Son olarak da Aydın Doğan tarafından 25 milyarlık tazminat davası açıldı. En ciddi "bela" bu sanırım. Benim için iyi hayat tecrübeleri oluyor doğrusu bunlar.
Davayı kaybederseniz bu parayı nereden bulacaksınız?
- Tabii ki o kadar paramız yok. Bir de bu ekonomik kriz ortamında nasıl bu parayı bulacağız o var. Eğer davayı kaybedersek borcumuzu ödemek için Dışbank'tan kredi almayı düşünüyoruz!
Mahkemenin tarihi ne zaman, karşı medyacıları davet ediyor musunuz?
- İlk duruşma 1 Mayıs 2001 tarihinde İstanbul Adliyesi'nde. Bu davaya karşı medyacı olsun olmasın herkesi davet ediyoruz. Orada iki taraf olacak. Tekelci medya ve özgür medya.
Adresinizi verirseniz belki Öküz okurları da sizi tıklarlar...
- www.dorduncukuvvetmedya.com
Teşekkür ederiz...
- Ben teşekkür ederim.

Alo Öküz'den arıyoruz! Sezai Sarıoğlu ile mi görüşüyoruz?
- Evet, buyrun ben Sezai Sarıoğlu...
Kitabınız Nar Taneleri yeni çıktı...
- Evet... Sol resmi tarihlerin TARİH, AYNA ve ÖTEKİ korkusu sürerken Nar Taneleri/Gayriresmi portreler ile okurun önünü kesmemin bir nedeni var... Kitabın adından başlayayım...
Tabii buyrun Sezai Bey...
- Çağrışım kaynağım, isim ebem ustamız Bilge Karasu'nun lirik, yirmi dört ayar çağrışımlı bir tiradı: "Nar kentinde bir incir buldum. Narı da, inciri de övmek isterim. Anam her kışın en karanlık noktasında eve girerken bir nar atardı yere, bütün gücüyle; parçalanıp iyice dağılsın diye... Evin beti bereketi niyetine... Ardından hızla süpürüp silerdi ortalığı... Bir iki gün sonra, narın patladığı yerden çok uzakta incecik bir çıtırtı duyduğum olurdu ayağımın altında. Ne kadar dağılmışsa nar taneleri o kadar iyiydi... Topladıktan sonra söylerdim anneme, sevinsin diye." Ben de sol mücadele tarihinde yer almış, bir tarihin hem nedeni hem sonucu olan Nar Tanelerini övmek istedim. Tarihin ve coğrafyanın beti bereketidir onlar.. Binlercesinden sadece on dört tanesinin sivil, gayri resmi öykülerini yazdım. Bu yazım/anlatım tarzı sol resmi tarihin dışında, ötesinde bir ilk yazım denemesi/kitabı sayılabilir. Tüzük ve program kaygısı olmadan yazılan portreler, dil orak da şiir, deneme, sözlü tarih ve söyleşi olanaklarının geçişken kullanıldığı bir çalışma. Çünkü indirgemeci ve saptamacı siyasal dil, insanı bütün halleriyle anlatmaya yetmiyor. Can Yücel'in "başka türlü bir şey benim istediğim" dizesinden yola çıkarak, başka türlü bir anlatım/dil kurmaya çalıştım. Gayriresmilik, bir tür "gizli tarih" imgesini de içeriyor.
Kitabın ana fikri nedir?...
- Kitabın "ana fikirlerinden" biri; Edip Cansever'in "insansız anı yoktur. Var mıdır?" dizesinde gizlidir. Sol resmi tarihlerin tümünün yapısal sorunu, siyasal dili, edebiyatı kurarken kuru, indirgemeci oluşudur... Bu resmi metinleri okuyunca o tarihi yapan insanları görmek mümkün değil.. Öyleyse bu tarihin yeniden insanileşmesi gerekiyor... Çünkü insansız tarih de, insansız politika da yoktur.. Bu tarih kavramlardan başlayarak yeniden insanileşecekse, "öteki" anlatım biçimlerinin de açığa çıkması gerekiyor.. Nar Taneleri, unutulanların, sürekli açıklananların, artakalan görülenlerin, esamesi okunmayanların, siyasal, kütükten düşürülenlerin yeniden görünür kılınması.. Sevgilimiz olan, birlikte cezaevlerinde yattığımız, alıntı ezberlediğimiz, bildiri dağıttığımız "yoldaş" dediğimiz ama arkadaş olamadıklarımızın öykülerini görünür kılmak.. İkinci anafikir yine Edip'in "Sordular. Sorular benim insanlarımdır" dizelerinde içkindir. Sol resmi tarihin cevap anahtarı niteliğine karşın, Nar Taneleri'nde yer alan her insan, her öykü binlerce soruyu içeriyor, ezber bozan sorulardan söz ediyorum elbette. Metin Altıok; "bu aşk var ya bu aşk; / Dikkat / Yangında ilk kurtarılacak" der ya.. Devrimci tarih içinde yaşanmış binlerce öykü, resmi yangınlardan, karadüzen, gözbağcı, anlatımlardan kurtulmayı, özgürleşmeyi bekliyor...
Bu kitap bir karşı tarih yazımı mı?
- Değil... Ece Ayhan'ca söylersek, bizim mahallenin "sarışın tarihçileri" karşısında, "Karaşınların" tarih yazımı değil... Bu bir disiplin olarak muhalif tarihçilerin işi... Bu kitapta yapılan ise, bu tarihin sol resmi tarihlere bırakılamayacak kadar değerli, zengin olduğunun ilk örneklerini vermek... Çünkü çok önemli bir tarihsel sürecin bilgisi, belgesi ortada yok. 78 kuşağının binlerce militanının gerek devletle, gerek geleneği içinde yaşadığı olumlu olumsuz hayatlar, hatıralar, fotoğraflar ortada yok. Hani, "Elçiye zeval olmaz" denir ya... Benim iç dilim, çoğaltmalarımın ötesinde, konumum pasif aktarıcılık değil.. Bir tür kolaylaştırıcılık.. Bir tür şeyleşme değil söyleşme. Sonuçta ben Nar Taneleri'nin yalancısıyım!.. Nar Taneleri deyip küçümseyemeyelim... Onların resmi olmayan renkleri, kokuları var... Her biri Elitisin Çılgın Nar Ağacı'ndan devşirmeler.. İki gözüm tarihe ve siyasete aksın ki ben Nar'ın ve tanelerinin yalancısıyım...
Tarihe karşı bir korku mu var?..
- Evet. Sosyalistlerin, muhaliflerin Tarih korkusu, Ayna ve Öteki korkusu sürüyor.. Oysa dün ile bugün arasındaki çatışmanın, örtüşmenin anlamlı olabilmesi için, tarihimizle, alıntılarımızla, hayatlarımızla yüzleşmek için bu korkunu yenilmesi gerekiyor. En yenilikçi projelerde bile, solu yeniden tanımlayıp yeni bir sosyalizm tahayyülü için tarihe söz verilerek kurulan projelerde bile "eski tarih mukaddes" modası sürüyor. İşte tam da bu noktada her bireyin kendi kaderini tayin etmek için sivil itaatsiz olması gerekiyor. Bunun anlamı Can Yücel'in "Ne kadar yalansız yaşarsak o kadar iyi" dizesinin aslında devrim programı olduğunu bilmektir.. Tüzük ise "bir ağaç gibi tek ve hür ve bir orman gibi kardeşçe" dizesindedir Nazım'ın.. Devrimin devrimcilere, devrimcilerin devrime, yenilmemesi için her öznenin kendisiyle ve tarihiyle "ARACISIZ" konuşmasıdır Nar Taneleri. Bu kadar dayanışmasızlığı, bu kadar okumamaya vakit bulmayı, bu kadar şiirsizliği, bu kadar aşksızlığı muhaliflik kaldırmaz ki... Kitaptaki Nar Taneleri'nden Ali Küçük'ün kızı Zeynep, babasının "sulara karışmasından" sonra, "UTANDIRDINIZ ESKİ SİZLERİ" demişti. İşte sadece bu cümle ile bile sol resmi tarihler eleştirilebilir... Bu tür cümleler bir aynadır.
Kitapta başka neler var?..
- Kitapta fotoğraf okumaları da yer alıyor.. Böylece deneme olanağı anlatıma bilerek eklemlendi. Yaklaşık bir buçuk yıllık çalışma sonunda, bir tarihe ait fotoğrafların pek çoğunun "zorunluluk" nedeniyle bizzat muhalifler tarafından da yok edildiğini gördüm, üzüldüm. Yine de belge niteliğinde onlarca fotoğraf siyah-beyaz tadında kitapta yer aldı..
Bu kitap kaybedenlerin öyküsünü mü anlatıyor?..
- Nar Taneleri, kaybetme öyküleri gibi durabilir... Ama içinde kazanma umudu da var. Bu Turgut Uyar'ın "çıkmazın güzelliği" ile örtüşen bir duruş biçimi.. Bu nedenle her öykünün "bir acıya kiracı" durması, paradoksal olarak "mutsuzluk da bir gelişmedir" demeye getiriyor. Hep kaldıramayacağını kucaklayan bir kuşak, ancak kendi öykülerini görünür kılarak, bir tarihi değerli kılabilir. Öte yandan bu tür çalışmalar akademisyenlerin sözlü tarih, karşılaştırmalı tarih çalışmalarına da zemin olabilir. Sonuç olarak ben kendileriyle "aracısız", tüzük ve programsız konuşan Nat Taneleri'nin yalancısıyım. Tarihin, siyasetin, beti-bereketidir onların. Tarihin ve siyasetin altında buzağı arayan ÖKÜZ vasıtasıyla cümlesine iki... üç daha fazla selam ederim. Dünyanın bütün narları ve Nar Taneleri birleşin diyerek Marx abiden "bir "aferin almak isterim..
Kitabın oluşumuyla ilgili bir anınız var mı?..
- Doğanın kucağına yatıya gitmeden önce Nar Taneleri'nden Can yücel'e söz ettiğimde bana, "Devletin ve sol resmi tarihlerin yüzüne karşı konuşacaklar mı?" mealinden bir şeyler söylemişti.. Nar Taneleri, bu yirmi dört ayar Can Yücel "vasiyeti!"ni kırmayıp devletin ve resmi tarihlerin yüzüne karşı aracısız konuştular. "Aleyhistan da yeni bir lehçe" olmak kolay değil. Öykülerini benimle paylaştıkları ve toplumsal bir olgu olarak dolaşıma soktukları için nar Tanelerine teşekkür ediyorum. Bütün Nar'lar onlara...
Son olarak ekleyecekleriniz...
Meselemiz bitmeyendedir.. Edip Cansever'le bitirelim mi? *"Bin çift nar düşürülmüş gibi dalından bu onun sesi / sessizce yağan karda nar sesi"*
Teşekkür ederiz...
- Asıl ben teşekkür ederim Öküz'e...

Kemanen Kültür

Alo Öküz'den arıyoruz, Kemancı Kültür mü?
- Evet, ben Akın Ok.
Gitarın Asi Çocukları adında bir konser olacağını duyduk, bundan biraz bahseder misiniz?
- 6 Mayıs Pazar günü saat 18:00'de olacak. Yirmi iki sanatçı katılıyor. Cahit Berkay, Akın Eldes, Vecdi Yücalan, Serdar Öztop bu sanatçılardan bazıları... Giriş ücreti de 2 milyon lira.
Böyle bir konser vermek nereden aklınıza geldi?..
- Unutulan bazı kültürel değerleri öne çıkarmak için böyle bir şey yapmaya karar verdik. Türkiye ve dünya müziğindeki 68 imgesinden yola çıktık. Türkiye ve dünya 68'lilerinin anısına düzenlenecek bu performans günü konseri. Bu konserde Jimmy Hendrix, Janis Joplin, Bob Marley, John Lennon, Charlie Parker ve Jim Morrison anılacak. Aynı zamanda bu oluşumun bir kitabı ve CD'si de hazırlanıyor.
Teşekkür ederiz, mutlaka orada olacağız..
- Muhakkak gelin...

Akşamsefası

Gözümüz, Kulağımız Televizyonlarda

YEŞİM KOÇ - NİL PINAR ARIN

...Yaşamımız yarın gidecekmiş gibi, hep kalacakmış gibi devam ediyor. 8 Mart günü, **"günün anlam ve önemine uygun (!)"** bir skeç oynanıyor kadınlar koğuşunda. Sevk günü, kadınlar koğuşundan sahneler oynanıyor. Önce çarşafları ıslatan kitlesel bir ağlama tufanı. **"Gittiler, gittiler"** diye ağlıyor sahnedekiler. Sonra bir sessizlik, çarşaf bir yana atılıyor... Ardından sevinç çığlıkları, **"burası kadınlara kaldı!"** Yeni planlar, projeler. Ve gidenlerin Tekirdağ'daki halleri canlandırılıyor. Kafalarına geçirdikleri naylon çoraplarla traşlı kafaların görüntüsünü veriyor oyuncular, topallayarak, traşlı, aksak ama mağrur giriyorlar sahneye... Ve hücredekilerin halleri: 19 Aralık operasyonundan sonra, **"ah o bomba elinde değil de dilinde patlayaydı"** diyecek kadar gürültüsünden bıkmış olanın, gürültücüyle aynı hücreye konuluşu canlandırılıyor. Tiyatrocularımız amatör ama yetenekli. Gülmekten kırılıyoruz, hem kendi halimize gülüyoruz, hem gidenlerin haline.

Sonra sevk gününü anımsıyoruz... Gidenlerin ardından derin bir sessizlik, sadece hareket eden rinklerin sesi geliyor. Yeni ayrılıklar, yeni acılar. Herkes hüzünlü ama yedi yıldır göremediği eşiyle ancak birkaç ay aynı cezaevinde kalabilmiş olan Bade için hüznümüz daha büyük. Hüzünlü bir sohbete koyuluyoruz, kabinlerde yere çöküp. Bade, babasının anlattığı bir hikayeyi anlatıyor bize: "Acıyı denize vermişler: kabarmış taşmış. Alıp dağa vermişler: dağ yarılmış. Ondan alıp çöle vermişler: çöl kurumuş... Sonra insana vermişler: Bakmışlar bir şey olmuyor, bunda kalsın, dayanır, demişler." Gülümsüyoruz Bade'yi dinlerken. İnsan acıya dayanmanın bir yolunu keşfediyor bir biçimde.

Kalanlar için belirsizlik daha katmerli sürüyor. Bir kışı devirdik bahar geldi. Bir erik dalı geldi ziyaretten, baharın geldiğini anladık, kokladık beyaz çiçeklerini, erik kokuyordu. Nice tartışmalardan sonra girebilmişti içeri, erik dalıyla bahar. **"Canlı çiçek giremez, almıyoruz, yasak"** diyordu idare. Baharla birlikte, bizim kargalar da canlandı, yumurtlama zamanı, yuva yapıyorlar çatıya ve topladıkları çöpler bazı acemi kargaların ağzından, düşüyor havalandırmaya. Nebiş kuru bir dal bulmuş. Dilek ağacı yapacak. Kil kokusuna tutkun, seramikçi kadının becerikli elleri şimdi kil yerine bir top ekmek içini yoğuruyor. Ekmek içinde kaidenin üzerine oturtuyor kuru minik dalı.... Ekmek içinden iplikler yapıyor... Hepimiz bir dilek tutup Nebiş'in verdiği ipliklerimizi bağlıyoruz dilek ağacına. Ağacın en tepesine minicik bir kalp yapıp konduruyor Nebiş. Oğlu Taylan'ın, Azad'ın, Berfin'in Ayçe'nin, Ekim'in tüm çocuklarımızın kalbi bu diyor. Kırmızıya, boya çocuklarımızın kalbini diyoruz. Çocuklarımızın kalbi... Ya aramada giderse diyoruz Nebiş bize kızıyor; **"Kargalar bir sürü dal atıyor, ekmek içi mi yok, bir tane daha yaparım, hiç dert etmeyin."** Çocuklarımızın kalbi...

Ermenek'ten bir mektup geliyor aklımıza: "19 Aralık'tan sonra, iki defa eşim ziyarete geldi, iki defa da avukatım. Görüşüp sohbet edebildik. Oğlumu ziyarete getirmedi. Yaşanan olayları, TV'de izlediğinde epey olumsuz etkilenmiş. Olay olduğu gün sabah kalkıp TV izlemişler. Umut, ağlamış ve o anda (balıkları varmış, en son kalan balığı da o sabah ölmüş) sesli sesli "Balıkçık sen de dayanamadın biliyorum, biliyorum babama, babamlara bir şey oldu. O yüzden sen de dayanamadın" diyerek ağlıyormuş. "Anne ranzalar bile yanmışta xxx (karalanmış)"..."

Bayram'dan mektup geliyor Edirne F tipinden. Yarım saatlik görüşün son beş dakikası babası, Bayram'a oğlundan bahsetmiş: "Dur sana bizim ihtiyarı, babamı anlatayım. Ziyarette yine ağladı. Orda nasıl canım sıkıldı. Az daha kabin camlarını indirecektim, sakin ol dedim kendi kendime, biraz moral verdim, takıldım. 'Bak annem de, sen de ben gelene kadar ölmeyeceksiniz' dedim. Tekrar bir araya eleceğiz, yanına uğrayacağım. O da "allah bilir oğlum" dedi. "Ben anlamam bekleyeceksiniz" dedim. Biraz güldüm moral verdim. Artık makineli gibi konuşuyorum. Yarım saatte ne anlatırsak artık. Durumumuzu anlattım, neden ölüm orucu, neden direniş, vb. kazanacağız falan dedim. Zamanın dolmasına yakın, adamın aklına oğlum geldi, Ahmet Şahin. "Oğlun sürekli arıyor, seni soruyor, Dede babamı bul, babamın yanına git", diye. Ben de "oğlum yeni öğrendim nerede olduğunu, gideceğim, baban elbise istedi" diyormuş.

xxx (Karalanmış) Yüreğim tekrar şişti. Hem öfkelendim, hem sevindim. Yolda gelirken slogan atıyorum, ilelebet sürmeyecek bu diye. Ama geldik hücremize konduk. O çocuğun çırpınışı, haykırışı, yüreğime oturdu. Fütursuzca bağrı açık küfürler savurdum. Geldim oturdum yatağıma. Düşündüm, düşündüm... Sonra geleceğiz, yiğidim aslanım kafanı yorma, geleceğiz yan yana, kürdün oğlu, dedim içimden".

Karalanmış satırlar devam ediyor sayfalarca. Ve mektubun sonunda: *"Bugün Ahmet Şahin'in doğum günüydü, 14 Şubat ve ben oğluma yazdığım şiiri size, canlarıma gönderiyorum."* (Gelen mektuplarda şiirler özellikle karalanıyor. Edebi değerleri tartışılır olsa da, hücrelerde olanın ürettiği yerine sağlam ulaşmamalı!)...

"Bir yer daha duydu (karalanmış) bir yer daha
Bir çocuk binlerce kilometre uzakta Alp dağları eteğinde
bağırdı. Bağırdı gökyüzüne haykırdı. Duydum seni dedi.
Babam (karalanmış) iyi mi diye seslendi.
Gökyüzü bir kez de çocukla konuştu.
Hey çocuk, baban (karalanmış) iyi. Ama acı kayıplarımız var.
Ben ağladım, baban ağladı (karalanmış) ağladı.
Sen ağlama çocuk sen ağlama dedi.
Çocuk çırpındı umutsuzca, sağa sola saldırdı
Ve bir ses (karalanmış) sonra
bir çığlık duydum burada
baba, baba iyi misin diye
Yanıt veremedim (karalanmış) yanıt veremedim.
Yanıt veremedim, öyle baktık birbirimize."

İnsan yitirdiklerinin acısına dayanmanın yolunu keşfediyor bir biçimde Tekirdağ'a sevk edilen bir arkadaşımızın bizde kalan defterinden okuyoruz Tupamaroların kendilerini anlattıkları "Duvardaki Sarmaşık Gibi"den bir alıntıyı: "Hiçbir nesneye bağımlı hale gelmemeliydik. Yalnızca yalnızca elimizden alamayacakları şeylere dayanmalıydık: içimizdeki yaşama, düşlerimize hayallerimize, düşüncelerimize..."

Yeni bir genelge yayınlıyor bakanlık. İçeriye alınabilecek eşyaların listesi kapıya asılıyor: İki pantolon, bir takım elbise, iki kravat, iki tişört, iki kazak. Ailelerimizden kravat istemeye karar veriyoruz! Önümüzdeki arama, liste dışında olan her şey, toplanacak: Fazla giysiler, fazla eşyalar, ısıtıcılar vs. Ve sayaç takılacak cezaevlerine, elektrik parasını biz ödeyeceğiz artık. Mevcut ısıtıcılar yetmiyor, soğuk, üşüyoruz. Bulduğumuz bir alçı parçasını yontuyoruz kaşık sapıyla. Soba yapacağız hesapta. Eciş bücüş, bir şey çıkıyor, gülüyoruz eserimize bakıp. Kaktüse benzetiyoruz; ve boyamaya başlıyoruz, bir kaktüs, tepesine de gülen bir güneş konduruyoruz. Daha yanmadan içimizi ısıtıyor bile, bu çöl manzarası...

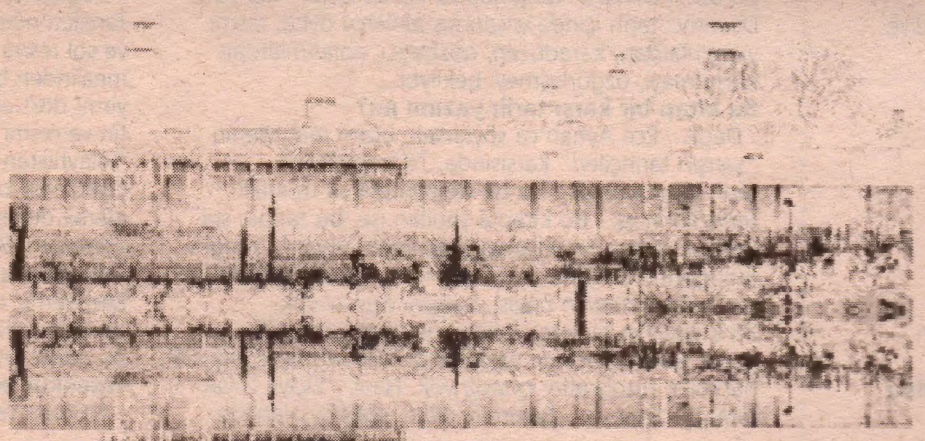

Mektupta anlatıyoruz sobamızı gururla Erkan'a. Gelen yanıtta, *"Kaktüs'den sıcaklık ummak da herhalde, kadınlara özgü bir rasyonellik anlayışı olsa gerek. Size iki tane Havai gömleği göndersem hiç ısınma probleminiz kalmayacak"* diyor. Önümüzdeki arama, ısıtıcımızı alacaklar nasılsa, nesnelere bağlanmıyoruz artık, içimizdeki çocuk Havai gömlekleriyle de ısınır elbet. Edirne'den bir başka "çocuktan" faks* alıyoruz. Hüsnü'den; *"Sana bununla ulaşabilirsem mutlu bir çocuk olacağım. Umarım bir an önce ulaşır. Bizler iyiyiz. Yolumuza devam ediyoruz. Bugün 109. ve 59. gün. Sizin durumunuzu merak ediyoruz. Oraya ilişkin, üst üste haberler aldık, ama yine de sizden iyi olduğunuzu duyma isteği ağır basıyor... Burası hem zorlu, hem tuhaf, hem de gülünç. Her şeye rağmen yaşamın ve kavganın tüm yönlerini farklı biçimler altında yaşamaya devam ediyoruz... Bu süreç karşımıza yaşamın ve kavganın yeni yönlerini çıkardı. Ve biz şimdi onlarla tanıştık. Onların birikimini ediniyoruz. Ben buraya geldiğim ilk günden beri kendimi çocuk gibi hissediyorum. Yeni şeylerle karşılaşıyorum..."*.

İçlerindeki çocukla, hücrelerdeki yaşamı her gün yeniden keşfediyorlar. Düşlerini de katıyorlar yaşadıklarına. Hanife, haftalarca mektup bekliyor eşinden. Ve nihayet bir posta günü geliyor mektubu Edirne'den, tek kişilik hücreden. Karalanmış, uzunca bir mektup. Seviniyoruz Hanife adına hepimiz. "Aşkım, sabah havalandırmaya çıkıp voltalamaya başladım. Bir böcek ters yöne doğru hızla beni geçti. Ardından bağırdım, 'yavaş ol, tabakhaneye b.. mu yetiştireceksin, bu hızla gidersen, birkaç adım sonra duvara toslayacaksın.' Ses vermedi. Dönüşte yanına vardığımda sırtını duvara dayamış başını tutuyor. 'Buldun mu belanı?' dedim. 'Buraya düşmekle zaten belamı buldum' dedi. Bu vesileyle sohbete koyulduk."

Böcek, Hanife'nin eşine uzun uzun koloni yaşamını anlatıyor, sohbette. İnsanlığın, ekolojik dünyayı alt üst eden, vahşetine öfke duyarak. Ama zavallı böceğin, anlattıkları sakıncalı bulunmuş olacak ki sansüre kurban gitmiş. "Siyasi böceğin" anlattıkları sakıncalı bulunmuş.

Ve devam ediyor mektup: *"Duvarı yarıya kadar tırmandıktan sonra bir gayretle o küçücük kanatlarına yüklendi. Önce düşer gibi oldu, ama sonra yükselmeyi başardı, duvarı aştı. Voltalamayı sürdürdüm. Voltalarken, hem onu, hem de söylediklerini ince ince düşündüm. Düşüncelere dalmaktan yan hücrede kalan Turan'ın sesiyle kurtuldum. Bak türünü ve adını bile sormadım.*

Benim de kendisine anlatacağım çok şey vardı. Ancak bana fırsat vermedi. Sonra öğreniyorum ki, Turan'ın hücresinde de iki günden beridir misafirlik yapan bir uğur böceği varmış. Yakında kendisiyle tanışırım artık."

Ölüm oruçları devam ediyor, 182. gün. Durumları gittikçe ağırlaşan altı arkadaşımız hastaneye kaldırıldı. Koğuşlarımızda altı yatak boş. Arkadaşlarımız için artık günler değil saatler önemli. Bu saatler geri dönülmez sakatlıklar yaratıyor. Zamanı durdurmak istiyoruz. Bedia bilincini kaybetti. Bilinci daha buradayken gidip gelmeye başlamıştı. Bilinci kaybolduğunda nerede olduğunu bile bilmiyordu. Doktorlar Gülnaz'ın vücudunun iflas noktasında olduğunu söylüyorlar. Gülnaz bilincini açık tutmak için inanılmaz bir irade gösteriyordu. Arkadaşlarımız gün gün saat saat eriyorlar. Gözümüz kulağımız televizyonda, haberlerde. Arkası arkasına ölüm haberleri alıyoruz. Ölüm haberlerinden başka birşey almıyoruz. Ve hâlâ F tiplerinde tecrit devam ediyor, toplumsal sessizlik devam ediyor...

Devam edecek...

Akşamsefası

100 Soruda Hayatın Anlamı - III

REWHAT

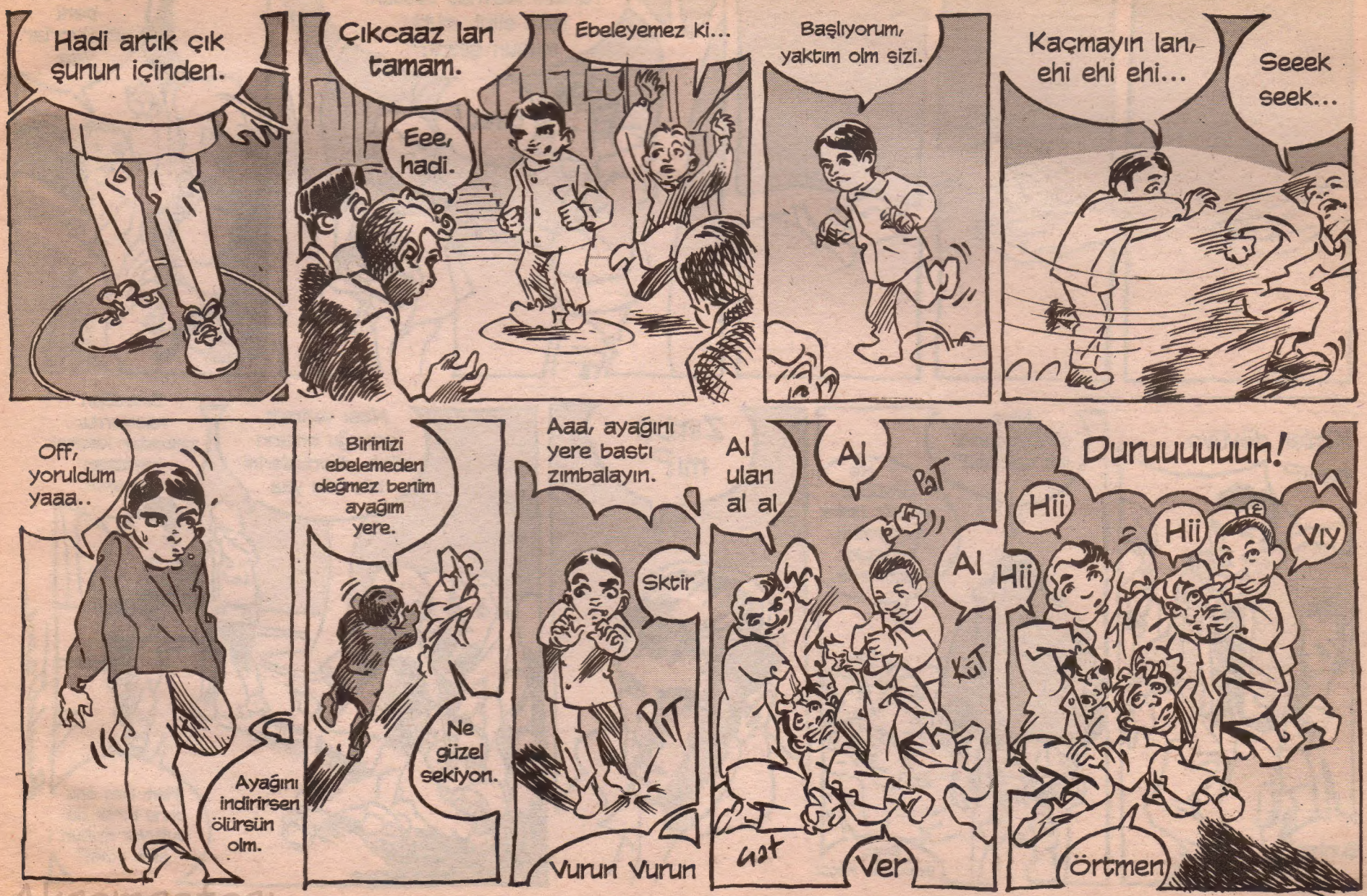

Akşamsefası

Ben size bu oyunu bir daha oynamayacaksınız demedim mi ha? Birbirinizi dövmekten zevk mi alıyorsunuz? Sonra velileriniz konuşuyor bu çocukları siz mi dövüyorsunuz diye.

O kadar meraklıysanız dayağa ben ne güne duruyorum? Bana söyleyin!

Aç elini bakayım Murat!

SLAK

Tarık sen de aç!

SLAK

Revhat sen de aç!

Tamam Revhat tuttum işte elini, mutlu musun şimdi?

Evet!

Ağbi, abla beni dövüyorlar yaa

Kimler dövüyo seni?

Şunlar!

Niye dövüyosunuz lan çocuğu?

Ne dövücez ya, biz zımba oynuyoduk. Zımbadan kaçtı ibne.

Ebet, sımpadan kaçtı.

Zımba mı?

Nası verirsin çocuğu onların eline, dövdüklerini bile bile yaa

Zımbadan kaçıyordu, zımbadan kaçmak hayattan kaçmaktır.

KUT.

Hem sen onu bunu bırak da, tutuyor musun elimi yine?

Akşamsefası

Boğazımıza yumruklar tıkanarak pencereden ölümün kıyısındaki arkadaşlarımızı seyrediyorduk. İsmet İnönü başkanlığındaki CHP bir dilekçe ile kanunun iptali için Anayasa Mahkemesi'ne başvurdu. Umut azdı ama yine de vardı. En azından, infazın gecikmesi başka olanakları yaratabilirdi. Deniz, bu gecikmeyi bir espriyle pencereden şöyle dile getiriyordu: "Haydi çocuklar, üç gündür fazladan yaşıyoruz. Kâr, kârdır."

Denizlerin İdam Gecesi

ORAL ÇALIŞLAR

Meclis Denizlerin idam kararını onaylamıştı. Artık her an asılmaları mümkündü. Cumhurbaşkanı **Cevdet Sunay**'ın imzalaması infaz için yeterliydi. Cezaevine hüzün çökmüştü. Meclis'in onayından sonra Deniz, Hüseyin ve Yusuf'u aynı davadan yargılandıkları arkadaşlarından ayırdılar. Onları havalandırmaya çıktıklarında görebiliyorduk. Pencereden el sallıyor, kaçamak sohbetler yapıyorduk.

Denizler, sanırım Mahirlerin **Kızıldere**'de öldürülmesini protesto amacıyla bir açlık grevine başladılar. Deniz, ince uzun boyuyla iyice süzülmüştü. Boğazımıza yumruklar tıkanarak pencereden ölümün kıyısındaki arkadaşlarımızı seyrediyorduk. **İsmet İnönü** başkanlığındaki CHP bir dilekçe ile kanunun iptali için Anayasa Mahkemesi'ne başvurdu. Umut azdı ama yine de vardı. En azından, infazın gecikmesi başka olanakları yaratabilirdi. Deniz, bu gecikmeyi bir espriyle pencereden şöyle dile getiriyordu: **"Haydi çocuklar, üç gündür fazladan yaşıyoruz. Kâr, kârdır."**

Tam bu günlerde Deniz'i, Hüseyin'i, Yusuf'u cezaevi müdürünün izniyle koğuşları dolaştırdılar. Bu, veda ziyaretiydi. Hepimiz hüzünlüydük ve ölüm yanı başımızdaydı. Öpüştük. Üzgündük ama bunu belli etmeyecektik. Deniz gelip benim yatağıma uzandı. Ayaklarını, ranzaya bağladığım ipe taktı, o sevimli haliyle konuşmaya başladı: **"Ne dersin, Cevdet Sunay bizim cezayı onaylar mı?"** diye sordu. Böyle bir gerçeği kabul etmeye gönlüm razı değildi. Ayrıca gerçekten de asamazlar diye düşünüyordum. **"Hayır, onaylayamaz. Bütün dünya böyle bir idama karşı. Cesaret edemez."** cevabını verdim. Deniz pek öyle düşünmüyordu. Onaylar inancındaydı. Ayağa kalktı, gülerek konuşmaya başladı, **"Hem zaten eğer o adamın imzasıyla kurtulacaksak, ölelim daha iyi."**

Vedalaştık, gittiler. Bu onları son görüşümüz, son kucaklayışımızdı.

Geceleri tetikte yatıyorduk, her an duyabileceğimiz acı haberi beklemenin gerginliği içindeydik. Mayıs ayının ılık bir geceyarısıydı. Mamak'ın çevresinden alışmadığımız sesler geliyordu. Tanklar, reolar büyük gürültülerle cezaevini sarıyorlardı. Hepimiz ayaktaydık, bir kısmımız küçük mazgal deliklerinden neler olduğunu görmeye çalışıyor, diğerlerimiz ise nefesimizi tutarak en küçük bir sesi kaçırmak istemiyorduk. Denizlerin hücrelerine bakan koridor hayal meyal görünüyordu. Ölüm sessizliğini birkaç manga askerin içeriye doluşması bozdu. Cezaevi müdürü **Albay Saldıraner**, **Üsteğmen Burhan Poturna** ve çok sayıda subay da koridora sıralandılar. Ardından zincir şakırtıları geldi. Koridorlar yeniden sessizliğe büründü. Denizleri göremedik. Arka kapıdan çıkarmışlar. Bu operasyon yarım saat kadar sürdü. Yine tank ve reo gürültüleri başladı ve bitti. Onları götürmüşlerdi. Koğuşta kimse kimseye bir şey söylemiyordu.

Biraz sonra Üsteğmen Burhan Poturna ve **Binbaşı Ayhan Kutluer** koridorda göründüler. Gülümsüyorlardı. Bize duyurmak amacıyla, **"Neyse, işi hallettik, artık gidip rahatça kahvemizi içebiliriz."** diyorlardı. O andaki öfkemizi ve çaresizliğimizi hatırladıkça hala kalbim sıkışır. **Poturna** ve **Kutluer**'in ölüm dolu yüzlerini hiç unutmayacağım.

Sabaha kadar konuşmadık ve uyumadık. Radyo sabah, bir sıkıyönetim bildirisiyle idam haberini duyurdu. İdama giderken sloganlar atmışlardı. Haberi bazı arkadaşların hıçkırıkları izledi. Merdivenlere çöküp kalmıştık.

Denizleri ölümle birlikte düşünmek mümkün değildi.

Deniz Gezmiş, ilk kez gözaltına alınıyor... 31 Ağustos 1966

Deniz Gezmiş, yakalandıktan sonra 1. Şube memurları arasında...

Deniz'den Bir Anı

Bir gece, oldukça ileri bir saatte, sanırım gece yarısını geçmişti, yatağımda sarsılarak uyandırıldım. **Deniz**'in önemli bir konuyu benimle görüşmek istediğini söylediler. Akşam sayımı çoktan yapılmıştı ve koğuşların kapıları kapatılmıştı. Kaldığımız yerler arasında, cezaevi ölçüleri içinde uzak sayılacak bir mesafe bulunuyordu. Gece vakti bunca kapıyı aşıp oraya nasıl gideceğim diye düşünmeye başladım. Uyandıran arkadaşın yüzüne umutsuzca ve biraz da tembellikle baktım. Deniz'in gardiyanlarla konuştuğunu, sorun çıkmayacağını söyledi. Alelacele giyinip kapıyı açtırdım. Bunca hazırlık yapıldığına göre önemli bir konu olmalıydı. Meraka düştüm, ara kapılardan hızla geçerek onların bulunduğu bölüme ulaştım. Koridordan Deniz'e seslendim. Hücrenin birinden kafasını uzattı ve **"Burdayım"** dedi. Girdiğim hücrede o yıllarda ODTÜ öğrencisi olan ve Deniz'le aynı davadan yargılanan **Semih Orcan**'ı gördüm. Kollarını karnına kavuşturmuş, sırtını duvara dayamış acıyla kıvranıyordu.

Ben, hâlâ gecenin bu saatinde Deniz'in neden çağırdığını merak ediyordum. Önce Semih'i sordum. Neden kıvranıyordu? Böbrek sancıları tutmuş. Deniz yanıma gelip, **"Otur hele, biraz konuşuruz"** dedi. Sonra söze başladı, gayet ciddi şekilde şunları söyledi: **"Oral'cığım Semih'in ağrısını durduramıyoruz. Sen Maocu'sun ya, belki akapunkturla acıyı kesebilirsin."**

Başkası olsa kalkıp boğazını sıkabilirdim. Ama bu Deniz, öylesine sevimli ve masum bakıyor ki, gülmekten kendimi alamadım. Hep birlikte makaraları koyverdik. Acılar içindeki Semih bile gülüyordu.

Akşamserüsü

Bursa'da pavurya, La Coruna'da da şiş kebap yenir mi? Bugün Atina'da yaşayan eski İzmirli'nin torunu ağlıyor da, Marsilya'ya yerleşmiş Sivaslı Ermeni'nin torunu ne yapıyor? Avrupalıyız tabii canım, İstanbul'un Avrupa yakasında oturuyoruz!

Şeftali, Buzuki, Kilise ve Deniz

RAGIP DURAN

Kadın özel sayısı, İşsiz gazeteciler dosyası derken iki ay yazı yazamadım Öküz'e. 60 günde pasaportumda giriş-çıkış damgaları artmış. Hayali günlüğüm kalınlaşmış. Dört kentten izlenimler:

BURSA: Renault ve **Fiat** gelmeden önce, 60'lı 70'li yılların şeftali **Bursa**'sı tabii ki Yeşil'ini de yitirmiş, ipek böceklerini de. Karosöri ve civatalar yağlıdır. Neyse ki İskender Kebabı yerinde duruyor. Şıra ile hala çok iyi gidiyor. Osmanlı'nın ilk başkentinde gençler rock meraklısı. Bandırma ve Eskişehir'de de Amerikalı havacıları varken, PX'ler ve özel radyolar sayesinde 30-40 yıl önce **Elvis Presley** dinlerdi yöre sakinleri. Bursa'da eski garajın yakınındaki cep telefonu çarşısı Kürtlerin elinde. Onların daha fazla iletişime ihtiyacı var. Gemlik ve Mudanya pek uzak değil. Eski Urgan adası yapayalnız, ortada. Çanakkale, Biga ve çevredeki yerel gazetecilerden hoş örnekler dinledik. Bir yerel gazete, futbol turnuvası ya da bilgi yarışması ya da öğrenciler için kompozisyon yarışması düzenliyor. Gazete insanlarla, insanlar gazeteleriyle bütünleştikçe anlamlı. Eskiden büyük gazeteler Anadolu Kervanı düzenler, gazeteciler, yazarlar taşra kentlerinde kahvelerde okurlarıyla buluşurdu. Okurların manyetik kartları yok ki şimdi, plazaların üst katlarındaki yazarlarına ulaşsınlar. Zaten o üst kattakiler de okurlarını ne görmek, ne de sevmek istiyor.

ATİNA: Uzatılmış bir hafta sonu, komşuda. Öğlen yemekleri saat 16.00'da olunca, geceyarısı akşam yemeğine oturuyorduk. **Antik Yunan**'da yemek ritüeli cinsel hazdan bile önemliymiş. O zaman tabii... Reçineli şarap, karides, kalamar ızgara, Ege yeşillikleri. Bir de bir sabah saat 06.00'ya doğru kent merkezindeki et halinde ince kıyım işkembe çorbası. Stelyos'lardan hem **Kuloğlu** hem de **Berberakis**'in keyfi yerindeydi. **Ankaralı Dimitri**, bir akşam şişelerin dibinde kalan alkolü sigara dumanıyla temizlerken dahiyane fikrini ifşa etti: "Cumartesi uçağa atlayıp İstanbul'a gidelim. Galatasaray hamamında yıkanır ardından **İmroz**'da kafayı çekeriz..."

Pazar öğlen yemeğinde insanlar karılarını, kocalarını, çoluk çocuklarını alıp buzuki, gitar, ut ve tef'li orkestraların çoşturduğu lokantalarda, kayıntı... Bir gece dört ya da beş değişik **Rebetiko** mekanına götürdüler bizi. Sonuncusunda yaş ortalaması 70 olan bir müzisyen grubu yanık yanık söylüyordu. Şarkının sözlerini tercüme etti **Stelyo**: '**İzmir'den ayrıldığımdan beri ağlıyorum!**' Pis tarihin olanca hüzünlü ağırlığı çöktü üstüme.

SIVAS: 14 yıl önce kısa dönem askerlik yaptığım kente dönüş. Bursa'dan sonra yine **Bağımsız İletişim Ağı**'nın **(BİA)** yerel medya seminerindeyiz. Bir otelin salonunda 20-25 meslekdaşız. 10 kadar da genç var **İletişim Meslek Lisesi**'nden. Civa gibi oğlanlar, kızlar. Erzincan, Kayseri ve Çorumlu gazeteciler, radyocular, televizyoncular da aramızda. Müthiş canlı bir tartışma ortamı. **RTÜK**, frekans ihalesi, Jandarma Komutanı, Vali, Kaymakam, Belediye Başkanı... Anadolu'da haberciliğin çilekeş, fedakar emekçileri dinliyor ve anlatıyor. Liseliler arada bir gençliğin kamasını sokuyor konulara. "**Gazetecilik, huzurlu olanlara huzursuzluk, huzursuzlara da huzuru gösterir.**" Egemen medyaya karşı küçük balıklar örgütleniyor. Haber havuzu, program havuzu, hukuki destek, eğitim koordinasyonu. **BİA** önemli bir iş başarıyor. Küreselleşmeye ve tekelleşmeye karşı, habercilik bayrağı ile özgünü, yereli yüceltiyor. Zaman zaman bir bölgecilik, hemşehrilik kokusu çıkıyor ama olsun. Kenti geziyoruz bir yemek molasının ardından. Meşum **Madımak** otelinin önünden geçerken gözyaşlarını tutmak imkansız. Ama Sıvaslılar o kara lekeyi unutturmadan silmek için ellerinden geleni yaptıklarını söylediler. Daha eski geçmişten yine kötü bir kare: Eskiden kentin ortasındaki metruk Ermeni kilisesini yıkmış çivit Cumhuriyet'in bir Valisi. Ve kilisenin taşlarından kaldırım yaptırmış. Oysa ki maziden intikam alınamaz ki!

LA CORUNA: İspanya'nın kuzeybatısında bir Atlantik kasabası. Nüfusu 200 bin, ama 35 bin kişilik stadyumu yarım saatte doldu. Ben küçükken İstanbul'un dışındaki Milli Lige katılan kentlerin ucuz otellerini ve stadyumlarını **Galatasaray** sayesinde öğrendim. Kıskananlar çoktan çatladı da, bizim takımın coğrafi spektrumu Avrupa'ya yayılınca bize de yeni kentler tanıma imkanı doğdu. Tek olumsuz yanı **Fenerli** olan **Kemal Gökhan**'la **Deportivo** deplasmanına çıktık da, maç aslında bahane. Hoş, **Gökhan** benden daha çok heyecanlandı maç sırasında ama, dört gece üç gün boyunca **Saint Jacques de Compostelle**'den **Vigo**'ya, **Portekiz**'in **Porto**'sundan **La Coruna**'ya uzanan bölgede **National Geographic** muhabirleri gibi çalıştık. Konumuz gastronomi, antropoloji, müzik ve sosyoloji idi. (Bak nasıl da kıvırıyor... Gezdik demek varken bir araba söz!). Bunca yıldır deplasmana giderim, **La Coruna**'daki kadar efendi, centilmen, hoş, rahat taraftar görmedim. Genç yaşlı, erkek kadın taraftarlar geldiler, maçı izlediler, takımlarını alkışladılar, sonra da akşam sakin sakin, kordonboyunu izleyip evlerine döndüler. 13 yaşındaki taraftar, **Hagi** ve **Jardel**'in gol ve asist istatistiklerini bizden iyi biliyordu. Maçtan önce başarılar diledi ve masamızdan ayrıldı.

Cumhuriyet gazetesinin **Galatasaray** muhabiri **Arif** de katıldı bizim ekibe: "Abi, bizim muhabir arkadaşlara bir güzel balık lokantası önerdim. Geldiğimiz akşam orada yedik. Ertesi öğlen yalnız kaldım yine. Bizimkiler **Istanbul Kebap** diye bir yer bulmuşlar. Şaşırdım vallahi. Türkler, **La Coruna**'ya da sızmış ve kebapçı açmış!" Kebabı, seccadeyi, maço gözlüklerimizi deplasmanda bile ayıramadığımız sürece yanımızdan, yok Avrupa filan diye bir şey!

Son Kent Istanbul'dan bir dip not:

Taksi şoförü sordu:

- Abi bu **Derviş,** Amerika'da ayda 20 bin dolar maaş alırken ne diye kalktı geldi buraya?

Seğiren

Hiçbir zaman bilemezsin
Hangi düşü çağıracağını uykunun
Bekleyeceğini kaç gün
İhtiyari duraklarında hayatın

Hiçbir zaman bilemezsin
Ölü suda seğireni
İlk ışığın ilk çığlığını ilk ivmenin
Keyfini

Hiçbir zaman bilemezsin
Hiç'in Bir'in ve Zaman'ın ve Bilme'nin
Her an kopan ve birleşen
Tuhaf ilişkisini

Güngör Tekçe

Sinan Kazım İçin Şiir

Onca yaşadın..

akşamın sefasına
kaç defa değdin?

azgın yatıp
dilber sevip
tetik düşüp
derin kalıp
uykular mı uyudun?

Sanmam!..
Gencidi yüzün
ben gördüm.

Sina Akyol

Parça Tesirli Şiirler

35 - *Kim ki kime ne diyor*
çağrışım yoksunu insanlar
barutla şeker karışıyor
zindanla insan.
kendimi
yargısız bir dünyada buluyorum
müphem ve şüpheli
müptela ve mutedil
zoru zara ekleyin ne çıkar?

36 - *Freni boşalmış dünyalar yaşadık*
yaşanacak
Olsun be
bir çocuk bekliyorum

37 - *Zaten fırlattık attık trendleri*
sattık sonuna kadar
mumyalanmış kaderi sattık
sıkılmadan, saymadan ama
caymak tarihe ders düşer

Mevlüt Gülveren

Akşamsefası

Konuya yıllardır vakıf olanlar için tatlı dilli eşsiz bir dost, konuya uzaktan bakıp merak içinde kıvrananlar içinse buğulu bir efsane... Konu dediğimiz, sözlü tarihe "Orhan Veli'nin sevgilisi Nahit Hanım" diye geçen o eşsiz kadının etrafında dönüp duran sayısız anı. Çoğu yaşanmış bitmiş; ancak o yorgun hafızanın kanatlarına takılanlar rüzgarın oyunlarıyla delik deşik ola ola bugüne kadar gelebilmiş....

Nahit Fıratlı:
92 Yaşında Rengarenk Bir Aşk Uçurtması

MİNE SÖĞÜT

Benim ailem Arapzade ailesi, herkes biliyor. Babam da dedem de kültürlü insanlar. Şark demiryollarını yapmış büyük babam. Böyle bir aileden geliyorum. Arapzade Saffet Bey... Fethi Paşa korusu benim dedemin. Hükümdar tarafından gasp edilmiş o arazi. Hâlâ bir kısım insanlar orayı Arapzade korusu diye bilirler. Orada bir köşk yaptırmış dedem. Dolmabahçe'yle karşı karşıya. Gece kendi evinin ışıklarını tamamen kapatırmış saraya rekabet olmasın diye. Büyükannemi tanımadım hiç, ben dünyada yokken yaşamış. Ama anlatırlar, mevsime göre giyinirmiş büyükannem. Leylak zamanı leylak rengi, gül zamanı gül rengi... Çiçeklere göre.

Haşim benim en sevdiğim şairlerden biri. Onu çok severdim. Üniversiteye kayıt olmaya giderken köprüde beni gördü. Hocamla birlikte yürüyoruz. Hocam da benim paketlerimi taşıyor. "Vay vay" dedi bana Haşim. Ben o zamanlar ufak tefek bir kızım. "Nereye?" "Okula kayıt olacağım." dedim. "Yaa demek o kadar büyüdün sen." dedi. Hakikaten Haşim'i çok severim çok. Hüzün verir bana. Biz sınıfta iki gruba ayrılmıştık arkadaşlarla. Bir kısmımız Haşim'ci bir kısmımız Yahya Kemal'ci. Ben Haşim grubundanım. Ama Yahya Kemal'i de taktir ederim. Süleymaniye Camisi inkar edilmez ki; Yahya Kemal'i inkar edelim! Değil mi?.

Yahya Kemal Park Otel'de içki içiyor. Ama kimin yanında içiyor? Atatürk'ün! Atatürk ondan daha içkici. Çok naziktir Yahya Kemal. Ama bana çok kızgındır. Bir şiir yüzünden. Onun bir şiirini almışım ben okumuşum, herkes öğrenmiş daha neşredilmeden. "Halil Vedat'ın karısının yaptıklarına bak." demiş. Fakat sonra bizim eve geldi. Çok esprili, konuşkan. Kocam talebesi onun. Sonra bizi bir gün Ankara Palas'a davet etti. Yan masada da birtakım adamlar oturuyor. Yahya Kemal konuşkan, yüksek sesle konuşur. Bana, "Şu arkadaki bey var ya" dedi "benim bütün sevdiğim kadınları elimden aldı. Hem de nasıl aldı biliyor musun, benim yazdığım şiirlerle aldı. Şiirleri ben yazdım o faydalandı bu şiirlerden. Ben onlara bir şiirimi daha okuyamadım. Ben yazıyorum, kadınları o elde ediyor!" Ben de arkadaki beye, "Dönün de bir yüzünüzü göreyim." dedim. Döndü. "Eee siz de fena değilmişsiniz." dedim!

Atatürk'ü birçok kez gördüm. Çapkın bir adamdı ama çapkınlığa ihtiyacı yoktu ki. Güzel adamdı. Zarif ve güzel. Ender bulunacak insanlardandı. O zaman ben kız lisesinde hocayım. Afet Hanım da bizde hoca. Afet Hanım Atatürk'ün kızı. Fevkalade iyi bir kız, hiç şımarmamış; başkası olsa neler yapar; o kadar saygılı, iyi terbiyeli bir kadındı. Aynı lisedeyiz, o tarih hocası. O tarih dersinden çıkardı ardından ben girerdim. Atatürk'ten korkuyorduk. Çekiniyorduk daha doğrusu. Aslında Atatürk çekinecek bir şey yapmıyordu ama biz korkuyorduk.

Afet Hanım bir gün köşke gidecek, mebus adayı kadınlar gelecekmiş Anadolu'dan. "N'olur beni yalnız bırakmayın siz de gelin." dedi. Hep birlikte gittik. Yukarıda da Balkan Antlaşması yapılıyor. Atatürk, "Siz onlar gidene kadar biraz sıkıntı çekeceksiniz ama onlar gittikten sonra ferahlarsınız. Şimdi şarkı falan söylenmez, sonra onlar gidince eğleniriz." dedi.

Kadın mebuslar var ya onları gösterip "Çocuklar laf aramızda, gördünüz değil mi gelenleri. Hiçbiri yolladığı fotoğraflara benzemiyor. En güzel fotoğraflarını çektirmişler." dedi.

Balkan Antlaşması yapıldı bitti, Atatürk yanımıza geldi. Aramızda bir İffet Hanım var. Büyükannesi Sultan Hamid'in karısıydı. İffet korkuyor. Dedesinin aynısı kocaman bir burnu var. "Atatürk şimdi benim burnuma musallat olacak" diye. Ne yapacağını şaşırdı kız. Ve dediği çıktı. Atatürk bir ara "Senin burnun Fatih'in burnuna benziyor. Ben Fatih'i çok beğenirim." deyiverdi! Bakın Abdülhamit demiyor. Fatih'in torunu Abdülhamit, burunlar aynı. Ne incelik! "Fatih" diyor ve "Ben Fatih'i severim." diyor.

Halide Edip'le kocası Adnan Adıvar o sıralarda Türkiye'yi beğenmeyip gittiler ya. Atatürk şöyle bir durdu, "Gitmişler." dedi. "Bizi beğenmediler, gittiler. Ama cephenin gerisinde durmasını bilirdi Adnan. N'apalım gitsinler. Madem beğenmiyorlar bizi! İnsan beğenmediği yerde neden dursun. Güle güle gitsinler." dedi.

Zaman geçti biz artık köşkten ayrılmak istiyoruz. Ancak öyle, biz gidiyoruz denip gidilmezmiş. İzin almak gerekirmiş. Bana "Git içeride Atatürk'ten gitmek için izin al." dediler. Girdim içeri, Atatürk bilardo oynuyor. "Müsade ederseniz, yarın derslerimiz var, akşam çalışacağız, o yüzden gitmek için müsaade istiyoruz." dedim. "Öyle mi?" dedi. "Gitmeyin hep beraber burada çalışırız." Bırakmadı bizi, kocaman bir karatahta getirdiler ve köşkte çalıştık o akşam Atatürk'le beraber.

Tevfik Fikret'i Atatürk çok severdi. Ben de severdim. Daha okuma yazma bilmezken Fikret'i biliyordum. Bizim evde herkes kitap okurdu. Annem, büyükannem, herkes. Çok kalabalık bir aileydik. 30 kişi yaşardık evde. Onlar okur ben dinlerdim. Dinlerken çok hoşuma giderdi Fikret. O zamanki zevkimle Fikret'i ve Haşim'i sevdim. Sonra da ikisini sevmeye devam ettim. O zaman okumayı bilmiyorum. Sobanın önünde oturmuşum yanan küller üzerime dökülmüş. Ablalarım kitap okumaya dalmış. Ben vefat edeceğim, kimse farkında değil. Neyse fark ettiler beni sonunda. Kurtardılar yanmaktan! Fakat Haşim çok hüzün verirdi bana.

Muhip Dıranas'ı da severim son dönem şairlerden. Sonra Necip Fazıl'ı severim. Orhan Veli'yi, Oktay Rıfat'ı... O nesli severim. Cemal Süreya'nın şiirinden çok kendisini severim. Çok tatlı bir insandı. Muhip iyi bir şairdir bana göre. Necib'i severim gerçekten iyi bir şairdir. Divan şairlerinde de Nafi'yi sevdim. Şeyh Galip ayrı. Onun tarzı başka.

Hayranım çok yoktu, çok ahbabım vardı. Evet herkesin kapısına anıttan çiçek çalıp koymazlar ama... Beni seviyorlardı işte... Zafer anıtından hepsi çiçek çalıp getiriyordu. Bugün Yenişehir'de büyük bir sinema var ya, orası o zaman evdi, ben de orada oturuyorum. Karşı-

Orhan Veli'nin son sevgilisi...

Orhan Veli'nin ölümünün ardından eşyaları arsında müsveddesi diş fırçasına sarılı bir kağıtta bulunan tamamlanamamış son şiiri, belli ki Nahit Hanım içindi:

Gelelim sonuncuya
Ona bağlandığım kadar
Hiçbirine bağlanamadım.
Sade kadın değil, insan,
Ne kibarlık budalası,
Ne malda mülkte gözü var.
Hür olsak der.
Eşit olsak der.
İnsanları sevmesini de bilir,
Yaşamayı sevdiği kadar.

Şairlerin ilham kaynağı

1909 yılında Girit'te doğan **Nahit Hanım**, yaşadığı yıllara göre keyifli özgürlük rüzgarlarının estiği dedesinin köşkünde rahat bir genç kız olarak büyümüş. **Erenköy Kız Lisesi**'ni bitirdikten sonra **İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi**'nde felsefe okumuş. Daha sonra da **Ankara kız Lisesi**, **Edirne Lisesi** ve **Haydarpaşa Erkek Lisesi**'nde edebiyat öğretmenliği yaparak hayatını devam ettirmiş. Ama edebiyatla kurduğu o güçlü bağ öğretmenlikten çok ötelere gitmiş. **Nahit Hanım**, dönemin önde gelen edebiyatçılarının, şairlerinin yakın dostu, ilham kaynağı ve vazgeçilmez aşkı olmuş.

İlk evliliğini Halil Vedat Fıratlı'yla yapmış. Ondan ayrıldıktan sonra bir süre **Arif Damar**'la evli kalmış. Ama tüm hayatı boyunca kocalarından başka bir çok şairin de gönlünü çalmış. **Cahit Sıtkı Tarancı**, **Ahmet Muhip Dıranas**, **Can Yücel**, **Ece Ayhan**, **Turgut Uyar**, **Sabahattin Ali**, **Cemal Süreya** ona aşık olan edebiyatçılardan sadece bazıları. Ama tüm bunların dışında hayatındaki en önemli insan **Orhan Veli** olmuş. O yüzden bugün hâlâ adı **Orhan Veli**'nin sevgilisi olarak anılıyor. Onun da gözleri hâlâ **Orhan Veli**'den bahsederken gencecik pırıldıyor...

Bir de evindeki o muhteşem edebiyat toplantıları hiç unutulmuyor. Hâlâ her cuma akşamı yapılan, gelenekselleşmiş bu toplantılarda belki artık eski renkli simalar yok ama dostları, öğrencileri, sohbetini dinlemek ve bu 92 yaşındaki aşk uçurtmasının yalnızlığın gölgesinde kalmasını engellemek için evin salonunu kaplayan kocaman masanın etrafında toplanıyorlar. O da önünde yıllardır illa ki sek olarak içtiği rakısı ve yüzünde eksilmeyen iyimser gülüşüyle anlatıyor, anlatıyor, anlatıyor... Ta ki anılardan yorgun düşüp uykusu gelinceye kadar. O zaman herkese iyi geceler dileyip odasına çekiliyor. Dostları onun adına içmeye, söyleşmeye ve Nahit Nanım'ın evinin yarım yüzyıldır hiç dinmeyen neşesini sürdürmeye devam ediyorlar...

sında da, askerlerin olduğu yerde kocaman bir anıt var. Anıta koyulmuş çelenkleri birileri almışlar benim kapımın önüne yığmışlar. Anıta konmuş iki bacaklı çelenkler benim kapımda! Düşünün. Suç sahibi ben oluyorum.

Hayduda benzeyen hikayeci. Kimdi o bulun bakalım. Hani hayduda benziyor. Yaşar Kemal! Çok zarif adam aslında. Tahliye olmuş Adana'dan Ankara'ya gelmiş. Abidin Dino'yu arıyor. Ona "Bulsan bulsan Nahit Hanım'da bulursun Abidin'i." demişler. Annem onu daha önce hiç görmemiş. Bir gün kapı çalınıyor annem kapıyı açıyor. Onu görünce korkuyor. İçeri geldi bana dedi ki "Kapıda hayduda benzeyen biri var. Hem de Abidin'i soruyor!"

Orhan Veli kocamın öğrencisiydi. Orhan'ı çok severdi Vedat. Orhan, Oktay hep Vedat'ın öğrencisidir. Orhan'ın kimsede olmayan bir tarafı vardır. Fevkalade terbiyelidir. Nazik ve terbiyeli. Laubaliliği hiç yoktu. Bir gün hasta oldum, yatıyorum. Gelmiş Orhan bana soruyor "Nahit Hanım bir şey istiyor musunuz?" "Mutfaktan bir şey aşır da getir." dedim. Annem perhizci, hiçbir şey yedirmiyor bana, Orhan gerçekten de mutfaktan bir şeyler aşırdı getirdi.

Orhan Veli'nin ağaçtan benim evimi gözetlediğini söyleyen kimse o eşeğin tekidir. Çünkü Orhan Veli bize gizli gelmiyor ki! Günde on kez geliyor, gidiyor. Bir gizlilik olur anlarım... Orhan neden cambazlık yapsın benim için ince dallara tutunup. Bunu söyleyenlere "Siz deli misiniz?" dedim. Orhan'a zaten kapım açık. Sofrada görüyorlar, otururken görüyorlar. Babası geliyor, kız kardeşi, erkek kardeşi hepsi geliyor. Üstelik Vedat hocası Orhan'ın.

Sereserpe şiirini Orhan benim için mi yazmış? Bilemem. Sanmam. Benim için şiir mi yazmış. Sormadım ki hiç. Orhan'ın bana yazdığı şiir olduğunu sanmıyorum. Her şair şiir yazar, bir sebep uydurur. İnanma. Onun dediği gibi: "İnanma kuşlar yalan söyler!"

Bana yazdığı şiir var mı? Belki var. Belki yok. O bana aşık falan değildi. Bir sürü sevgilisi vardı. Ben hepsini tanırdım. Benimle arkadaşlığı var, ben sadece sevgilisi değilim onun. Geliyor şiirlerini okuyor... Bizim evde herkes severdi onu. Çünkü Orhan gibi terbiyeli çocuk yoktu. Oturması, kalkması, yemek yemesi... Zarifti ama neydi? Fakirdi. Orhan'ın babası Veli Bey, sarayın orkestra şefi. Protokolü başka yani. Orhan babasının terbiyesini almış. Onun için her gören Orhan'ı severdi.

Türk edebiyatında sevdiğim romancı Halit Ziya'dır; sonra Yakup Kadri. Halit Ziya'yı yapı olarak tercih ederim. Onun gibi anlatıcı yoktur bana göre. Romanda kişilik var onu seversiniz değil mi? Şiir sevmek daha zor.

Rakıyı severim. Küçükken dişim ağrıyordu annem rakıyla çalkalardı; biraz da yutuyordum herhalde. Diş ağrısı da geçiyordu bu arada. Sonra her zaman evimizde içki vardı. Annem de içiyordu. İçmeyen yoktu ki. Annem, büyükbabam. Hem de hepsi sek içerdi. Bende sek içerim. Bulaşık rengi yapmam. Kendi renginde.

Cuma günleri dostlarım yıllardır benim evime gelirler. Necmettin Hoca'ya inat yapıyorum! Cuma günü yapıyorum ki kızacaksa tam kızsın diye... Yıllardır bu böyle... Hâlâ kendiliğinden devam ediyor. Üstelik benim kocam içki sevmezdi. Önüne küçücük bir kadeh alır. O kadar. Hâlâ pek yalnız kalmıyorum. Benim evim hep kalabalıktır. Öyle alışmışım. Büyükbabamla oturduğum zaman, yemek masamız bunun iki misliydi.

Arif Damar'la Vedat'tan ayrıldıktan sonra evlendim. Ondan sonra da başka koca bulamadım! Hâlâ arkadaşımdır Arif. Görüşürüz. Hepsi benle ayrıldıktan sonra benden ayrılmazlar. Vedat'la ayrıldım sözde. Her zaman gelirdi. Ailesi de beni ararlardı. Biz Vedat'la ayrılınca kaynanam bana kızmadı ki! Vedat bir kadın bulmuştu. Ona kızdı. Arif Damar da başka bir kadın buldu onun için ayrıldım. Erkekler beni bırakıyorlar. Ben çok başına buyruğum galiba.

Aşk bence bir hastalıktır. Öyle aşklar var ki hırpalayıcı... Onları sevmiyorum. Dövüşmeler falan... Öyle aşkın canı cehenneme. Aşk dediğin güzel bir şey olacak; zarif bir şey olacak...

Can Yücel'in babası lisede benim felsefe hocamdı. Can Yücel bana göre orta halli bir şair. Bir Yahya Kemal değildir. Ama kendisi dünyanın en tatlı adamıdır. Küçüktü, masada yanımda oturuyordu. Açık kalplidir Can. "Babamın mantinatosu var." dedi birden. Mantinato sevgili demek Rumca. Hasan Ali de orada oturuyor. "Sus" dedim "ayıp". "A yalan mı söylüyorum ben." dedi bana. Bacağımda bir ben var. Bacağımdaki bene şiir yazmış. Kocam Vedat şakayla karışık "Sen utanmıyor musun? Nahit Hanım'ın bacağımdaki bene şiir yazılır mı hiç." dedi ona.

Che Guevera'dan çok daha yakışıklıydı Atatürk. Bakışı ve yapısı güzel. Elleri güzel. Atütürk'ü severim. Kennedy de güzeldi. İsmail Cem orta halli. Bir de İngiltere kralı Edward güzel adamdı. Ama Türkiye'nin en güzel devlet adamı Atatürk'tü. Şairler'den Hamit yakışıklıydı. Nazım Hikmet biraz hantaldır. Hamit prens gibidir. Çok yakışıklıdır. Yahya Kemal güzel değil. Gençler arasında Muhip güzeldir. Oktay güzeldir. Melih Cevdet orta halli. Orhan Veli çirkindi. En nazikleriydi ama.

Nahit Hanım'ın yakın dostları Sabahattin Eyüboğlu, Orhan Veli Kanık ve Sait Faik Abasıyanık...

Sabahattin Ali bana da aşıktı. Ama zararlı bir çapkınlık değildi onun ki. Edebiyat aleminde Oktay biraz çapkındı. Edebiyat aleminde bana aşık olanlar mı? Henüz yaratılmadı! Sabahattin Ali dedim ama onunkine aşk denir mi? O çok başka bir şey. Öyle aşıklar var ki onlara ben aşık demiyorum; yüz vermezseniz sonra kin duyuyorlar...

Kıskanç bir adam değildi Vedat. Makul bir insandı. Dedikodu olsun istemezdi. Hatta Vedat'ın arkadaşlarından biri eve gelip onun evde olmadığını görünce kapıdan dönüp gidiyorsa o adamı terbiyesiz bulurdu. "Sen evde hizmetçi değilsin Nahit." diyordu. "Hadlerini bildir. Ben olmasam da sen bir hanımefendisin. Nezaketen beş dakika oturup sonra gitmeleri lazım." derdi. Vedat hakikaten medeni bir adamdı.

Necip Fazıl'ın şiirini severim. Kendini de severim. Bir gün Vedat'la beni yemeğe davet etti evine; çok iddialıdır çok aristokrat bir insandır. Yemekler hazırlamış. Biz de gittik. Kapıdan girdim. O dikkatli ben de dikkatliyim. Sırası geldi. "Necip Fazıl Bey" dedim "Siz misafirleri terlikle mi karşılarsınız!" Bu hemen değiştirip pabuçlarını giydi. Biliyor musunuz boyun bağını bağlayamazdı. Önce bize uğrar, Vedat onun boyunbağını bağlardı. Bir de yemin etmiş. Köpeklere ekmek verecekmiş günahtan kurtulmak için. Allah onu affetsin diye. Annem de son derece müspet bir kadındı. "Oğlum sen deli misin? Günahsa günah. Köpeğe ekmek doğramakla günahtan kurtulmaz insan." dedi. Annem çok aklı selim sahibi bir kadındı. "Siz hâlâ mezar taşlarından medet bekliyorsunuz. Mezar taşlarından medet beklenmez."dedi Necib'e .

Ataç huysuzdu ama ben yine de onu çok severdim. Ataç'la kocam Vedat kavga etmişler. Dargınlar, Vedat onun hakkında yazı yazmış. Ben Ataç'la tanıştığımda onlar birbirlerine dargındılar. Bir edebiyat kongresinde tanıştık. Vedat yoktu o gün bir başka toplantıdaydı. Sabahattin Ali bana Ataç'ı tanıştırdı. Ataç çok korkak adamdı; Vedat da kavgacı değil, hayatta onun kimseyle kavga ettiğini görmedim. Biz Ataçla tanıştık ve canciğer olduk. Ataç bezik oynuyor. Güzel de oynuyor. İlle beni alıyor karşısına. Ben onun gibi değilim. Bu, bana kızıyor.

Öfkeleniyor. "Hatırınız için oynuyorum." diyorum. "Yoksa ben kumarbaz değilim." Bizim evde Ataç'la bezik oynuyoruz böyle. Ataç'ın gözü kapıda, Vedat gelirse diye! Sanki kocamı değil de aşığımı bekliyorum. Suçluymuşum gibi...

Eski günleri hiç özlemiyorum. Çünkü her günün kendine göre güzelliği var. Mesela yağmuru çok severim. Yağmurlu havaları çok severim. Eskiden çıkar dolaşırdım. Şimdi çıkamıyorum gözümden dolayı. Yoksa yağmuru severim. İstanbul'u da çok severim Her tarafı güzel. Boğaziçi'ni severim... Çok değişti. Kalabalık oldu... Ahali daha terbiyesiz oldu...

Diğer kadınlar beni kıskanırdı. Edebiyat alemiyle ilgili bir şey olunca hep beni arıyorlar, bana kitap yolluyorlar diye. Bundan dolayı diğer kadınlar bana garez oluyorlar. Ama ben evimi açmışım onlara, siz kapınızı açmıyorsunuz. Evime geliyorlar, birlikte yemek yiyoruz. Bir sürü adam tanıyorum. Siz de kapınızı açın buyur edin...

Güzel nerede ben nerede! Güzel olduğum için değil. Ben rahat halliyimdir. Nazlı değilim. Bir yere gidilecekse gidelim derim. Gidelim mi, gitmeyelim mi... Öyle naz yapmam hiç. Ben açık bir insanın. Gizli kapaklı değilim. En kalabalık meyhaneye gidip oturuyorum. Biraz meydan okuyorum her halde. Bu yüzden bana hayran oldukları söyleniyor. Sen duy da inanma!

Sabahattin Ali'nin aşkı...

Sabahattin Ali arkadaş kalmaya söz vermişti ama Nahit Hanım'ı ömrü boyunca için için hep sevdi. Sonradan Ali Kocatepe'nin "Ben yine sana vurgunum" adıyla bestelediği şiirini Nahit Hanım için yazmıştı:

Eskisi Gibi

Seneler sürer her günüm,
Yalnız gitmekten yorgunum;
Zannetme sana darginim,
Ben gene sana vurgunum.

Başkalarına gülsem de,
Senden uzak kalsam da,
Sevmediğini bilsem de
Ben gene sana vurgunum.

Dağları aşınca başım,
Geri kaldı her yoldaşım,
Gel sevgilim, gel kardaşım,
Ben gene sana vurgunum.

Gönlüm seninkine yârdı,
Aynı şeyleri duyardı;
Ayaklarımız uyardı...
Ben gene sana vurgunum.

İtilmiş, tekmelenmişim,
Doğduğum günde yanmışım,
Yalnız sana güvenmişim;
Ben gene sana vurgunum.

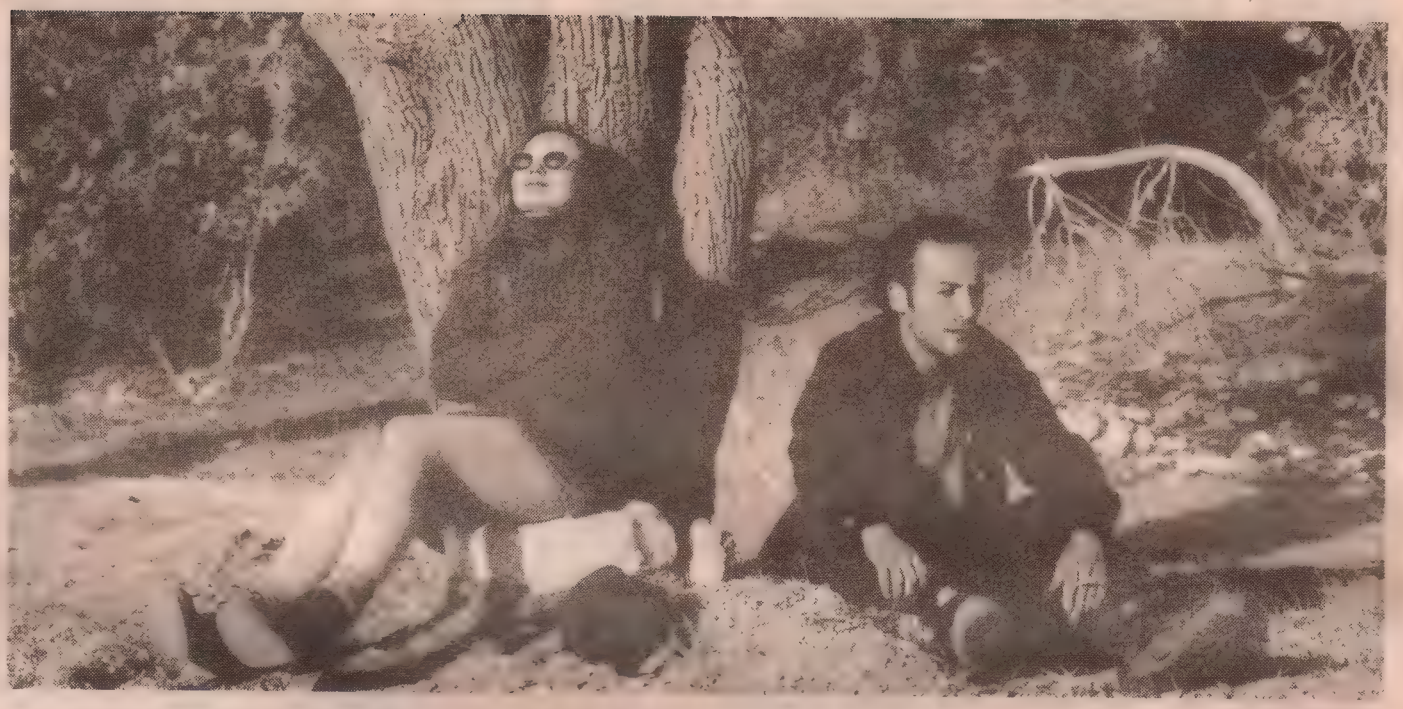

Öküz okurlarının, daha çok, Radikal gazetesindeki yazılarından tanıdığı bir isim Semih Kaplanoğlu. Ama bir de "Şehnaz Tango" dizisi var. Bu dizide de imzasına rastlarız; hem yönetmen hem de senarist olarak. Kaplanoğlu, gazete yazılarına da, Şehnaz Tango'ya da bir süre önce ara verdi. Nedeni, bu ay gösterime giren ilk uzun metrajlı filmi; "Herkes Kendi Evinde".

"Başka Ev Yok, Çocuk"

ERDAL DOĞAN

"Herkes Kendi Evinde"de, aslında okurlarınızın pek yabancılık çekmeyeceği tema ve karakterler yer alıyor. Filmin, bence gazete yazılarınızla ciddi biri ilişkisi var.

- Elbette var. Bazı yazılar filmin ekseninde oluştu... Mesela Olga karakterinin kimi özelliklerini ya da Nasuhi'nin taş evle karşılaştığı anı veya oyunculara ve oyunculuğa dair kimi ayrıntıları okurla paylaştım. Bir filmin hayatını yaşamaya başladığınızda, o hal her şeye sirayet etmeye başlıyor... İki taraflı bir etkileşimdi bu... Filmden yazıya, yazıdan filme gidip geldi...

Bir söyleşinizde Zeki Demirkubuz ve Nuri Bilge'ye teşekkür ediyorsunuz, neden?

- Cesaretlendirdikleri için. Onların bu işi nasıl yaptıkları beni etkiledi asıl, yüreklendirdi... Bergman, Tarkovski, Antonioni, Kurosawa da öyle. Bu insanların filmleri asıl bu işe yarar. Andrey Rublov'u görmüş biri için dünya artık farklıdır değilse sorun filmde değil o adamdadır... Bugün film yaptığını sanan pek çok yönetmen aslında televizyona çalışıyor, reklama, klibe çalışıyor, sinemaya değil... Zeki de Nuri de majör sinemanın, şiirin, sürekli aşağılandığı bu ülkede her şeye rağmen majör işlerin yapılabileceğini, yönetmen sinemasının yapılabileceğini gösterdiler...

"Popüler oyuncular"dan uzak duran bir film. Oyuncu seçimi nasıl oluştu?

- Ne fark eder, popüler ya da değil... Önemli olan oyuncunun oynayacağı karakterle uyuşması değil mi? Zihnimde yaşamaya başlayan ama yüzlerini bir türlü tarif edemediğim o biricik hayaletleri aradım. Kiev'den Moskova'ya oradan Paris'e Olga'yı aradım örneğin. Onlarca yüz, ifade, ses ve hayat hikayesi arasından Anna Bielska, filmin karakteri Olga ile uyuşuyordu bana göre, onu görür görmez zihnimdeki hayalet canlandı... Tıpkı bir mekanın bir eşyanın ya da bir rüzgarın zihninizdeki görüntü dünyasıyla uyuşması gibi... Bu arayış çok önemli çünkü karşılaştığınız yeni yüzler yeni vücutlar ve hayatların getirdiği heyecan, deneme çekimlerinin ve mekan araştırmasının getirdiği enerji, sizin ne istediğinizi tam olarak bilmenizi sağlıyor... Önemli bir şey daha var o da şu: Seçtiğim oyuncuların çekim öncesi ve sırasında tüm vakitlerini bana ayıracak kadar bağımsız olmaları gerekiyordu. "Herkes Kendi Evinde"deki herhangi bir oyuncuyu bir başkasıyla –popüler ya da değil-bir mekanı başka bir mekanla değiştiremezsiniz, aksi halde film çöker ve varolma sebebini kaybeder... Bilmem anlatabildim mi?

"Gitmek" ve "dönmek" imgeleri üzerine kurulu bir film Herkes Kendi Evinde. Nasuhi dönerken Selim gidiyor...

- Bir zıtlık peşinde değildim... Üç ayrı karakteri birleştiren şeyin peşindeydim. Filmdeki üç karakter de aslında kendi istekleri ile hareket ediyor... Her birini yöneten, harekete geçiren meseleler farklı... Biz Selim'i pek çok modern Türk genci gibi bu ülkeden bir an önce çekip gitme ve bir daha dönmeme hayalini gerçekleştirme aşamasında tanıyoruz. Nasuhi ise elli küsur yıl sonra evine geri dönüyor ama dikkat! Bu dönüşte hiçbir milli duygu yok Sadece çocukluğunu geçirdiği eve özlem var...Olga ise babasını arıyor, yeni bir hayata başlaması ve çocukluktan çıkması babasını bulmasına bağlı... Bütün bu niyetler, bu istekler bir araya geldiğinde bu insanların arasında neler olur diye merak ettim...

Hikayeyi neden Selim anlatıyor?

- Genelde kim anlatıyorsa onunla özdeşleşiriz...Geleneksel sinemada kahramanla yani iyi adamla bir olmanın en klişe yoludur bu... Burada da olay öyle başlıyor ama başka türlü devam ediyor... Zamanla görüyor ve anlıyoruz ki Selim karakteri o kadar da yüceltilecek bir adam değil, çok PC bir herif ve sıradan.... İzleyicileri biraz terse yatırmak istedim ama başarabildim mi bilmiyorum?

Ya Nasuhi?

- Nasuhi artık bu dünyada örneği kalmamış bir karakter... O bir toprak adamı... Toprağa göre yaşıyor, mevsimlere göre, günün doğuşu ve batışına göre yaşıyor o yüzden sert, köşeli... Zamanımıza ayak uydurmak gibi bir meselesi de yok zaten. Bildiğini okumaya devam ediyor... O taş ev dışında dünya onun için hep aynı sanki... Eve girer girmez değişiyor...

Filmin görüntü yönetmeni Hayk Kirakosyan'la çalışmanızın belli bir nedeni var mıydı?

- Çok çok özel sebepleri yoktu başlangıçta... Yani Hayk'ı tanımıyordum... İlla onunla çalışalım diye bir meselem yoktu... Filmin belli bir renk skalasına ihtiyacı olduğunu, gri ve toprak renklerinin öne çıkması gerektiğine inanıyordum... Tissot adında İngilizlerin pek de bilinmeyen bir ressamı vardır, deniz kenarları, limanlar, derinliği olan iç mekan resimleri filan yapmış... İşte onun renkleri, ışıkları, günün saatleri... Mekanlara o gözle bakmaya çalıştım. Selim'in evi dışında her yer belliydi zaten... Görüntü yönetmenini aramaya başladık... O sırada ilkbahar, yazdı... Beraber çalışmayı düşündüklerimiz hep doluydu... Ben filmi ışık yüzünden sonbaharda çekmek istiyordum, o zaman da bazı görüntü yönetmenlerinin dizi film programları ortaya çıktı... Neyse, Semir Aslanyürek'in projesi prodüksiyon şirketinin çuvallaması sonucu ertelenince o filmin görüntü yönetmeni olan Hayk'la çalışma imkanı oluştu... Çekim öncesi Hayk'la bir buçuk ay bütün mekanlarda, bazen oyuncularla, bazen ikimiz uzun vakitler geçirdik... Günün saatlerini, ışığın durumunu, kullanacağımız materyelleri filan konuştuk, etrafımıza baktık, fotoğraf çektik... Kullanacağımız filtrelere, ışık kaynaklarına, duvar renklerine, objektiflere, kamera hareketlerine, çekim araç gereçlerine karar verdik... İstediğim her şeyi kare kare, plan plan Hayk'a aktardım... Mükemmel bir uyumla çalıştık, Hayk'ın filme katkısı mükemmel oldu.

Bundan sonra?

- Tanrı yardım ederse bundan böyle film yapmaya devam etmek istiyorum... Hemen gelecek ilkbahar için düşündüğüm bir şey var... Birkaç aydır bir imge peşimi hiç bırakmıyor... Bozkırda tek başına bir heykel gibi yükselen bir Alıç ağacı...

İtin Duası Kabul Olsa Telef Edilmezdi

GÜLAY BATUR

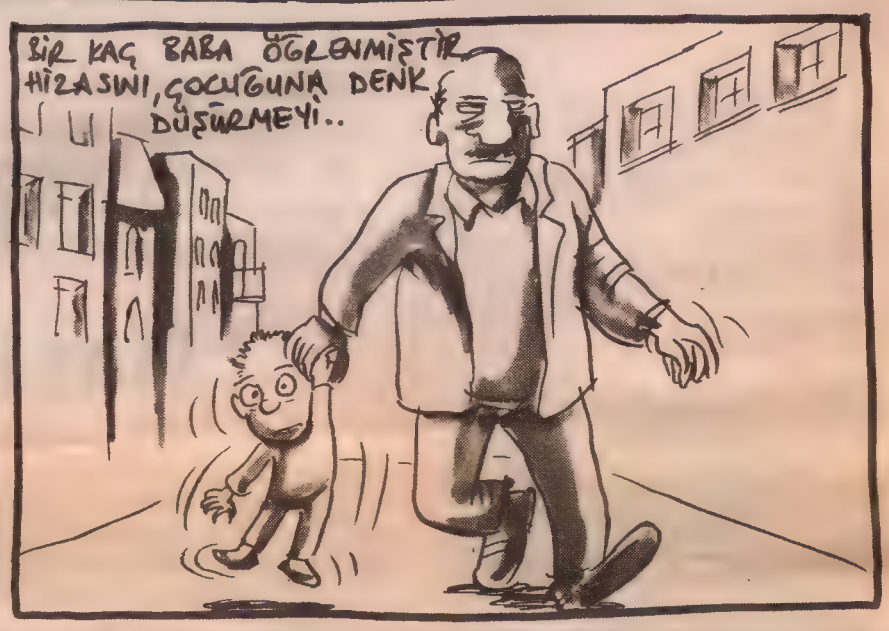

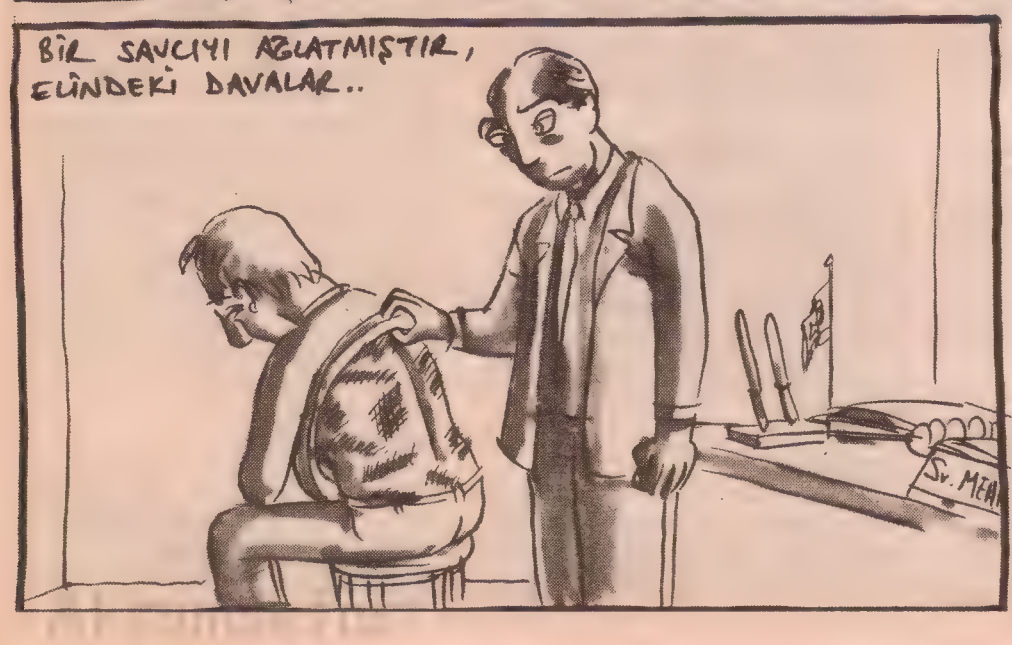

BARIŞ İMZALAMIŞTIR ARALARINDA, BIRKAÇ KUŞAK...

KATİLLERİNİ, ÇOKTAN İŞARET ETMİŞTİR GAZETECİ...

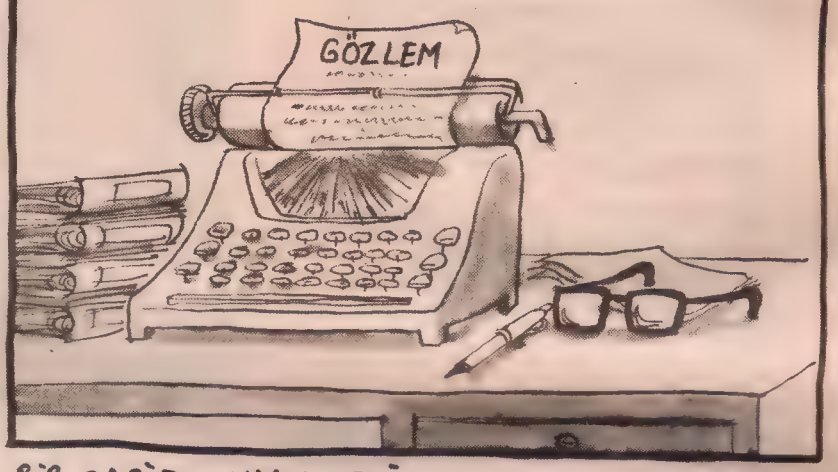

ÇUKURA DÜŞÜP ÖLMENİN ŞİİRİNİ, YİNE EN GÜZEL YAZMIŞTIR.. BİR GARİP ORHAN VELİ...

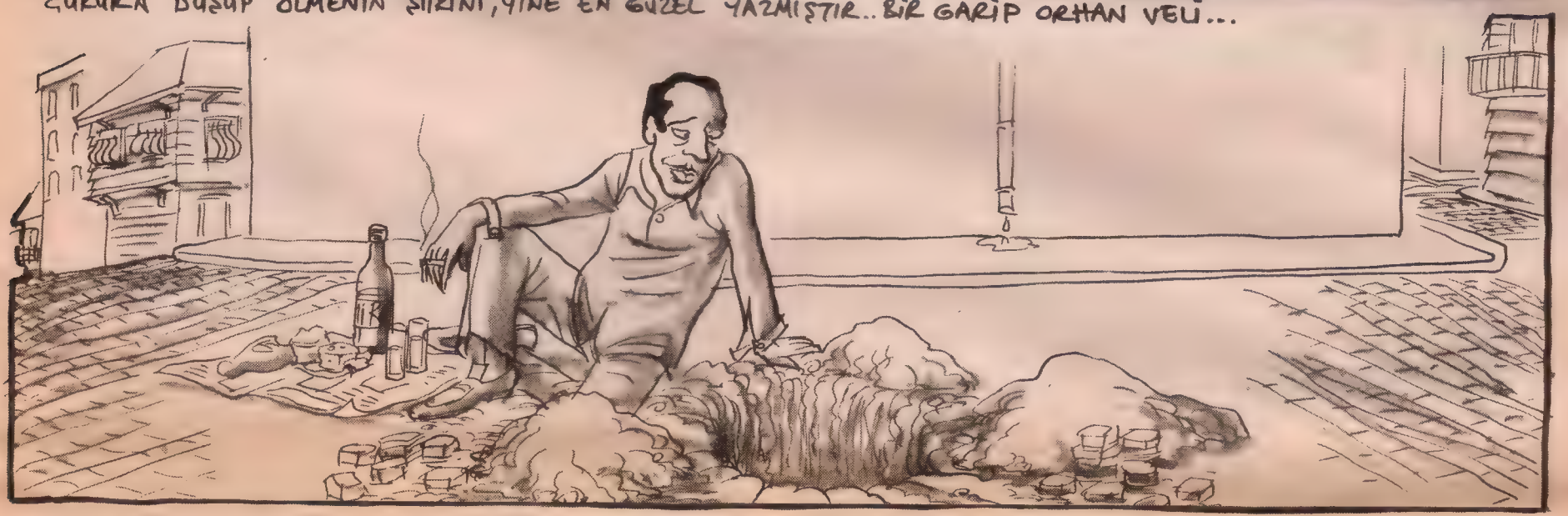

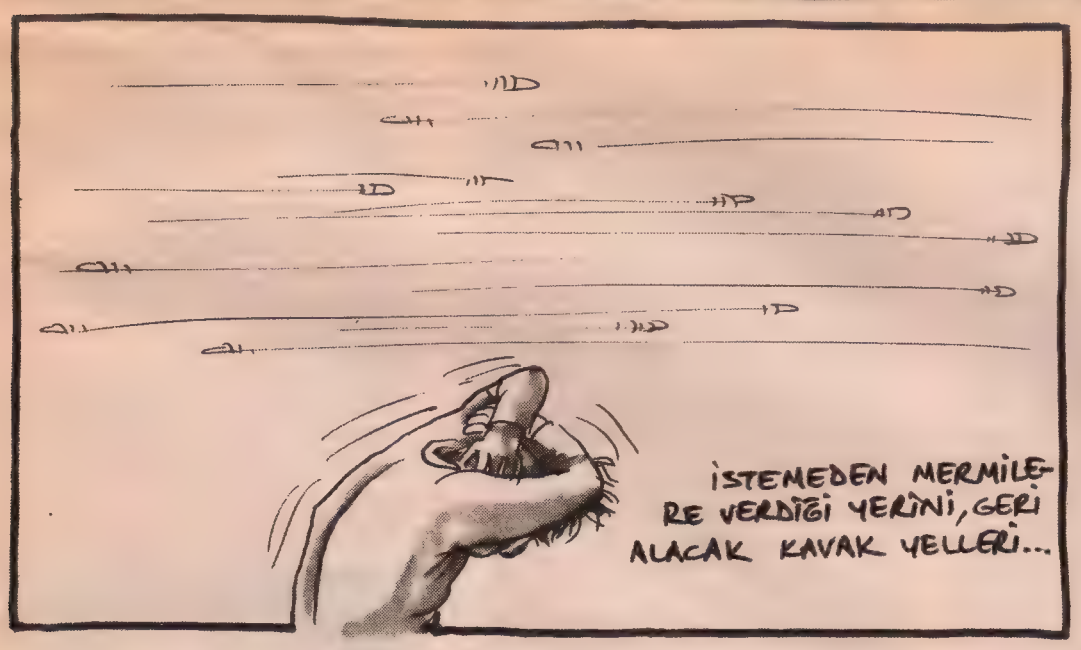

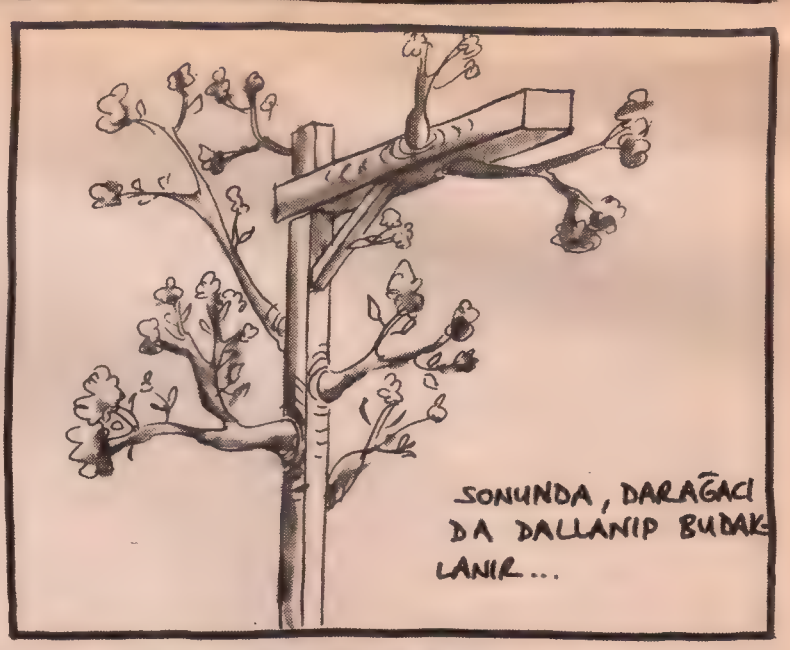

FAİLİ MEÇHUL AŞKLAR, CİNAYETLERİ VURUR..

TL; göbek, bıyık, tutku, hava kirliliği, esmerlik, trafik tıkanıklığı deneyimi, imkansızlıkların şiiri, ter, baba adam olma arayışı, yaşanmışlığın vıcıklığı, sünnet, genel müdürlük gibi birçok hayatı ağırlaştıran unsur içeren ve bunları içerdiğini sezdiren bir adama benzer.

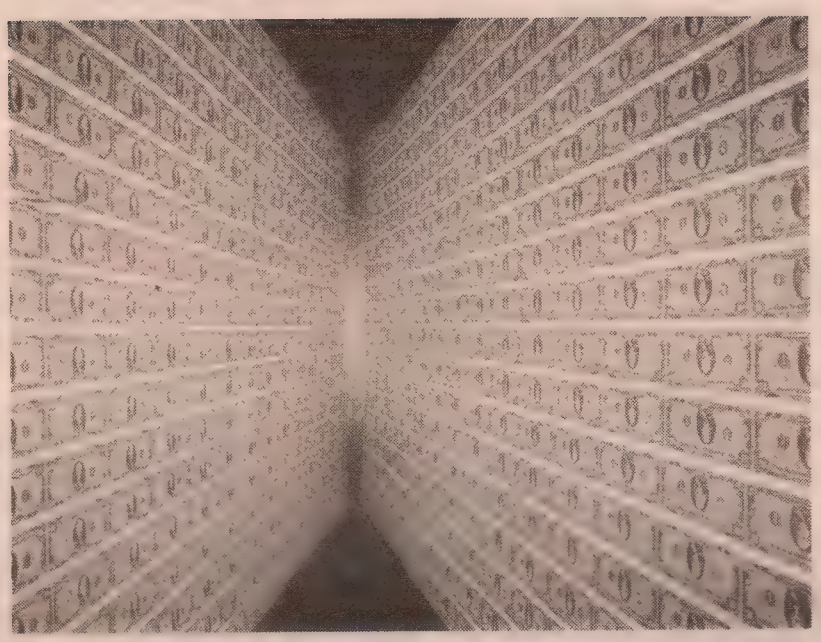

Ben de Dolar Gibi Yükselmek İsterdim

REŞAT ÇALIŞLAR

Objektif olarak bakıldığında, dolarda bir değer artışı değil TL'de bir değer düşüşü olduğu görünür. Dolar aslında yerli yerinde duruyor, TL düştüğü için biz onu yüksek algılıyoruz. En zevkli ve "cool" yükseliş tarzlarından biridir bu: Sen umursamazca yerinde dururken senin dışındaki dünya düştüğü için senin yükseliyor sanıldığın bir yükseliş. Patlayıp harab olan kendileridir ama en huzurlu ve sağlam varlık olan doların patladığını zannederler. Dolar ise tahminlerin hiç birine aldırmadan (kışkırtıcı ya da baş döndürücü olmak gibi bir derdi olmayan, sadece öyle hoşlandığı ve rahat ettiği için açık giyinen bir kadın gibi) istediği yere istediği gibi çıkar, istediği yerden istediği gibi iner, istediği yere istediği gibi oturur ve çıkışları, inişleri ve oturuşlarıyla ortalığı birbirine katacak derecede baş döndürücü bir etki yapar. İnsanlar doları saldırgan ve azgın bir şey olarak algılar, fakat aslında dolara hücum eden kendileridir. Onu boğazlamayı düşlerler ama birçoğu ona erişmeyi bile başaramayıp birbirlerini ya da kendi kendilerini boğazlamakla yetinirler. Onu kuşa benzetip **"uçtu uçtu dolar uçtu"** derler ama aslında uçan dolar değil kendileridir. Dolar sabit dururken insanlarımız yer altında uçmaktadır. Biz yer altı kuşlarından oluşan bir toplumuz belki de. Bir insan ya da bir şey, seviyesizliğe düşmeyip, doğru düzgün yerinde durunca onu kuşa benzetip **"uçarı"** ya da **"uçuk"** gibi sıfatlarla betimlemeye çalışıyoruz. Biz kuş gibi hareketli o ise sabit olduğu halde, kendimizi sabit onu hareketli zannediyoruz. Biz yerin altında o ise yerde bulunduğu halde, kendimizi yerde sanıyoruz; onu çılgınlığın göklerinde.

Ben de doların yükseldiği gibi yükselmeyi isterdim. Sadece benden nefret edenlere değil, bana karşı iyi ya da kötü hiçbir şey hissetmeyenlere ve bana hiçbir iyiliği ya da kötülüğü dokunmamış olanlara da, hatta bana yatırım yapmış olanlara bile "yoo ama bu kadarı da fazla" dedirtip duracak biçimde yükselmeyi isterdim. Yükseleceğim nokta üzerine yapılacak her tahmini çamurlu çukurlara gömen fakat insanların tüm tahminlerinin boşa çıkışını görmelerine rağmen gene de korka korka tahmin yapmaktan vazgeçemeyecekleri kadar ilgi toplayıcı bir yükselişle yükselmeyi isterdim. En çok zevk aldığım şeylerden birisi de tahminlerdeki bu korkaklık, beni küçük görmekle büyük görmek arasında yaşanan bu titrek çelişki, tahminlerin sarmaşıklar gibi etrafımı sarmak için girdikleri bu yarış olurdu. Dolar nasıl bir milleti ezmeyi ve o milletin ideali haline gelmeyi aynı anda başarabildiyse ben de bunu başarmayı isterdim.

Düşlüyorum, her şeyi çukurlara, titrek çelişkili çamur çukurlarına gömerken onlara bir altın füze gibi tepeden baktığımı. Gerileyişlerimin dahi korkutucu olmalarını isterdim. Sağlam bir taban kazanmaktan başka bir etkileri ve yeni sıçramaları hazırlamaktan başka bir hedefleri bulunmadığı izlenimini uyandıran gerileyişlerimle dehşet saçmak isterdim. Ağzımı bile açmadan her hareketimle derin sorular uyandırmak isterdim aynı doların yaptığı gibi. Yaşadığım dalgalanmaların kayıtsızlıkla karşılanmak yerine doların dalgalanmaları gibi bütün bir ülke ve toplumla geçilen bir dalga olarak algılanmalarını isterdim. Dolar gibi her parıldayışında bir şeylerin eskimişliğine ışık tutan bir yıldız olmak isterdim. Benim yükseliş öykümdeki son durumu aktarmaktan başka bir işlevi olmayan kırmızı yazılı ekranlar olsun isterdim her tarafta. Doların yaptığı gibi hakkımda biriken tüm soruları ahlaksız bir göz kırpışla cevapsız bırakmak isterdim.

Birçok insan tasarladığı tüm yaşam planlarına rağmen, istediği hedeflere öngördüğü yaşta ulaşmayı başaramayabilir: Yaşınız dolar gibi sizi küçülterek büyüyüverir ve yaşınıza baktığınızda döviz büfesinin ekranındaki dolar rakamına bakan bir vatandaşın yıkık ve ezik şaşkınlığından başka bir şey hissetme imkanınız kalmaz. Yaşınız büyümüş ama elinizdeki olanakların alanı dolar karşısında küçülen TL gibi küçülüvermiştir. Toplumumuz, yaşı ve kilosu ilerlemiş bir kadınınki kadar hassas bir duyarlılığa sahip olduğu için dolar rakamını her algılayışında yüzüne yaşı (ya da kilosu) haykırılıyormuşçasına müteessir olmaktadır.

TL; göbek, bıyık, tutku, hava kirliliği, esmerlik, trafik tıkanıklığı deneyimi, imkansızlıkların şiiri, ter, baba adam olma arayışı, yaşanmışlığın vıcıklığı, sünnet, genel müdürlük gibi birçok hayatı ağırlaştıran unsur içeren ve bunları içerdiğini sezdiren bir adama benzer. Dolar ise bu kavramların tamamen dışında yer aldığı izlenimini veren ve kişiliğini hiç sezdirmeyen (ve aslında TL'ninkinden daha derinlikli bir kişiliği olduğu yönünde hiçbir kanıt bulunmayan) bir adama benzer. Bir miktar abartılı bir ifadeyle "TL, (çağdaş olmaya çalışan) bir genç kızın aşık olamayacağı, dolar ise aşık olabileceği erkeklerin formülüdür" denebilir.

Genç yaşlarında sevdiği kişi tarafından kaale alınmayan ya da kıymeti bilinmeyen birçok insan, günün birinde ünlü bir sanatçı, büyük bir işadamı, golcü bir futbolcu vb. olmayı ve bu olunca zamanında yüz vermeyen kişinin kapılarına geleceğini hayal eder. Bu, bir ölçüde gerçekleşme şansı bulunsa bile hiçbir garantisi olmayan bir hayaldir. Ben daha garantili bir şey önermek istiyorum: Günün birinde dolar kuru olmayı hayal edin. Eğer sevdiğiniz kişi para olaylarını tamamen aşmış ya da yurtdışında TL'yle alakası olmayan bir hayat kurmuş olmazsa, sevdiğiniz kişiyle ilgili iki seçeneklik bir kıyak paketi garantili olarak tercihinize sunulmuş olur:

1.Romantiklere kıyak:Sizin her davranışınızın derinlemesinene nüfuz etmediği bir yaşamın parçası olamayacaktır.

2.Seks düşkünlerine kıyak: Sizin dayattığınız kural ve koşullara karşı gelme şansı olmayacağı için ona tecavüz edebilirsiniz.

En güzel kibir doyumunu, sessiz sessiz oturup çevresindekilerin kendisi hakkında yaptığı ipe sapa gelmez dedikodulara kulak kabartanlar tadar. Kibirlerin en güzeli pasif kibirdir ve dolar da buna sahiptir. Ben kibirli insanlardan hoşlanmam, ama pasif ve sessiz kibirin şıklığına hayranlık duyarım. Özellikle de etrafı bir anlamsız aktifler gürühu tarafından sarılmış ve güruhun ezikliği yüzünden daima yanlış anlaşılan bir pasifin kibirine.

Belki artık dünya edebiyatı klasiklerinin önemli bir kısmı ebediyen genç kalma iddiasını yerine getiremeyip eskiyor, hatta şarkıcılar ve müzik grupları bile 70'li ve 80'li yıllardaki kadar kolayca gençlik idollerine dönüşemiyorlar. Dolar ise (özellikle zengin olmayan ülkelerde, ama yalnızca onlarda değil) hep genç kalan bir klasik olma özelliğini koruyor; pasif, kibirli ve "cool" bir gençlik idolü olarak gittikçe sağlamlaşan bir yer kazanıyor. Tüm gençlik idolleri gibi o da ölümlü olduğunu unutturuyor.

Dolara bakmakta, göğe bakmaya benzeyen bir yan var. İkisi de ulaşamayacaklarımıza yönelik ve göz kamaştıran çetin bir bakış deneyimi. İkisi de bize içine sıkıştığımız alanların solukluğunu, daraltıcılığını ve tozlanmışlığını düşündürür. İkisine de baktıkça küçülürüz. Gökyüzümsü bir sınırsızlık görünümüne sahip dolar. Her döviz büfesi göğe bakan bir pencere. Büyük şehirlerde göğün rengi adam gibi hissedilmez fakat doların rengi tam tersine son derece mükemmel hissedilir. İstanbul, doların en "mavi" olduğu şehirlerden biridir. Ulaşamayacağınız uçuş ve ufukların rengidir dolar: Alamayacağınız CD ve elektronik eşyaların, yapamayacağınız yurt dışı gezilerinin rengi, size gerçekliğin ağırlığını unutturabilecek birçok güzelliğin rengi. "Gök daha da mavi olmuş, güneş daha da parıldamış ama biz ölümlüyüz" cümlesinin yerini "dolar göğü daha da mavi olmuş, dolar güneşi daha da parıldamış ama biz ölümlüyüz" cümlesi alıyor artık İstanbul'da. "İstanbul'un göğü olmak" tarzında şeyler düşlemeye meyilli muhayyeleterin bu günlerde dolardan aşağı kalmamayı, dolar gibi olmayı arzulamaya yönelmesi tuhaf karşılanmamalı. Hiç de edebi bir kişilik olmayan dolar karşımıza geçip tarih yazıyorsa benim ne eksiğim var, ben niye tarih yazmayım? diye sormanın her Türk hayal gücünün hakkı olduğuna inanıyorum.

Diyalog

FEYZA GÜNEL

Kadın: Biktım artık senin yalanlarından. Defol git, ya da ben gidiyorum bu evden.
Erkek: Ben de senin dırdırından bıktım. Ama tapusu üzerime olduğuna göre, haydi sana güle güle. Ha arabanın anahtarlarını da bırakmayı unutma.
Kadın: Benim dırdırımın sana fazlaca bir zararı olduğuna inanmıyorum. Zira kulaklarını tıkamayı pek güzel beceriyorsun. Ama yalan üzerine kurulu bir evlilik sürdürülemez.
Erkek: Senin sürdürülmez dediğin evlilik, benim yalanlarım sayesinde bunca yıl sürdü. Yoksa çoktan terk edip gitmiştin evi. Onca fedakarlığa katlandığıma göre demek ki ben seni daha çok seviyorum.
Kadın: Maviş canım, ne haber kız, ne yaptın bakalım?
Maviş: Dengesiz kadın eve geldiğinden beri yüzünü gözetliyorum, ancak şimdi aklına gelebildik.
Kadın: Canım, maviiş, konuşsana kız, hanimiş benim kızım.
Maviş: Hıh konuşmakmış. Seni de kapatsalar kafesin içine gün boyu sen de abuk subuk konuşup dururdun kendi kendine. Tek özgürlüğüm uçmaktı onu da aldınız elimden. Pır pır, dırr dırr.
Kadın: Eyvah çocuklar, kuşta bir anormallik var deprem olacak galiba. Hadi hemen giyinin, çıkıyoruz.
Maviş: Bunlar iyicene çatlattı. Bir deprem tespitimiz eksik kalmıştı. Uçmak istiyorum anlasana, suyum yemim bitti şöyle bir baksana.. Hey hey durr nereye.
Kadın: Çantamızı aldık mı? Çabuk olun, koşun. Aaa mavişcim kusura bakma seni taşımam çok zor canım. Hem sen başının çaresine bakabilirsin uçabiliyorsun nasıl olsa...

GazlıBeZ

ALTAY ÖKTEM

oktemaltay@hotmail.com

Bas Bas Parmağını Tuşlara

Parmak, insanın sahip olduğu en önemli uzuvdur. Tutma, kavrama, dokunarak bir cismin ısısını anlama gibi sayısız işlevinin yanı sıra, doğrudan parmak kullanarak yaptığımız bir sürü eylem var. Akla ilk gelen; parmak kaldırma. Baskıcı toplumlarda kullanılan bu kaldırma biçimi, soru sorma gibi masum bir iş için bile izin alınması gereğini simgeliyor. Buna karşın, sorulan sorulara parmakları şekilden şekile sokarak farklı anlamlara gelebilecek yanıtlar vermek de mümkün. Parmak atmak da yine parmak kullanılarak yapılan, zorunlu haller dışında uygulanmaması gereken bir tür iletişim biçimi.

Virtual Monkeywrench adlı hacker grubundan bir elemanla yapılmış, İsviçre'nin **Sontag Gazetesi**'nde yayınlanmış röportajdan bir iki satırı tepkisizce sunuyorum:

Ulaştığınız bilgileri niye kullanmadınız?

- Binlerce kişi kredi kartını kapatmak, telefon numaralarını ve e-mail adreslerini değiştirmek zorunda kaldı. Tabii ki bunlardan birkaç dolar da araklamak vardı, fakat; sistem değişmiyor ki... Biz bilgileri açıklamakla iyi yağlanmış şekilde çalışan makineye darbe indirdik.

Sizin yaptığınız direniş, özel bilgileri deşifre etmek, İsviçre yasalarına göre suç sayılıyor.

- Mülkiyet hırsızlıktır. Araklanacak bir şey kalmayıncaya dek bizi bulamayacaklar. En büyük rüyamız, insanların karar verme yetilerinin kendi ellerinde olduğu, başkaları tarafından kullanılmadığı, özgür programların ve özgür aşkın olduğu bir dünya.

Orta parmakla işaret parmağı birlikte kullanılarak yapılan muayene yöntemine vaginal tuşe deniliyor. Rektal tuşede ise başrolü işaret parmağı oynuyor. Aynı zamanda, **Şeytan Aletleri**'nde söz ettiğim fanzinlerden birinin adıydı **Rektal Tuşe.** 1999'da dört sayı yayınlanan bu fanzin, tuşe yöntemiyle toplumu muayene etme gibi soylu bir görevi yerine getirmeye çalışmıştı. Medyanın tabak çanaklı, deterjanlı promosyon kampanyalarının ayyuka çıktığı bir dönemde her okuruna bir fitil dağıtarak hem zevk, hem mesaj vermişti **Rektal Tuşe**.

Parmak basmak deyimi ise, bir şeyin önemini vurgulamak için kullanılıyor. Bu deyim, aynı zamanda parmağın ne kadar önemli bir uzuv olduğunu da gösteriyor. Diğer uzuvlarımızı muhtelif yerlere basabildiğimiz halde, parmağı yalnızca önemli yerlere basıyoruz.

Daha önce kalem tutan, daktilonun tuşlarına basan parmaklar, teknolojinin ilerlemesiyle mouse tutmaya, klavyenin tuşlarına basmaya başladı. Hayatımıza elini kolunu, hatta parmağını sallayarak giren bilgisayar teknolojisi ve internet sayesinde daha önce defalarca yenildiğimiz sokakları terk ederek kapalı mekanlara, monitör başına çekilmeye başladık.

Aslında bunun da olumlu tarafları var. Son ekonomik kriz de dahil olmak üzere her şeyin faturasını bize çıkaranlara sokaklar yerine klavyeden de seslenebiliriz. Yeter ki hangi tuşa parmak basacağımızı iyi bilelim.

Tüm kurumlara, bankalara, resmi ya da özel kuruluşlara bir iki tıklamayla ulaşabiliriz aslında. Ulaşmasına ulaşırız da, şöyle bir parmak hesabı yapsak, kaç tane adam gibi **hacker**'ımız çıkar ki... Belki de hiç çıkmaz. Neyse, hangi tuşa basarsanız basın, canınız cehenneme!

Kuaför Cengiz adına aldanıp da, topluluğun standartlara uygun estetik saç kesiminin müzikteki karşılığı olduğu gibi yanlış düşüncelere kapılanlar olabilir. Elbette onların yaptığı da bir tür estetik, hatta buna anti-estetik bile diyebiliriz.

Kuaför Cengiz..

Bana Bir Şarkı Çal, Biraz da Yanlardan Al, Önler Uzun Kalsın

Underground müzik piyasası iç ve dış mihraklar bir yana, yarısı içerde yarısı dışarda kalan mihrakların bile vurdumduymaz tavırlarına aldırmadan son hızla çalışmalarına devam ediyor. Hem de popüler kültür ürünü olan, birbirinin klonlanmış kopyaları gibi görünen cicili bicili **imajadam** ve **imajkadınların** cirit attığı yurdum topraklarında.

Oysa underground müzik yapanlar aynı bizim gibiler, fazlasıyla benziyorlar bize.

Ne kadar kendimi sıksam da **Tarkan**'a benzeyemem mesela. Hadi tipimi benzettim diyelim, **Tarkan** gibi konuşamam, onun gibi yürüyemem, oturup kalkamam. Belki otururum ama, kolay kolay kalkamam.

Oysa underground müzik yapanlarla aramızda pek fark yok. Hayatın bize tahsis ettiği sokak aralarında dolaşıp duruyoruz hepimiz. Biz dolaştıkça, ana caddeler daralıyor, ara sokakları genişliyor kentin. Bizden olanlar çoğalıyor, ne kötü!

Hazır kötülük demişken; **Bursa Özel Tip** Cezaevi'nde çıkan *"görülmüştür"* damgalı **Davşan**'ı anmadan geçmek olmaz. Elle hazırlanan, yazılan, çizilen, boyanan bu ilginç fanzinin yazarlarından **Brother AX-430**, **Baudrillard**'ın *"kötülük ilkesi"*ni alıntılamış: *"Bir dengesizlik ve başdönmesi ilkesidir, bir karşıtlık ve acayiplik, bir baştan çıkarma ilkesi, bir aykırılık, uyuşmazlık ve alt edilemezlik ilkesidir. Bu, ölüm itkisi değildir, tam tersine yaşamsal bir kopma ilkesidir."*

Yazısının sonunda *"kötülük underground'da yaşar"* demiş **Brother AX-430**.

Daha **Davşan'**ı bitirmemiştim. Son günlerde piyasaya çıkmış, kulağıma bayram havası estirecek yeni bir demo da yoktu ortalıkta. Gerçi çok sevdiğim grindcore grubu **Sapık İnek**'in ikinci demosunu çıkaracağı haberini almış, heyecanlı bir bekleyiş içine girmiştim. Hiç ummadığım bir anda **Kuaför Cengiz**'in *"İstanbul Hatırası"* adlı albümü elime geçmez mi... Öpüşürken gıcık tutan birinin heyecanlı ve şaşkın yüz ifadesiyle albümü evirdim, çevirdim, içine, dışına baktım ve cebime atıp evin yolunu tuttum.

Oysa daha sabaha çok vardı ve hayat eve giremeyecek kadar tartaklamıştı beni.

Kuaför, manav, kasap, sapık, katil... Ne olursa olsun, bizden biri işte! Zaten hepimizin içinde, genlerinin bir bölümünde biraz kuaförlük, biraz kasaplık, biraz sapıklık, hatta katillik yok mu?

Kuaför Cengiz gitarda **Al Bayrak**, bas gitarda **Çaykur** ve davulda **Fatih**'ten oluşan bir grindcore topluluğu. *"2000 Özel Halk Otobüs Productions"* tarafından piyasaya sürülen *"İstanbul Hatırası"*, hepimizin içinde yaşadığı, ama pek de hepimize ait olmayan şu fani dünyanın uç kısımlarını itinayla dürtükleyen bir albüm. *"Mc Turkiye's Gibisi Yok"* ve *"5 Vakit Coca Cola"* adlı parçalarıyla anti-Amerikan bir tavır sergileyen **Kuaför Cengiz,** *"Şaban Abi Çay Bahçesi"*, *"Atomik Hurdacı"*, *"666. Hükümet"*, *"Yine Kriz Durumundayız"* gibi parçalarla da ülkemizin güzide insanlarının olağan yaşamlarını gözler önüne seriyor.

Kuaför Cengiz adına aldanıp da, topluluğun standartlara uygun estetik saç kesiminin müzikteki karşılığı olduğu gibi yanlış düşüncelere kapılanlar olabilir. Elbette onların yaptığı da bir tür estetik, hatta buna anti-estetik bile diyebiliriz.

Kuaför Cengiz durmadan çalıyor, yanlardan alıyor, önler uzun kalıyor.

Yukarıya doğru değil de yanlara doğru genişleyen bir toplumu estetize etmek için en doğrusu yanlardan almaktır zaten. Önler her an lazım olabilir.

"Fatih'te Kardeşlik Var" adlı parçanın sözlerini sunuyorum, yine tepkisizce:

Hoşgeldiniz komşu, güle güle oturun
Ooooo Döndü Teyze nasılsınız?
Hörmetler Gazanfer Kardeş

Eyvallah!!

Sıhhatler olsun Hikmet Dayı
Çocuklar, terli terli su içmeyin,
hasta olursunuz
Abdülmuttalip Usta geçmiş olsun

Eyvallah!!

Neden "yazmak için uzun süre beklemiş" bir yazarı okumak için beklemek gereksin?

Pera Palace bölümü, önce mekanından dolayı ilgimi çekti. Sonra, bir yandan konu, yani içerik, öte yandan üslubunuz, bende bir "Pathetique" etkisi bıraktı. Bu olağan dışı akış, az sonra, yer-yer, bir Wagner Operası boyutlarına ulaştı. Gözlerime inanamıyordum. Çok değişik bir üslupla ve anlatım zenginliği ile karşı karşıya olduğumu anladım... Çok yönlü bir ruh dünyanız ve çok zengin bir anlatım diliniz var. Fakat Abdülhak Şinasi gibi, siz de neden, yazmak için uzun süre beklemişsiniz?

ÇELİK GÜLERSOY

Bu ilginç-keyifli metnin betimlemelerden uzak, alabildiğine yalın, arı duru bir dille kotarılmış olduğunu görünce, yeni bir romancıyla da tanışmış oluyorsunuz çaresiz.

BEDİRHAN TOPRAK, *Virgül*

Dozunda bir aşk öyküsünü, sanat dünyası ve ülke gerçeklerini zekice ifadelerle bulmacamsı ve sürükleyici bir kurguda harmanlayan *"Yalnızlık Gittiğin Yoldan Gelir"* haz dolu birkaç saat bağışladı bana. Dahası, okuma tutkumu ateşledi.

NAZMİ AĞIL, *Kitap-lık*

Gerilim ve sürprizlerle dolu bir arayış. Yazar Altun, usta kalemiyle okuru da kahramanın girdabına sürüklüyor.

Kitaplık Köşesi, *Sabah*

... Öykü kendi üslubunu yaratıyor ve ortaya pek de alışık olmadığımız bir yapıt çıkıyor. Okura taze bir soluk ümidi getiri(yor) Selçuk Altun

HAŞİM AKMAN, *Cumhuriyet Kitap*

... Bir anlamda Türkiye'nin ilk 'yuppie' romanı.

İHSAN YILMAZ, *Hürriyet*

Selçuk Altun *"Yalnızlık Gittiğin Yoldan Gelir"* adlı romanında engin bir birikimi yapıtlaştırırken farklı bir dünyanın kapılarını açıyor.

BARIŞ BARDAKÇI, *Akşam*

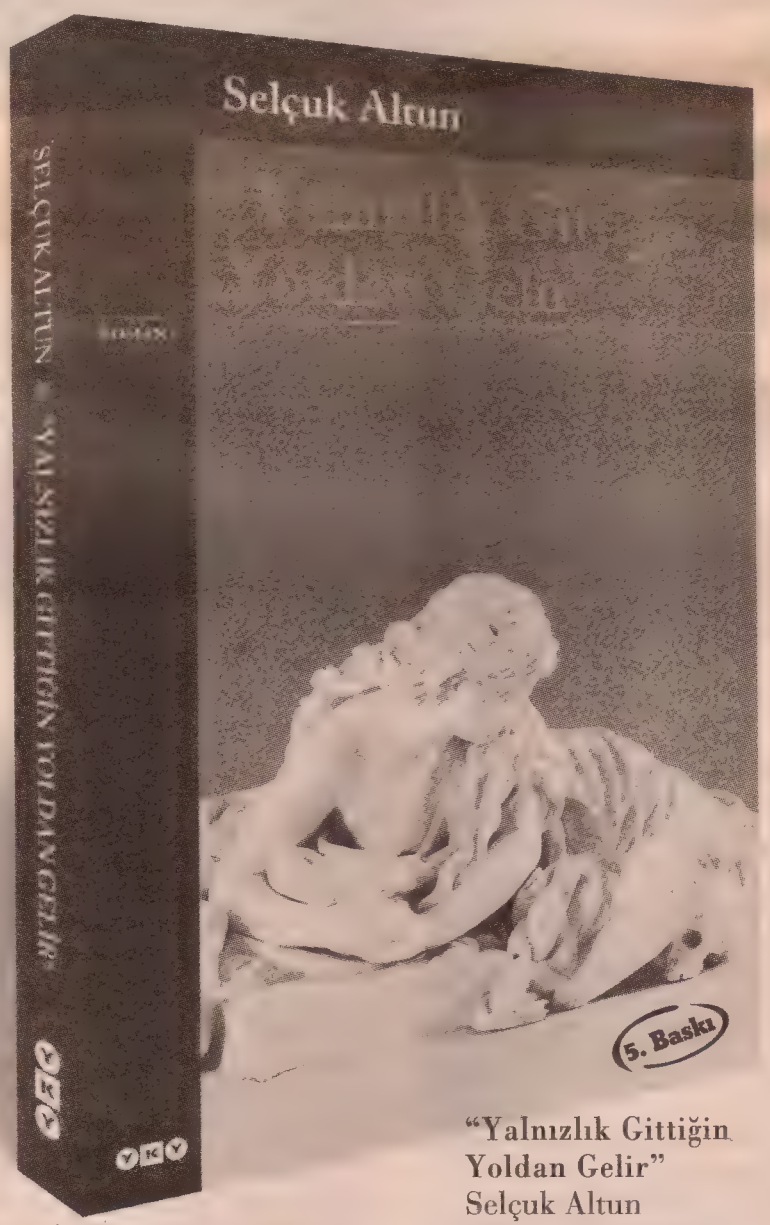

"Yalnızlık Gittiğin Yoldan Gelir"
Selçuk Altun
256 s., 4.000.000 TL

YKY
YAPI KREDİ YAYINLARI KİTABEVLERİ; • İSTANBUL: 212-293 08 24 / 502 • İZMİR: 232-463 82 90 • ANKARA: 312-435 85 94
E-posta: ykkultur@ykykultur.com.tr - Web Sitesi:www.yapikrediyayinlari.com - **Internet satış: www.shop.superonline.com/yky**
YAPI KREDİ KÜLTÜR SANAT YAYINCILIK TİC. VE SAN. A.Ş. 212-293 08 24, 252 47 00

Cank, gümüş bir yüzüktür aslında. Gözlerini açar, düşlerini, ama tatlı tatlı ısırır beynini ve çürütür dişlerini. Bir gemiye binip gidemezsin, akşamüstüleri bilemezsin, hatayı silemezsin. Ve istediğin zaman ölemezsin. Çünkü cank, kayıp bir otobandır aslında. Belki girersin ama asla geri dönemezsin. Sanırım ben içimdeki umursama hissini gebertmeye çalışıyordum. Cankın iyi yanı da budur zaten. Aşkı, utanmayı, cinselliği, acımayı, gözyaşını, gülümsemeyi öldürür. Cankın nükleer enerjisiyle uçan, savrulan, pike yapan ve secdeye çakılan, yarı-otomatik, beyin-beslenme-sindirim-boşaltım ve duygulanım devreleri arızalı, rahatlayarak susan bir hurda makineye döndürür seni. Kaybedeceğin bir şey yoktur. Hayatta olup olmadığını anlamak için kanarsın...

Cank Zıtlıkların Leydisi'dir

TOGAN

Bu benim yaşam öyküm, doğruyla yanlış arasındaki fark. Fakat biri bu iki sözcük çoktan öldü dedi.

Bu benim yaşam öyküm...

... ve kendimi olanların ortasında sakin, huzurlu, kıyak bir noktadan araklayıp, hayvanlar, boş içki şişeleri ve bana ait HIÇLIK dolu küçük bir odaya kilitledim. Takaya atlayıp tuzlu suya açıldım, beri dönmüş, işsiz-güçsüz, '**terk-i aşk-ı toz**'dan mustarip, çaresiz, kaygısız ve tepesindeki, okyanusa açılmak üzere olan bir takanın kıç yanında siya siya, çıkarmış kağıdı kalemi apık sapık karalamaya başlamış harflerini, her zamanki gibi "**iyi iyi, hiç yoktan iyi...**" derken... İşte burada, tam karşınızda buldum kendimi.

Togan. İsmim bu. Başka yakınlık derecelerinde başka isimlerim de vardır: tekgezen, canki, jesus, isa papatya, tolga, sürüngen teyyare, abi, ulan, itoğluit... gibi Babadan kalma mülayim ve kalender biriyim. Kendi hayatımın ta ortasında anın '**esas oğlan**'ı ehli keyfiyetin hacısıyım. "**Eyvallaa**" diyorum olup bitiyor. Yakışıksız ama mülayim, beş parasız ama bonkör, sevimsiz ama kalenderim. Bağdaş kurmuş ılımlı takılıyor, puştluk yapana kıyak atıyorum. Bazen biraz bencil, biraz adiyim ama yakmıyorum canını hiçbir şeyin, hiç kimsenin. Kalbim kadife, karaciğerim paçavra. Acaba noolcak deyip betona tokat atıyorum. Seviyor-sevmiyor tribine sokulmuş zikindirik bir papatya; diğer yanağına da tokadı yiyince "**e ama başlarım çarkınıza!**" diyen İsa'yım. Dart tahtası kollarım, acıyan yanaklarım, ağrıyan bacaklarım, nabza şerbet suratlarımla; '**sola dönülmez**'e sağdan dalan, pişbirikte katakulliye gelmiş, bok yoluna süvariyim dörtnala. Mavi siyah giysilerim var. Hayata da lacivert bakarım. Çok dostum yok ama birçok kedi tanırım. Bi bok bildiğim yok, bir şeyler de ispatlamaya çalışmıyorum. Gülümsemem binlerce sorunun yanıtıdır. Ailemi öldürdüm, kadınımı gömdüm, dostlarımı sevdim. Siz '**neden**' dersiniz ben '**neden olmasın**'.

Milyarların içinden bir zibidinin nerede doğduğunu, kaç yaşında olduğunu, ne okuduğunu, ne iş yaptığını falan bilmenin sizi hiç ırgalamayacağı kanaatinde olduğumdan size asıl anlatmak istediğim konuya, benimle ilgili nazara şayan mevzuya gelmek istiyorum. Diğer ayrıntılar sıraları geldiğinde kendilerini takdim etmekten şeref duyacaklardır.

Aşağı yukarı 5-6 senedir uyuşturucu bağımlısıyım. Bu lafın aşağılayıcı ya da önem kazandıran bir etki yaratmasından hoşlanmıyorum. Bunun Togan gözlüklüdür, uzun saçlı ve sakallıdır ya da Togan lavuğun tekidir gibi algılanmasını tercih ederim. Şu an aynada kendine göz kırpıp gülümseyen bu adam olmama ne derece katkısı oldu emin değilim ama Leydi İlse Heroin sahip olduklarımdan çok şey götürdü. Aşık olduğunuz ve ne aklınızdan, ne de hayatınızdan çıkarabildiğiniz büyücü bir fahişe gibi. Pişmanlık falan duymam. "**Keşke**" benim için salakça bir kelimedir ve olup biten her şeyin ilahi bir senaryoda olması gerektiği gibi olduğuna inanırım. Bu kadercilik falan değil. Sadece "**olur**" ve sen sonucu tartarsın. Ve tecrübe kesinlikle paha biçilmez bir definedir. Dip ve tavanın öğretisi.

Bir seneye yakın zamandır '**temiz**'im. Ve bunu sürdürmeye uğraşıyorum. Bu, gerçekten de dünyanın en zor işlerinden biridir. Çünkü vücuttaki bağımlı hücreler ölüp atılırken **canka** (eroine) bağımlı hücreler tavşan uykusuna yatarlar ve dünyanın en iyi ve en kötü tesadüfleri hep cankileri bulur. Hayatınız boyunca seks ve seksle ilgili şeylerden uzak kalmak zorunda olduğunuzu bir düşünün. Ayakta kalmaya ve cankla ne kadar güzel ve ne kadar iğrençse, canksız da o kadar güzel ve o kadar iğrenç bir hayatı yaşamaya çalışıyorum. Lakin boşluk hissi temizlenmiş bir cankinin başına gelebilecek en kötü ikinci şeydir. (Birincisi ise cank yaparken enjektörün tıkanmasıdır.) Zaten en başından beri bir **Kaybedenler Kulübü** üyesi olan anti-kahramanımızın kurduğu düşler 7.9 şiddetinde sarsılmış, plan üstünde plan kalmamıştır. Makro-kosmosun mükemmeliyeti ve olacak, olmuş ve olmakta olan her şeyin olması gerektiği gibi olması düşüncesi hiçbir işe yaramaz.

"Bir kereden ne çıkar ki?" tribini müteakiben "**bir tane daha ve ne fark eder ki?**" koyverişi ve "**yapmaz mıydın?**" cebiri birbirini kovalar. **Gereksinimin Karşıkonulmaz Zarureti** hoş(!) gelir ve uykusundan uyanan hiperaktif gri cank sinir hücrelerinin çalar saati görevini üstlenir. Tekrar başaramamış olmak kaybetmeye alışkın olan canki anti-kahramanımıza çok tanıdık bir histir ve düşkırıklığından çok mahsun bir boyun eğme ve kabullenmeye yol açar. Daha önce de ısrarla belirtildiği gibi umut içi yenmiş bir kabak çekirdeğidir, işkenceyi uzatmaktan başka işe yaramaz ve hiçbir canki hiçbir kararı tam olarak veremez. **Gereksinimin Karşıkonulmaz Zarureti** doğası gereği sizi delirten hapsoluşlara ya da son şans yolculuklara zorlayabilir. Ya O'na ya da doğduğunuz kente geri dönersiniz. Böyle durumlarda ben de her hassas, duyarlı, gelecek vaat eden ama yolları tıkanmış orospu çocuğu gibi somurtur ve ölümü düşlerim. Bu çok doğaldır.

H! (eyç, yüksek sesle) Heroin maddesinin baş harfidir. Kelime "hero"dan (kahraman) türemiştir, çünkü kendinizi bir süre güçlü, yenilmez, kendine korkunç bir güven duyan bir kahraman gibi hissedersiniz. Cank (H) zıtlıkların Leydisi'dir. Çünkü krize girip çekilmeye başladığınızda Leydi nasıl bir fahişe'ye dönüşürse siz de kahramandan bir zavallıya dönüşürsünüz. Haz, Huzur, Hayal, Hissizlik, Hasret, Heves, Hicret, Haksızlık, Huzursuzluk, Hastalık, Herkesin Herkesten Uzaklaşması, Kuşku, Paranoya, Nefret ve Kaçış. En nihayetinde Hikayenin Hidayete Ermesi (ölüm) anlamına gelir. Hızlı bir hayat, ağır çekim bir intihar. Tepeden dibe kadar. Hepsi bu...

Cank, altın bir anahtardır aslında, altından bile pahalı ve kapıyı kilitlersen eğer gömülürsün içeri. Dönüp durmak demektir ve havasız odanın tavanında, tıpkı bir vantilatör gibi. Serin, hızlı ama aynı zamanda hapsolursun duvarlardan içeri.

Cank, gümüş bir yüzüktür aslında. Gözlerini açar, düşlerini, ama tatlı tatlı ısırır beynini ve çürütür dişlerini. Bir gemiye binip gidemezsin, akşamüstüleri bilemezsin, hatayı silemezsin. Ve istediğin zaman ölemezsin. Çünkü cank kayıp bir otobandır aslında. Belki girersin ama asla geri dönemezsin.

Sanırım ben içimdeki umursama hissini gebertmeye çalışıyordum. Cankın iyi yanı da budur zaten. Aşkı, utanmayı, cinselliği, acımayı, gözyaşını, gülümsemeyi öldürür. Cankın nükleer enerjisiyle uçan, savrulan, pike yapan ve secdeye çakılan, yarı-otomatik, beyin-beslenme-sindirim-boşaltım ve duygulanım devreleri arızalı, rahatlayarak susan bir hurda makineye döndürür seni. Kaybedeceğin bir şey yoktur. Hayatta olup olmadığını anlamak için kanarsın...

Benim de birçoklarımız gibi kendim dışında bir şey, sürüde bir koyun olmaya itirazım vardı. Seçimim ise tamamen farklı ve kendime özgüydü. Tüm yaşamını kendi nadide benliğinin oluşumunu ve eksiksiz bir tasvirini yaratmakla geçiren bir yaratık, bu tasvirin anti-tezi olmaktansa ölmeyi tercih eder. Reddetme-uyuşturucu-intiharben-bu yüzden...

Bugün bir kafa karışıklığı, yarın bir düş, sadece anılar yaşamın anlamındaki kilidi çözebilir. Ruhun çekeceği acılar yoksa hiçbir şeyde hiçbir anlam yoktur. Kutsal sıkıntı özgür iradeyi yaratmak için yeterli ve yeterinde bir nedendir. Tanrılar bile böyle takılırlar. Bunlar benim mazeretlerim değil. Sadece boktan bir seçim yaptığımı, pişman olmadığımı ve şimdi en azından bu cehennetten bir şeyler üretmeye ve bir önyargı duvarında bir delik açmaya çalıştığımı söylemeye çalışıyorum.

Biz, cankiler, yeni doğan her insan yavrusu gibi doğmakla küçük bir hata yapmış olabileceğimiz ihtimali üzerinde durup, koordinasyonları annemizin rahmini gösteren kahpe şehrimiz İstanbul'da aç yatanlar, sütü bozuklar, alnına bir enjektör dayayıp dünyayı tehdit edenler. Ölümü kıç cebinde taşıyanlar, fırlatılıp atılanlar ölüm ve şehvet üzerine kurulan dünyaya. Aya sürmeyi, rüzgara binmeyi seviyoruz. Bulutsuz açık havalarda yere çakılıyoruz, oyun oynayan masum çocukluğumuzun üzerine. Yağmurumuz yağıyor anti-depresan parmaklar gibi, şimşeklerimiz çakıyor beklenmedik zamanlarda. Sözümüz yok, tadımız acı, işimiz zor. Hazzın fırtınasını kovalıyoruz. Dinimiz, partimiz, inancımız, bakışımız yok. Ya da geçmişimiz, geleceğimiz, paramız, zamanımız. Sadece uğursuz adlarımız ve anımız.

Otobanın ortasına çökmüş afyon tüttürenler, kolunda bir şırıngayla genel tuvalette geberenler, sessizce ve hüzünle delirenler. Anlam veremeyenler dünyanın gidişine ve bir sabah uyanıp kahvaltıda beyin hücrelerini yiyenler. Kimyasal bir aşkla kısmi bir felç geçirenler. Kasksız motora binmek, üstü açık bir Kara Kadillak'ı sesten hızlı sürmek gibi sıkı, ölümcül ve anlamsız olanlar. Bir vuruşluk ölüme canını satanlar. Uçaklarımız barış işareti yapan deli Komikazeler'dir ve biz **Hezeyanın Pilotları**... Buraya bakın, burayı görün. Başınızın biraz yukarısında, aranızdayız. Ve tanrı bile bizimle dalgasını geçiyor: *"Andolsun ki siz ölümle karşılaşmadan önce onu arzuluyordunuz. İşte onunla karşı karşıyasınız ama bakıp duruyorsunuz..."* (Alî İmran Süresi)

Eğer bir Yenikıta yerlisi olsaydı, adı kesinlikle "Çiçeklere, Şiirle Nefes Aldıran Boğa" olurdu...
Türkiye'nin yetiştirdiği büyük şairler, kahramanlaşmış devrimciler, ilk sosyalizm külliyatı, ilk sosyalist örgütler ve doğallıkla Türkiye'nin cezaevleri, onun 60 yılı aşkın devrimcilik ve şiir serüvenine yoldaşlık, şahitlik etmişler... Şimdi Ankara'da, Kocatepe'nin arkasındaki dar bir caddeden geçenlerin, "küçük bir çiçekçi dükkanı" olarak gördüğü, ama aslında bir şiir atölyesi, bilgelik ocağı olan bir mekanı var... Türkiye Yazarlar Sendikası'nın da Ankara temsilciliğini yapan Abdullah Nefes'le, Türkiye'nin ilk sosyalist hareketini, ilk sol yayıncılığını, Can Yücel'i, Ahmet Arif'i, Beşikçi'yi, Ataol Behramoğlu'nu, 68'lileri, Deniz'leri, Sinan'ları, Yusuf'ları, çok özel şahitlikleriyle Öküz için konuştuk.

"Çiçeklere, Şiirle Nefes Aldıran Boğa"

Abdullah Nefes

AHMET ERHAN - ÖMER LEVENTOĞLU

Ö.L: Abdullah Abi, Türkiye kriz yaşıyor, çiçekçiliğin hal-i pür melali nedir?

A.E: Abdullah Abi bir çiçekçi değil... Bir insandır. Ben kendim için ve bir sürü insan adına söylüyorum ve tanıyan çok insan aynı düşünecektir. Abdullah Abi, bizi yetiştiren insanlardan biridir. Bunun altını çizmem gerekir ki; edebiyatçı ve devrimci yönüyle Abdullah Abi...

A.N: Çiçekçilik meselesi bir sorun, Türkiye gibi, tam Türkiye gibi... Türkiye ne yaşıyorsa, ben de burada onu yaşıyorum. Türkiye neyin sıkıntısını çekiyorsa, Türkiye'nin insanı neyin sıkıntısını çekiyorsa ben de onun sıkıntısını çekiyorum. Türkiye insanı hangi dertlerin girdabındaysa, ben de o girdaptayım; ama artı bir şey var: Türkiye insanı o derdini, sıkıntısını çözmek için pek bir şey yapmazken, ben kendi çabalarımla, bu derdi, bu sıkıntıyı çözmenin bir yolu var mı acaba diye düşünüyorum, çıkış yolları arıyorum. Ama biz bu oyunda seyirci bile değiliz, sahaya bile almadıkları için... Onun için bütün halkımız gibi, kenardan izliyoruz; sıkıntısını, belasını, açlığını, açıklığını ulusça birlikte çekiyoruz.

Ö.L: Bu çiçekçilik işinin seceresi uzun bir zamana mı dayanıyor?

A.N: Çok çok eski değil,1981'e dayanıyor... 12 Eylülle birlikte, birçok kimse gibi ben de işsiz kaldım. Yayınevim kapatıldı, dükkanlarım basıldı, kitaplarıma el kondu... "Ne yapabiliriz"i düşünürken, çünkü bir taraftan da hayat devam ediyor ve yaşamak zorundasın... Bir çiçekçi arkadaşım, Kızılırmak sokakta, dedi ki, "gel bana yardım et, beraber götürürüz". Ben orada başladım. Bir-bir buçuk ay sonra, "ben başka bir işe gidiyorum, dükkanı sana bırakıyorum" dedi ve gitti. Yani benim çiçekçiliğim hem biraz emri vaki ve üzerime yıkılmış bir şey oldu. Orada dört sene çiçekçilik yaptım ama daha sonra yeniden "kendi dünyam"a döndüm -keşke dönmeseymişim-. İster edebiyatçı, ister başka bir alanla ilgili olsun, muhalif olan herkesin başına gelen şeyler, bizim yaşamımızda da böyle bir serüvene tekabül etti işte...

Bak şimdi, çiçekçilik falan çok da önemli değil... Bizim şiir serüvenimiz 1956'lı yıllara rastlar, o yıllar önemlidir. Niçini, benim Kastamonu Lisesi'nden sürgün olarak Çankırı Lisesi'ne gelmem ve orda **Ataol Behramoğlu** ile tanışmamla başlar. O zamanki adı **Ataol Gürus**'tur. **Ataol**'la da kavga ederek, ciddi ciddi döğüşerek başladık... **Ataol**, lisede ışımarık ve kavgacı bir çocuktu... Her şeye parmak kaldıran, ona buna saldıran... Bu şımarıklık, benim Ilgaz'ın dağlarından gelmiş köylü onurumu zedeledi... Ilgaz'ın çıplak dağlarında, Kırkpınar yaylasının buz gibi sularının bölgesinde; eşkıyaların jandarma tarafından kovalanıp da o suların başında nasıl falakadan geçirildiğini gördüğüm çocukluktan gelmişim. Hep eşkıyanın yanında kaldım. Şimdi de hayatın eşkıyalığını yapıyorum ya... **Ataol**'la o kavgadan sonra çok sıkı başlayan bir dostluk... 1956-2001; 45'inci yılına gelen kesintisiz bir dostluk ve serüven...

A.E: Edebiyat alanında böyle dostluk zor bulunur. Ben görmedim şahsen, belki her alanda çok sık bozulur...

A.N: Biz o okul döneminde palazlandık. Artık dergilere şiir göndermeye başladık, **Varlık**'ta yayınlanıyor, **Ilgaz Dergisi**'nde, **İsmail Karaahmetoğlu**'nun cefakar çalışmasıyla harikulade etkisi olan bu dergide, **Feyzi Alıca**'nın çıkardığı **Çağrı Dergisi**'nde şiirlerimiz yayınlanıyor... Daha sonra gene **Ataol**'la beraber Ankara'da Hukuk Fakültesi'nde öğrenci olarak başladık. 1962-63'te de okullar değişti; **Ataol** Rusça Bölümü'nde; ben Klasik Filoloji Bölümü'ne geçtim.

Ö.L: Siyasal yaşam'a nasıl başladınız?

A.N: 1962 yılı... **Türkiye İşçi Partisi**'nin kurulduğunu duyduk... Yine **Ataol**'la birlikte Cebeci'de bir ailenin yanında bir odada kalıyoruz. Tabii Ankara bizim için yeni bir kent ve bizim içimizde işçi meselesiyle ilgili birtakım kıpırtılar var. **Turgut Uyar**'la tanışmışız falan... Derken, İstanbul'da ünlü Beyaz Saray baskını ve rahmetli **Aziz Nesin**'in dövülmesiyle birlikte, bizim artık bir siyasal örgüte katılmamız gerekir düşüncesi oluşmaya başladı... Daha sosyalizmden falan haberimiz yok ama o dönem en yakın görüş **Türkiye İşçi Partisi**... Sosyalizm'le ilişkimizde yaşadıklarımız, okuduklarımız ve bizde kalan tortu var; o tortudan kardelen çıktı; toplumculuk, yani sosyalizm. İşte **Nesin**'in dövüldüğü akşam karar verdik, ertesi gün aramaya başladık **TİP**'in yerini bulamıyoruz. Samanpazarı'ndaki yerini arıyoruz. Derken bulduk, gittik, dedik ki "Biz üye olmaya geldik.". "Siz kimsiniz, referansınız var mı?" dediler. Parti o zaman Ankara'da taş patlasa 40-50 kişi... Ve üye olduk. İşte orada, benim şiirsel düşmem, **Ataol**'un şiirsel yükselişi başladı. Ben politikayı öne aldım. Hikaye yazıyordum.

Ö.L: Böylece politikaya başladınız...

A.N: Evet. Başlar başlamaz da politika bir yaşam tarzı haline geldi... Sanıyorum, **Mehmet Ali Aybar**'dan önceydi. Biz bir tepki olarak girdik partiye ve sonra yavaş yavaş el yordamıyla, okuya okuya yolumuzu aralamaya başladık. Bize yol gösterecek en küçük bir kitap, belge, bilgi yoktu... Bir eski polis artığı, polislerin gasp ettikleri kitapları karaborsada satıyordu. Adı da Uğur'du.. Ondan gider **Kapital**'in özetini, **Sabahattin Ali**'nin kitaplarını falan alarak okuyorduk. Bu arada **Hasan Hüseyin Korkmazgil**'le tanıştık.

Ö.L: Abdullah Abi, istersen biraz ustalarla anılarını konuşalım. Mesela **Ahmet Arif**'le çok sıkı görüşürdünüz sanırım.

A.N: Evet. Sanırım 1975 olması lazım, hapisten çıktım **Ser Yayınları**'nı yeniden kurduk. **Ataol** Ankara'ya geldi. Bunlarla beraber **Ahmet Abi**'nin evine gideceğiz ama özel bir konuk daha var; **A.Kadir**... Şimdi **Ahmet Arif**'in, çok özel bir davranışı, tavrı, kuralları vardı... Gittik, eşi sevgili ablamız öyle kenarda duruyor; mutfakta **Ahmet Arif** her şeyi kendi eliyle hazırlıyor. Sofrayı kurdu, envayi çeşit yemekler, çiğ köfte, kendisi de yemez çiğ köfteyi... Ama kendisi ayakta ve elleri bağlı, **A.Kadir**'in başucunda. **Kadir Abi**, "Oğlum Arif otur..." Oturmaz. **A.Kadir**'in yanında oturmaz. Oturtamadık o akşam adamı, kalkacağız artık, neden sonra **Kadir Abi**, "Ben bunaldım artık kalkacağım **Ahmet**" dedi ve bunun üzerine artık **Kadir Abi**'nin yanına, oturmak denmez ona, ilişti; ama öyle bir ilişme ki, **Kadir Abi** bu tarafa gözünü çevirse zıplıyor... Muhteşem bir şeydi... O sevgiyi ve saygıyı, 26-27 sene oldu ki hiç unutamadım. **Ahmet Arif**'le ilgili çok özel bir şey daha var. **Evren** darbesinden sonra yeni işsizim. Yayınevine el kondu, kitaplar dağıtıldı falan... Ben de ilk çiçekçiliğe başlamışım, Kızılırmak sokakta... O dönemde, **Ahmet Arif**'in oğlu **Filinta** da ilkokula başlamış; benim dükkanımın yanındaki **Ayşe Abla İlkokulu**... Sabahları servisle geliyor ama akşamları **Ahmet Arif** alırdı. Okulun önüne gelince içeri bir göz atar, kapının önündeysem selamlaşır, öpüşürüz ama hemen gider, o köşede bekler **Filinta'**yı... Asla içeri girmez, oturmaz... Kış-kıyamet günlerinde de dışarda karın altında bekler dükkana gelmez. "**Ahmet Abi** gelsene", "Hayır!" Ama ikinci defa da söyleyemezsin ona... Ve **Ahmet Abi**'yi tanıyanlar için, öyle kolay değildir bir konuda bir şey söyledi mi ısrar etmek... Derken bir gün, felaket bir kar, fırtına, artık dayanamadım cesaretimi topladım ve "Abi" dedim, "Niye gelmiyorsun?". "Oğlum" dedi, "şuraya küçücük de olsa bir tezgah kurmuşsun, sen mimlisin ama ben senden de mimliyim. Bu şerefsizler seni rahat bırakmazlar oğlum" dedi... Ve geldiler de nihayetinde... Ama neyse girmeyim o detaylara.

Ö.L: Abdullah Abi, **TİP**'in son döneminden itibaren sen nelerle uğraştın?

A.N: Çok işler yaptım. Yayıncılık yaptım **Erdal Öz**'ün yanında, Sendikada eğitim uzmanı olarak çalıştım, limon sattım vs... 40 yıl öncesi ama. 1968'lerde, **Ankara Sinema Tek** yönetmenliğini yaptım. **Şakir Eczacıbaşı**, **Onat Kutlar** ve ben, üç yıl sürdü. Sonra cezaevi süreci başladı... 1969-71 döneminde **Ankara Birliği Sahnesi**'nin, **Vasıf Öngören**'le başlayan ve **Halil Ergün** ile devam eden bir süreçte

müdürlüğünü yaptım.

Ö.L: İlk hapse girişinin nedeni neydi?

A.N: 1968'de biz **Ser** hareketiyle ilk köylü eylemlerini başlatmıştık; ilk toprak, hasat işgalleri... Mesela Kırşehir Kaman'da, iki biçerdöverle girip mahsulü kaldırıp dağa çıkarmıştık; köylüye paylaştırmıştık. Bir de **Ser Yayınları**'nı götürüyorduk. İllegal gazeteler çıkardık; **İşçi Birliği** ve **Köylü Birliği** gibi... Türkiye'de ilk defa **Troçki**'nin **Ekim Dersleri**'ni biz bastık mesela... **Dimitrov, Lenin, Mao**'nun seçme eserlerini bastık. 12 Mart Mahkemelerinde yargılandık. Ben, **Mao**'nun seçme eserlerinden 7,5 yıl hapis, 2,5 yıl Bozcaada'da sürgüne mahkum oldum, çünkü herkes bir kitabın yayın sorumluluğunu alıyordu. Savcım da ünlü **Baki Tuğ** idi, **Mümtaz Soysal**'ın da savcısıydı. **Soysal** da **Anayasa'ya Giriş** ders kitabından ötürü 7,5 yıl hapis, 2,5 yıl Kuşadası'nda hapis aldı. İkimiz de **Mamak**'ta aynı günlerde götürülüyorduk, aynı mahkemeye... Bilirkişiler, "Kitapta komünizm propagandası yoktur" demesine rağmen cezayı aldık ve **Baki Tuğ**, bilirkişilere, "Bunlar da satılmıştır" dedi ve ona rağmen karar verildi. Ünlü 9'uncu koğuşa geldik tabii... 1971 Haziran'ında girmiştim içeri ve **Ulucanlar**'a getirilişim 1972 Nisan sonlarıydı galiba. Unutmam imkansız; 5 Mayıs akşamı, bizi erken kapattılar, bir takım işaretler, gardiyanların tavrı vs, hepimizin aklına **Deniz**'lerle ilgili bir şey mi var acaba sorusu takılıyor. Sabahı, hepimiz gözümüz açık getirdik... Sabah koğuşun kapısı normal olarak 7'de açılıyor; 6.30'da açıldı ve 25-30 gardiyan sıraya dizilmiş, başsağlığı için... Anlatmam mümkün olmayan bir şeydi yaşanan...

Ö.L: Burada ilginç anılarınız olmalı...

A.N: Evet olmaz mı? Hepsini hatırlayamam elbette. **Ulucanlar**'da mesela bilenler bilir, 6-7 kule vardır orda. 9'uncu koğuş, kule dibi derler oraya... Kulenin dibindeyiz biz. Üstte de jandarma bekliyor. Aşağıda minicik bir bahçe var, betondan... Jandarma'yı ayarlıyordum, diyordum ki, "Bana bir şişe rakı getir, bir şişe parası da sana vereyim." Pencerenin boyutu da 1 metre civarında. Her akşam sarkıtıyor belli bir saatte; biz alıyor, hemen şişeyi boşaltıyoruz. Bu kuraldı o zaman, şişe hemen boşaltılır, kırılır ve toz haline getirilip tuvalete akıtılır. Bir akşam, şişe indi, indi, indi, tam tutacağız, küt diye düştü. Kırılmadı da. 15 dakika sonra da gardiyanın kontrole gelme vakti... Çocuk yukarıda ağlıyor, "Yandım anam askerliğim çürüdü" diye... Aşağıda, her kafadan bir ses çıkıyor. Pencerenin oraya da çamaşır asıyoruz, kimileri çamaşır atalım üstüne diyor. Ama gardiyanın geçeceği yolda, ayağının dibi... Gelirken, "Aa çamaşır düşmüş, kaldırayım" dediği anda görecek.... Görmemesi mümkün değil. Hangi gardiyanın geleceği de belli değil. Vakit geçiyor, çocuk ağlıyor yukarıda. Ben de o arada boncuk işi yapıyorum. Anadolu motiflerini işliyorum ve yurt dışına satılıyor bunlar ki daha sonra hayatımı kazandığım bir uğraş olmuştu. Aklıma geldi bir an "kementle alırım" dedim. Bir de bir sopamız var helayı açmak için kullandığımız, sık sık kapanıyor çünkü hela cam falan akıtmaktan... Boncuk yaptığım naylon ipi bağladım ucuna sopanın ama, aşağı sarkıtınca kayıp düşüyor, yakalayamıyorum. Sonunda sigaranın ucuyla ipin akmaması için hafifçe tutturdum ve kement gibi yaptım, uzattım rakının boğazına geçirdim, çektim, çektim, üçüncü sallamada küt diye oturdu boğazına... Tak diye çektik içeri... Yukardaki çocuk bir seviniyor, kurtuldum diye... **Süleyman Ege**, **"Rakıya Kement atan adam"** diye çağırmaya başladı.

Ö.L: Buradan sonra yolunuz nereye düştü içerde...

A.N: Oradan Adana'ya... Korkunçtu başlarda benim için. Siyasi koğuş dediler ama gittim dört tane casus... O dönem Milli Emniyet her ay bir casus bulmak zorundaydı... Bulgar Casusu, Yunan casusu... **Davut** diye biri vardı mesela, Türkiye'ye gelmiş Bulgaristan'dan, annesi babasını gardan alacakken almışlardı. Bulgar Casusu diye 15 yıl hapis. Ramazan diye biri var, bir hava yüzbaşısı var gene casus diye atılmış. O da benzini bitmiş Bulgaristan'a zorunlu iniş yapmış. Bulgarlar da demiş ki sen askersin, ya 20 yıl yatırırız burada ya da casusluk yaparsın bize... Türkiye'ye göndermişler; hemen Milli Emniyete gitmiş, haber vermiş, buluşmaları, referansları... Ama Emniyet bunu yakalamış ve atmış işte... Siyasiler koğuşu bu işte... Sonradan Samandağı grubu da geldi. **Ozan Telli**'de onların içinde...

Ö.L: Can Baba ile ilginç hikayeleriniz var mış

A.N: Var tabii var... Şimdi **Can Abi** geldi, ben koğuşun en eskisi olduğum için, camın kenarındaki ranzadayım. Onu yanıma yerleştirdik. Eski bir ranza sistemi var, tahta... Allah rahmet eylesin dünyanın en keyifli insanlarından biriydi. Hapishaneciliği de olağanüstü güzeldi. Direnen, direnmeyi bilen, başkaldırmayı bilen, eyvallah demeyi de bilen bir adamdı. Ben komünün de başkanıyım, **Hasan Erdoğan** diye biri var orada, dışarıdan sempatik duyan bize... O, arkadaşlarıyla gelir her hafta ihtiyaçlarımızı karşılarlardı. Bir gün kasayla domates getirmiş, aldık içeri... Bana kulağıma eğildi; "Abi git bir domateslerin içine bak" dedi. Her şeyi bıraktım, annem, karım orada, fırladım, geldim baktım; o zaman Oralet şişesi dediğimiz iki kavanoz... Belli... Hemen zulaladım. Şimdi bizim bir özelliğimiz vardı; **İsmail Beşikçi**, **Süleyman Ege**, ben ve **Can Abi**, akşamları koğuşta uzun, dökük, ahşap bir masa var, onun etrafında oturur; bir şeyler okur, yazar ya da sohbet ederdik. Kimi mektup yazar, **Beşikçi** de mesela gazete kupürü kesip arşiv yapar. Azizim o gece herkes erkenden uyudu mu... Tek başıma kaldım. Ha, o arada **Can Abi**'yle de dargınız, bir parşomen kağıt yüzünden... Getirdim, açtım kavanozu, hazırladım, bir yudum aldım. Olmuyor... Geçmiyor boğazımdan... Gittim **Can Abi**'nin yanına, dürttüm, "kalk" dedim... Döndü, sert bir surat ifadesiyle; "Ne var?" dedi, "Aşağı in" dedim ve hızla geldim masanın başına... İnerken, eldivenler giydi, dövüşecek adam... Bütün giysileri de **Hasan Ali Yücel**'in giysileri... "Ne var" dedi, "Yanıma gel" dedim. Böyle diyince, gözleri parladı biraz önce, baktı, yanıma geldi ama ben iki bardak doldurmuşum. Bardakları görünce de, yazıyla anlatmak mümkün değil ama surat ifadesini... Hemen bir bardak aldı, dikti kafasına, bardağı daha masaya koymadan, gülerek, "Bir tane daha var mı" dedi. Ve barıştık... Zaten dargınlığımızın bir manası yoktu...

Ö.L: Can Baba'nın bir soyunma hikayesi var galiba, bunun şahidisin, anlatır mısın nedir olay?

A.N: Evet **Can Abi** de anlatmıştı sanırım... Şimdi bayram görüşlerinde, arada bir açık görüş olur, her zaman değil... **Can Abi**'nin çocukları, ve eşi gelmiş... **Güler Abla**, **Su**, **Hasan, Güzel**, İstanbul'dan kalkıp gelmişler. Kural da şudur; önce ziyaretçileri alırlar bahçenin içine, sonra bizi; görüş sonunda da önce bizi koğuşlara alırlar, tek tek ararlar, sonra ziyaretçileri dışarı... Dışarda **Güler Abla**'yla **Can Abi** arasında bir huysuzluk çıktı, **Can Abi** sinirli... Neyse görüş bitti, içeri giriyoruz... Bir gardiyan vardı **Halil Saygılı**, **Can Abi** de adama ifrit... İçeri alınırken, ben hemen arkasındayım **Can Abi**'nin, "Aman Tanrım" diyorum, "Şu adama düşmese..." Ne olduysa oldu, ona düştü, ya da bilinçli bir seçimdi; herif başladı aramaya, yarıyor, orasını yokluyor, burasını yokluyor, bir defa, iki defa... Normal aramanın dışına çıktı, rahatsız ediyor herif... **Can Abi**'ye bakıyorum, dua ediyorum içimden bir tatsızlık olacak ama bakalım... Derken **Can Abi**, "Dur bir dakka" dedi... "Senin müdürün, savcın da burada ama ne yapiim, iyi seyretsinler bak, böyle aranmaz, sen aramayı bilmiyorsun oğlum" dedi... Döndü, kemerini çözdü, pantolonunu çıkardı, donunu çıkardı ve kıçını döndü, 360 derece... "Gördün mü yavrum" dedi, "Savcı Bey sen de gördün mü?" dedi... Ama herkes taş kesildi; olacak iş değil ve döndü yürüdü... İçeri girdik, "Abi ne yaptın?" dedim, "...mına kodumun herifine gösterdim ama aramayı..." dedi... Beş dadika geçti, geçmedi, bütün koğuşlardan sesler geliyor, **"Can Abi**, fena iyiymiş iyi aaa..."

Ö.L: Beşikçi de orada mıydı o zaman?

A.N: Olmaz olur mu! O da orada... Bak, cezaevi anılarına gömüldük, herkesin var böyle anıları ama onu da anlatayım bari... **İsmail**, son derece sessiz, sakin, kendi içinde, çalışmalarına yönelik biriydi; kimseyle tartışan biri olmadı hiçbir zaman... Evet bir tek olay hariç; **Süleyman Ege** ile... **İsmail**, genelde gazete, dergi vs, kupürler keser, bir-iki naylon çamaşır sepeti vardı, onların içinde arşivlerdi... Bir akşam **Süleyman, İsmail**'e sormadan, o arşivi masanın üzerine yığmış, sepeti almış, çamaşır yıkamış... **İsmail** nasıl kızdı ama!... İlk defa sesini yükseltiğini orada gördüm. İyi bir hapishaneciydi onu söylemem lazım; neden yattığını bilen, ne için orada olduğunu bilen, sonuçlarına razı biri... Sonuçta **İsmail** haklı olduğu için iş tatlıya bağlandı...

Ö.L: Bir de **Can Yücel**'le şarap yapma hikayesi var galiba...

A.N: Evet, peki, bu son... Üzüm geliyor bize ziyaretçilerden, biz de **Can Abi**'nin bir termosu var ona koyup bekletiyoruz, mayalanıyor içiyoruz. Bir gece koğuşta bir kavga çıktı ve termos yakalandı. Çağırdılar bizi. **Can Abi**'ye soruyor müdür; "Bu ne", "Bilmiyorum. Arkadaşlar gelen üzümleri benim termosa koyuyorlar, sonra ne olduğunu bilmiyorum" Adam dedi ki, "Nasıl bilmiyorum, bu üzüm bekletilince ne olacağını bilmiyor musun yani" dedi, **Can Abi**, "Valla bilmiyorum" dedi. "Siz bu cezaevine doldurduklarınızdan ne çıkar biliyor musunuz?.." dedi.

leventoglu@hotmail.com

Can Abi'nin çocukları, ve eşi gelmiş... Güler Abla, Su, Hasan, Güzel, İstanbul'dan kalkıp gelmişler. Kural da şudur; önce ziyaretçileri alırlar bahçenin içine, sonra bizi; görüş sonunda da önce bizi koğuşlara alırlar, tek tek ararlar, sonra ziyaretçileri dışarı... Dışarda Güler Abla'yla Can Abi arasında bir huysuzluk çıktı, Can Abi sinirli... Neyse görüş bitti, içeri giriyoruz... Bir gardiyan vardı Halil Saygılı, Can Abi de adama ifrit... İçeri alınırken, ben hemen arkasındayım Can Abi'nin, "Aman Tanrım" diyorum, "Şu adama düşmese..." Ne olduysa oldu, ona düştü, ya da bilinçli bir seçimdi; herif başladı aramaya, yarıyor, orasını yokluyor, burasını yokluyor, bir defa, iki defa... Normal aramanın dışına çıktı, rahatsız ediyor herif...

Abldullah Nefes Ahmet Erhanla...

Neşe Erdok'un Ali Kemal dizisinden 'Narlı Çıplak'ı.

Aşk Kaltaktır

CÜNEYT ÖZDEMİR

Başlığa bakmayın bu bir aşk yazısı değil. Biz de İstanbul Festivali'nin tartışmasız en iyi filmine, adına bakıp aşk filmi diye gitmemiştik zaten. Ama filmin sonunda okkalı bir tokat yiyip çıkacağımızı da tahmin etmemiştik. Meksika yapımı filmde kaybedenlerin değil kaybetmenin öyküsü anlatılıyor.

Nasıl oluyor bilmiyorum ama Latin Amerika ülkeleri ile her anlamda nerede ise ortak bir kaderin tecellisine maruz kalıyoruz. Darbesinden, kaybeden insanların hikayelerine kadar kopya bir hayatı paylaşıyoruz.

Niyetim görmediğiniz bir filmi anlatıp canınızı sıkmak da değil. Ama mevzuya bir şekilde girmek gerekiyordu, buradan girdik. Mevzu ise "**kaybetmek**", "**Love's a bitch**" gerçi ayıp olacak diye Türkçeye paramparça **"Aşklar ve Köpekler"** gibi kibar bir tercüme ile çevirmişler ama aslı **"Aşk kaltaktır"**a denk geliyor. Sapına kadar doğru bir saptama **AŞK KALTAKTIR**. Ama dediğim gibi konumuz aşk değil.

İşte bu filmin sonunda beyazperdede şöyle bir yazı beliriyor. **"BİZ BİRAZ DA KAYBETTİKLERİMİZİZ"**

İlk okuduğunda insana pek bir şey ifade etmeyebilir, hatta fazlası ile iddialı gelebilir ama mevcut durum ne yazık ki öyle. Meksika'da nasıl ise Türkiye'de de öyle..

Biliyorum, ne olursa olsun **"kazanmak"**ın kutsandığı bir çağda yaşıyoruz. Farkındayım, bedeli ne olursa olsun **"başarı"**nın taçlandırıldığı bir coğrafyadayız. Ama hayat yalnızca başarılardan, kazananlardan oluşmuyor (ne yazık ki). Madalyonun bir yüzünde kazanmak varsa diğer yüzünde de kaybetmek yer alıyor. Ve bizim fani ve şu sıradan hayatlarımız madalyonun o iki yüzünü de içine alıyor. Ve kazanmak kadar, kaybetmek de bizi biz yapıyor.

Yani...Yanisi şu; biz biraz da kaybettiklerimiziz aslında. Hele bu coğrafyada daha çok kaybettiklerimiziz. Çıkmayan piyango biletleri, tutturulamayan üniversite tercihleriyiz. Düşmeyen enflasyon, kazıklanan memur, okeyde gelmeyen taş, yağmurda bulamadığımız otobüsleriz.

Kazanamadığımız şampiyonluklarız, çaktığımız dersleriz. Terk edilişleriz, yenik aşk hikayeleriyiz. Ölüm oruçlarında ölen de biziz. Kırmızı ışıklarda selpak satan çocuklar da biziz.

Biz birer vergi şampiyonu değiliz. Biz birer başarı timsali değiliz, biz komşunun örnek oğlu olamayacağız hiçbir zaman.

Ama bu yenilgiler de bizim yenilgimiz. Bizi biz yapan biraz değil, bir hayli de işte bu halimiz. Bu görmediğimiz, görmezden geldiğimiz aynadaki yüzümüz.

Oysa, komedi pirim yapıyor şimdi. Trajedilere yer yok hedeflerimizde... Pek çoğumuzun hayatını yazsan trajedi olacak da kimse yazmıyor. Trajik hikayeler çok satmıyor. Hayal dünyalarında dolaşmak gerçeklerle yüzleşmekten daha çok rahatlatıyor... Trajik bir toplum çıkmazı... Üzücü değil mi?

Kaybetmenin aşağılandığı, hor görüldüğü, görmezden gelindiği bir toplum olduk. Onları atmak istiyoruz aramızdan, haberlerini duymayacağız, kendilerini görmeyeceğiz. Görürsek de hor görüp, pirim vermeyeceğiz. Bir nevi evdeki aynaları kırmak gibi...

Aldığınız piyango bileti çıkmıyor, çıkmasın biz biraz da o çıkmayan piyango biletleriyiz. Tutturulamayan lotolar, altılılar, tavlada gelmeyen zarlarız.

Biz biraz da düşen dolar kurlarıyız. Duraklama devrinin, çalkantılı bir kaybedenler tarihinin kahramanlarıyız. Şanlı Türk tarihimizde nasıl başarılar altı çizilerek sayfalarca anlatılırken, başarısızlıklar birkaç kelime ile geçilmişse biz de hayatlarımızı işte bu şekilde tüketiyoruz.

Şu günlerde kitapçı raflarında **Faik TONGUÇ**'un ilginç bir kitabı gözünüze çarpıyordur. Adı "**Bir yedeksubayın anıları**". İlk kez bir tarih kitabı nasıl yenildiğimizi, sefaletimizi ayrıntıları ile anlatıyor. Onca kazananın hikayesinin yanı başında bir kaybetmenin satır aralarının yer aldığı kitap var. Kazananların hikayelerine o kadar alışmışız ki, insan okuyunca bir tuhaf oluyor.

Biz ne kadar çok kaybediyorsak gazeteler de o kadar çok kazananların hikayesini yazıyor. Televizyonlarda hep o "**başarı**" müsvetteleri. Para, mevki, ün, iktidar kutsanıyor. Bu çağ hep kazananların safında duruyor. Madalyonun tek yüzünü görüyor, o tek yüzüne yansıyanları hedef olarak gösteriyor. Sefaletimiz bizi bile ilgilendirmiyor artık, garip değil mi? Karşımızdaki ayna yalnızca bir tarafımızı kabul ediyor.

Oysa sokaklar kaybedenler cumhuriyetinin isimsiz kahramanları ile dolup taşıyor.

Bu kadar çok kaybedenin olduğu bir ülkede nedense hep kazananları seyrediyoruz. Hep sanal mutluluk hikayelerini dinliyoruz, mutlaka mutlu sonlu Türk filmleri. Nerede o kaybedenler, nerede o kaybettiklerimiz. Nerede onların hikayeleri...

Başarı hikayelerinden, sıradan hayatın her gün her gün temcit pilavı gibi önümüze koyduğu başarı senaryolarından gına gelmedi mi hâlâ?

Bu kadar yalana kim inanır sonra... Bu yüzden televizyonu açmıyorum artık. Kazananların hikayeleri tek tek kaybedenlerin haberleri kitlelerle veriliyor. Stüdyoda kazananların hikayeleri anlatılırken kayıp haberleri geçiştiriliyor.

Gazeteleri daha hızlı okur oldum. Ve ben de sizin gibi bu hükümetin verdiği hiçbir söze inanmıyorum. Al **Derviş**'i, vur **Hüsamettin**'e...

Hayat kahramanlar yaratmayacak sert rüzgarları vururken yüzümüze yüzümüze, benim **Kemal DERVİŞ**'in zorlanan karizmasına, ya da herhangi bir siyasetçinin çıkarcı konuşmasına karnım tok.

Kaynağını bilemediğim bir ışık kör ediyor gözlerimi. Önce gözlerimi, sonra kalbimi, sonra... Sonrası tufan.

Kazanmak kadar kaybetmeyi de bilmek gerekiyor. Öğrenmek, kabullenmek, soğuk kanlı olmak gerekiyor. Korkmamak sonra.

Biz yalnızca kazandıklarımız değiliz. Biz biraz da kaybettiklerimiziz.

Aşk da bu yüzden kaltak zaten.

Bir Ev Kadınının Günlüğü

AYŞEGÜL BEZCİ

Sevgili Günlük,

Sabah kalktım, kocam kahvaltıyı hazırlamış, beraberce yedik. Kapıdan çıkarken, beni öpmeden önce, alışveriş yapayım diye yüklüce bir miktar para bıraktı. Doğal olarak alışveriş yaptım. Akşama kadar, canım ne çekti, ne beğendi ise aldım. Geldiğimde, kocam yeni saç şeklimin çok yakıştığını ve benim de çok güzel göründüğümü söyledi. Gene, onun hazırlamış olduğu yemeği yerken, televizyonda Rosalinda'yı seyrettik. Dizi bitince, beni kucağına alıp yatağa taşıdı. Çılgınca sevişmeye başladık. Bir ara sevişirken kolu bana çarptı, canım yandı. Bir daha çarptı ve uyandım. RÜYAymış!

Eyvahlar olsun saat 8. Ve ben daha kahvaltıyı hazırlamamıştım. Kolu bana 'kalk lan karı' diye, bir daha çarpmadan yataktan sıvıştım. Kör olasıca herifin, zıkkımlansın diye kahvaltısını önüne verdim. Höpürterek çayını içip, sofrada ne varsa silip süpürdü. Kapıdan çıkarken, bana bir tane daha geçirmeden önce, 1 ekmeklik para koparmayı başardım. Doğal olarak, çay ve şekeri veresiye almak üzere bakkala yollandım. Akşama kadar çamaşır, bulaşık, ütü, ne kadar ev işi var ise yapıp bitirdim. Geldiğinde kocam 'Yolunmuş saçlarınla kaz gibi kapıda dikilme, git yemeği hazırla' dedi. Gene benim hazırlamış olduğum yemeği yerken, önce Reha Muhtar'ı ardından spor arenasını seyrettik. Çok içmiş olduğundan, onu yatağa taşıyıp yorganı örttüm. Çılgınca horlamaya başladı. KABUStu!

Prenslerle rüya görüp, ayılarla kabus yaşıyordum. Yarın sabah, ilk işim annemin evine dönmek olacak. Bu ayıoğlu ayıyı boşamaya karar verdim. Derken gecenin bir vakti telefon çaldı. Arayan bir dost dedi. Bende ne var dedim. Kocan seni aldatıyor dedi. Kiminle dedim. Seni boşayacak onu alacak dedi. Sen kimsin dedim, bir dost dedi.

Hemen kocamın gömlek yakalarına baktım. Ruj izi neyin yoktu. Ceketinin ceplerini kontrol ettim. Bir yazı ya da telefon numarası olan bir kağıt var mı diye. Yoktu, orospu kırmızısı ip gibi bir kadın donundan başkaca bir şey yoktu. Dünyam kararadı. Kim bu kaltak dedim. Evli barklı bir adamın gül gibi yuvasını bozmaya utanmıyor mu?. Benim aslanlar gibi kocam görmediğim o sümsük suratlı karıya mı kalmış. Yıktırır mıyım yuvamı hiç? Kocam benim her şeyim, erkeğim, evimin direği. Kaptırmam o yosmaya. Hemen soyunup yatağa kocamın yanına girdim, anlamadan çabucak devrildi evimin direği(!). Ama olsun, karı kız derdine değil, içki derdine devrilsin evimin direği. Sabaha kadar gözümü kırpmadım. Ne rüya, ne kabustu. Sadece ayılar gene bir sıfır galipti.

Sevgili günlük, s.ktir git!

Alternatif Sözlük

AZİZ GÜLTEKİN

Politika: *Karıncayı düzüp belini incitmemek.*
Göbek: *Bayan DJ. suratı*
Askerlik: *Net yaşamdan yapılan kesinti.*
İnsan: *Maymun sıpası.*
Yanardağ: *Yeraltı Mastürbasyonu.*
El: *Ara sıra kadınlara kaldırdığımız ikinci organımız.*
Rüşvet: *Tedavüldeki para birimimiz.*
Rüya: *Beynin gece hayatı.*
Sünnet: *Berberin çük'te imtihanı.*
Prezervatif: *Sondaj kıyafeti.*
90-60-90: *Bermuda sex üçgeni.*
Cennet: *Reklamlar.*
Cehennem: *Ana haber bülteni.*
Kabak: *Türkçe"nin "Şey'i".*
Deprem: *Yeraltı Restorasyon Çalışmaları.*
Makyaj: *Kozmetik kabuk.*
Koalisyon: *İdari enfeksiyon.*
Uyku: *Yaşamın darası.*
Okyanus: *Bin dereden gelen su.*
Genelev: *P.K. 31 Karaköy-İstanbul.*
Bekaret: *Bir kerelik namuscük.*

İlk kez gözü pek sıfatını sorguluyorum. Ölüm hiç, yaşam hep mi? Yoksa aksi mi? Kafam karışıyor. Ölmek kolaya kaçmak mı. Kendini öldürmek, hem de böyle yavaş yavaş, politik bir ısrarla... Ölüme göz yummak, hem de böyle yavaş yavaş, politik bir inatla... Hiç, bu mu. Yoksa bu hep mi? Kim neyi göze alıyor. Ölenler ölümü, ölüme göz yumanlar cinayeti; kendini öldürenler hiçi, onları ölmeye ikna edenler hepi. Kimin gözü daha pek bu durumda?

'Hiç' Daha Gözü Pektir 'Hep'ten...

MİNE SÖĞÜT

Günlerdir evdeki kitapları karıştırıyor ve bu dizenin hangi şairin olduğunu hatırlamaya çalışıyorum. Bulamıyorum. Bulmanın bir önemi var mı, ondan da emin değilim. Çünkü yan yana gelip de yıllar önce ruhuma çöreklenen bu beş kelime, artık o şaire değil bana aitmiş gibi geliyor. Onu beynime kazınmış kutsal bir cümle gibi benimsedim. Korktuğum zaman, sevindiğim zaman, üzüldüğümde, endişelendiğimde, garipsediğimde ya da garipsendiğimde yani sıra dışı her duyguda beynim bu beş kelimeyle titreşiyor ve kendine geliyor:

"Hiç daha gözü pektir hepten."

Anlamakta zorluk çektiğim hatta kabullenemediğim ne varsa bu cümlenin kelimelerinden ördüğüm sepetin içine koyuyorum onu ve "anlamsız" bu sihirli sepette hemen bir anlam kazanıyor. Hem de en derininden.

Üzerine "Hiç daha gözü pektir hepten" yazdığım onlarca küçük pusulayı teker teker ceplerine atmak istediğim insanlar var. Rüyalarına girip, gece boyunca gözlerinin içine bakarak "hiç daha gözü pektir hepten" demek istediğim onlarca kişi... Omuzlarından sarsarak bu cümleyle yüzleştirmek istediğim onlarca kişi...

Gazeteyi her açtığımda ölüm orucu yapanlardan bir kişinin daha öldüğünü görüyorum. Bu çok sevdiğim cümlenin anlamı birden bulanıklaşıyor. Yaşamdansa ölümü gönüllü seçen bu insanlar "**hiç**"i "**hep**"e yeğleyerek gözü peklik mi yapıyorlar?

Bir anlamda evet.

İlk kez gözü pek sıfatını sorguluyorum. Ölüm hiç, yaşam hep mi? Yoksa aksi mi? Kafam karışıyor. Ölmek kolaya kaçmak mı. Kendini öldürmek, hem de böyle yavaş yavaş, politik bir ısrarla... Ölüme göz yummak, hem de böyle yavaş yavaş, politik bir inatla... Ve bu korkunç durumu durdurmak için kimsenin elinden bir şey gelmemesi. Ne acılı ailelerin, ne duyarlı insanların, ne de kuralcı sistemin bu işe bir dur diyememesi. Hiç, bu mu. Yoksa bu hep mi?

Kim neyi göze alıyor. Ölenler ölümü, ölüme göz yumanlar cinayeti; kendini öldürenler hiçi, onları ölmeye ikna edenler hepi. Kimin gözü daha pek bu durumda?

Yoldan dönmek veya dönmemek. İnat, heple hiç arasında mekik dokuyor. Bu dünyanın en korkunç eylem şekillerinden biriyle haklarını elde etmeyi seçen insanlar beni korkutuyor. İnsandaki bu yaşamı hiçe sayış, başkalarını suça ortak ederek hak arayış beni korkutuyor. Havada tuhaf bir koku var. İnsanlar ölmese, işin sonunda ölüm olmasa, kim kime ne yaparsa yapsın. Gün gelir hesaplaşılır. Ama onlar ölerek, ölürken de başkalarını ebeleyerek "tek doğru yoktur", "gerçek görecedir" kavramını bir kalemde silip atıyorlar yaşamdan. Ölümle tartışılmaz. Ne gerçek ne de doğru, ölümün karşısında duramaz. Ölen kazanır, onunla tartışmaya çalışanların elleri bomboş, yapayalnız kalır.

Ölümün bu kazancı bir kâr mıdır. Birileri için gelecekte bunun cevabı evet olacak. Belki birileri ölmedikçe asla elde edilemeyecek şeyler var gerçekten. Gerçekten bazı şeylerin bedeli ölüm. Ama bunun gerçek olması, doğrunun da bu olduğunu mu gösterir?

Kısa sürede alınacak suni sonuçlar uzun vadede daha büyük sorunlara yol açar. Hiçi göze alanlar aslında bir hepin peşindeyseler eğer, söz tepe taklak olur. Hiç'in gözü pekliği tüm anlamını yitirir; hiç açgözlülük pelerinine bürünür. İşin kimyasıyla birlikte tadı da kaçar. Bir hiç uğruna ölmekle, hiçi göze almak arasında dağlar kadar fark vardır.

Ölüm orucu yapanlara, haklarını almak için yaşamlarını bile feda etmeyi göze alanlara saygı duymakla acımak, kızmakla karşılarında utanmak, onları desteklemekle omuzlarından sarsarak kendilerine getirmek arasında gidip gelen duygular, hiçle hepin anlamını iyice bulanıklaştırıyorlar.

Devlet mahkumlarla pazarlık yapar mı yapmaz mı?

Sorunun öyle çok cevabı var ki. Ama hiçbir cevabın gücü ölümü durdurmaya yetmeyecekse bu cevapların bir anlamı olur mu? Ölüm karşısında tüm gerçekler boynu bükük kalmaz mı?

Bizlerin bilmediği bir oyunu koyuyorlar ortaya. Ve bizi zorla o oyuna dahil ediyorlar. Kurallar öyle acımasız ki. Biz oynamayı beceremezsek onlar kaybedecekler. Kaybedenin cezası ölüm. Açlıktan ölüm. Kimimiz oyunu anlamaya çalışıyoruz, bocalayarak da olsa bir iki taşı yerinden oynatıyoruz: Kimimizin hevesi yok oyuna, kimimizin inancı. Biz başına zorla oturtulduğumuz bu oyun masasından yara almadan kalkmak için oyunu oynamak zorundayız. Elimiz varmasa da, aklımız yatmasa da... Çünkü biz kaybettikçe, biz taşlara el sürmedikçe onlar ölüyorlar.

Cehennemin tam ortasındayız. Oyunu görmezden gelenler de görüp burun kıvıranlar da masa başında ne yapacağını bilmeden kıvrananlar da... Hepimiz hayatı gün be gün daha da ısıtan, yakıp kavuran o cehennemin dibine doğru çekiliyoruz.

Hiçbir omzumuzda, hep diğer omzumuzda. Hangisine kulak vereceğimizi bilmiyoruz. Zaman şu sıra göreceli değil. Saatler son derece ritmik bir şekilde birbirine eklendi ve bedenler teker teker iflas etti.

Durumu anlamaktan öte bir şey gelmiyor elimizden. Herkes kendine göre bir şeyler anlıyor ama gerçek buz gibi karşımızda insanları birer birer öldürüyor.

Kendimiz henüz ölmedik ama çoğumuz ölümün ne olduğunu biraz olsun biliriz. Çevremizdeki her ölümde döktüğümüz gözyaşlarının birazı da kendi ölümümüzü hissettiğimiz içindir. Ölümün doğmak kadar olağan olduğunu kabul ederiz etmesine ama yine de için için önlenemez bir ihtirasla korkarız ondan.

Ölüm orucunda ölenlerin, ölüme kendi adımları ve iradeleriyle gidenlerin bu gönüllü vazgeçişlerine bakıp da ölümden korkmadıklarını, seve seve can verdiklerini düşünmek aklın almayacağı bir şey. Onlarla aynı düşünceyi paylaşmasak, yaptıklarının doğru olmadığına inansak bile o korkunun kokusu kalın duvarlardan sızıp bizlerin evlerine kadar geliyor.

İnsanların yaşamın anlamını çözmek için ellerinden düşürmedikleri o kutsal kitaplarda şöyle bir paragraf olmasını çok isterdim:

Kötü zamanlarda örneğin savaş sırasında, sizin başınıza ne geldiği hiç önemli değildir. Savaşın ortasında kalabilirsiniz, büyük acılar yaşayabilir, korkunç şeylere tanık olabilirsiniz. Aslında size ne olduğunun hiç ama hiç önemi yoktur. Önemli olan tek şey, başınıza gelenler ve tanık olduklarınız karşısında sizin ne yaptığınızdır.

Bugün dünyada korkunç şeyler oluyor. Uzak kıtalarda küçücük çocuklar tüm insanların gözü önünde açlıktan ölüyor. Tamamen ekonomik çıkarlar için yanı başımızda suni savaşlar çıkartılıyor. Kötülük politikanın ana erdemi olarak egemenlik tahtında arsızca oturmaya devam ediyor. Merceği yaklaştırdıkça akıl almaz hesaplarla ve bu hesapların yaşamı hiçe sayan sonuçlarıyla yüzleşiyoruz.

Mercek bazen zorla gözümüzün önüne dayatılıyor, bazen de biz merakımıza yenilip merceğe eğiliyoruz. Önemli olan gördüklerimiz değil; gördüklerimiz karşısında ne hissettiğimiz. Bana kalırsa kendi cehennemimize ya da cennetimize giden yol bu hissettiklerimizle ve yaptıklarımızla döşeli olacak. İçin için hiç ve hep'in anlamını sorgulamak, bir cevaba ulaşılamasa bile sorularla yüzleşmek "bir şey" yapmaktır... Olan biteni görmezden gelmekse en affedilmez sosyal günahtır...

eskiseyler@hotmail.com

Eskişehir Anadolu Ünversitesi Rock Kulubü Sunar: 11-12 Mayıs
Notwithstending, Comma, Af, Altona, Sapık İnek, Head Over, Heals, Arcade Quanto, Bayt Gadol, Frekans
Panel: Türk Rock Tarihi

Long Play

DENİZ DURUKAN • dendur66@hotmail.com

SAYI:19

GÜVEN ERKİN ERKAL kertenkele@hotmail.com

"Tavırdır Önemli Olan"

Cemali, şarkıları gibi son derece sıcak, yalın, abartısız, kendi çizgisini oluşturmuş bir ikili. Müzikte olduğu gibi hayatta da tavırdan yanalar. Yaptıkları işe ruhlarını ve birikimlerini de yansıtan, bu yüzden de kolay kolay taklit edilemeyecek bu ikiliyi, dünya müziğinin modern ozanları arasında sayabiliriz.

Son albümünüz "Hayat?" insan, doğa, aşk gibi temaları içeriyor. Bunların hayata etkilerini irdeliyor, bir anlamda felsefesini yapıyorsunuz.

Ali: "Hayat?" konsept bir albüm olsun istedik. Hayatımızdan, yaşadıklarımızdan yola çıktık. Böyle olunca da mistisizm, politika ve teknoloji gibi olaylar albüme yansıdı. Şarkılar kendimize ve dünyaya bakışımızı irdeliyor. Bizi etkileyen her şey var orada. Bu albümün diğer albümlere oranla daha az şiirsel, duygusallıktan uzak, daha reel olmasını istedik.

Tıpkı hayatın kendisi gibi, öyle mi?

Ali: Evet, hayat nasılsa, nasıl görüyorsak öyle vermek istedik. Onun için de konsept bir albüm oldu ve bütün şarkılar bu konuyla ilgili. Aşka da böyle yaklaşıyoruz. Bizim aşk parçalarımızda her zaman bir ikilem vardır. Mistik bir yan vardır. Ama dışardan bakan biri bunu herhangi bir aşk parçası olarak da duyumsayabilir. Cem sen ne diyorsun?

Cem: Ben genelde onaylarım Ali'yi.

Ali: O noter gibidir...

Ekonomik sıkıntıların yoğunluğu, teknolojinin getirdiği yalnızlık, umutsuzluk duygusunun sürekli arttığı şu dönemde "Hayat?" adlı albümünüz bugün yaşadığımız kaosa temiz bir cevap niteliği taşıyor, umut vaadediyor.

Cem: Tam olarak cevap mı bilmiyorum ama bizim bakışımızı gösteriyor bu albüm. Biz San Francisco'da yaşıyoruz. Beş altı ayda bir Türkiye'ye geliyoruz. Bu geliş gidişlerde aradaki farklılıkları, değişimleri çok net şekilde görüyoruz. **"Frekans"** ve **"Şaka Maka"** politikaya ve teknolojiye bakışımızı gösteren parçalar. Örneğin San Francisco'da insanlar teknolojiyi yararlarına kullanacağına, onlara bağımlı hale gelmişler. Köşedeki bakkal bile internetten, stok marketlerden söz ediyor. Emek vermeden milyarder olma hayali kuruyor. Hiçbir şey yapmadan, sanal alemden para kazanan çok insan var.

Ali: Albümün ismine **"Hayat"** dedik sonuna da **"?"** işareti koyduk. Çözmüş olsaydık o soru işareti olmazdı. Sadece teknolojiden kaynaklanan bir yalnızlık yok, insanların kendilerinden kopuşu var. Amerika değişik kültürlerden oluşan bir ülke. Türkiye'de de farklılık gösteren kültürler olmasına karşın, oturmuş bir sosyal yapı var. Türkiye'nin son elli yıldır yediği darbelere karşın ekonominin çökmemesinin en önemli nedeni, insanların sosyal anlamda birbirlerine destek olması, yani feodal anlayışın güçlü olmasıydı. Şu anda o değerler kalmadı. Artık kimsenin umurunda değil.

Yani Amerika'daki insanlar gibi olmaya başladık?

Ali: Amerika dünyanın en zengin ülkelerinden biri. Türkiye ise bunun tersi. Hem eğitimin düşük olması, hem kapitalizmin giriyor olması, hem de alın size özgürlük, bireysellik denmesi, paranın da olmaması, kaosu getiriyor. Şu anda Türkiye'yi biz Filipinler'e benzetiyoruz. Kimliksiz bir ülke orası. Türkiye'de öyle oluyor gibi. Her şey çok kirlenmiş durumda. Aydın kesim ise bir kenarda oturuyor. Zamanında meydanı bıraktılar, şu anda yapacak bir şeyleri de yok... Bunu albüme bağlayacak olursak, bağlayamayacağız, bağlayamıyoruz... Şaka bir yana **"Yuh Yuh"** albümü çıktıktan sonra Diyarbakır'a, Urfa'ya gittik, konserler verdik. Türkiye'yi daha iyi tanıdık. Amerika'daki yoğunluğu, İstanbul'daki kaosu hepsini "Hayat?" adlı albüme taşıdık.

İki ayrı ülkede yaşamanız sizde bir kimlik sorununa neden oldu mu?

Ali: Biz böyle şeyler yaşamadık. Hem Türküz, hem Amerikalı. Aynı zamanda ne Türküz, ne de Amerikalı. Global görüyoruz kendimizi.

Cem: Biz Almanya'daki genç kuşak Türk gençlerinin kültür şokunu hiç yaşamadık. Türkiye'yi Türkiye'de yaşayanlardan iyi biliriz, Amerika'yı da Amerika'da yaşayanlardan daha iyi biliriz. Öyle bir yapımız var.

Neyse, biriniz psikoloji eğitimi, diğeriniz de sinema eğitimi almışsınız. Her iki alanda da gözlemin önemi büyük. Bu müziğinize de yansımış...

Cem: Elbette etkisi oldu. Psikoloji insan ruhunu inceleyen bir bilim olduğu için, söz yazarken bunlardan yararlanıyoruz.

Ali: Sinemadaki görsellik, şarkılara da yansıyor. Ama asıl arkadaş çevremiz, hayata bakışımız yansıdı şarkılarımıza. Çok insan tanıma, bunların sorunlarını görme insanı bir anlamda globalleştiriyor. Aynı zamanda hem Türk, hem Amerikalı olmamız müziğimize yansıyor. Okuduğumuz bölümler de yansıyordur elbette, ama daha az.

Örneğin Tarkan Amerika'ya gidiyor, müzik çalışmalarını orada sürdürüyor, oysa siz oradan buraya geliyorsunuz...

Cem: Amerika'daki müzik çalışmamız devam ediyor. 2. ve 3. albümün arasına 3-4 yıl girmesinin en büyük nedeni de oradaki çalışmalardı. "Hayat?" adlı albüm orada da çıkıyor. Şimdi klip istiyorlar.

Türkçe olarak mı çıkıyor?

Ali: Evet, araya birkaç tane de İngilizce parça koyacağız. Ama rock'n roll havasında değil, etno-rock havasında olacak. Amerika'da ve dünya müzik camiasında zaten iyi bir yerimiz var. Bu da katıldığımız festivallerden kaynaklandı. Orada hâlâ çalışmalarımız oluyor. Bu seneki festivallerde "Hayat ?" albümünü ciddi bir şekilde tanıtmak istiyoruz. Diğer iki albümü iyi şekilde tanıtamamıştık.

"Yuh Yuh" da başta iyi gidiyordu, sonra sansüre uğradı.

Cem: Evet, RTÜK'e takıldı. Biz de sonradan öğrendik. Bir arkadaş röportaj sırasında söyledi, biz de teşekkür ettik.

Ali: Yuh Yuh şarkısı sansüre uğramadan önce Ankara'da TRT'nin çekimine gittik. Orada okumak istediğimiz parçaların hiç biri TRT'den geçmedi. Onların kendi içlerinde de RTÜK'leri var. Nedenini sorduk, oradakilerden biri eliyle yukarıyı işaret etti. Oysa **Tarkan**'ın **"yakalarsam mucuk"** parçası geçmişti TRT'den. **"Yuh Yuh soyanlara, soyup, kaçıp doyanlara"** TRT'den geçmedi.

"Hayat?" albümünde kalabalık bir ekip çalışmış.

Ali: Evet, iyi bir ekiple çalıştık. Özellikle **Lumin** ve **Trance Mission**'a, sanat yönetmenimiz **Özdemir Asaf**'ın oğlu **Etkin**'e buradan teşekkür etmek isteriz.

Biliyorsunuz bazı Türk grupları İngilizce söylemeyi tercih ediyorlar. Sizin Türkçe sözlü şarkı söylemenizdeki neden özünüze dönme, kendinizi keşfetme dürtüsünden kaynaklanabilir mi?

Cem: Türkçe sözlü şarkı söyleyen bazı rock'çılar da İngiliz aksanıyla söylüyorlar. Bu daha çok garibimize gidiyor. Dinleyenlere komik gelmiyor galiba.

Ali: Biz de müziğe ilk başladığımızda İngilizce şarkılar söyledik. **Endüstriyel Rock, New Age, Deneysel Müzik** gibi çalışmalarımız oldu ve o tarz gruplarla çalıştık. Daha sonra Türkiye'de müzik yapmak istediğimizde İngilizce söylemeyi hiç düşünmedik. İngilizce yapmayı düşünseydik zaten Amerika'da yapardık. Önemli olan yaptığın işte kendi tarzını yaratmak. Biz batı müziğini çok iyi söyleyebiliriz, ama o zaman kendimiz olmayız. İdollerin olabilir, ama çizgini bulmak zorundasın. Türk Rock'ında bir özenti var. Özellikle cumhuriyet sonrasında Türkiye'de bir batılılaşma sevdası oluşmuş. Doğru şekilde modernleşemediğimiz için, bu taklit olarak kalıyor. Örneğin her şey moda olabiliyor. **Tarkan** bir saç kestiriyor, arkasından bir bakıyorsun minik minik Tarkan'lar dolaşıyor sokakta. Tek tip insanlar var. Verilen kalıpların dışına çıkamayan bir tek düzelik hakim.

"Yuh Yuh "albümünü ve "Hayat?"ı dinlerken, müziğiniz bana hep aşık müziğini (içinde o motifler olsun veya olmasın) hatırlatmıştır. Size bu anlamda "modern aşık" da diyebiliriz.

Cem: Bunu bize Amerika'da da söyleyen çok kişi oldu. Halk müziğine çocukluğumuzdan bu yana ilgimiz vardı. Babam saz çalardı. Öyle bir gelenekten geliyoruz. Aşıklar tavırlı müzik yapıyor. Söylemlerinde bir karşı çıkış ve kendilerine ait tarzları var. Rock müziğinde de o tavır, o isyan var. Bu yüzden aşık müziği hoşumuza gidiyor. Bizim şarkılarımız da o müziği yansıtıyor.

Ali: Nirvana'yı ve **Mahsuni Şerif**'in sözlerini alıp inceleyin, birbirlerine çok yakın olduğunu göreceksiniz. **Pentagram**'la **Nirvana**'yı kıyasladığınızda (Pentagram'ı küçümsemiyorum, sevdiğimiz bir gruptur) Pentagram popçu gibi kalır yanında. Çünkü rock sadece gitardan ibaret değildir. Tavırdır önemli olan. Bundan dolayı bize yakın geliyor. Türkiye'nin blues'u gibi. Ve biz bu müzikle flörtleşmek istiyoruz.

Son arzularınız...

Ali: Albümümüzü alıp dinlesinler, sizin okurlarınızla da "Hayat?"ı paylaşmak isteriz.

Cem: Şarkılarımızla birçok insana ulaşmak...

Bir Dost

Adı **Ada Müzik**'le özdeşleşen **Bulutsuzluk Özlemi** bile bu ay biteçek kayıtlarını Universal Müzik etiketiyle çıkartıyor... Bunun nedenlerini bir yana bırakalım, söylemek istediğim başka bir şey. Önce yakın tarihe bir bakış.

1985'te kurulan Ada Müzik, kuruluşunun ilk beş yılında bir **Mehmet Güreli** ve üç **Mozaik** albümü yayınlayarak piyasanın dışında bir çizgi izleyeceğinin ilk işaretlerini ta o zamanlar vermiş olan bir müzik yapım şirketi. 1990'da **Dr. Skull**'ın **"Wory Zover"** ve 1991'de **Bulutsuzluk Özlemi**'nin **"Uçtu Uçtu"** albümünü yayınlayarak rock ve heavy metal piyasasında, ayrıcalıklı bir yere daha o zamanlardan sahip oldu. O günlerden günümüze dek Ada Müzik rock, heavy metal, deneysel, caz ve blues tarzında yaklaşık 90 kadar albüme imza atmış bulunuyor. Bugüne dek bu tarzlarda üretim vermiş olan firmaların piyasaya sunduğu albüm rakamlarına bir bakalım. En yakın takipçileri olan **Hammer**'ın 24, **Zihni**'nin 26 albümü var. Türkiye genelinde 1996'dan günümüze dek bu tarzda yayınlanan 108 firmanın albüm sayısının toplamı daha henüz 500'e ulaşıyor. Yani Ada Müzik, rock piyasasındaki ürünlerin 5'te birine tek başına imza atmış bulunuyor.

E! İyi güzel ama son zamanlardaki gelişmeler Ada Müzik'in şanlı tarihine pek yakışır gibi değil. Örneğin geçtiğimiz ocak ayında yayınlanan **Cenk Taner "İzin Vermedi Yalnızlık"** adlı albümüyle ilgili aldığım sayısız mailler, ne yazık ki albüm hakkındaki değerlendirmeleri içermiyor. İstanbul'dan Van'a kadar albümün müzik marketlerde bulunmadığını bu mesajlardan öğreniyoruz. Bir örnek; **Rock Bank** Van'da yayınlanan ve ülkenin rockseverlerce en çok izlediği web sitelerinden birisi. Ve bu sitenin yayıncılarından Volkan Bey de (Kısa bir zaman öncesine kadar Van'da radyo programları da yapmaktaydı) telefonla beni arayıp Cenk Taner'in bir kaset kopyasını benden istiyorsa Ada Müzik bu durumu oturup iyi düşünmelidir. Düşünmeli ve bünyesinde ciddi bir tanıtım departmanı kurmalıdır. Yoksa geçtiğimiz günlerde çıktığını tesadüfen öğrendiğim (evet ne yazık ki tesadüfen) **"Sıfır"**ın albümü ve bundan sonraki prodüksiyonlar da aynı sonla karşılaşacak.

Tam burada şunu belirtmek isterim; bu sözlerim **Roxy Müzik Günleri**'nde değerlendirmelerin yapıldığı aynı masayı paylaştığımız Ada Müzik'i hiç bir şekilde incitme amacını taşımıyor. Ama şu sıralarda birileri onlara doğruyu söylemeli... Yolunda gitmeyen bir şeyler var.

G.E.E

Ayın Şarkı Sözü

Eren Kazım Akay'ın vokalistliğini yaptığı, **Serdar Ateşer**'in düzenlemeleriyle oluşan **"Turkuaz Patlıcan"** geçtiğimiz aylarda **Kalan Müzik**'ten piyasaya çıktı. "Turkuaz Patlıcan", içinde sokak deyimleri ve folklorik öğeleri de barındıran ivmesi çok yüksek bir albüm. Eren Kazım Akay ise tasavvufla yanıp tutuşan, şarkısındaki gibi her dem mayhoş bir âşık, saz şairi, biraz kalender, biraz berduş, atlamaya hazır bir Keloğlan... İşte sizler için seçtiğimiz, bu albüme adını veren ayın şarkı sözü:

Turkuaz Patlıcan

Yürü desen, yol mu var?
Bi yanım yar. Bi yanım duvar.
Ben atlıycam atlıycam
İyi bak ben orada hiç durmıycam.
Fani dünya bostan.
Ben turkuaz patlıcan.
Ben turkuaz patlıcan.

Ben sokakta sakil
Bir berduş. Söküğüme yamarım peluş.
Sağdan soldan çekinmem.
Her vakit çalarım Cümbüş.
Bu durumda diyalog çok zor zaten.
Zamana kıyarım istersem.
Vay! Benim yerim dar mı dar.
Bi yanım yar. Bi yanım duvar.
Aninda atlıycam. İyi bak ben orda
Hiç durmıycam.

Tükete tükete
Güdük mü kalıcam?
Hiçbir derde deva olmıycam.
Yine de her istediğimi yapıcam
Alem göt olsun ben patlıycam.

Anında atlıycam
İyi bak ben orda hiç durmıycam.
Aslında hiçbir yere varmıycam
Belki yarın var olmıycam.
İyi bak ben orda hiç durmıycam.
Aslında hiçbir yere varmıycam.
Fani dünya bostan.
Ben turkuaz patlıcan.

Ben sokakta sakil bir berduş.
Söküğüme yamarım peluş.
Sağdan soldan çekinmem.
Çalarım çümbüş.
Bu durumda diyalog çok zor.
Zamana kıyarım istersem.
Hem, yürü desen yol mu var?
Bi yanım yar. Bi yanım duvar.

Tükete tükete güdük mü kalıcam?
Hiçbir derde derman olamıycam.

İyi bak ben orda durmıycam.
Aslında hiçbir yere varmıycam.
Belki yarın var olmıycam.
İyi bak ben orda durmıycam.

Raflarda Bu Ay

The Madrigal / Undertow of loneliness
Self Yapım

1998 yılında Aydın'da Sercan ve Nuri tarafından kurulan **The Madrigal**'in, daha sonra kadroya Saygın, Raşit ve Dilşad'ın katılımıyla son kadrosunu oluşturdu. 2000 Şubat ayında kendilerinin finanse ettiği, tamamı evde kaydedilmiş demoda beş parça bulunmaktadır. Vokalde Dilşad, klavyede Sercan, gitarda Nuri, basda Raşit, davulda Saygın'ın bulunduğu The Madrigal, atmosferik doom metal soundunu, melankolik female vokalleriyle tamamlıyor. Liriklerinde ise yalnızlığın ve umutsuzluğun insan üzerindeki etkilerini irdelemiş. Bu demoya **Madrigaltr@hotmail.com** ardesinden ulaşabilirsiniz...

Çürük / Demo-tez
Self Yapım

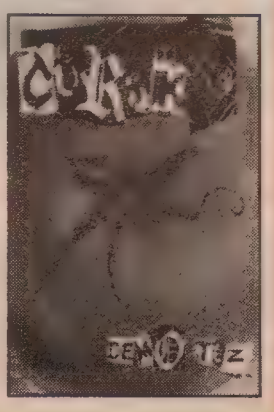

1997'de Bursa'da **"The Dunce Cap"** adıyla kurulan topluluk, işe **Sex Pistols, Exploited** ve **Clash** coverlarıyla başlamış. Vokalde Serkan, gitarda Cem, bas gitarda Akın ve davulda Enver şeklinde oluşan topluluğun şarkı sözleri oldukça sert. Dertlerini Türkçe ve oldukça açık yazıyorlar. Ülke içindeki **"çürümüşlük"** onların başlıca ilham kaynağı. Ve hiç bir **"izm"**in altında yer almayıp, düşüncelerinin yıllardır ısıtılıp ısıtılıp sunulan görüşler tarafından ipotek altına alınamayacağını belirtiyorlar. Ulaşım: **curukk@yahoo.com**

Tarihi Gürültüler:

Dr Skull, şarkı sözlerinde insanın hırs, saplantı, kompleks, çıkar ilişkileri, yok etme iç güdüsü ve riyakârlık gibi yanlışlıklarının altını çizmiş ve doğaya aykırı olduğuna inandığı insanın, bir gün doğayı kendisiyle birlikte yok edebileceğine işaret etmiştir.

Geride bıraktığı üç albümle heavy metal piyasasında doldurulamaz bir yer alan topluluk 1983'te Ankara Fen Lisesi'nde **"Skull"** adıyla kuruldu. Arkadaşlıkları ortaokulda başlayan topluluk elemanlarının hep birlikte Hacettepe Tıp Fakültesi'ni kazanmasıyla kendilerinden önce topluluk isimleri **"Dr."** ünvanını aldı. 1990 yılında çıkan ilk albümleri **"Wory Zover"**'ın satışı on bini geçerek 1989'da çıkan **Pentagram**'ın ilk albümünün ardından en çok satan yerli heavy metal albümü olmuştur.

İlk kadro... Alper, Musti, Ersöz ve Murat

Son kadro... Musti, Alper, Ersöz ve Serdar

Dr Skull'ın ilk kadrosu şu şekilde meydana geliyordu; Gitarlarda **Murat Baştepe ve Murat Ersöz**, basta **Mustafa "musti" Erman**, davulda **Alper Yarangümeli**. İkinci albümleri **"Rools 4 Fools"**un ardından Murat Baştepe topluluktan ayrılmış vokal ve saksofonda yer alan Serdar gelmiştir. Serdar **"Hershey Yolunda!?"** adlı Dr. Skull'ın son albümünden sonra çizgi değiştirmiş ve **Şehrazat**'ın desteği ile **"Sencer"** adı altında pop müzik piyasasına girmiştir.

Dr. Skull şarkı sözlerinde insanın hırs, saplantı, kompleks, çıkar ilişkileri, yok etme güdüsü ve riyakarlık gibi duygularını değerlendirmiş ve doğaya aykırı olduğuna inandığı insanın bir gün doğayı kendisiyle birlikte yok edebileceğine işaret etmiştir. Ayrıca şarkılarında karşı cinse duydukları önlenemeyen eğilimlerinden de söz etmişlerdir. Müzik yazarlarınca **"prograsive metal"** olarak tanımlanan tarzları, punk, hard rock ve jazzın sınırlarında da dolaşmıştır.

1994 yılında çıkardıkları "Hershey Yolunda!?" adlı albümleri ilk iki albümden farklı olarak, tamamen Türkçe sözlü şarkılarla hazırlanmıştır. Tüm albümlerinde göze çarpan bazı ortak özelliler vardır. Tüm albümleri **"Stüdyo Ankara"**da kaydedilmiş ve kayıtlarda tonmaister olarak **Göksan Arman** yer almıştır. Yine tüm albümlerinde **"Synthesizer kullanılmamıştır"** şeklinde bir ibare göze çarpmaktadır. (Özellikle 80'lerde **"harbi"** heavy metal dinleyicileri için synthesizer **"delikanlıyı bozar"** bir nitelik taşımaktaydı. Bu nedenle birçok topluluk bu aletten domuz yağından kaçar gibi sakınmıştır.) Ayrıca Dr. Skull'un albüm kapakları ve konser afişlerinde adına sıklıkla rastlanan fotoğraf sanatçısının adı **Fatih Çakmakcı**. Topluluğun birçok fotoğrafında ve konserlerde davulun önünde görülen punk saçlı kurukafanın adı da **"Vehbi"**dir.

1983'ten 1995'e kadar faal oldukları 12 yıl içersinde, çoğu Ankara'da olmak üzere Bursa ve İstanbul'da yaklaşık 15 konser vermişlerdir. 17 Haziran 1994'de İstanbul Açık Hava Tiyatrosu'nda Alman Topluluk **Die Toten Hosen**'la seyirci karşısına son kez çıkmışlardır.

Bu albümler ne yazık ki hâlâ CD formatında basılmış değil...

MACERA BAŞLADI

ÖNCE
MERLIN, PETER PAN
VE HOBBITLER VARDI.
ŞİMDİ

Harry Potter

VAR!

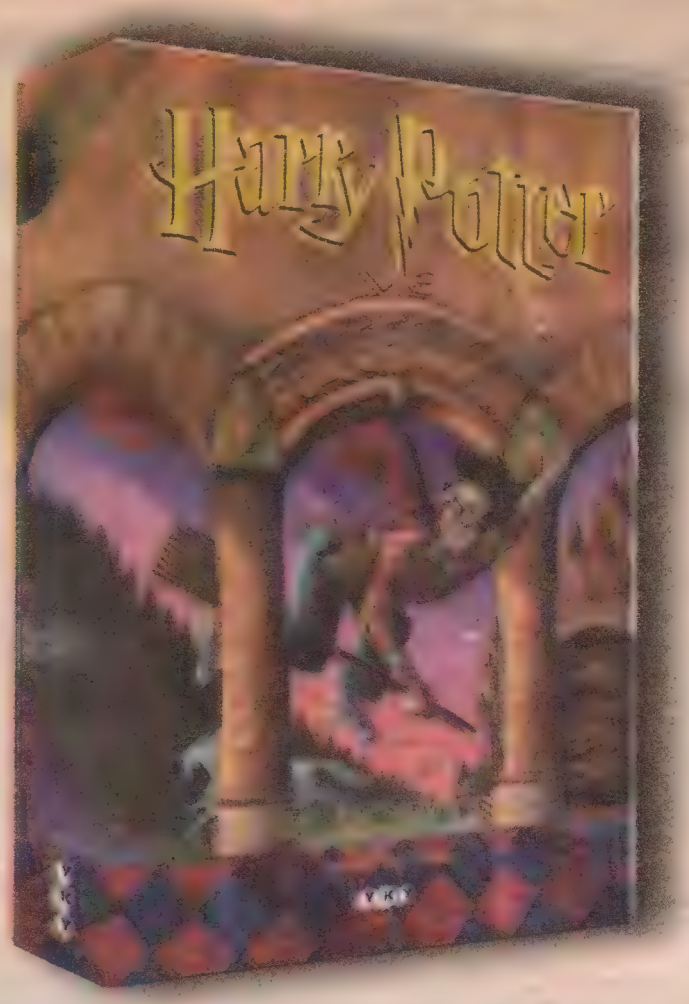

- **7'den 77'ye, 90 milyonun üzerinde okuyucuya ulaştı.**
- **Tüm dünyada son yılların en çok konuşulan kitabı oldu.**
- **40'tan fazla dile çevrildi.**

Harry Potter ve Felsefe Taşı
J. K. Rowling
Çeviren: Ülkü Tamer
360 s.,
5.500.000 TL

Harry Potter internette hediyeler dağıtıyor: www.harrypotterturkiye.com ve www.showtvnet.com/harrypotter

YKY

Cumhuriyet tarihinin en umut verici kurumlarından biri olan Köy Enstitüleri hakkında çok şey yazılıp çizilmesine karşın, bu önemli ulusal deneyimden bir daha hiç faydalanılmadı. Üstelik Hindistan gibi bazı ülkeler bu pratikten faydalandığı halde. Bugün eğitim, ekonomi, siyaset gibi tıkanan alanların, bu tür pratikler göz önünde bulundurularak çözüleceğine olan inancımızla, Köy Enstitüsü mezunu, "Sabahattin Eyüboğlu ve Köy Enstitüleri" kitabının yazarı Mehmet Başaran'ın anlattıklarına kulak verdik...

"Köy Enstitülerinin Üzerine Balyozla Gidildi"

OYLUM GÖLBAŞI

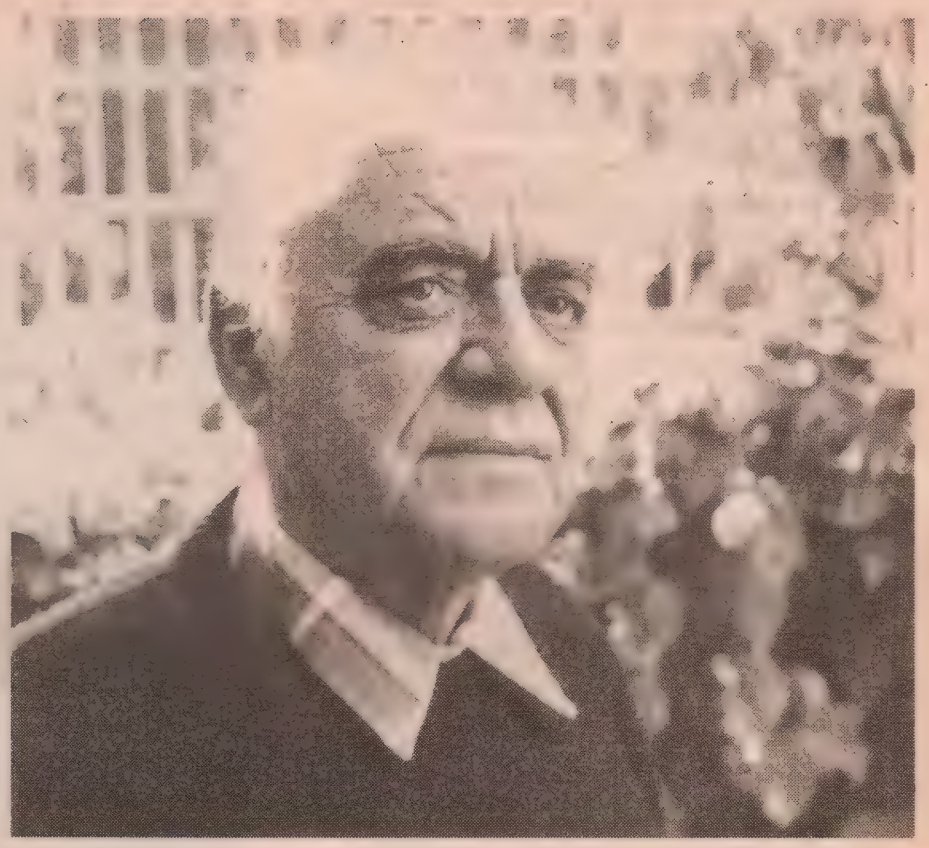

Uğur Mumcu'ya göre, Türk toplumu çok başarılı iki sivil örgütlenme yaşamıştır. Bunlar, Kurtuluş Savaşı'nı başaran Kuva-i Milliye ile Köy Enstitüleri örgütlenmeleridir.

Kurtuluş Savaşı bittikten sonra Mustafa Kemal öncelikle hilafeti kaldıran yasayı çıkardı. Hemen ardından da öğretim birliği yasasını çıkardı. 1923'ten 1935'e kadar eğitimde arama dönemi yaşandı. Yabancı uzmanlar çağırıldı, kendi uzmanlarımızla görüşüldü... 1936'ya gelindiğinde Mustafa Kemal, Saffet Arıkan'ı Eğitim Bakanlığı'na getirdi. Kırsal kesimin durumunu sordu; kırsal kesimde insanlarımızın yüzde 85'i yaşıyordu ama yüzde 85'in yüzde 85'i de okuma yazma bilmiyordu. Bunun üzerine bu kırsal kesimdeki insanları eğitmek lazım dediler.

Büyük bir eğitimcimiz vardı, İsmail Hakkı Tonguç... O kendini çok iyi yetiştirmişti. Türkiye'nin gerçeklerini bilmekteydi. O dedi ki, "Köye yalnız dört duvar okulu götürmek hiçbir şeyi değiştirmez. Bu yarı feodal Türk toplumunun önce eğitim araçları değişebilmeli ki yaşantısı değişsin, o değişirken de öğrendikleri işine yarasın. Ya da öğrendiklerini uygulayarak yaşamı değişsin. Hatta köy insanı öylesine uyandırılıp canlandırılmalı ki bir daha hiç kimse onu köle gibi kullanamasın, sömüremesin, o giderek bilinçlensin, yönetime ağırlığını koyabilsin. Ama bunun için de bildiğimiz klasik okul ona yararlı olmaz." dedi. Bunları düşünerek, Türkiye'nin koşullarını, toplumsal yaşamını inceleyip bölgesel eğitim merkezleri kurmalıyız dedi.

Köy Enstitüsü, tarıma elverişli toprağı olan yerlerde, iş eğitimi yapılan, kız ve erkek köy çocuklarının yarattığı eğitim ortamı demek. O ortamdaki yaşantıyı enstitülüler demokratik bir şekilde yönetiyorlardı. Eleştirel düşünceyi geliştiriyorlar, birbirlerini, yönetimi eleştiriyorlar ve o eleştirilerden yararlanarak, kusurlarını düzelterek daha iyi bir çalışmaya yöneliyorlardı. Köy Enstitüleri'nin izlenceleri dondurulmuş izlenceler değildi. Hatta izlenceyi öğretmenlerle öğrenciler birlikte yapıyorlardı. İzlencelerde derslerin yüzde 50'si kültür, yüzde 25'i tarım, yüzde 25'i de teknik dersler olarak düzenlenmişti. Böyle düzenlenmesinin nedeni, öğrencilerin üretim yaşamı içinde kafasını, elini beraber kullanarak bir bütünlük içinde gelişmesini sağlamaktı. Sadece çöp sepeti gibi kafasına bir şeyler doldurularak yetişirse bir insan, iyi gelişemez.

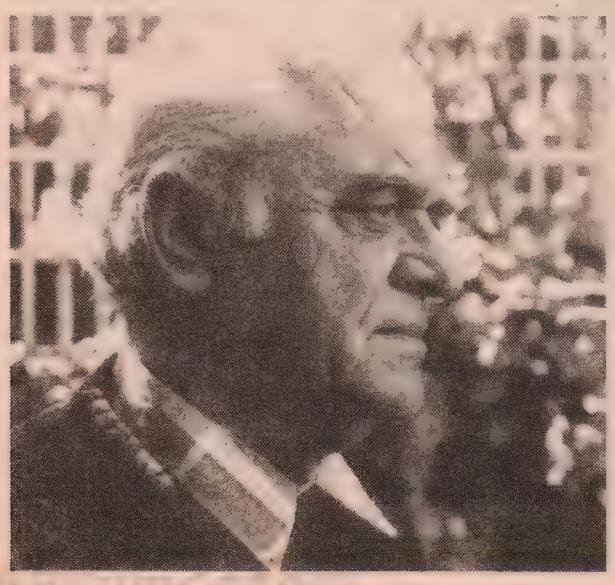

Türkiye'nin bütünü, koşullarına göre gözden geçirildi ve 21 bölgeye ayrıldı. Bunun nedeni, her bölgedeki köy çocuklarını eğitimde fırsat ve olanak eşitliğine ulaştırabilmekti. Köy Enstitüleri'ndeki yoğun çalışma içinde insanlar elbette çok yoruluyorlardı. Bu nedenle her haftasonunda, tüm enstitünün katıldığı bir haftasonu şenliği düzenleniyordu. Şenlikte kızlar, erkekler, öğretmenler yaratıcılıklarını bir sanat şöleni gibi sergiliyor, eğlenerek haftanın yorgunluğunu atmış oluyorlardı. Önce davul, zurna, akerdeon, mandolin çalıyorlar, halk oyunlarını oynuyorlardı. Sonra okul başkanı ortaya çıkıp haftanın iş bölümünü açıklıyordu. Hafta sonu toplantılarında haftalık çalışmaların değerlendirmesi de yapılıyordu. Bu değerlendirmede herkes toplanıyor, isteyenler söz alıyordu. Mesela bir öğrenci diyordu ki, "Biz geçen gün çimento döküyorduk, müdür geçiyordu, ellerini kıçının üstüne koydu, baktı baktı çekti gitti. Oysa ki kendisi de bir küreğin sapına yapışıp iki kürek harç getirebilirdi. Yanıt versin niye böyle yaptı? Bu davranışını biz beğenmedik." Müdür yanıtlamak zorundaydı, hiç kimseye kızamazdı, hakkı yoktu. Bununla ilgili çok ünlü bir olay yaşanmıştı; İnönü bir enstitüye gidiyor ve orada kendisine özel yemek çıkıyor. İlk eleştiri toplantısında bir öğrenci söz alıp, "Cumhurbaşkanı geldi, ona özel yemek çıktı. Biz de Türk yurttaşıyız, o da Türk yurttaşı, ona neden özel yemek çıktı, bu ayrıcalık ne?" diye soruyor. Okul müdürü çıkıyor, "Çok haklısınız, gerçekten bizim yediğimizi yemeliydi. Ama o şeker hastası, perhiz yapıyor, o nedenle kendisine ayrı yemek çıktı. Sizden de hasta olanlar olunca, revirde ona da ayrı yemek çıkmıyor mu? Bu da öyle bir olaydı, yoksa cumhurbaşkanı diye ona ayrı yemek çıkmadı." diyor. Yani enstitülerde eleştirel düşünceyi geliştiren bir ortam vardı.

1939'da İkinci Dünya Savaşı çıktı, Türkiye savaş önlemleri uygulamaya başladı, her şey vesikaya bağlandı. Çimento yok, demir yok, adam yok, 500 bin kişi sınırda nöbet tutuyor, bütçe de çok zayıf... İşte o yüzden Köy Enstitüleri'ndeki öğrenciler kendi yapılarını kendileri yaptılar. 306 enstitüsü binasını çocuklar kendileri yaptı.

1945'te savaş sona erdi. Biz de müttefikler cephesinde yer aldık. Hatta giderayak Almanlara karşı savaş da ilan ettik. Dışarıdan bize dediler ki, 'Siz de artık bu tek partili yönetimden demokrasiye geçin.' Yani kendimiz isteyerek demokrasiye geçmedik

1947'de Marshall Yardımı başladı. O dönemde Tonguç bizi bir yere topladı; "Çocuklar, Türkiye toplumunda yeni bir dönem başlıyor. Bu dönemin adı demokrasi dönemi. Ama demokrasi iki çeşittir. Bir; toprak reformu yapılır, topraksız köylü kalmaz, ağaların hegemonyasından kurtulur, oyunu rahatça kullanabilir, iki; işçiler örgütlenir, sendikalarını kurarlar, üç; bütün insanlarımız laik, akılcı eğitimden geçerler, parmak basarak değil de oylarını bilinçle kullanabilir düzeye gelirler. İşte böyle bir toplumda eğer önüne sandık konursa, halk iradesi sandıktan çıkabilir. Ama bunlar yapılmadan halkın önüne sandık konursa onun içinden ne çıkacağı belli olmaz." dedi. Gerçekten Kurtuluş Savaşı'nın bitiminden sonra Atatürk'e karşı çıkan güçler, 1946 seçiminde meclise girdi. Ayrıca toprak ağalarıyla, altı yıl boyunca kara borsacılık yaparak zenginleşen ticaret ağaları da meclise girdiler. Ve bunlar dediler ki, Köy Enstitüleri bizim ülkemizin geleneklerine, göreneklerine, adetlerine aykırı, burası komünist yuvası, kız-erkek bir arada, bunlar böyle giderse ülke için zararlı olacak. Önce, enstitülerin düzeltilmesi lazım diye tutturdular. Zamanın başbakanı Recep Peker, '**Köy Enstitülerini millileştireceğiz**.' diye yazdı programına. Oysa ki bu memlekette kurulmuş Köy Enstitüleri kadar ulusal bir kurum yoktu. Köy Enstitülerine düşman olan **Şemsettin Sirer**, **Hasan Ali**'nin yerine bakan olarak getirildi. Köy Enstitülerinin üzerine balyozla gidildi. Bütün yöneticileri, izlenceleri değiştirildi. İzlencelerden üretici eğitim kaldırıldı. Kızlarla erkekleri ayrı enstitülere topladılar. Serbest okumalar kaldırıldı. Bu arada suçlamalar da çok ağırdı. 'Her köy bir koloz olacaktı.' diye suçlamalar yapıldı. Köy Enstitüleri'nin öğrenci sayısı ısmarlama sınavlarla yarıya indirildi. Öğretmen kadroları da değiştirildi, ıslahatçı öğretmenler geldi. Demokrat Partililer de gelince bu iş daha da ileriye götürüldü. Tıpkı Amerika'da McCarthy'nin yaptığı komünist avcılığı gibi, komünist avcılığı başlatılmış oldu. Ve 1954'te Köy Enstitüleri kapatıldı. Köy Enstitüleri'nin kapatılmasında etken olanlar, toprak ağaları, Atatürk devrimlerine karşı olanlar ve de iş eğitiminin bize uygun olmadığını öne sürenler oldu.

O dönemde doğuda Gınyas Kartal diye bir toprak ağası vardı. Mecliste milletvekili idi. Bir gün ona demişler ki, "Gınyas ağa sahiden bu Köy Enstitüleri komünist mi?" O da şöyle cevap vermiş, "Hayır. Ben komünizmi çok iyi bilirim. Rusya'da ihtilal döneminde çalıştım. Ama Malatya Akçadağ Köy Enstitüsü'nden bizim köye bir öğretmen geldi. O öğretmen gelmeden önce o köydeki tüm işleri adamlarım yapardı. Köylüler bana bağlıydı. Öğretmen gelince tüm işleri o yapmaya başladı, adamlarım dışlandı. Baktım ki elimden köyler gidiyor. Öbür ağalar da aynı durumda kaldı. Bu böyle sürerse bizim ağalık ölüyor. Bunun üzerine Adnan Menderes'e ve demokratlara dedik ki Köy Enstitüleri'ni kapatırsanız oyumuzu size veririz. Bize söz verdiler, biz de onlara oylarımızı verdik, Köy Enstitüleri de kapatıldı."

1946'da çok partili yönetime geçince Cumhuriyet Halk Partisi'nin içindeki sağ kanat egemen oldu. İnönü, sağ kanatla başa çıkamayınca onlarla uyuşmak zorunda kaldı. Düpedüz feda etti enstitüleri.

O dönemde kitabın adına bakarak, bu yasak olsun dediler. Sonra birçok enstitüde müdürler, kendilerince yasak kitapları yaktırdı.

27 Mayıs yalnız bizim için değil tüm Türk toplumu için bir umut olarak görülüyordu. Gerçekten de 1961 Anayasası Türk toplumunun görebildiği en güzel anayasaydı. Fakat Demirel ekibi geldikten sonra, bu anayasayla bu ülke yönetilmez diye tutturdular. 12 Mart, o anayasayı değiştirmek ve 27 Mayıs'ın getirdiklerini ortadan kaldırmak için yapıldı.

Keşke Köy Enstitüleri'nin sayıları artırılsaydı ve bu oluşum keşke 10 yıl sürebilseydi. O zaman Türkiye'nin genel durumu değişmiş olacaktı. Çetin Altan diyor ki; Köy Enstitüleri'ni vatan hainleri kapattı. Çünkü Köy Enstitüleri sürseydi, kırsal kesimden kente böyle başı bozuk göçler olmayacak, kentlerin çevresini gecekondu kuşakları sarmayacak, insanlar kendi yörelerinde, değişik meslekler edinerek, kendi toprağımızı daha güzel değerlendirerek yetişeceklerdi. Sanayileşme bilimin yol göstericiliğiyle gerçekleşecekti ve yurtdışına kol göçü, beyin göçü olmayacaktı, şimdiki gibi, el kapılarında dilenir gibi IMF bize şu kadar verse, filanca bize şu kadar verse, neyimizi satsak diye de kıvranmayacaktık.

Ayna çıplaktır. Kendinden başka hiçbir şey taşımadığı için, "öteki"ni hiç yanılmadan gösterebilir. Biz (burada heteroseksüel erkeklerden bahsediyorum) her şeyden önce çıplaklıktan ürkeriz. Kendi çıplaklığımızdan da, karşımızdakinin çıplaklığından da. Erkekler kadının çıplaklığından ürkerler, çünkü orada kendilerini görmekten korkarlar. Kadının kapanmasının ardındaki temel neden de budur zaten. Aynı şekilde, karşımızdakinin ne olduğunu ona açıkça gösterecek bir ayna olmaktan da korkarız. Karşımızdaki kendisi olur da bize bağımlılığından kurtuluverir diye. O yüzden hep bozuk, yamuk görüntüler veren lunapark aynalarına benzeriz.

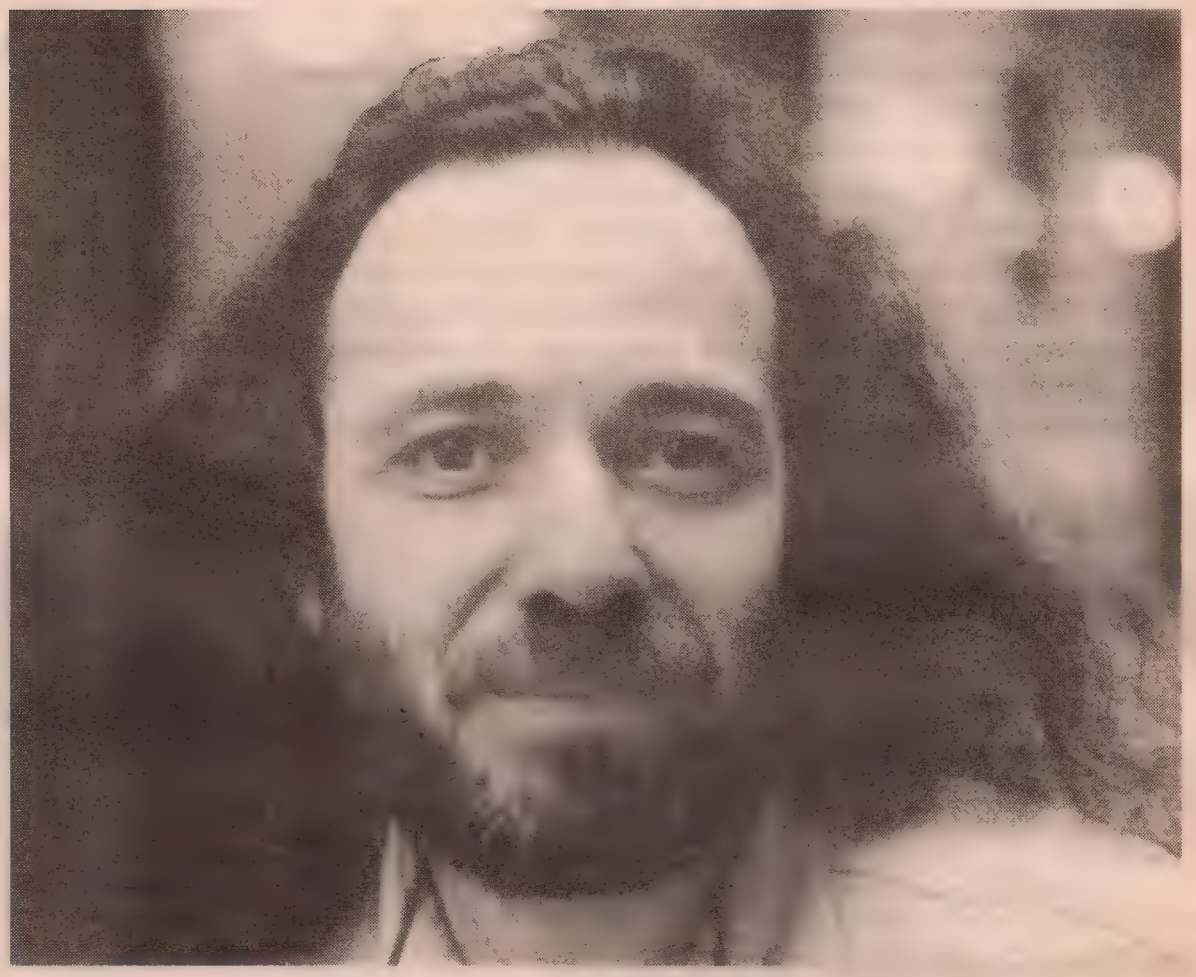

Bülent Somay: Unutmazsak Dayanabiliriz

KEMAL VAROL

Biz Bülent Somay'ı genellikle Defter Dergisi ile Radikal Gazetesi'nde bir dönem yazdığı yazılarından tanıyoruz. Ama pek bilinmeyen başka yönleriniz de var sanırım. Güç bir sorudur bilirim ama sormak zorundayım: Bülent Somay kimdir?

- Doğrusu **Bülent Somay** da bunu pek iyi bilmiyor. Çok küçük yaştan beri ne *olmayacağımı,* ne olmak *istemediğimi* düşündüm hep. Mülk sahibi olmadım, kimsenin üstü ya da şefi olmadım, hiçbir konunun uzmanı ya da otoritesi olmadım. Kimseye borçlu ya da mahkum olmadım; kalkıp gidemeyeceğim bir yerde bulunmadım hiç. Biraz yazar, biraz müzisyen, biraz eleştirmen, biraz eğitmen, biraz yayıncı... Böyle olunca bir ölçüde özgür olabiliyor insan, ama "**kimsin**" sorusuyla karşılaşınca da bocalamadan edemiyor.

Müzikle olan ilişkiniz nasıl başladı bu arada?

- Kitabımda da yazmıştım. On iki-on üç yaşında, arkadaşlarının hepsinden yaşça ve cüssece küçük, aynı zamanda da iyi öğrenci olmak kolay değil. Kızlar seninle ilgilenmezler, oğlanlar da nefret eder kabadayılıkla ezmeye çalışırlar. Ben birinci durumla başedebilmek için gitar çalmayı, ikinci durumla başedebilmek içinse dövüşmeyi öğrendim. İkisi de amacına ulaşmadı sonunda. Gitar çalıp şarkı söyleyerek kız tavlayamadım hiç, ama zaman içinde müziği kendisi için ciddiye almayı öğrendim, bir bakıma **"müzisyen"** oldum. Karate öğrendikten çok kısa bir süre sonra ise hırçın ve kavgacı olmaktan vazgeçtim, zamanla kendi bedenimi tanımayı, öfkemi denetlemeyi öğrendim. Böyle şeylere çok yüce amaçlarla başlamıyor insan; önemli olan yolda değişebilmek.

Neden önemlidir şarkı sözleri? Şunun için soruyorum: Bizde, özellikle şiirle yapılan yanlış karşılaştırmada hep hafife alınır şarkı sözleri çünkü..

- İstersen anlamsız hecelerle şarkı söylersin, istersen de çok anlamlı sözlerini şiir ya da aforizma olarak yayınlatırsın, hatta daha iyisi yüksek sesle söylersin dinleyenlere. İkisi de mümkün, ama benim için ikisinde de eksik kalan bir şey var: Eğer derdin çok genel, çok evrensel bir duyguyu aktarmak değil de bir öykü anlatmak ise, daha iyi bir deyişle, "**dertliyim**" diye of çekmek yerine niye dertli olduğunu anlamaya çalışmaksa, söze ihtiyacın var. Ama bu anlama çabasının akılcı bir kurulukla sınırlı kalmasını, analitik olmaktan öteye gidememesini engellemek istiyorsan da, müzikten (ya da tiyatrodan, sinemadan, resimden) vazgeçemezsin. Anlamlı sözleri olan şarkılar bu iki ihtiyacı birden karşılamak için var. Enstürümantal müzik de yapalım, şiir de yazalım. Ama şarkı bu ikisinin toplamından fazla bir şey, onu unutmayalım.

Öncelikle şunu sormalıyım sanırım: Sizin yıllar önce Defter Dergisi'nde yayınlanan "Herkes Sevdiğini Öldürür" başlıklı yazınızı okumamış olsam, kitapevinin müzik kitapları bölümüne bırakılan Şarkı Okuma Kitabını da okumamış olacaktım sanırım. Çünkü son kitabınızı çeşitli şarkı sözleri üzerine bir inceleme olarak düşünme yanılgısı da mevcut. Oğan Güner'in ifadesiyle, "şarkılarla hayat bilgisi kitabı" olarak değerlendirilebilecek olan Şarkı Okuma Kitabı'na başlarken ne yapmayı düşünüyordunuz ya da nasıl oluştu bu kitap?

- Kitaba çok daha eskiden başladım aslında, 1987'de **Sting**'in ***Fragile*** şarkısı üzerine bir şey yazmıştım. Kafamda kitap falan yoktu o zaman; **Sting**'e kızmıştım sadece. Biz arkadaşlarımızı, yakınlarımızı devlet şiddetine kaptıralı daha on yıl bile olmamışken, elin kıçı rahat, parası bol rock şarkıcısı "**Ne bir hayır gelmiş şiddetten / Ne de geleceği var**" demez mi! Adam hem İngiliz, hem zengin, hem de erkek. E tabii, istersen şiddete hiç değmeden yaşayabilirsin sen. Daha sonraları bu tepkimin biraz safçana, kendine acımaktan keyif alan bir tepki olduğunu anladım. Ama yazı yazılıp yayınlanmıştı bir kere. Sonra biraz da günah çıkarmak ister gibi, **Sting**'in gene şiddet üstüne, ama biraz farklı bir açıdan yazdığı ***Moon Over Bourbon Street*** üstüne (senin de sözünü ettiğin) yazıyı yazdım. İki noktadan bir çizgi geçer, o çizgi başka noktalara da değer. Diğer yazılar bu ikisinden yola çıkarak gelişti. Aslında kitapta yer alan okuma/okuma kelime oyunu biraz daha açık olacaktı ilk tasarladığımda; kitabın yanında o şarkıları kendi yorumumla "**okuduğum**" bir de CD verecektim. Ama **Peter Gabriel**'in yapımcısı **Realworld PG** şarkılarının telif hakkını vermeyince işin keyfi kaçtı, ben de vazgeçtim.

Sizin, kitabınızda yaptığınız gibi ben de "okuduğunuz" şarkılardan yola çıkarak, belki de bu şarkıların yöresinde gezinerek konuşmak istiyorum. Peter Gabriel'in "İşte Tufan Göründü" şarkısından hareketle dayanışma ve ihaneti sorguluyorsunuz... Dayanışma ruhumuzu yitirdikten sonra adalarımızı oluşturduk, tamam, ama bu adaları neden feda edemiyoruz artık?

- Aslında o adaların bir boka yaradığı da yok. Sorun kıtalara inanamaz olmamızda. **"Biz"** diye bir şeyi var edebileceğimize inancımızın kalmamasında. Yirminci yüzyıl inanabileceğimiz bütün **"biz"**lerin, bütün kollektif öznelerin birer birer imha olmasıyla geçti. **"İşçi sınıfı"** dedik, kendimizi de içine katarak, ama o sınıf adına davrandığını iddia eden partiler ve devletler tez elden canımıza okudu. Ulusal **"biz"**ler giderek anlamsızlaşıyor; **"Türk"** olmanın ille de **"doğru"** olmak anlamına gelmeyeceğini çoğumuz ilkokulda bile anlamıştık. Ezilmenin verdiği kardeşlik duygusuyla Kürt, İrlandalı ya da kadın **"biz"**leri üretebiliriz istersek kendimize; bazılarımız yapıyor da bunu. Ama o özneler daha üretilir üretilmez, ezen ve ezilen, sömüren ve sömürülen, yöneten ve yönetilen, kararları veren ve uyan olarak bin parçaya ayrılıyor. O zaman da insanlar bu parçalanmayı mantıki ifratına götürerek atomlarına kadar bölünüyorlar, **"biz"**den ümidi kesip **"ben"**in adasına sığınıyorlar. Bu ada da çorak ve ölü aslında, sadece sığınmaya yarıyor. Belki de bu parçalanma sürecini yaşamış insanlar olarak, yeniden bir **"biz"** arayışına çıkmanın vakti gelmiştir. Bireylerin kendi sınıfsal, ulusal, cinsel kimliklerini kaybetmeden içinde varolabilecekleri bir özne belki de artık bulunabilir.

Şu da var: Adalarımızı feda edemedikçe sıradanlığın iktidarına biz de ortak olduk galiba..

- Olduk da ne oldu? Sıradanlığın iktidarı, adı üstünde, sıradandır, bayağıdır. Bütün erkeklerde evde karılarını, ona güçleri yetmezse çocuklarını dövme iktidarı zaten vardı. Vardı da ne oluyordu? Mutlu mu oldular? Bir işe mi yaradı? Sıradanlığın iktidarı, sıradanlığın sizin üstünüzdeki iktidarı ile özdeştir. Ortak oldukça, tabi olursunuz.

Yitirilen bir dayanışma ruhu ve sonrasında herkese (belki de en önemlisi kendimize) ihanetten sonra, "okuduğunuz" ikinci şarkı Cohen'in 'Suzanne'nin Aynası'nda, hepimizin aynalara ihtiyacı olduğunu söylüyorsunuz. Ama asıl soruyu da soruyorsunuz bu arada: Biz neden başkalarına ayna olamıyoruz? Ya da başkalarına ayna olmak neden bu kadar zor bizim için?

- Çünkü ayna çıplaktır. Kendinden başka hiçbir şey taşımadığı için, **"öteki"**ni hiç yanılmadan gösterebilir. Biz (burada heteroseksüel erkeklerden bahsediyorum) her şeyden önce çıplaklıktan

ürkeriz. Kendi çıplaklığımızdan da, karşımızdakinin çıplaklığından da. Erkekler kadının çıplaklığından ürkerler, çünkü orada kendilerini görmekten korkarlar. Kadının kapanmasının ardındaki temel neden de budur zaten. Aynı şekilde, karşımızdakinin ne olduğunu ona açıkça gösterecek bir ayna olmaktan da korkarız. Karşımızdaki kendisi olur da bize bağımlılığından kurtuluverir diye. O yüzden hep bozuk, yamuk görüntüler veren lunapark aynalarına benzeriz.

Başkalarına ayna olmayı beceremediğimiz noktada başka bir unsur giriyor devreye: Şiddet. Sting'in "Kırılgan" adlı şarkısındaki "Çok kırılganız biz" diyen mustarip ruh hali ile şiddetin mağduru olduğu için şiddeti deneyen ruh hali arasında bocalarken, açıkçası şunu da düşündüm: Hep en kırılgan olanlarımız kırıldı ama!

- Kaçınılmazdı bu da. Ama onlar kırılgan olmadıklarını sanırlar hep. Şiddetin araçlarını bir kere ellerine alınca artık kırılgan olmayacaklarını sanırlar. Oysa şiddet araçları herkesi kırar, kullananları da. O yüzden de hep şiddet araçlarının pervasızca kullanmakla, mağduriyeti erdemleştirme arasında salınır dururuz. İki durumda da kırılan hep biz oluruz. Belki de çözüm böyle bir sarkaç olmayı reddetmektedir.

"Unutmazsak Dayanabiliriz" başlıklı yazınızda yaşanan tüm şiddete karşı, bir şey yapmış gibi vicdan rahatlatmak ile çeşitli kimliklerimizi bir kenara bırakarak "politik" bir kimlikle davranmanın dışında, bu şiddete karşı üçüncü bir yol öneriyorsunuz: Unutmamak! Biraz açar mısınız bunu?

- **Ecevit**'in bugünkü haline şaşırarak bakanlar, 1978'de, hala "**umudumuz**" iken kimlere ne rüşvetler vererek hükümet kurduğunu unutanlardır. Medya **MHP**'nin dününü unutalım diye elinden geleni ardına koymadı. Unuturuz da. Ekonomik krize şaşırıyoruz. Bu daha bir şey değil. 1929'da varını yoğunu kaybetmiş borsacılar sapır sapır yağıyorlardı **Wall Street**'in yüksek binalarından. Ama biz unuttuk; Kapitalizmin nasıl bir şey olduğunu, nasıl acımasız olabileceğini unuttuk gitti. Unutmak değişmemeye boyun eğmektir. "**Ne de olsa değişmez, ben günümü yaşayayım**" diyebilmek için, yaşanmış olan her kötülüğü unutmak zorundadır insan. Yaşadığı her darbeyi unutup umudunu ikide bir askerlere bağlayan bir milletin çocuklarıyız biz. **Bekaroğlu** ölüm orucundakilere biraz destek oldu, eksik olmasın. Bir önceki oruçta ortalığı kasıp kavuran **Adalet Bakanı** kimdi, hangi partidendi, hatırlayan var mı? Unutmazsak dayanabiliriz, çünkü ancak öyle seçebiliriz dostu düşmanı. Unutmayalım, **Marx** ve **Engels** ***Manifesto***'da komünistleri işçi sınıfının uluslararası hafızası olarak tanımlamışlardı.

Unutmamak ile intikam duygusu arasında da ince bir bağ var ama. Günümüzde şiddetin dilinin bu kadar egemen olmasında bu iki duygu arasındaki ince bağın da etkili olduğunu düşünüyorum. Siz, bu noktada benim de çok önemsediğim yas duygusunu öne çıkarıyorsunuz. Bu konuda neler söyleyeceksiniz?

- Unutmamaktan farklı olarak "***unutamamak***", bir anıya, bir kayba saplanıp kalmak, insanı melankoliye, ölüm duygusuna götürür. Bazen kendi ölümüne, ama bazen de intikama, başkalarının ölümüne.

Yas, kaybı unutmadan kabullenmenin yoludur; ama maalesef kollektif bir şeydir yas, ancak topluca yapıldığında anlamlı olur. Kollektivitenin, bir "**biz**" duygusunun kaybı, yası da olanaksızlaştırır. Yasını tutmayı başardığınız bir kaybı unutmazsınız, ama intikam duygusunu da bir yana bırakabilirsiniz artık. Kaybınızı hafızanızda saklayarak yola devam edersiniz. Şiddetin dili egemen, çünkü yas tutamıyoruz; o yüzden intikam ve intihar iki büyük seçenek olarak duruyor önümüzde. Oysa bize başka bir yol gerek, üçüncü, beşinci yollar.

Kitabınızın can alıcı bölümlerinden "Herkes Sevdiğini Öldürür"de aşk ve ölümü irdelerken, çocukluğumuzda hem de bizi pek çok seven babalarımızın, öğretmenlerimizin, arkadaşlarımızın, dahası annelerimizin elinden onlarca kez öldürüldüğümüzü belirttikten sonra, başkalarını öldürmemenin (nesneleştirmemenin) yolunun, bu eyleme maruz kaldığımız yani kendi öldüğümüz zamanları hatırlamaktan geçtiğini belirtiyorsunuz. Ama burada şu nokta da ortaya çıkmıyor mu sizce: Ya bu zamanları hatırlamaktan vazgeçemediğimiz için öldürmeyi seçiyorsak?

-Yukarıda cevabını vermiş oldum aslında. Kendi ölümlerimizin yasını tutabilirsek, öldürmeyi de seçmeyeceğizdir artık. İntikam ve intihar çaresizlerin işidir; oysa çektiğimiz acıyı anlamak bir çare sunar bize – bu dünyayı kendimiz ve herkes için değiştirme içgörüsünü sağlar.

Söyleşiyi ufukta neler göründüğünü sorarak bitirmek istiyorum? Yeni bir çalışmanız olacak mı?

- Tezgahta birkaç çalışmam var, hepsi birbirinin ayağına dolandığı için işler uzuyor. Bir kitap, "**alafranga züppe**" ile "**yobaz**" arasına sıkışmış Türk kimliğinin son demleri üzerine. Bir diğeri, tarih yazımı ve psikanaliz ile fantazi ve polisiye arasındaki ilişkiye bakmaya çalışıyor. Bir diğeri de 20. yüzyılın kadın hareketinin erkekleri nasıl değiştirdiği hakkında. Bir de **Açık Radyo**'da ***Şarkı Okuma Kitabı*** havasında, onun izini süren bir program yapacağım "**Şarkılar Neyi Söyler**" adıyla.

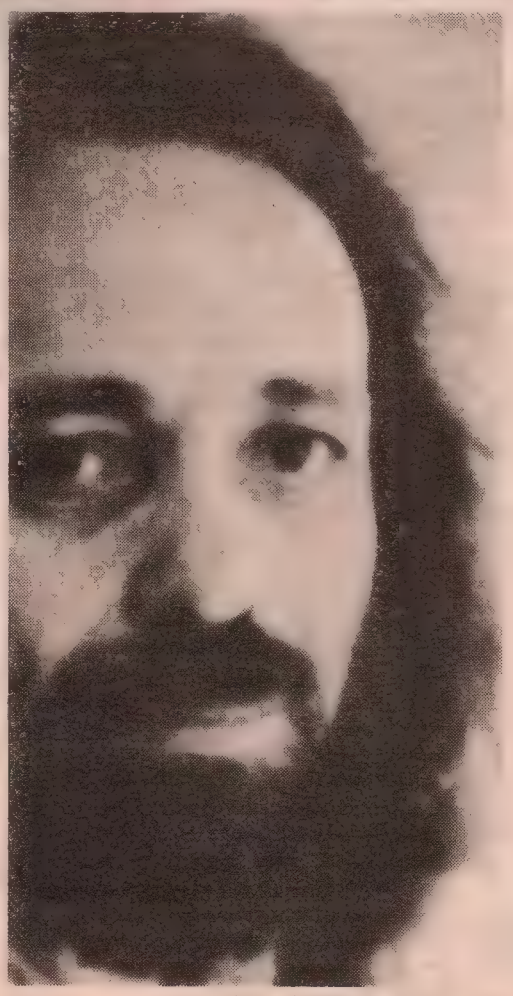

kemalvarol@hotmail.com

sürat çocuğu

Serum; küfre doğru geriliyor mekanize bakteri,
sosyal ilişkileri zayıf sokak köpekleri, diye
bir isim de takmışlar aşkı senetle bağlayan
zarif ama manasız cisimler. (saçların,
elimde tespih) Bir karadul dövmesi gibi
içerken ten mecnunun buharını, acıyı yabancı
hanelerde tespit eden koloniler, oh, bir
joker çekermişcesine çekip aldım ruhunu
sonbahar destesinden. Sunulmuş delildir
intihar: Aklın varsa bana batıdan biraz
soyu tükenmiş hayvan çal.
Şimdi bakışları lodos, kelimeleri merhem
bir taarruzla sınıf atlamayı bekleyen
mekanize bakterilerle gelişiyor boşluğundaki
kaos, boşluğundaki klasik sürüngen.

İlerki kavşağa kadar sür peugeot'yu
ilerki kavşağa kadar sür alkolü. Bütün uzuvları
lanetli yemişler veren sıradışı bir okaliptüs
ihanetin altında avına yaklaşan zenci timsah
walkman'de jay-jay johanson'dan humiliation
gerilim dozu yüksek bir imparatorluğun çöküşü
ilerki kavşağa kadar sür alkolü. Jay-jay,
aklın varsa bana batıdan biraz
saat farkı çal.
Kan çöktü mü dibine, üstte serum kalacak.
Aşk çöktü mü dibine, üstte hüzün kalacak.
İmparatorluk çöktü mü cinayetimize ne olacak..

Çift kabzalı bir bıçak
bu biriktirdiğimiz dudak. Bu dudaklarda anlaşılmaz
kadınlara erkek kokan külotlar bulunacak. Oh,
hoş bir şey. Kavgaya karışan ağaçların yaprakları
erken dökülecek. Aklın varsa bana batıdan biraz
Ortadoğu çal.
S.k kılından örülmüş İran halıları, selüloitlerle
tatlandırılmış Mısır baharatları, Tel Aviv'den
yollanmış bir ibne porno kasedi ve Filistin'de
tedarik edilmiş bir valiz: İçi kandırılmış
mekanize bakteri dolu. İlerki
kavşağa kadar sür peugeot'yu. Vites kolu
yerinde, bir önceki sevgilinin köprücük kemiği
mi. Serum, Ortadoğu'dan Akdeniz'e karışıyor.
Aklın varsa bana batıdan biraz
put çal. Ölümcül günahlar, bir avuç Roma külü,
Özgürlük Heykeli'nin marjinal beton vajinası,
Barbara Streisand'tan belli belirsiz bir kafa sesi,
ilerki kavşağa kadar sür alkolü. Gaz pedalı
votka koksun bu defa. Leylak koksun. Bok koksun.
Gidebildiğince git. İçebildiğince iç. Gebermek,
hiç de kötü bir kelime sayılmaz failin meçhulse.
Oh, gecikmiş bir baskınla genleşiyor şehre uzanan
toplardamarlar; ilerki kavşağa kadar sür peugeot'yu
Aklın varsa bana batıdan biraz
sakinleştirici ve death metal çal.

küçük İskender

Bu Devirde En İyisi Yiyecek İşi Abi

MERAL ONAT

Eskiden eşkıyalığın bi raconu ve ahlakı varmış. Eşkiya yolda soyduğu insanların yemeğini, suyunu, bir de donunu asla almazmış.. Şimdi görselerdi..

Televizyonda ikide birde 3. gözü açılmış, ama ilk ikisi kapalı-Avrupa Birliği standartlarına uygun, emektar kasap kedisi gibi nobran, "botox"lu bir yüz... Ve yine AB ve Çetin Altan'ın standartlarına uygun bir şarkı...

..bok özgürsün... hiç mi paranoya yok sende, minicik bir komplo teorisi hiç mi kendini tutamayıp çıkmıyor beyninin bir yerinden.. O dolaştığın kırmızı topraklar evrensel olma mecburiyetimiz dolayısıyla Mars mı... Bindiğin tekneler, trenler Pathfinder uzay aracı mı yoksa!..

"BOTOX" diye bir estetik iğnesi moda... Konserveler-de, balığın bağırsaklarında üreyen çok zehirleyici bu toksin kadınların, erkeklerin kırışmış alınlarına, göz kenarlarına enjekte edilerek o kısımlarda "kısmi felç" sağlanıyor... Artık ne kadar gülseniz, kızsanız, acı çekseniz de oradaki kaslar milim oynamıyor... Yüzünüz aynı usta politikacılar, usta yalancılar gibi dümdüz duruyor.

"BOTOX TANRISI" olarak Demirel'in asla hakkını yemeyelim... AB standartlarına ne kadar da uygun, örnek bir yüzdü...

Ama Mes'ut'un kesinlikle Botox'a ihtiyacı var. AB standartlarına, peynir deliği çapı ve işkembe çorbası standartlarına uyuyor mu hiç şu ifade... Hem ona nooluyo ki, ne bu hiddet, bu celal... Ne güzel mis gibi bir işi var... Sanki işsiz kalan, aç açık kalan, işkence gören, yol kenarlarında yakınlarının ölüleri bulunan o... Sanki bırakasın hepimize girişecek de, kendini zor tutuyor...

Bu devlet zavallı milletine bedava Hepatit A, Hepatit B aşısı kampanyası yapmadı ama, ülke çapında "BOTOX Aşı Kampanyası"nı derhal başlatmalı... Avrupa Birliği'ne bu rezil yüzlerle nasıl gireriz?!

Bir zamanlar türkülerine deli olduğum, kasetlerini Zafer Çarşısı'nda tırım tırım aradığım Zülfü Livaneli, "Ulusal Program ile Tanzimat Fermanı aynı değildir", diyor. Aksini deseydi, zaten sola karşı "Kutsal Bağdaşıklık" kararı gereğince ona o gazetede yazdırmazlardı... Tam aksi, tarih Türkiye'de kesinlikle tekerrürden ibaret. Çünkü, ye ye bitmiyor.

Timur Anadolu'da vergilerle insanların kabı, kacağına kadar neyi varsa aldıktan sonra bakmış, hiçbir şeyleri kalmadı artık, çekip gitmiş... Halbuki bilmiyordu, zengin petrol yatakları vardı daha, Tungsten madeni, Bor madeni, Telekom, GAP... Atom enerjisinin sınai sahada kullanılması konusunda hayati bir maden Tungsten... Celal Bayar tarafından kaça satıldığı belli değil; aldığımız borcun faizine karşılık, Uludağ'da bulunan çok kıymetli Tungsten kaynaklarından bugün geriye bir kürek bile kalmayacak şekilde bedavaya verildi.

Uyuşturucu bağımlısı gibi kendini kaybetmiş bir insan, evindeki teybinden eski beş kuruşlara kadar satma konusunda ne kadar da yaratıcıdır. Telekom'lar, Bor'lar, Petrol, GAP... Görünen şeyler bitince, bizimkilerin yaratıcılığı nasıl da artacak, bak gör. Böyle bir köşe yapılabilir, Türkiye daha neleri satabilir... Kaşıkçı Elması mesela...

İttihatçılar torunlarından daha yaratıcıydı bence... Bir ara memur maaşlarını ödemekte zorluk çekince çare olarak Arkeoloji Müzesi'ndaki İskender'in Lahdini özelleştirip satılığa çıkardılar... Zamanın Mümtaz Hoca'larının baskısıyla çekinip vazgeçtiler... Adamlarda ne olursa olsun, gene de birazcık utanma, arlanma varmış.

İttihatçılar bir ara yine paraya sıkışınca Sultanahmet Hapisanesi'nde yatmakta olan dolandırıcı bir zatı gizlice hapisten çıkarıp Fransa'ya Fransız bankerlerden kredi istemeye yolluyorlar. Adamın Fransız bankerlerin üzerinde nüfuzu, tanıdıkları var... Para bulup geliyor...

Hırsızlık tarihi tekerrürden ibaret... Yine bir hırsızlık ispatı; Abdülaziz ve Abdülhamid'in kılıçlarının kabzasındaki çok değerli mücevherler, Abdülaziz'i indiren Hüseyin Avni Paşa, Abdülhamid'i indiren birkaç milletvekili tarafından özelleştirilip cebe indirildiler. Bu kılıçlar Topkapı Sarayı'nda kabzalarına tahta çakılmış halde sergileniyor. Yine diyorum Cüneyt Arkın haklı diye... Onun filmlerindeki kılıçlar, bu ülkenin tarihi kılıçları, bu ülkenin gerçek tarihinin kılıçları...

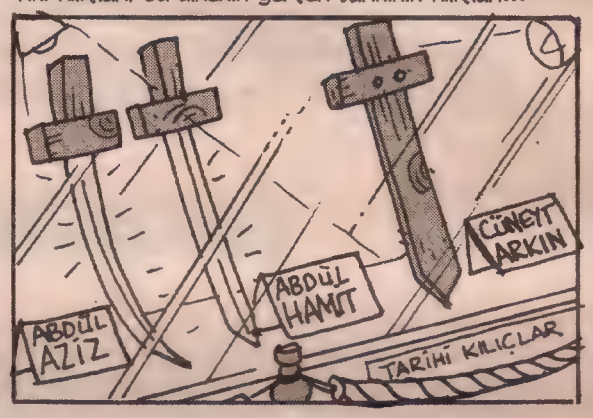

Ajan deyince James Bond'a şartlanmışız hep, ilgisi yok... Amerikalı James Bond ülkemize Ekonomi Bakanı mı oldu, şimdi yani... Hayatta inanmam...

Ülkemizdeki isim, şehir, hayvan, bitki, eşya sayısı kadar ajan geliyormuş yurdumuza... Ajan turizmi... Hiç yoktan iyidir. En son gelenin numarası, 007'nin önüne on sıfır daha eklenmişi...

"Ya sev ya terket" ha... Bana mı dedin... Kendi anneni, babanı, kardeşini sevmekten, anlamaktan, korumaktan aciz ama 70 milyonu sevmeye nasıl da aday... Halbuki sana da işkence yaparken Gladio, ne çok şaşırmıştın... İlle de kulak kemiği mi biriktirmek istiyorsun düşman kulaklar uydulardan dinliyor inan... 60 ihtilalinden sonra Adnan Menderes'in kasasındaki örtülü ödeneği, trilyonları kim götürdü deyince küplere biniyorsun... Halbuki Yassıada Mahkemesi'nde Başbakan Müsteşarı Ahmet Salih Korur yemin billah ederek, günü gününe hesap tuttuklarını, kasanın son güne kadar tıka basa ağzına kadar dolu olduğunu söyleyerek kıçını yırttı, kimse sallamadı... İzin var mı sanıyorsun bu ülkedeki toprakların üstünde yaşayanları, altında yatanları ve petrolü sevmene, haritalar çıkarmana, sahip çıkmana... Neyi, nasıl seveceksin... Sedat Simavi'ye, Erol Simavi'ye mason olmak için dil döken milli bir liderin hâlâ peşinden giderek mi?.. Evet paranoya nedenleri var ama takip edeni iyi bilmeli...

Paranoya nedeninin bir diğer açıklaması, Wilhelm Reich tarafından yapılır.. Yoğun endişe, suçluluk ve bastırma sonucunda omuzların kısılmasıyla akışkanlığını kaybeden yaşam enerjisi; boyunda bloke olmaya ve katılaşma- ya başlar... Paranoyak, ensesindeki yoğun enerjiyi, tüpgaz gibi patladı patla- yacak enerjiyi başka bir varlık gibi algılar. Ve kuyruğuna teneke bağlan- mış kedi gibi nereye kaçsa, nereye gitse, ulusal program gibi peşin- den gelir bu enerji...

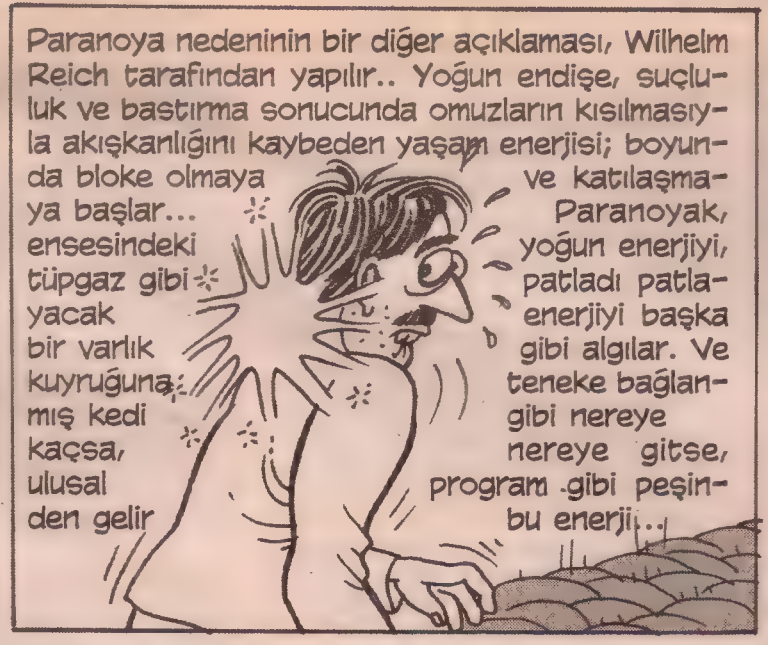

Reich şimdi yaşasaydı eğer, "aman dikkat edin" derdi.. "Boşverin ensedeki blokajı... gerçekten de takip ediliyorsunuz" derdi... "Peşinizde gerçekten var birileri." "İnternet ve bilgisayarı başında örümcek bağlamış gençliğe hitabe"sinde Mustafa Kemal de demiş miydi yıllar önce bin bir ümitle... Dikkat edin... Dikkat edin Derviş'lere, Mes'ut'lara, Ecevit'lere, PROMİS'e, NCA (Amerika Ulusal Güvenlik Ajansı)'na...

PROMİS ile ilgili lüzumlu bilgiler; Amerika NSA (Ulusal Güvenlik Ajansı)'nın görevi bütün dünya çapında bilgi ve iletişim istihbaratı yapmak... Daha 60'ların sonunda kendine ait uyduları yörüngeye fırlattı... Zavallı Abdülhamit'e jurnalci diyenler utansın... NSA 1955'ten beri Türkiye'de de faaliyette... Telefonda hedef kelimeleri tespit edebilen sistemi 70'lerde kullanmaya başladı. 80'lerin sonunda geliştirdiği global bir şebeke sistemi olan ECHELON, telefonların yanı sıra teleks, faks ve internet'te de hedef kelimeleri tarayabiliyor. NSA, PROMİS bilgisayar programını kullanıyor... William Hamilton NSA'da çalışan bir bilgisayar programcısıydı... PROMİS programını o geliştirdi. Basın kralı Maxwell'in aracılığıyla PROMİS, birçok ülkeye satıldı ve o ülkelerdeki muhaliflerin, devrimcilerin yakalanıp öldürülmesinde kullanıldı. PROMİS'in en önemli özelliği "tuzaklı kapı" yerleştirilmiş olması... Bu tuzaklı kapı sayesinde Amerika ve İsrail, PROMİS'i sattıkları bütün ülkelerin, her türlü verilerine, bilgilerine kolayca ulaşma imkânı buldular... Sadece devletler değil, Dünya Bankası da PROMİS'i kullanıyor... Dünya Bankası, ülkelerin banka sırlarını bu yazılım ile kolayca elde ederek istediği an kriz yaratabiliyor... Ve Dünya Bankası bunu CIA ve MOSSAD hesabına yapıyor... (Aslında tamamıyla PROMİS ile ilgili bir şeyler yazıp çizme niyetindeydim ama konuya bir türlü giremedim.. Gelecek sayıda devam ederiz... İlgilenenler için kaynak: Bilim ve Ütopya Dergisi Ağustos 1998 sayısı...) Cebo'ya Sevgilerimle...

Jean-Luc Godard da soruyor: *"kendi fotoğrafınıza baktığınızda hiç bunun bir kurgu olduğunu düşündünüz mü?"*
- Aaa çok iyimiş bu laf.
- Fotoğrafçıdaki fonlar gibi kendi kimliğine de fon bulabiliyorsun. Mesela çalıştığı şirketleri fon yapanlar görüyorum. Millet dışarda öğle yemeğine de yakasında şirket rozetiyle gidiyor. Herif burada Türkiye'de uluslararası bir şirkette çalışıyor. Daha gireli iki ay olmuş. "Biz" diye bahsediyor şirketten. "Amerikadaki fabrikalarımızdan birini kapamak zorunda kaldık" diyor! Olaya bak ya! Pes...

Yaralar, Turtalar Ve Borular

SÜREYYYA EVREN - RAHMİ G. ÖĞDÜL

- Tuhaf bir şey. Gece yarısı televizyon seyrediyordum. Üç civarı. Akşam haberlerini yeniden gösteriyor bir kanal. Bu arada, akşam canlı yayınlanan program gece banttan yayınlanırken de köşede *canlı* yazıyor. Canlı yayın ama banttan.

- Şeye benziyor. Sevgilisine "**seni çok seviyorum**" diyor. Bu söylediği doğru, gerçekten seviyor. Ama bu gerçeklik başka bir zamana ait. Yayın aslında banttan. Çoktan bitmiş aşk. Karşısındaki kendisini seyirci kimliğine çok kaptırdıysa köşedeki canlı ibaresini ciddiye alabiliyor.

- Amma acımasız konuştun ha. Benim bildiğim aşık olan kendisini kaptırır.

- Bazen de insan kendini bir yaraya kaptırır, bir gerçeklik yıllarca bir yaranın peşinden gelebilir. Mesela bir kadın altı yaşında kaybettiği oğlunu otuz bir yıl sonra buluyor. Karşılaştıklarında oğlunu kafasındaki yara izlerinden tanıyor. Bu yara damdan düşünce, bu yara da incir ağacından

düşünce oldu diyor. Anlar oğlularının bedenlerini iyi okuyorlar.

- Her seven sevdiğinin bedeninin bir tarihini tutar aslında.

- Bir de "**herkes öldürür sevdiğini**" diye popüler bir laf var. Bıktım ben bu laftan. Şu daha çok hoşuma gidiyor "**herkes doğurur sevdiğini**."

- Anne çocuğu doğurmuş, çocuk deneyimleriyle yaraları doğurmuş ve böylece anneden yaralara uzanan bir ağ oluşuyor.

- Fransız İhtilali sırasında da terzi kalfaları, grev yapmak için toplantı düzenliyorlar. Ama casusların aralarına karışmasını engellemek için de bir yöntem buluyorlar. Parmaklarındaki yaralara bakarak ayırt ediyorlar gerçek terzi kalfalarını. İlişkiyle görünürleşen bağlar olan yaralar birleştiriyor onları.

- Balinaların üzerleri de çiziklerle, yaralarla dolu olur. Yaşadıklarının bedene yazılması gibi. Deneyimler bedenlere kazınıyor.

- **Vizontele**'de delikanlı askere gitmek üzeredir, birlikte zaman geçirdikleri günlerde kendi bedeninde oluşmuş yarasının kuruyan kabuğunu bir bez içinde sevgilisine verir. Yarasıyla hatırlanmak ister.

- Deneyimlerle birbirine bağlanıyor insanlar, yaralarıyla.

- Bir taraftan da otoritenin sana giydirmek istediği deneyimler var. Bir suçlar kreasyonu. **Kafka**'nın **Ceza Sömürgesi**'ndeki subayların makineyle yaptıkları gibi bedene kazınıyor kimliklerimiz ve suçlarımız. Kimliklerdeki fotoğraflar o yüzden hep potansiyel bir suçlunun kehanetini barındırıyor.

- **Jean-Luc Godard** da soruyor: *"kendi fotoğrafınıza baktığınızda hiç bunun bir kurgu olduğunu düşündünüz mü?"*

- Aaa çok iyimiş bu laf.

- Fotoğrafçıdaki fonlar gibi kendi kimliğine de fon bulabiliyorsun. Mesela çalıştığı şirketleri fon yapanlar görüyorum. Millet dışarda öğle yemeğine de yakasında şirket rozetiyle gidiyor. Herif burada Türkiye'de uluslararası bir şirkette çalışıyor. Daha gireli iki ay olmuş. "**Biz**" diye bahsediyor şirketten. "**Amerikadaki fabrikalarımızdan birini kapamak zorunda kaldık**" diyor! Olaya bak ya! Pes...

- Bizim bir arkadaş da **Coca Cola**'da çalışıyor. Sivil hayatta da ailecek **Coca Cola** pazarlamacısı gibi davranıyor. Karısı, çocukları falan hep beraber gittikleri büfelere "**neden Pepsi satıyorsunuz**" diye soruyorlar. Bir yandan hamburgerlerini yiyorlar hep beraber, bir yandan da büfeciye "**neden Coca Cola satmıyorsunuz?**" diye tutturuyorlar...

- Sen ne diyorsun. Yazarlar da böyle. Dev bir gazeteye pazar yazıları yazmaya başlıyor, iki ay geçince bir de bakıyorsunuz "**biz şöyle yaptık biz böyle yaptık**" diyor. Kimden bahsediyor baştan anlamadım meğer holdingten bahsediyormuş!

- Bu kurgu daha sonra durmadan üretiliyor, İngilizce üretmek anlamına da gelen *produce* sözcüğü "**kimlik gösteriniz**" derken de kullanılıyor, ilginçtir. "**Kimliğinizi üretin**," diyorlar İngilizcede "**kimliğinizi gösterin**" derken. Kimliklerimizdeki fotoğrafları biz yeniden kuruyoruz belki de. Otoriteler istediğinde başka bir kimlik üretiliyor, keyifle gösterdiğimizde bir dostumuza başka bir kurgu oluşturuyoruz.

- Fotoğraflarımız kendi kurgularımız, başka kurguların içinde akıp gidiyor. İnsanlar sinemalara koşuyorlar...

- **Won Kar Wai**'ın en son filmini izledim, *In The Mood for Love*. İki beden birbiriyle karşılaşıyor. Daracık ara mekanlarda yan yana geçiyorlar, birbirlerine dokunmadan; teğet geçiyorlar. Birbirine karışmayan, katışmayan iki su gibi birbirlerinin etrafında dolanıyorlar, Akdeniz suyuyla Karadeniz suyu da böyle akar Boğaziçi'nden. Hızlı akışlarda anaforlar oluşur. Kendi etra-

fında döner sular, karışırlar birbirlerine. Filmde ağır bedenleri koridorlarda, merdiven aralarında karşılaşıyor ama anafor oluşturamıyorlar. Birbirlerine karışamıyorlar. Sonra iki beden uzaklaşıyor birbirinden.

- Beden deyince. Bugün **Arzulananlar** başlıklı bir sergi gezdim Beyoğlu'nda Borusan Sanat Galerisi'nde. Küratör **Elga Wimmer**. Orada **Elizabeth Olbert**'in **Devlet Fuarı (2001)** diye bir işi var. Sergi kataloğunu da aldım. Orada **Olbert**'in nefis bir metni var işle ilgili. Bak okuyim: *"Devlet Fuarı adlı çizim, özellikle gösterişli bir bitki olan melez zinya çiçeğinin –sıradan bahçe çiçeğinin yapay olarak büyütülmüş bir türünün- ardından adlandırılmıştır. Kız, devlet fuarlarının ayinleştirilen tarımın gösteriş unsurları gibi –ki, bu fuarlar bununla tanınır- neredeyse deformasyona varan gelişmişliğiyle fuarı izlemeye gelen kitlelerin beğenmesini bekleyerek hiç hayıflanmadan oturmaktadır."*

- Şeyi hatırlattı bu bana. F-Tipi cezaevlerinin boşken gazatecilere heyetlere falan gösterilmesini. O da bir "**devlet fuarı**" değil miydi? "**Neredeyse deformasyona**

varan gelişmişliğiyle", konforuyla karşımızdaydı. Tabii yaşamsızken böyle, yaşamla çakışamıyor, yaşam sırf su ve şekerle gelse bile şekerden yapay çiçekleri eritiyor.

- Dur devam edeyim. Metin çok güzel. Senin dediklerine uyuyor gerçekten: *"Bedeninin tamamı, sanki tüm bir hasat ürünü gibidir; kız, şampiyonluk ödülü kazanmış tohumlama gibi pürüzsüz ve her şeye sahip berekette; ödüle layık görülmüş bir turta ya da zorla büyütülmüş bir çiçek gibidir."*

- İnsanların tecride karşı, ortak kullanım alanlarında karışmak istediğini görüyoruz. Meydanlarda buluşmak gibi.

- Ödüllere layık **F-Tipi turtalar** pek yenesi değil. Hormonlu domatesler yetmiyor hormonlu insanlar da istiyorlar.

- Dur dur. Şimdi anladım meseleyi. Aslında bu **devlet fuarı**, **ödüllük turta**, sadece binalar ve görevliler olarak kalmak istemiyor. Tutukluları da yutmaya çalışıyor, turtalaştırmak istiyor. Çok iyi bir mahkum. Ödüllük bir turta gibi. Sergilenesi. İçine gömülen mahkumlar da turtalaşsın isteniyor. "**İşte**," diye gösterecekler, "**çok lezzetli bir hapishane ve çok lezzetli bir tutuklu!**"

- Bu sergi mantığı şu noktaya kadar geliyor. Turizm Bakanı "**ölüm oruçlarını bitirin Türkiye'nin imajı bozuluyor, bu sene az turist gelecek sonra**," dedi örneğin. Öyle ya, bu kaynaşıp duran, kanlı ölümlü turtalarla daha çok müşteri kaybederiz biz...

- Bak devlet fuarı işinin Borusan'da sergilenmesi de eski günleri hatırlattı. Bizim çocukluğumuzda böyle tekerleme-sataşmalar vardı "**Hasan'ın selamı var/Hangi Hasan'ın/Sana basanın**" ya da "**Ahmet işe girmiş/Nereye girmiş?/Boru sana girmiş**" vb.

- Boru deyip geçme! **Time**'da petrol boru hatları gibi dünya üzerinde bilgi boru hatları ***(info pipelines)*** olduğuna dair bir haber okumuştum. Haritası da var. Su altına, yani çoğu okyanus altına döşenmiş saniyede 5 gigabitlik, 10 gigabitlik hıza sahip gürül gürül bilgi akıtan gerçek borular.

- Teknoloji denince aklıma elektronik demokrasi geliyor. Ama tabii herkes teknolojiye ulaşamıyor. İnternet yeni bir merkezsiz alan açabiliyor ama teknoloji kimseyi evinden alıp kurtarmıyor.

- Her ne zaman Atina demokrasisi söz konusu edilse, hemen arkasından şu vurgu gelir; evet herkes oy kullanabiliyordu belki ama kadınlar ve köleler hariç... Bu güncel vurgu galiba şöyle bir açılıma da sahip: Dışlanan tek bir kişi veya grup dahil olmanın anlamını bozuyor.

- Bence iyi bir sonsöz oldu bu. Bir de ben söyleyeyim: Dışlanan tek bir kişi veya grup dahil olmanın anlamını bozuyor.

İzmir'e teşekkürler

14-15 Nisan'da biz de İzmir'deydik. 14'ündeki Öküz paneline katılan mahallemizin İzmirli sakinlerine, Karşıyaka'da bir cafede biralarımızı içerken edebiyat tokuşturduğumuz Didem Madak ve Ali İhsan'a, tarihsiz ve imzasız fanzin 'Değil O Da Değil' tayfasından Sabahattin ve Hüseyin'e, Arkadaş Kitabevi'nden Yasemin ve Hakan'a ve karşılaştığımız tüm dostlara sevgiler... Üstelik, ayrılırken İzmir'in yağmuruyla da kutsandık...

sureyyyaevren@yahoo.com - rgogdul@yahoo.com

Kötü Şair Şerafettin 'Aşk Çıkmazı'

ŞİİR ve OYNAYAN : ŞERAFETTİN KAYA
KAMERA : MELİH SARIGÖL

gökyüzü soğuk bir uzaklık
gülüşlerine uzanmış bir yeryüzü
arada ben

kabuğuna saklanmış bir böcek.
dondurulmuş yalnızlıkların tarihçesi.

dokunduğum uzak yüzünden akan,
bir damla gibi mahcup...
gözlerimden güldüğüm bir kırılma aklımda oluşun.

sen bana fazla şiirsin,
ben sana fazla sevme.

ten hovardalığından döndüğüm
o garip yıllardan sonra.

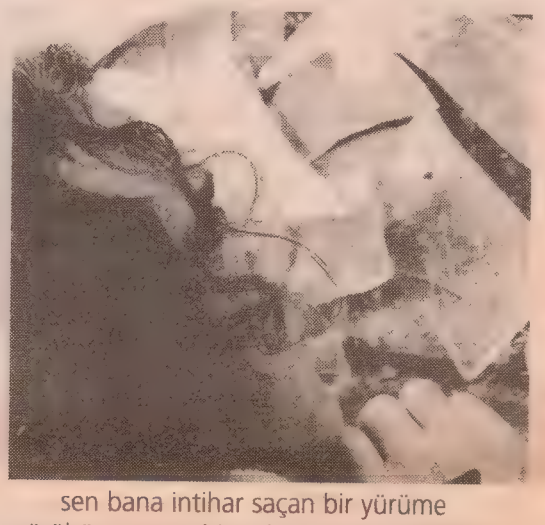

sen bana intihar saçan bir yürüme
gürültüye sızmış bir uykunun, aşk hikâyesi.

batıdan doğuya doğru esen
öfke fırtınasına döndüm yüzümü.

ben düşersem sırtüstü düşerim.

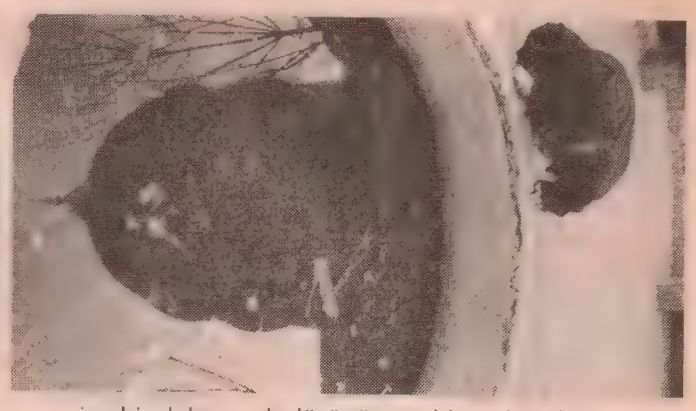

bir dokunmak düşünürüm, bir sevişmek
bir sarılma düşünürüm inceldiği yerden kopan.

uzak iki kıyı arasına sıkışmış aşk.
içimizde balık, yosun, ıslak kumlar.

ve sevgili,
sen bana fazla şiirsin,
ben sana fazla sevme.

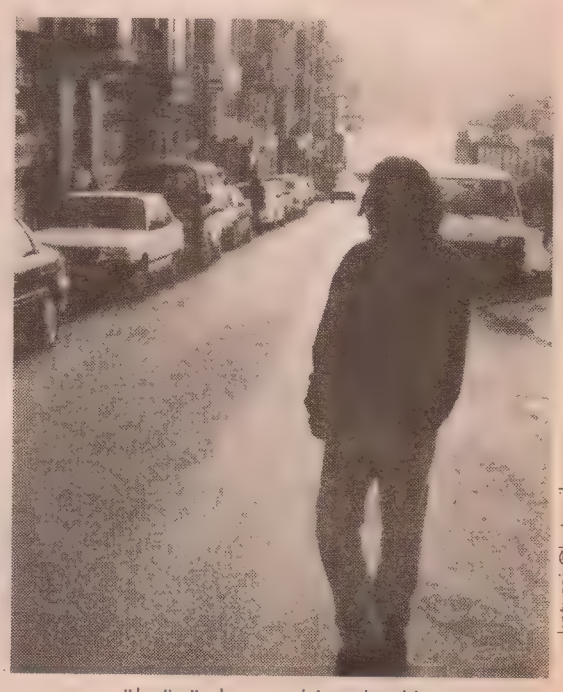

gökyüzü durgun bir yalnızlık...

kotusair@hotmail.com

Son yıllarda şiire daha yoğun zaman ayıran, art arda kitaplar ve hatta dergi çıkaran şair Abdülkadir Budak için Öküz'e döktü. 70 kuşağı şairlerinden son dönem genç şairlere ve şiir antolojilerine kadar pek çok konuya değindi.

Sevdiğim Şair Adları Gibi

ABDULKADİR BUDAK

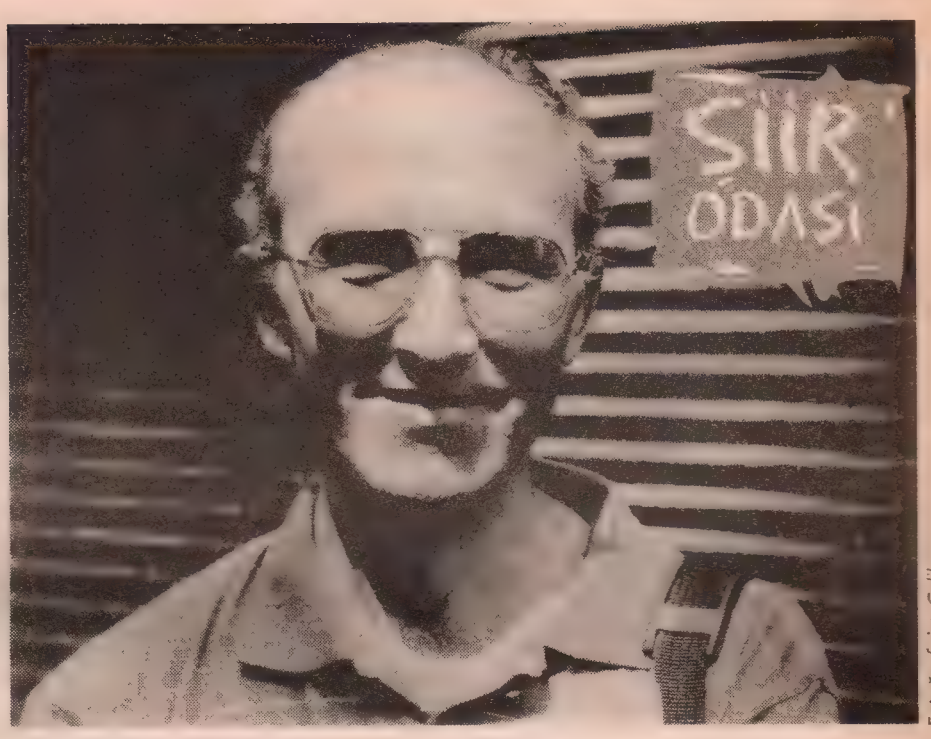

Fotoğraf: İsa Çelik

Melih Cevdet Anday geliyor aklıma ve "Yağmurun Altında" şiirini seksenindeyken yazdığı...

Yazacağım şiirleri yazdım mı?

İlk şiirimi 1970 yılında yayımladığıma göre tastamam otuz yıl olmuş.

Şair arkadaşlarımdan bazıları bilirler; zaman zaman yazmam gereken şiirleri yazdığım hissine kapıldığımı; "burada bıraksam da olur" dediğimi. Arada bir **Fikret Demirağ**'ın dizelerini mırıldandığım olur: *Köşeye sıkıştırılmış bir SON muyum / sözüm kalmadı (mı?) söyleyecek!*

Bir süre sonra da şiirin beni bırakmaya niyetli olmadığını fark eder, genç bir şairin enerjik hevesine dönerim. **Melih Cevdet Anday**'ı düşünürüm birden. "Yağmurun Altında" adını taşıyan o büyük şiiri seksenine geldiğinde yazan koca şairi. Daha yazacak şiirlerimin olduğu kanısına varırım yine. Ve bir daha görürüm ki:

Gömleğim Leylâ desenli olmuş, imzam yine gül!

"Son otuz yıldır şiir yazılmıyor mu?"

Sözlü olarak fazla bir kıymet-i harbiyesi olmayan bu soruyu yazıya geçirince iş değişiyor. **Tuğrul Tanyol** sordu bunu ve yanıtını da verdi elbette. Son otuz yıl içinde iyi şairler çıkmış, iyi şiir kitapları yayımlanmıştı. Şaşılacak olan şuydu bana kalırsa; yazıya soyunan her şair, kimi eleştirmenleri desteklercesine şiir deyince örnekleri İkinci Yeni'cilerden daha beriye getiremiyordu. Okullardaki müfredat programlarına koşut biçimde irdelenen şiir hâlâ **Orhan Veli**'nin, **Cahit Külebi**'nin şiiri, en yakın olarak da **Edip Cansever**'in, **Cemal Süreya**'nın şiiriydi. Bir şair kırkına kadar kuramamışsa şiirini, ne zaman kuracak? Oysa bu tutumu sürdürenlerin hemen hepsi ellili yaşlarına gelmiş şairler. Kendi kuşağından ya da bir sonraki kuşaktan bir şairi

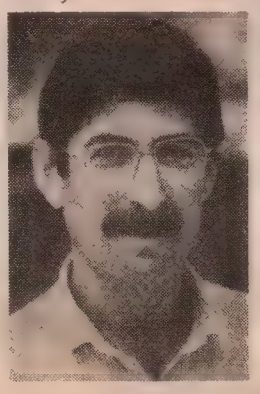

değerlendirmeye kalktığın zaman yok cemaat, yok paslaşma, yok ödünç kaşıma gibi saldırılara uğruyorsun. İyi de, ortada bu çalışkanlıkta bir eleştirmen yoksa ne yapacaksın? "Şairler eleştirmeli" deyişim bu yüzdendi. Bir tepkiydi bu. Şairin işi şiir yazmaktı ama eleştiri diye bir kurum olmalıydı; işlevi sanıldığından daha da önemliydi çünkü.

Çağdaş Türk Şiiri adlı antolojisinin Eylül 2000 tarihli dördüncü basımına yazdığı sonsözde "bu antolojiye sığmayan dönemlerde çok iyi şairler yetişti" deyip 30 isim saydıktan kısa bir süre sonra, "unutmuşum" diyerek bir o kadar şair adı daha ekleyen **Memet Fuat**'a antolojisini, yine **Refik Durbaş**'ta dondurdu diye kızmanın bir yararı yok. Yok da, etki tepkiyi doğuruyor sonuçta. O orada bırakırsa, **Yılmaz Odabaşı** da çıkar, şair olduğuna falan da aldırmaz ve tam da onun bıraktığı yerden başlatır antolojisini. **Metin Altıok**'u son anda **Memet Fuat**'a kaptırmış olmak pahasına.

Evet, son otuz yılda iyi şiirler yazıldı, iyi şairler çıktı demek işi, ne yazık ki şairlere kaldı sonunda. **Ataoğlu Behramoğlu**'dan, **Refik Durbaş, Ahmet Necdet, Yılmaz Odabaşı, Metin Celâl, Eray Canberk**'e uzanan şair adlarına kaldı. Kaldı. Kaldı da ne oldu? Bu alandaki boşluk tam olarak doldurulamadı bana kalırsa. **Memet Fuat**'ın belli bir yerde bırakmasına duyulan tepki öylesine abartıldı ki, daha ilk kitaplarını yayımlamış, yirmili yaşlarını sürdürenlere kadar da indirildi. Son otuz yılın şiirine bakılacaksa, ticari kaygılardan arınıp daha seçici olmayı göze almak gerekiyordu oysa; bu olmadı.

Az kalsın bana da, daha doğrusu içinde bulunduğum ve tümüyle şairlerden oluşan bir kurula da düşüyordu bu iş. Kültür Bakanlığı Yayınları arasında çıkacaktı bu antoloji; neyse ki bazı kravatlı şair abilerimiz bakan ya da müsteşar huzuruna çıkmak ya da bir yazar örgütünün başkanına dilekçe kokulu mektuplar yazmak suretiyle, "ben yoksam bu antoloji çıkmamalı efendim" dediler de yattı bu iş. Kendi adıma, bir vebal daha almış, bir günah keçisi durumuna daha düşmüş olacaktım. Neyse, son anda yırttım!

En gençler için yazmak konusunda...

Hiç unutmuyorum, Ankara'da yaşayan şairlerimizden biri bana bir gün "**Cemal Süreya**'nın yokluğunu hissettirmeyecek iki şairden biri sendin, öteki de **Haydar Ergülen**'di" demiş ve eklemişti: "İkinizden de umudu kestim." Şiir ve şairler üstüne yazı yazmak, kendinden sonra gelenleri görmek, anlamak, göstermek konusundaki çabamıza, bu konudaki ısrarlı tutumumuza getirdiği bir eleştiriydi bu. Yöntem, tutum konusunda bir benzerlik, yakınlık bulmuş olmalıydı onunla aramızda. Haydar da, ben de o sıralar **Varlık** dergisinde her ay düzenli olarak yazıyor, yeni şiirlere, kitaplara, en genç şairlere değiniyorduk. Tutumumuzu abartılı bulmuş olmalıydı bu şair arkadaş; sevgide sınır tanımadığımızı imâ ediyordu. Doğruydu saptaması belki de. Ama biz bunu zaten biliyorduk. İkimiz de o gelenekten geliyorduk, yani en yeni şiiri, en genç şairi fark etmek geleneğinden. Bununla da yetinmeyip yazma geleneğinden.

İkimizin de başı çok ağrıdı o yazılar yüzünden. **Haydar Ergülen** daha sevecendi, hoşgörülüydü, "**şair şairi eleştirmekle değil sevmekle yükümlüdür**" der gibiydi. Ben de aksine şairin eleştirme hakkından söz ediyor, bunun örneklerini veriyor ve topa tutuluyordum. Kimi şairleri ve eleştirmenleri karşıma aldığım bile oldu. Canımızdan bezdirdiler sonunda. Haydar da kesti sevgi yazılarını, ben de. Azalttık en azından. Şiir ortamında bıçağın keskin ağzında olduğu hissiyle yürümek, dengeleri gözetmek, sevmemek daha geçerli, etkili çünkü. Ne kadar az seversen o kadar seçici, seçkin oluyorsun.

Kendi payıma, en genç şairler

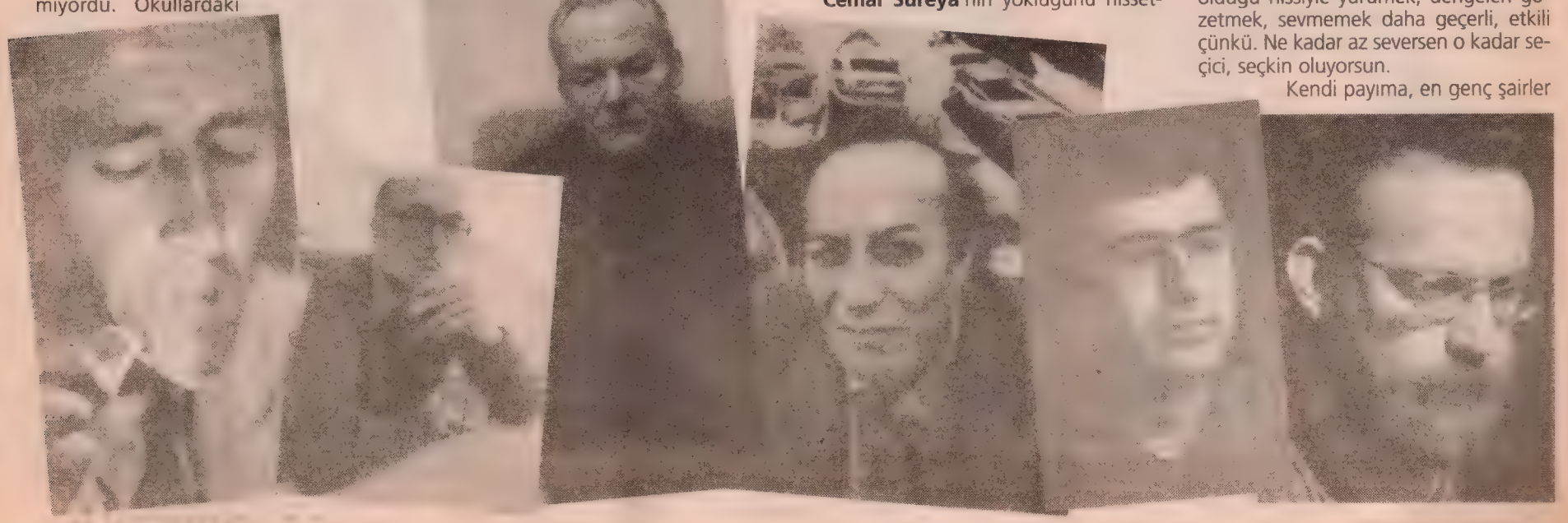

içinde ölçüsüz sevdiklerim, övdüklerim oldu. Onları bilen biliyor da, tam burada soruyorum: "Çırak" adlı şiirini okuduğumdan beri izlediğim **Nilay Özer** gibi gencecik bir şairin, **Adam Sanat**'ın Ocak 2001 tarihli sayısında çıkan "Gece Ayinleri"ni okuduktan sonra sessiz kalınır mı?

Hecenin bildik sesine taptaze içerikler yüklendiği konusunda, o şiiri okumamış olanlara bir fikir versin diye bir dörtlüğünü alıyorum buraya:

kim bilir şu hüzün kimin icadı
gölge gibi sırnaşıyor gövdeye
çocuktunuz nehir henüz zamandı
gecenin ağzından aktımdı size

Son zamanlarda en gençler üstüne en sert eleştirileri **Özdemir İnce** getiriyor bilindiği gibi. Genç şairlerin Türk şiirinin büyük birikiminden, bir **Özdemir İnce**'den habersiz olarak şiir yazmaya çalıştıklarını ileri sürüyor. "20 yaşındaki bir şair 25 yaşındaki şairden etkileniyor" diyor. Bunu başlarda doğal kabul etmek gerekir. En yakınındakini fark etmek kolaydır. İlk başlarda bununla yetinenin kusuruna bakılmaz. Gelenektir, genç şairler trene son istasyondan binerler. İlkinden binmiş gibi, en azından ara istasyonlardan binmiş gibi duranlar yok mu? Genç şairi inkar etmekten çok fark etmekten, kırıcı olamadan birikimi hatırlatmaktan yana olmak daha doğru gibi geliyor bana. Hem sonra şu da var: Onlar için acemilik evresi yok gibi; ya da çok kısaldı bu. Daha ilk kitaplarında belli bir düzeyi tutturabiliyorlar. İlk kitapları iyi yayınevlerinden çıkabiliyor, dikkati çekebiliyorlar.

Gençleri biraz daha hoşgörüyle karşılamalı; adı üstünde genç şair.

Şu 1970 Kuşağı meselesi...

Şair arkadaşım **Türkân Yeşilyurt** ile birlikte çıkarıp, 12. sayısında yayımına son verdiğimiz **Şiir Odası**'nın Kasım sayısını "1970'li Yılların Şiiri"ne ayırmıştık ya, onun da yankıları hâlâ sürüyor. Evet, yirmi yıldır tu kaka edilen bu kuşağın içinden gelmiş bir şair olarak bir tepki sayısı hazırlamış, daha doğru bir deyişle bu kuşağın şiirine daha serinkanlı, insaflı bakılsın istemiştim. Doğrusu bu ya, **Salih Bolat**'ın yazdığı gibi, bu saatten sonra kendimi tescil ettirmek aklımdan bile geçmemişti. O dönemden örnekler verirken bile kaçınmıştım bundan; kendimden şiir koymamıştım. Buna karşın, yüzeyden bir bakışla, konuya bu denli ucuz yaklaşılması insanı üzüyor tabii. Bir vefa borcunu ödemeye kalkmanın ötesinde, şiirimizin bir dönemine yeni bir bakış getirebilmekti amacımız. Öyle ya, kendilerinden sonra gelen kuşağın toptancı yargılarına uğramış, sözüm ona yok sayılmış bir kuşaktı bu. O dönemin iyi şairleri sapla samanın hesabına bırakılmıştı. Yalnızca içeriğe bakılarak, politikanın şiiri olduğu ileri sürülerek, slogancı yaftasıyla küçümsenen bir dönemin yeniden analiz edilmesini istemekten başka bir günahımız olamazdı.

Tuğrul Tanyol, Metin Celal gibi 1980'li şairlerin başını çektiği, kimi eleştirmenlerin ve **Salih Bolat** gibi gizli kalmayı yeğleyenlerin de desteğiyle gelişen, güçlenen bir toptancı yargıya dur demek isteğiydi belki de. O dönemde (1970'li yıllarda) adlarını duyuran şairler, bugün ellili yaşlarını sürdürmekte ve kendi şiirlerini yazmaktadırlar. Ne o şair arkadaşlarımın ne de derginin yayın yönetmeni olarak benim onaylanmaya ihtiyacım vardı. Başlarda, daha gençken bu tür şeyleri büyütür insan; zamanı gelince öğrenir ki bir şairi onaylayan da, reddeden de kendi şiiridir ancak. Bu basit gerçeğin bu saatte bile kavranamadığını görmek üzücü elbette.

Neylersin, elden ne gelir? ■

Fotoğraf: Buğday dergisi

Pazarın en civcivli saatleri ise dörtten sonra başlar. Sözde bu saatten sonra "her şey ucuzlar". Yok böyle bir şey. Ama yine de böyle bir inanç gelişmiştir. Pazarcılar bu inancın farkındadırlar. Buna rağmen dörtten sonra gelişen mistik havayı bozmaz, ona uygun söylem geliştirirler. "Götüüür abla, bedava bunlar" ya da "Akşam pazarı ne bulursan almalı" gibi şiirsel laflar ederler. Onlar birer şairdirler.

Ortadoğu ve Balkanların En Büyük Pazarı

ERDAL DOĞAN

Küçükken annem pazara gittiğinde yanında beni de götürürdü. Aldığı meyveleri ve sebzeleri taşımasına yardımcı olurdum. Aslında o seçer, ben taşırdım. Pazara gitmek bu yüzden canımı sıkardı. Zaten çok kalabalık olur, üstüne üstlük bir de pazarcılar acayip bağırırlardı (hâlâ bağırırlar). Annem neden manavdan alışveriş etmezdi? **Manavcı Hamdi Amca** kibar bir adamdı, bağırmazdı.

Yıllar sonra pazara gitmenin ne demek olduğunu **Fındıkzade**'ye taşındığımda anladım. **Fındıkzade**'nin devasa büyüklükte bir pazarı var. Ve hiçbir süper-hiper market bu pazarla boy ölçüşemez. Hatta ciddi alışveriş merkezleri de. Çünkü ne ararsanız bulursunuz bu pazarda. Hem de her marka.

Fındıkzade pazarı, Cuma günleri, sabahın erken saatlerinde kurulur. (Daha çok bu semtte oturanlar tarafından **Cuma pazarı** dendiği de olur.) Hava kararıncaya kadar da sürer. Aslına bakarsanız İstanbul'da bu büyüklüğe yakın bir pazar daha var. **Kadıköy**'de salı günleri kurulan, **Salı pazarı**. **Kadıköy**'ün güzelim kızları gibi, **Fındıkzade**'nin kızları da pazardan giyinir. Ama sorarsanız, mağazadan alışveriş yaptıklarını söylerler. Oysa gerek yoktur buna, çünkü bu pazarlar, şanlı Türk tarihinin en önemli ve de ilk ciddi **Carusel**'i, **Capitol**'ü, **Akmerkezi**'dirler. Doğruya doğru. Ayrıca bu pazarlar, kentin hakiki dokusuna da hitap eden pazarlardır. Nasıl mı? Anlatayım: Bildiğiniz gibi kent, çok katmanlı insanlardan oluşur, bu insanlar da pazar da buluşur. Bu açıklama iyi oldu. Bunu kesinlikle söylemem gerekiyordu. Olayın sosyolojik boyutu her zaman önemlidir. Birilerinin görünmeyeni göstermesi gerekir. Neyse.

Söyleyeceğim bir başka şey de, hangi katmandan olursa olsun, pazara giden her insan eşit muamele görür. Pazara gidenler pazarcının gözünde birdir. Ve pazara gidenlerin ortak bir adı vardır: Abla. Cinsiyetiniz, uyruğunuz ve diğer bilumum şeyleriniz ne olursa olsun, bu değişmez. Önce ablasınızdır. "**Ablam taze bunlar, ye abla, ye, tadına bak, şart değil almak.**"

Tabii pazarda canlı müzik yayını da yapar pazarcı kardeşlerim. O hafta liste başı olan şarkı türkü neyse, muhakkak söylenir. Bir ara **İbo**'nun "**Dam üstünde un eler**" türküsü söyleniyordu ama ablalar rahatsız olmuyordu. Çünkü pazar da aileden sayılırdı. "**Hem bunda ne kötülük olsun ki canım**"dı. Dam üstünde undur, elenir.

Fındıkzade pazarının birçok kolu vardır. **Cerrahpaşa-Haseki-Kızılelma-Millet Caddeleri** arasında kalan her sokak, her kaldırım pazara dahildir. İğne atsanız yere düşer, ama bulamazsınız. Özellikle bu civarda oturanlar, pazarın kurulduğu saatlerde alırlar çantalarını ve çantaları taşıyacak çocukları, üç-beş sefer yaparlar evlerine. Yorulmazlar. Buna "**Pazarı görmek**" denir. O nasıl görmekse, gör gör bitmez. İnanmayacaksınız ama, başka semtlerden gelenler bile olur, sırf **Fındıkzade pazarını** görmek için. Düğüne gider gibi pazara gidilir. İstanbul'da yaşayıp, **Fındıkzade pazarını** görmemiş kadın yok gibidir. "**Ben bilmem**" diyene de inanmamak gerekir, onlar pazar kompleksi olanlardır. Bilirler, bilmem derler. Psikanaliz bu konuda ne der, bunu da ben bilmem.

Bir de **Fındıkzade pazarını** inkar etmeyenler vardır. Onlar kendine yöneltilen "**Aaa ne güzel lakost kız, nerden aldın bakiim?**" sorusuna samimiyetle yanıt verirler; "**Nerden olacak canım, tabii ki Fındıkzade pazarından**" derler. Bunu söylerlerken saçlarını da kenardan savururlar, marka kendini böylece daha net gösterir. Mütemadiyen buzdolaplarını ve de gardıroplarını bu pazardan aldıklarıyla doldururlar. Her hafta mutfak ihtiyaçlarının yanında bir de tişört mişört, çanta manta filan alırlar. Kocaları bunların farkına hep sonradan varır. "**Adam kazanır, kadın Fındıkzade pazarında yer**" anlayacağınız. Olay bu.

Pazarın en civcivli saatleri ise dörtten sonra başlar. Sözde bu saatten sonra "**her şey ucuzlar**". Yok böyle bir şey. Ama yine de böyle bir inanç gelişmiştir. Pazarcılar bu inancın farkındadırlar. Buna rağmen dörtten sonra gelişen mistik havayı bozmaz, ona uygun söylem geliştirirler. "**Götüüür abla, bedava bunlar**" ya da "**Akşam pazarı ne bulursan almalı**" gibi şiirsel laflar ederler. Onlar birer şairdirler.

Velhasıl, **Fındıkzade** pazarının renkli tezgahlarında renkli öyküler bitmez. Her Cuma, kaldığı yerden devam eder. Fotoroman gibi. Neyse ben sözlerimi **Fındıkzadeli Derviş Bey Amca**'ın şu dörtlüğüyle bitireyim, yoksa bu yazı da pazara dönecek:

"Ey hanım, gel gör pazarını
Fındıkzade'de
Uyma sen deliye divaneye
Donun da gömleğin de iyisi
Bu pazar yerinde
Derviş Amca, söylemedi deme" ■

Sevdiğimiz bir ailenin köpeği, beklenildiği günde, saatte öldü. Önceden bilinen bir sonuç olmasına karşın, gene de aileyi yasa boğdu bu ölüm. Çocukları gitmişçesine, gözlerde yaş, seslerde çatallaşma oldu. Böyle bir zamanda onları yalnız bırakamazdık. Hep yakınlarında olmamızdan ötürü, ölüm olayıyla ilgili her gelişmeye bütün ayrıntılarıyla tanık olduk.

Hayvan Gömütlüğü

NİHAT ZİYALAN

Hemen her filminde bir punduna getirip ölümden bahseden **Woody Allen'**e, son filminde bu alışkanlığından neden vazgeçtiğini sormuşlar. Dökme söz niteliğindeki yanıtı şöyle: Altmışbeşine varınca kolay olmuyor!

Bana da tam tersi oldu, altmışbeşinden sonra artık ölümden bahsetmek istiyorum. **Neyzen'**den sonraki hicivcimiz **Can Yücel,** öleceğini anlayınca, sık sık dalgasını geçmişti ölümle.

İnsan İstanbul'da ölmeye korkuyor! Gömüt fiatları ateş pahasına. Sen öldükten sonrasını, bırak geride kalanlar düşünsün diyemiyorsun. Ölün ortadayken, etrafına yaşatacağın sıkıntıdan ötürü, dirilirim diye korkuyorsun! Normal ölümden bahsederken, faili meçhul ölümlerin sıkıntısı bastı bir an. Ekonominin başına getirtilen **Derviş Bey** aklıma gelince içim ferahladı. Faili meçhul ölümler için de bir hızır getirtilir, oturtulur başına, mesele kökünden halledilir!

1999'da Türkiye'ye tatile gittiğimde, İstanbul'da korkulu zamanlar geçirdim. Depremden değil valla. **Öküz'**ün mutfağında, **Oktay'**ın **Mini Meyhane'**sinde, misafirliklerde, en keyifli zamanlarda bu korkunun bastırdığı oldu. Astımım olduğu için, öksürüğüm garip oluyor. Öksürüğüm tuttuğu sırada etrafımdakilerin yüzünü görmeyim diye, kapanıyorum üstüme. Şurda düşüp ölsem, öldüğüme yanmayacağım, arkadaşlara dar zamanlar yaşatacağım düşüncesine saplanıyorum. En iyisi, gömütlük tapunu üstünde taşıyacaksın. Etrafının bunu bilmesi şart. O zaman keyiflere gölge düşmez. Bir dahaki gelişimde, ilk yapacağım iş bu olacak. Sosyetenin gömüldüğü Zincirlikuyu'dan olmazsa tapu, kimse bozum olmasın! Yeter ki ölümüm İstanbul'da olsun!

Koca şairimiz ölmek için Datça'yı seçerken, bunun şiirini de yazdı. Keseye uygun bir yerde, havadar bir gömütlük. Kötü mü oldu yani? Onun sayesinde biz de gün gördük. Gömülme töreni diye gittik, unutulmaz bir Datça serüveni yaşadık. Türkiye'ye yerleşince, **Can Evi**'nin müdavimi olmaya kararlıyım.

Metin Üstündağ geçenlerde telefon etti. Telif hakkın birikti nereye yollayalım Nihat Abi? Bilmem! Bununla uçak bileti alalım da, tatile gelin. Yeter mi dersin? Araştıracağım. Ardından ekonomik kriz patladı, benim telif hakkının kıymeti yarıya düştü. Araştıracak ne kaldı ki? İşte böyle bir zamanda, sözü döndürüp dolaştırıp hayvan gömütlüğüne getirdiğim için beni bağışlayın. Fakat kişiliğimden ötürü, Sydney Hattı Yazıları, hayatı sevecenlikle karşılayacaktır her zaman. Hiç olmazsa gömütlük, mezarlık sözcüğü gibi irkiltici değil!

Nasıl bir ölüm olursa olsun, hangi kapıya gelip dayanırsa dayansın, kısa bir süreliğine de olsa orada hayat kıymete biner. Aslında hayat çok güzeldir efendim, onu ayak altında çiğnenen çaputa benzeten bizleriz tıraşları başlar. Ölenle ölünmez sözüne uyarak, tekrar hayatın, hayatımızın içine etmeye başlarız sonra.

Sevdiğimiz bir ailenin köpeği, beklenildiği günde, saatte öldü. Önceden bilinen bir sonuç olmasına karşın, gene de aileyi yasa boğdu bu ölüm. Çocukları gitmişçesine, gözlerde yaş, seslerde çatallaşma oldu. Böyle bir zamanda onları yalnız bırakamazdık. Hep yakınlarında olmamızdan ötürü, ölüm olayıyla ilgili her gelişmeye bütün ayrıntılarıyla tanık olduk.

Müstakil bir evleri olmasına karşın, o orada toprağın altındayken, biz rahat uyuyamayız diye bahçelerine gömmediler köpeği. Zaten hayvan gömütlüğünde yer ayırtmışlar, oraya götürülecek. Sıra geldi nasıl taşınacağına? Kutuya mı koyalım çuvala mı? Heybetli bir Alman bekçi köpeğiydi. Yeri göğü intelen havalayışını aralayıp yanına yaklaşabilirseniz, hemen elinizi yalamaya başlardı. Bir kez elini yaladığı kimseye, bir daha hiç havlamaz, kuyruk sallardı salt. Çok iyi bakılmış, bu yüzden ömrü uzun olmuş, yıllar geçtikçe de ailenin bir ferdi sayılmaya başlamıştı. Kaput bezi alındı, yedi torba dikildi. Evin büyük oğlu gözyaşları içinde yerleştirdi köpeğini torbaya. Sonra o torbayı, diğer torbaların içine. Arabanın bagajına uzatıp, gömütlüğe sürdüler. Onların arabasına ancak kendileri sığabildikleri için, biz de minibüsümüzle düştük peşlerine.

Bir süre sonra ana yoldan ayrılıp, iki tarafı ağaçlıklı ıssız bir yola daldık. Ağaçlar sıklaştıkça, tam hayvanlara göre bir mekan diye geçirdim içimden. Köpekler ağaç diplerini sularken, kediler daldan dala!

Yarım saatlik bir yoldan sonra, sol tarafımızdaki yeşillik çiçeklenmeye başladı uzaktan. Gelmiştik.

Geleceğimizi bildiklerinden, arabanın girebilmesi için ana kapıyı açık bırakmışlardı. Gepgeniş bir bahçe. Çoğu siyah mermerden, üstlerine yaldızlı yazılar yazılmış küçük küçük mezarlar. Çoğunda vazolar içinde çiçekler, ama plastikten. Dipte bir ev.

Etrafı kolaçan ederken, ölü gömücü suratlı bir adam çıkıp geldi. Büyük oğlanla tanışıyorlarmış gibi el sıkıştılar. Vakit kaybetmeden bizleri, yeni kazılmış bir çukurun başına topladı. Kat kat torbalanmış köpek çukura yatırılınca, şipşak tarafından, toprağı yığıverdi üstüne adam. Kalınca bir kitabı elinde tutup, "dikkat dikkat" dercesine bir iki öksürünce, sıralanıverdik karşısına. Başladı köpek duasını okumaya.

Köpek çukura yatırılırken, üstü toprakla örtüldükten sonra, sesli ağlayanımız olmamıştı. Adamın söylediklerinden pek azını anladığım halde, yürek yakan okuyuşu iflahımı kesti. Bir beni değil, hepimizi ağlattı. Yani içimizden birisi ölse, belki de bu kadar ağlanmaz ardından. Aşkolsun adama!

Dostlarımız bu güzel törenin hesabını öderlerken, karımla birlikte gömütlüğü dolaşmaya başladık.

Köpek ve kedi bölümündeki siyah mezar taşlarında salt yazı değil, yatanın emaye üstüne fotoğrafı da vardı. Yazı ve şiirlerin çoğu birbirine benziyordu. "Sadly missed, sleep in peace our dearest little darling" gibisinden. İki ilginç şiire rastlayınca, güdük İngilizceme aldırmadan çevirmeye çalıştım. "KORSAN'ımız salt ailenin değil - mahallenin Korsanı'ydın - tek gözüne de razıydık- yeter ki ölmeseydin.", "TOM üzülme Tom-takma bacağını saklıyoruz- her zaman aramızdasın-rahat uyu."

Sydney 2001

Not: *Minnacıktım düşman sözcüğünü öğrendiğimde. Kahrolsun komünizm! "Ruslar bizim düşmanımızla" büyüdüm. Duvar yıkıldı, komünizm bitti denildi, ama hemen başka düşmanlar yaratıldı. Şimdi gene düşman mantığıyla, yurtdışındaki Türklerden lobi yapmaları isteniyor. Altmış beş yaşıma geldim, bıktım düşmanlıkla beslenmekten. Artık sulh, barış içinde yaşayıp, ölmek istiyorum.*

Fındık Kıran Sözler

GÜNEL ALTINTAŞ

- *Geçenlerde bir vatandaşımız, ekonomik gidişi protesto etmek amacıyla, başbakanın huzurunda yere bir. yazarkasa fırlattı. Ertesi günü, Milliyet Gazetesi olayın fotoğrafını verirken soruyordu: Attığı ya bomba olsaydı? Bizce; onu bu kadar isabet ettiremezdi!*

- *Bana kalırsa, Türkiye yeni bir bunalımı (krizi) kaldıramaz. Onun için, bu bunalımdan çıkmayalım.*

- *Eskiler, bir şeyi atacak olan bir kimseye "Atma da, birisine ver bari; hiç değilse, Müslüman kursağına girsin" derlerdi. Faizsiz bankacılık numarasıyla kurulan özel finans kuruluşlarından biri olan İhlas Finans (yani halkın parası) batınca, "Üzülmeyin dedelerim, ninelerim, amcalarım, kardaşlarım" diye söylendim. "Nasıl olsa, paralar Müslüman kursağına girmiştir."*

- *Lirizmden nasibini almamış şiir, cinsel organı olmayan kadın gibidir; ne kadar beğenilirse beğenilsin, kimseye yâr olmaz!*

- *Çıplaklıktan öyle korkuyoruz ki, kimseyi çıplak görmemek için giyiniyoruz.*

- *Sık sık evlenip boşanmak da bir çapkınlık metodudur.*

- *Talih oyunları birer yoksulluk ve umutsuzluk vergisidir.*

- *Hukuk; bazen bir karışlık mesafeyi, iki karış olarak ölçme sanatıdır.*

- *Bir insanın geçmişi bir toplumun tarihiyle övünmesi bugün bir hiç olduğunun zımni itirafıdır.*

- *A grubu B'ye saldırdığı zaman haberi "iki grup çatıştı" diye veriyorsan anarşistin biri de sensin.*

- *Aşk şehvetin özelleşmesidir.*

- *Aydın, ışığını kendisi üretir*

- *Yazar; kendi içindeki düğümü çözmeye uğraşırken, insanın düğümünü çözer.*

- *Şair eskir, okur olur.*

İnsanlar 2'ye Ayrılır

AYFER TUNÇ

Adam akıllıysa karısının başarıya doğru yürümekte olduğunu önceden kestirir ve kadın beklenen başarıya daha ulaşmadan aralarında derin ve felsefi bir düşünce ayrılığı yaratır. Bunu günlerce düşünür, bütün boşluklarını doldurmaya gayret eder. Karısının karşısına sağlam iddialarla çıkar. Kadını suçlamaz, suçun büyüğünü üstüne alır. Kadını bir melek mertebesine çıkarır, aslında sorunu olan kendisidir ve en doğrusu bunu tek başına çözmesidir.

O'nun Kocası

En az iki insanın bulunduğu yerde muhakkak hortlayan iktidar meselesi üzerine düşünüldüğünde ve entelektüel bir "**ün**" söz konusu olduğunda; "**bir kısım**" kadının, koca ölüp iktidarını sonsuza kadar kaybettikten sonra, kucağına bir anda düşen, "**kocanın yapıtlarını istediği gibi kullanma**" iktidarını nasıl kullanmayı tercih ettiğinden iki sayı önce söz etmiştik. Son cümle olarak da şöyle demiştik: **Genel kanı şudur ki, karısı ünlü ve entelektüel olan, kendisi ünsüz ve pek de entelektüel olmayan bir koca, evlilikte iktidarın sahibi olduğunu iddia edemez.** Konuya buradan devam edecek olursak eğer, bir sonraki cümlenin şöyle olması gerekir: **Böyle bir durumda koca evlilik içi iktidarın kendinde olduğunu iddia ederse ona gülerler. Peki o ne yapar? Gülmesinler diye kendine başka iktidar yolları arar.**

Ün ve iktidar arasında genelde bir doğru orantı vardır. Evinde iktidarın sahibi olan erkeğin, ünü arttıkça iktidarı da güçlenir. Ama kadın ünlü olmaya başlarsa durum pek de öyle olmaz, aksine ters orantı görülür. İhtimaller üzerinde bir gezinecek olursak eğer, bence en sık rastlanan durum şudur:

Kadın daha sürecin başında entelektüel ününün artacağının, bunun ikili ilişkide sorun yaratacağının farkındadır, ama evinde sanki böyle olmayacakmış, başarısı ve ünü artmayacakmış, hep "**akıllı**" kocasının "**aptal**" karısı olarak kalacakmış gibi davranır. Bu türden bir sürecin başında olan kadınların bazıları, sanki ilerde durumu kurtarabilirmiş gibi kocasının soyadını büyük bir arzu ve şevkle kullanırlar. İmzalarında adları değil, soyadları okunur ki, koca bu başarıyı hiç değilse birazcık paylaşsın, "**hey yavrum hey, soyadına bak!**" desin. Kopuş yaşandığında yeni soyadlarıyla var olabilmek için acıklı bir çaba harcarlar. Entelektüel ünü artmaya başlayan kadın başarılarını gizlemeye, evde bunlardan hiç söz etmemeye, böylece hangi işin ucundan tutsa canı sıkılıp bırakıveren, aslında kendini dünyaya gelmiş sayılı dehalardan biri sanan kocayı ürkütmemeye, kendi başarıları yoluyla kocaya başarısızlığını hatırlatmamaya gayret eder. Bu tip bir kadın evde inanılmayacak kadar domestik olur. Bulaşık yıkar, sütlaç pişirir, halıları bile siler. Özellikle kocasının gözü önünde komşularından havuçlu kek tarifi alır, kayınvalidesiyle **Seda Sayan** üzerine sohbet eder. Böylece kocasına "**dışarıdakiler beni bir halt sanıyorlar ama değilim aslında, annenden farkım yok, üstelik ne kadar sıradan ve aptal olduğumu sadece sen biliyorsun**" demektedir. (Gerçi bir kısmı havuçlu kek tarifi almaktan ve televole seyretmekten gerçekten zevk alır.) Gel gör ki, bu böyle yürümez. Bir gün gelir aptal ve domestik numarası yapmaktan usanmış olan kadın, benden bu kadar, hadi eyvallah der.

Bir başka rastlanan durum da, koca karısının entelektüel ününü küçümser. Bunlar boş işlerdir. Yazı, çizi, kitap-mitap karın doyurmaz. Buna kendini inandırmıştır, aksi takdirde bu yükü taşıyamaz. O hayatın parayla döndüğüne inanır. Para kazanmak, üstelik iyi kazanmak gereklidir ve oraya buraya yazı yazmakla, üniversitede ders vermekle bu lüks dairelerde oturulmaz, ABS frenli arabalar alınmaz, marka giyilmez, Akmerkez'den alışveriş yapılmaz. Kredi kartlarının ödeme günü geldiğinde bankalar makale kabul etmemektedirler. Kadın boşboğazlık edip "**Bugün filanca dergi benden bir yazı istedi**" diyecek olursa, kocanın yüzünde geniş ve alaylı bir gülümseme belirir. "**Kaç para verecekler mi?**" sorusunu büyük ve küçümseyen bir kahkaha takip eder. Dolapta ayrısından on tane daha bulunan beyaz gömleğini kirli sepetinde bulduğunda "**O abuk sabuk yazıları yazacağına, önce kocanın gömleklerini yıka!**" diye kavga çıkarır. Kürsülerde, tartışmalarda tırnaklarını çıkaran, kaplan kesilen kadın, bu cümle karşısında ağlamaya başlar, "**Başlarım senin gömleğine de sana da!**" diyeceği yerde, hemen gömleği yıkamaya koyulur. Kadın başlarım senin gömleğine diyemez çünkü adam haklıdır. Yazdıklarına verdikleri parayla bu lüks dairede oturamaz, açık oturumlara giderken kullandığı arabayı alamaz, Akmerkez'den alışveriş edemez. Koca, arkadaş toplantılarında para kazanmanın kesin, kısa ve etkili yollarını, çok para kazandığını anlatmaktan hoşlanır. Kadın da havaya girer, konuyu şehir dışında inşaatına başlanan, özel havuzlu, güvenlik sistemli, tripleks dairelere getirir. Bu tür ilişkilere genellikle bir şey olmaz. Çünkü koca, entelektüel karısını ezmekten hoşlanır, kadın da kocasının çok para kazanmasından memnundur. İlişki dengededir, bir artı bir eksiyi götürmekte, durum eşitlenmektedir.

Bir üçüncü durumda kadın hem entelektüeldir, hem az buçuk veya çok ünlüdür, hem de kocasından daha akıllıdır. Bu tip kadın kocasını -yalan olduğu halde- onsuz yaşayamayacağına inandırmıştır. Koca karısının hayatında kendisinin olmaması durumunda herkesin karısını kazıklayacağına, enayi yerine koyacağına, hakkını yiyeceğine inanmıştır bir kere. Bu mühim kadının, hayatını idame ettirmesine tek sebep olan adam olmak kocaya yeter de artar bile. Koca kadının yalnız kocası değil, avukatı, muhasebecisi, sigortacısı, mali danışmanı hatta doktoru bile olur. Ancak böyle bir durumun hasıl olabilmesi için bir gün gelip bu ağır alemlerde ünlü olmayı kafaya koymuş olan kadının daha ilişkinin başında para konusunda bir salak gibi davranması gerekir.

Kocasına önce şunu sezdirir: "**Para meselelerini bana bırakırsan sefil oluruz, çünkü biliyorsun ben entelektüelim, benim parayla işim olmaz, ben paradan nefret ederim, benim para işlerine aklım ermez. Hem benim yüzüm yumuşaktır, Bizans oyunlarından da anlamam. Bu yüzden beni herkes kazıklayabilir. Ama sen öyle akıllısın, öyle iyi anlıyorsun ki bu işlerden, aman hakkımı koru, beni kazıklamalarına izin verme.**" Bu yüce görevi seve seve üstlenen koca, kontratları okur, karısı imzalar. Makalelerini yayımlayacağı dergileri, kadın müzisyense verilecek konserlerin yerlerini, kadın oyuncuysa çalışılacak tiyatroyu koca seçer, çalışma şartlarını koca belirler. Böylece aslında aptal olan ama karısı tarafından para işlerinde zehir gibi olduğuna inandırılmış koca, karısının hayatının temel direği olduğunu düşünerek ve karısının her başarısının aslında biraz da kendi başarısı olduğuna inanarak bu ilişkiyi yürütür. Sanırım bu durumdaki kocalar karılarını sevmektedirler de. Ayrıca karılarına hayrandırlar ve evde de dışarıda da iktidarın sahibinin karıları olduğunu örtük de olsa kabullenmişlerdir.

Bir başka durumda karı ve koca aynı amaçlarla yola çıkmışlar, ama sonradan kocaya para kazanmak ve hayatı sürdürmek düşmüş, karı entelektüel faaliyetler konusunda daha çok hırs yapmış, epeyce yol almış olur. Adam bir gün, karısının hiç çaktırmadan fersah fersah yürümüş olduğunu bir anda fark eder. Eve davetiyeler karısının adına gelmekte, çalan telefonu her açtığında karısıyla görüşmek isteyen biri karşısına çıkmakta, kadın ikide bir sağa sola çağrılmaktadır. Kendisini bir hiç olarak görmeye başlayan koca derhal bunalıma girer. Adam akıllıysa karısının başarıya doğru yürümekte olduğunu önceden kestirir ve kadın beklenen başarıya daha ulaşmadan aralarında derin ve felsefi bir düşünce ayrılığı yaratır. Bunu günlerce düşünür, bütün boşluklarını doldurmaya gayret eder. Karısının karşısına sağlam iddialarla çıkar. Kadını suçlamaz, suçun büyüğünü üstüne alır. Kadını bir melek mertebesine çıkarır, aslında sorunu olan kendisidir ve en doğrusu bunu tek başına çözmesidir. Sorunlarına ve mutsuzluğuna karısını ortak etmeye hakkı yoktur. (Bu tez, ayrılmak isteyen ve bunu dürüstçe söylemeyi başaramayan pek çok erkeğin sıklıkla başvurduğu bir "**hazır tez**"dir, vaktiyle öyle çok kullanılmıştır ki, artık günümüzün genç kadınları için hiçbir inandırıcı tarafı kalmamıştır.) Kocasına hâlâ inanan kadın, bu klişe teze de saf saf inanır, inanmakla kalmaz, dürüst davrandığı için kocasını takdir eder, gözyaşları içinde onu son kez kucaklar. Bu tür durumlarda kocanın ileri aşamalara tahammülü yoktur. Çünkü kadın az çok tanındıktan, yıldızı parladıktan sonra bu tezi kimse yemez. Böyle durumlarda, etrafın yapacağı, '**karısının başarılarını hazmedemedi**' türünden dedikoduları kaldıramayacağını bilir. Yeterince akıllı değilse ve önceden kestirememişse ya karısına evdeki hayatı zehir eder, ya da içine kapanır, ya da başka bir şey yapar.

Kadının ünlü, erkeğin ünsüz olduğu durumlarda sadece bu ihtimaller mi vardır? Elbette hayır. İlle de böyle mi olması gerekir? Elbette hayır. Karılarının başarılarıyla mutlu olan adamlar yok mudur? Elbette vardır. Ama genellikle erkekler **O'nun kocası** mevkiinden hoşlanmazlar, çünkü başarılı kadının arkasındaki erkek figürü, karizmayı çizer, iktidarı çatlatır. Çatlak bir iktidar da adamın işine yaramaz.

Panter Emel Köşesi

EMEL YILDIZ

Tanör, Hatemi, Yeşildere, vd..

Pek tanımadığım, hakkında fikir sahibi olmadığım insanları değerlendirirken ölçütüm ister istemez, hayvan sevip sevmedikleri oluyor. Bu ölçüt bugüne dek beni hiç yanıltmadı diyebilirim.Sanıyorum 15 yıl önceydi, **Kuduzla Mücadele Derneği** yöneticileriyle bir toplantı yapmıştım. Derneğin o yıllarda başkanı olan **Kemal Alemdaroğlu** anlaşılamaz bir inatla hayvanların öldürülmesi gerektiğini söyleyip duruyordu, bütün öldürme gerektirmeyen çözümlere rağmen.

Hayvan Hakları Yasası'nın maskelenmiş bir öldürme metni olduğunu kamuoyuna duyurabilmek için 1999 Temmuzunda basın toplantısı düzenleyerek hukukçular, ilerici sanatçılar, yazarlarla Mimarlar Odası'nın lokalinde bir araya geldik. Sevgili **Bülent Tanör** o gün çok yoğun bir programı olduğu halde toplantıya tam vaktinde katılmış ve yasanın sakıncalarını anlatmıştı. Öyle tanıştık.

Tahsin Yeşildere, hayvan haklarına her zaman duyarlı yaklaşan, bu konuda birçok çalışmayı birlikte yürüttüğüm, demokratik taleplerin savunucusu bir aydındır.

Hüseyin Hatemi'nin birçok özelliği zaten basın yoluyla biliniyor. Taktir olunmuş bir ruha, gündelik yaşamın hayhuyu içinde bile, her anı bir şiir gibi dokuyan dünya algılayışına sahip özel bir insandır.

Alemdaroğlu'nun, üniversite bahçesinde Hatemi hocanın baktığı kedileri (bunların çoğu **İsmet Sungurbey**'in emekli olmasıyla geride kalan kedileridir) öldürtmesi, zatın düzeyini, çapsızlığını, daha doğrusu çapını gözler önüne serebilirdi. Üstelik Alemdaroğlu yorulmak bilmiyor, Tanör'e Yeşildere'ye, Hatemi'ye ve birçok öğretim görevlisine sonu gelmeyen bir hırsla saldırıp duruyor. Gencecik asistanların üniversiteye ait otoparklarda otopark kahyası olarak çalıştırıldığını duyduğumda, **"bundan fazlası olmaz artık"** demiştim. Ama oldu.

Üniversitenin içinde bulunduğu bu çöküş de, bu değerli insanları harcamaya yönelik çaba da biliyorum ki Alemdaroğlu'nun hayvan sevmemesiyle çok ama çoook alakalı.

Biri Bizi Belirliyor

Biri (kim olduğu malum) bizi belirliyor. **"Türk ailesi"**ni, **"Türk genci"**ni, **"Türk cinsiyeti"**ni her fırsatta belirleyen biri son günlerde yoğun bir lafazanlıkla ahkam kesiyor. Elindeki baltayı en çok da cinsel tercihi sıradan olmayanlara sallıyor: **Fatih Ürek, Aydın**, sonunda da **Tarkan** diline dolananlar. Gerekçeleri güzel, okkalı, herkesin hemen onaylayıvereceği kadar vıcık vıcık popülist: **"Türk gençlerine kötü örnek oluyorlar"** buyuruyor. Karar vermiş. Öyle diyorsa, zaten öyledir o. Onun doğruları, tüm halkın doğruları olmak zorunda, herkes adına konuşuyor, ki adeta sesimiz zat-ı muhterem. Kendisinden farklı her düşünceyi, kültürü, ırkı, cinsel tercihi Türk gençliği ve ülküsü için imha etmeye hazır bir terminatör adeta. Oysa önerdiği "Türk gençliği"nden zaten milyonlarca var. Sokaklar, okullar, maç kalabalıkları, asker uğurlama törenleri mebzul miktarda bu tiplerle kaynıyor. Sistem onlardan fazlasıyla üretti. Cihangirli travestilere sopalarla saldırdılar günlerce, sokakları ablukaya alıp bir çoğunu yıllardır oturdukları evlerden sürdüler, E-5'te otomobillerle üzerlerinden geçtiler, geçiyorlar. Bu sürek avının siyasi kulvarında boyveren biri, boğulmaya ramak kalmış gibi bir sesle, alt dişlerini göstere göstere kurbanlarını çiğnemeye başladı. İmaj düzeltmek için beyaz çorap giymemek, sarmısak yememek yetmiyor çünkü biri bizi hâlâ fena halde belirliyor.

Umut Var mı Yarına?

Samsun'un bir köyünde yağmur duasına çıkanlar, duanın daha da etkili olması için bir atın başını kesip kuyuya atmışlar. Olayı görüntüleyen gazetecilerin kameralarını, filmlerini almak için onları ormanın derinliklerine kovalamışlar. Gazeteciler, ormanda yollarını kaybedince cep telefonlarına sarılıp yardım istemişler de öyle kurtarılmışlar.

Genç bir adam parasız kaldığı vakitlerde silahını alıp dışarı çıkıyor, önüne geleni vurup parasını alıyormuş. Altı ölüden sonra yakalanınca **"Ben avcıyım onlar da avdı."** demiş.

Cezaevlerinde, dışarıda ölümler hızla artıyor. Artık teker teker ölmeye başladılar. Herkes sağır, kör, dilsiz ve kalpsiz. Oyuncak bir serumla durumu kurtarmaya çalışıyorlar yapılması gerekeni yapmayanlar. Hiç kimse açlığıyla ölüme yatmamış gibi, onlar orada ağır ağır ölmüyormuş gibi, duvar gibi duranlar... Kimbilir bu yazı okunurken, en çok yaşaması gereken kaç insan daha bu duvarın ağırlığı, kıpırtısız soğukluğu altında can vermiş olacak. Kardeşini açlık grevinde kaybeden, kendisi de grevde bir kadınla konuşuyorum telefonda, acımı anlatacak ne az sözcük var, nasıl da zor yaşamak... O beni teselli etmeye çalışıyor, **"dayanmalıyız"** diyor, başka şeyler de söylüyor duymuyorum. Acımın fiziksel karşılığını bulmak için ellerimi ısırıyorum. **Savaş Ay** yanıma geliyor, birbirimize sarılıp ağlıyoruz, ağlıyoruz.

Hayvanlar işkenceyle başlarını verirken, gençler para ya da başka şeyler adına gözünü kırpmadan hiç tanımadığı insanları öldürürken, siyasi iktidar aç bedenlerin direnişini, ölümünü kılını kıpırdatmadan izlerken, halk sadece ekonomik kriz için, para için meydanları doldururken, yani her şey bu hale gelmişken umut var mı yarına?

Derviş'in giydiği şortu ben işyerimde giyiyorum. Ona gösterilen ihtimam bana da gösterilsin o zaman. Bir zamanlar Özal da aynısını yapmıştı. Derviş bu ülkeyi kurtaramaz. Kim paraları kaçırdıysa devlet onları yakalasın, paralarını toplasın bütçeye koysun. Zenginler yardım etsin devlete bizim dışardan yardıma ihtiyacımız yok, kendi kendimizi kurtarırız. Bize akıl lazım. Aklın varsa her şeyi başarırısın. Yoksa hiç bir şey yapamazsın.

Derviş Gelmiş Mankenlik Yapıyor!

MEHTAP KANDEMİR

Türkiye'de sağ ile sol birleşti ya bu kriz ondan çıktı. Eğer **Ecevit** tek başına başa gelseydi böyle olmazdı. Ama erken seçim olmasını da istemiyorum. O zaman **Fazilet** başa gelir. Fare gibi dolaşıyor **Faziletliler**. Ben halkın yerinde olsam onlara öyle bir meydan dayağı çekerdim ki! **Faziletli** gördüm mü vebalı görmüş gibi oluyorum. O kadar fakir halk var. Onlar mercedesleriyle hava atıp görmezden geliyorlar. Dincilik bu mudur? İman bu mudur? Kuran bunu mu yazıyor. Gerçek dinci bu kadar acımasız olamaz. Ama halkta akıl yok. Kim iyi konuşursa ona inanıyor. Azıcık uyansınlar. Benim okumam yazmam yok ama ben kanmıyorum. Bu devlet zenginlere kucak açtı, fakir halkın hiçbir zaman yanında olmadı. Devlet halkın boynuna tasma taktı, işadamları da devletin. Eğer devlet baştan işçinin yanında olsaydı, bugün işçi de devletin yanında olurdu. Zengin ne yaptı, elini çekti devletten. Sonra da devlet çöktü. Bakın **Sabancı** basında devletle alay ediyor **"Vah, vah!"** diyor. Kendi ne yapmış Avrupa'da fabrika açmış. Bayrağını Avrupa'ya dikmiş. Sen yatırımını dışarı yapacağına ülkene yapsana, halkı doyursana.

Ama o işadamlarına bu imkanı devlet verdi. Biliyor musunuz benim 4 milyarım olsa 1 milyarını devlete seve seve veririm. Birilerine sanatçı diyorlar ama onlar devlete ne veriyor. Hiç. Ben de artık bana orospu denmesini istemiyorum. O zaman bana da **seks sanatçısı** densin istiyorum. Cumhurbaşkanları Ankara'ya çağırıyor sanatçıları onlarla konuşup dertlerini dinliyor. Onlar Türk halkı da biz değil miyiz?

Ordu niye bunlara göz yumuyor. Ben orduya güveniyorum. Bir şey yapmalı. Bunları orada oturtmaması gerekir. **Derviş** deseniz mankenliğe gelmiş Türkiye'ye. Basın onu pohpohluyor. Böyle şeyler hep basının hoşuna gider. Basın da özgür değil. Küçük bir hata yapsın kapanıyor. Basın bu ülkede özgürlüğünü eline almadıkça bu ülke böyle gider. Basın özgür değil ki halk özgür olsun...

Amerika **Derviş**'i Türkiye'ye kendi yolladı. Türkiye'nin iflas etmesini istiyor Amerika. Türkiye'yi bilmiyor ki. Amerika'nın istediklerini yapıyor. Amerika Türkiye iyice batsın istiyor. **Derviş** de Türkiye'yi Amerika'ya parselliyor. Bari tamamen verelim ülkeyi Amerika'ya, tüm sorunlar toptan çözülsün.

Parasımıza herkes küfrediyor. **Atatürk**'ün resmini kaldırsınlar artık paranın üzerinden. Adamın kemikleri mezarında rahat etsin artık...

Derviş şortla mankenlik yapıyor sokaklarda. Onun giydiği şortu ben iş yerimde giyiyorum. Ona gösterilen ihtimam bana da gösterilsin o zaman. Derviş bu ülkeyi kurtaramaz. Kim paraları kaçırdıysa devlet onları yakalasın, paralarını toplasın bütçeye koysun. Zenginler yardım etsin devlete, bizim dışardan yardıma ihtiyacımız yok, kendi kendimizi kurtarırız. Çok çocuk yapmasınlar mesela. Devlet vergi koysun çok çocuk yapanlara. Besleyemiyorlar, çocuklar aptal oluyor. Günah diyorlar. Asıl günah olan çocukları aç bırakmak.

Bir zengin iş adamı bir mankene tam kırk beş şampanya açtı, dansözün ayakkabısına koydu içti. Bu kriz ortamında oldu bu. Kırk beş şampanyayla yıkadı garsonu. Bu kadar utanmaz bir durum. Bu kadar yüzsüz olamaz insan. Bunların yüzüne tükürsen yarabbi şükür diyorlar. Millet evine ekmek götüremezken... Ben halkın yerinde olsam gidip o adamın gırtlağını keserim. Onun kırk beş şişe kanını akıtırım. Sen dansöze şampanya dökeceğine, götür parasını devlete ver. Bu kadar edepsizlik olamaz. Bir de bana orospu derler boş versenize. Orospunun bir vicdanı var. Bir yerlere hayır yapıyor...

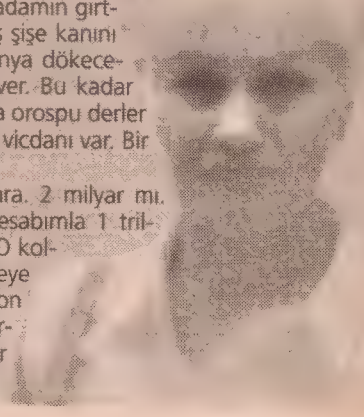

Mecliste bir koltuk kaç para. 2 milyar mı. 550 milletvekili var. Benim hesabımla 1 trilyon yüz milyon eder o para. O koltukları satsınlar, parayı bütçeye koysunlar. Pazarda ucuz naylon sandalyeler var. Onlara otursunlar, azıcık popoları nasır tutsun.

Kâğıt Gemi

SUNAY AKIN

Kimi güçlerin bizi barbar, soykırımcı, sanata değer vermeyen bir toplum olarak göstermeye çalıştığı Avrupa sınırımızda, resimlerini savaştan kurtarmak isterken can veren bir ressamımızın mezarı vardır. Bu konum "barış" adına değerlendirilir ve tüm dünyaya dostluk mesajlarının gönderileceği sanat etkinlikleri düzenlenirse, Hasan Rıza'nın çabası amacına ulaşacak, savaşın yıkımından insanları, sanat eserlerini kurtarma şansı doğacaktır. Sınırında, resimlerini savaştan kurtarmak isterken ölen bir ressamın mezarı olan kaç ülke vardır?

Savaş ve Ressam

İstanbul'un, öyküsü en garip olan hayvan heykeli Kadıköy'dedir. Bu heykelde kızgın bir boğa göze çarpar. Zavallı hayvanı böylesine öfkelendiren ne olabilir; yağmurlu havalarda yanından geçen bir matadorun elindeki pelerine benzettiği kırmızı renkli şemsiyeler mi, yoksa "**Bu boğa heykelinin burada ne işi var?**" diye düşünmeyen insanlar mı?.. Eğer şemsiyelere kızıyorsa, şikâyetini **II. Mahmut'a** iletmelidir. Çünkü, kırmızı şemsiye kullanmak yalnızca padişaha özgüyken, II. Mahmut bu yasağı kaldırır.

Alman Kralı II. Wilheim'in İstanbul'u ziyareti sırasında **II. Abdülhamit**'e armağan olarak getirilen boğa heykeli **Yıldız Sarayı**'nın bahçesine konulur ilk önce. O yıllarda hayvan heykelleri bahçelerin, parkların süsü olarak tasarlanmaktadır. Boğa heykeli zaman içinde yer değiştirerek, **Cemal Reşit Rey Konser Salonu**'nun önüne taşınır. Oradan da, Asya yakasına getirilir ve eski Kadıköy iskelesinin karşısına konulur. O bu yolculuğunu yaparken, İstanbul giderek kalabalıklaşmakta, yeşil alanlar yok edilmektedir. Tüm bu olup bitenlerin, İstanbul'un nasıl bir beton tarlasına dönüştüğünün farkındadır boğa heykeli. Sonunda **Altıyol**'daki, birkaç çiçeğin ekildiği ve bir tutam otun yeşerdiği çemberin içine hapsedilir. Öfkeli duruşuyla da, duyarlı insanların kenti kirleten politikacılara karşı olan tavırlarını ifade etmektedir.

Boğa heykeli Almanların eline, Fransızlarla 1871'de yaptıkları savaş sonrasında ganimet olarak geçmiştir. Biz de, **Dolmabahçe Sarayı**'nın bahçesindeki, kuğu heykellerinin süslediği havuzun yanından geçerek, Sadrazam Odası'nın duvarına asılı bir savaş tablosunun karşısında duralım. İtalyan ressam **Zonaro**'nun imzasını taşıyan bu resimde, hücuma geçen Türk askerlerinin önünde vurulmuş Yunan askerlerinin olduğunu görürüz. Komşu ülkeyi tedirgin etmemek ve "**barış**" amacıyla, ölü Yunan askerlerinin üstü Cumhuriyet'in ilanından sonra boyayla kapatılır. 1961 yılına gelindiğinde, Amerikan emperyalizmi elinde birer kukla olan Türkiye ve Yunanistan arasında Kıbrıs adası sorun olmaya başlar. Kore Savaşı'na katılan Türkiye, Cumhuriyeti kuran düşüncenin "barışçı" politikasının çok uzağındadır. Zonaro'nun tablosundaki boya kaldırılır ve ölü Yunan askerleri gözler önüne serilir. 1923 devrimini gerçekleştirenlerin bir tabloda bile görmeye tahammül edemedikleri savaş sahneleri, 1974 yılında ne yazık ki Kıbrıs'ta gerçek olacaktır!

Fotoğraf makinesi kullanımının yaygın olmadığı yıllarda, savaş ressamları gezinirdi cephelerde. Bu insanların görevi, savaş sırasında gördüklerini resmetmek ve muhabiri olarak görevlendirildiği gazeteye ulaştırmaktı. 27 Nisan 1877'de Rusya'nın Osmanlı'ya savaş ilan etmesiyle "**93 Harbi**" denilen, tarihimizdeki en büyük seferberlik süreçlerinden biri başlar. İşte bu savaşı izlemek üzere İtalya'dan gelen bir gazete ressamını koruma görevi **Hasan Rıza**'ya verilir. On dokuz yaşındaki **Hasan Rıza** askeri okul öğrencisidir. O da, birçok arkadaşı gibi okuldan ayrılıp, gönüllü olarak gelmiştir cepheye. Ressam, etrafında patlayan bombalara, dikenli tellere ve çamur tarlalarına aldırmadan resimler çizerken, **Hasan Rıza** da, yanından ayrılmamaktadır.

İtalyan ressam bir gün küçük dilini yutar şaşkınlıktan; koruması olarak yanında geçinen genç adamın uzattığı kâğıtta kurşunkalemle çizilmiş bir portresi vardır. Böylelikle bir dostluk başlar, okul yıllarında da resime karşı ilgili olan Hasan Rıza ile İtalyan ressam arasında. Bir ressamla savaş alanında tanışan Hasan Rıza, onun gösterdiği yoldan yürümek üzere İtalya'ya gider. Roma, Floransa ve Napoli gibi kentlerde birçok atölye ve müzede çalışan **Hasan Rıza**, bir süre Mısır'da kaldıktan sonra geri döner. Ülkeden ayrılışı üzerinden tam on iki yıl geçmiştir!

Edirne'ye yerleşen **Hasan Rıza**, Karaağaç'taki atölyesinde çalışmaya başlar. Aynı zamanda **Edirne Sanat Okulu**'nda ve **Edirne Hastanesi**'nde müdürlük yapmaktadır. Bulgar ordusu, 26 Mart 1913 günü, Edirne'ye saldırdığında, **Hasan Rıza** resimlerini savaştan kurtarmanın derdine düşer. O sırada, hastanede tedavi görmekte olan asker ressamlarımızdan **Sami Yetik** şöyle anlatır **Hasan Rıza**'yı: "**Sükutun ilk gecesi, müdürü bulunduğu hastaneden ayrılmamasını dostları ısrarla söyledikleri halde Hasan Rıza bu teklifi bir türlü kabul etmemiş, Karaağaç'taki atölyesine gitmişti. Belki gayri şuuri bir hareket farz edilen bu gidişi, bence eserlerini kurtarma kaygısından ileri gelen bir ruh isyanından başka bir şey değildir. Senelerden beri göz nuru dökerek plüm taramasiyle yaptığı tarihi resimlerin düşman çizmeleri altında ezildiğini, çiğnendiğini düşünmek onu feveran ettirmiş, kimseyi dinlememiş, ölümü düşünmemiştir.**"

Ressam Hasan Rıza'nın 'Fatih Sultan Mehmet'in Topkapı'dan İstanbul'a Girişi' isimli tablosu.

Meriç Nehri'nin batı kıyısında bulunan Karaağaç'a doğru koşan, savaş alanında tanıdığı bir ressam sayesinde resim sanatına yönelen **Hasan Rıza**'nın bir tek amacı vardır; savaştan resimlerini kurtarmak!..

Atölyesinin yağmalanmasına engel olamayan **Hasan Rıza**, tren istasyonu yakınlarında bulunan bir değirmenin arkasındaki tarlaya götürülür. Bir Ermeni kadının tanıklığına göre ressam, tüfeklerine süngü takmış beş askerin arasında yere yıkılır..,

Edirne'ye yolunuz düşerse bir gün, Karaağaç' a gidin mutlaka. Bilin ki, Yunanistan'dan savaş tazminatı olarak alınan bu topraklar, Meriç Nehri'nin batı kıyısından Türkiye'ye pasaportsuz olarak bakacağımız tek yerdir. Nehrin karşı kıyısına geçtiğiniz köprünün yakınında bulunan Şehitlik'te, üstünde bir ressam paletinin resmi bulunan mezar taşında şunlar yazılıdır: "**Hasan Rıza Bey - 28.3.1913, Cuma, evini yağmaya giren Bulgar askerleri tarafından öldürülür.**"

Bu mezar taşı, ressamın hiç anlamadığımızın kanıtıdır. O taşı oraya koyanlar için amaç, "yağmaya giren Bulgar askerleri"ni unutturmamaktır. Sanata değer vermeyen bu ilkel bakış sayesinde ressamı anımsayan kimse kalmamış, unutulan **Hasan Rıza** olmuştur. Oysa **Hasan Rıza**'nın mezar taşına "**Resimlerini savaştan kurtarmak isterken öldürüldü**" diye yazılmalıdır.

Kimi güçlerin bizi barbar, soykırımcı, sanata değer vermeyen bir toplum olarak göstermeye çalıştığı Avrupa sınırımızda (ne yazık ki, aramızda bu anlayışa çanak tutanlar az değildir!), resimlerini savaştan kurtarmak isterken can veren bir ressamımızın mezarı vardır. Bu konum "**barış**" adına değerlendirilir ve tüm dünyaya dostluk mesajlarının gönderileceği sanat etkinlikleri düzenlenirse, **Hasan Rıza**'nın çabası amacına ulaşacak, savaşın yıkımından insanları, sanat eserlerini kurtarma şansı doğacaktır. Sınırında, resimlerini savaştan kurtarmak isterken ölen bir ressamın mezarı olan kaç ülke vardır?

Hasan Rıza resimleri en çok tanınan ressamdır aslında! Resim tarihimizde önemli bir yer tutan asker kökenli ressamlarımız gibi tuvaline savaş sahnelerini taşımıştır genellikle. Askeri Müze'de sergilenen "**Yanıkkale Muharebesi**", "**Belgrad Meydan Muharabesi**" gibi resimlerinin yanında, en çok tanınan tablosu "**Fatih Sultan Mehmet'in Topkapı'dan İstanbul'a Girişi**"dir. Ders kitaplarına giren bu resimde **Fatih Sultan Mehmet** beyaz bir at üstünde görülür. Atın ayağa kalkan sol ayağının hemen yanındaki eli tüfekli yeniçeri askeri ise **Hasan Rıza**'dan başkası değildir.

Cephede portresini yaptığı ressamın ilgisiyle resim sanatına yönelen **Hasan Rıza**, kendisini fetih sonrasında **Fatih Sultan Mehmet**'in "**mutlu askerleri**" arasına çizerken, savaş alanında öldürüleceğini biliyor muydu acaba?

ada

TUNCER ERDEM

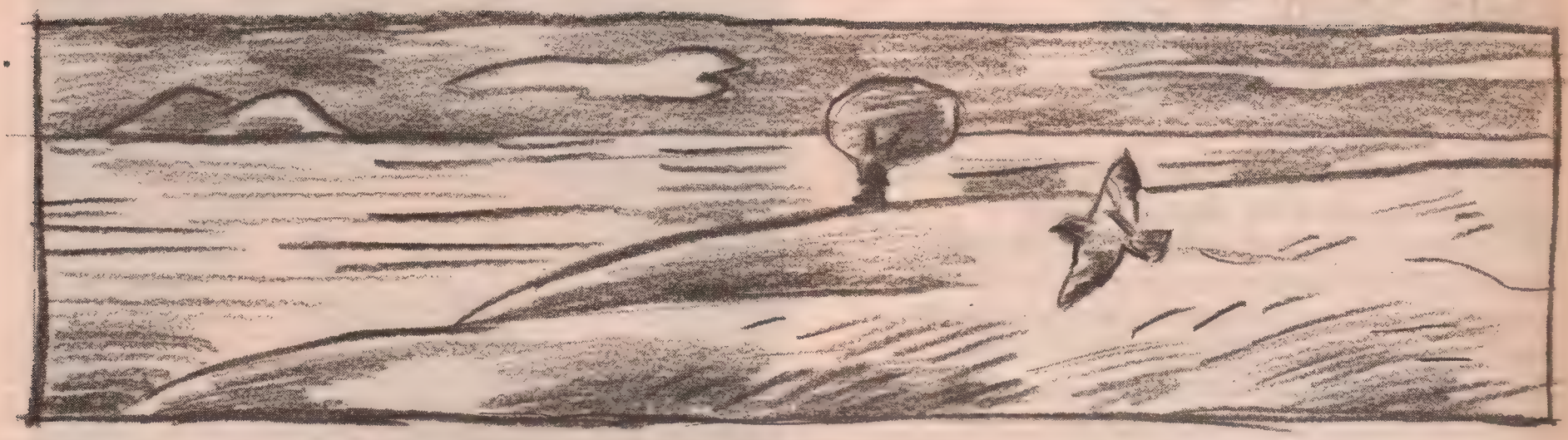

su kıyısında bir tepe üzeri; / uzakta bir ada var

tepede bir zeytin ağacı

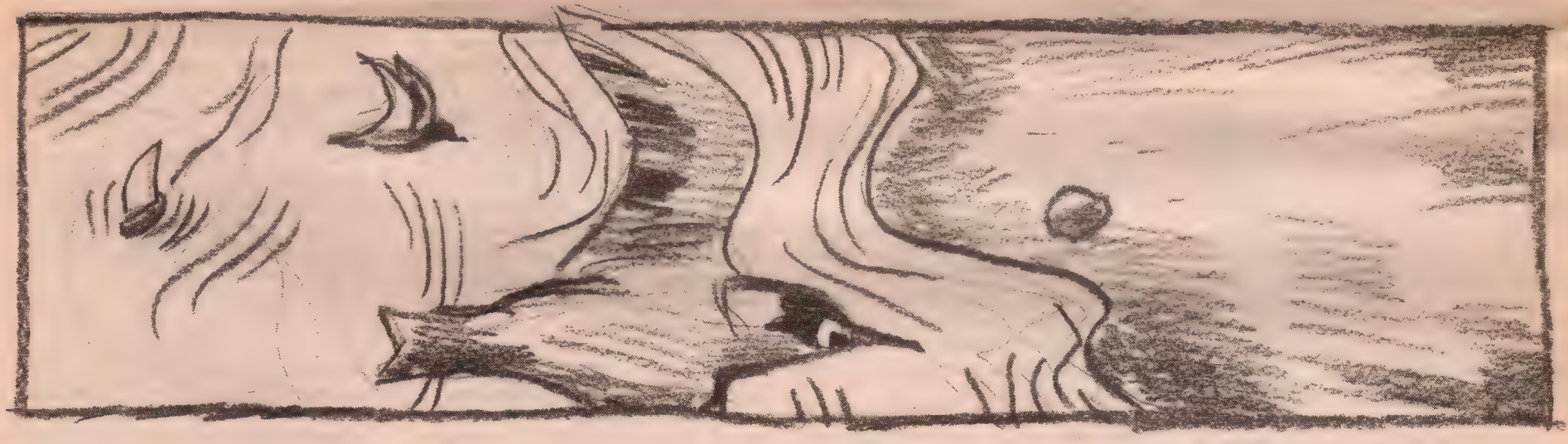

altında bir yabancı

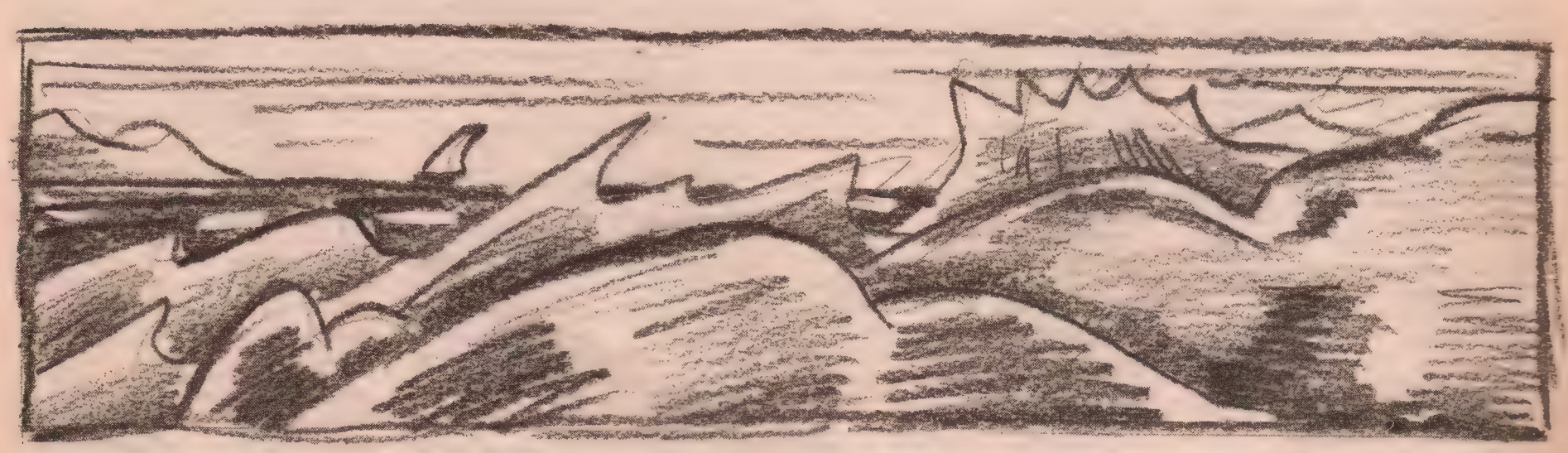

kayalara vuruyor / adanın saldığı dalgalar.

kıyıda, / kurutulmuş balıkların altında

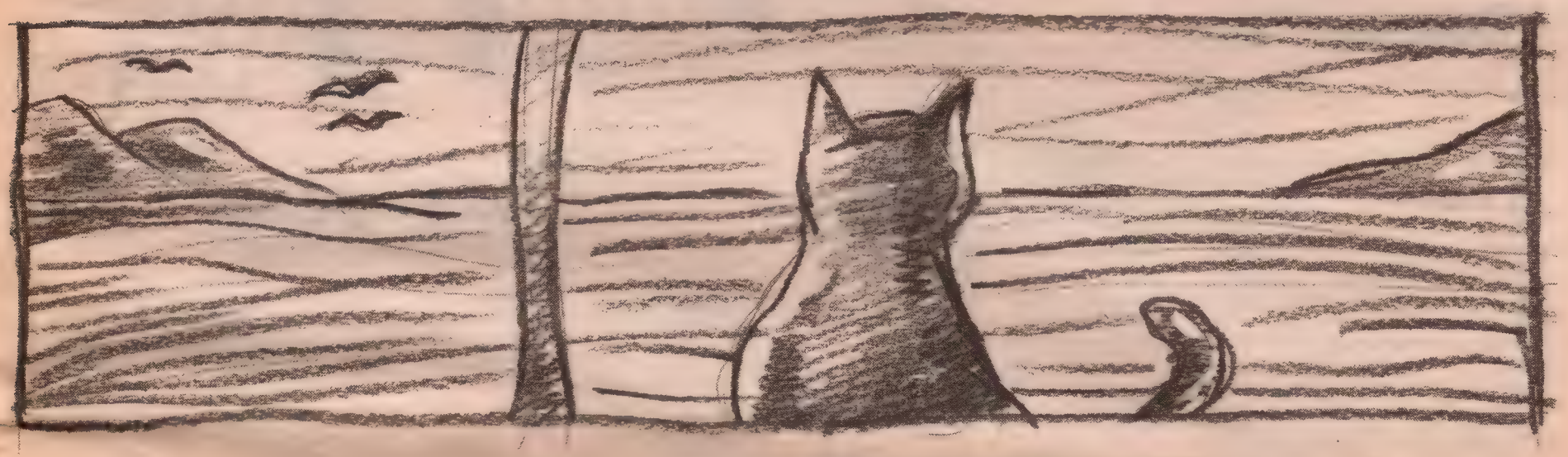

sabırlı bir kedi...

adadan gelen keskin rüzgar,

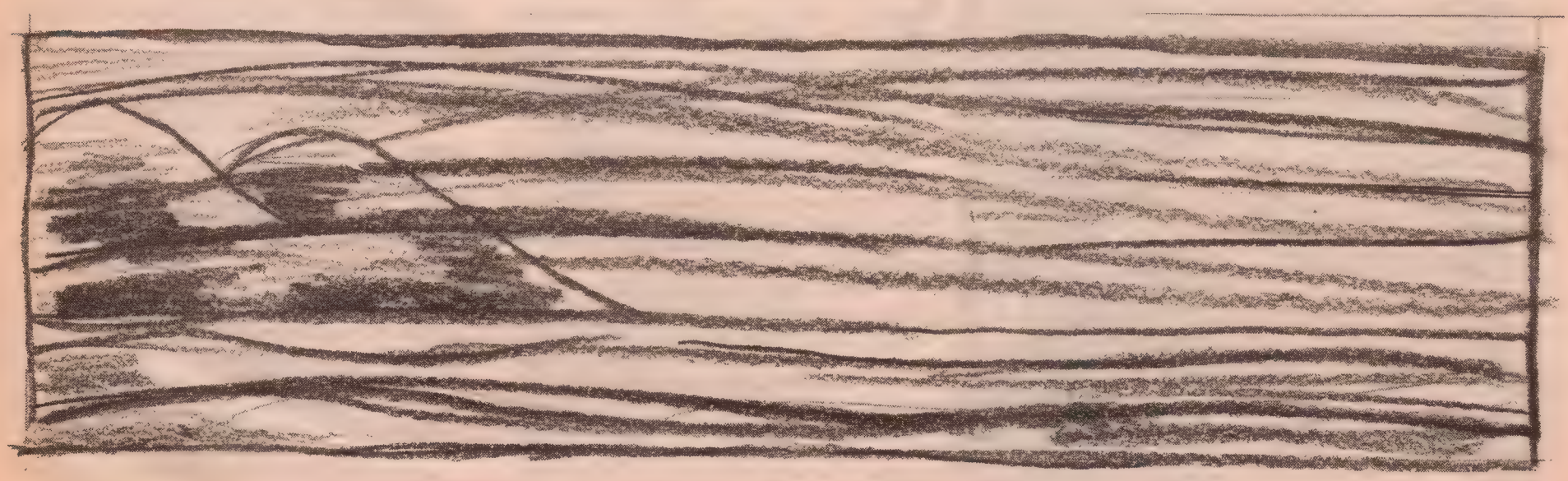

bir burundan dalıyor içeri / yüreğe, eklemlere kadar...

Film, destansı bir klip çekimiyle başlıyordu. Ancak temel öyküye girildiğinde, anlatım dilinin giderek bir kopukluğa dönüştüğünü görüyorduk. Çingenelerin yaşamı, bir gazeteci olarak Savaş Ay'ın iyi bildiği konulardan biriydi kuşkusuz. Bu nedenle de doğru bir seçim yaptığı söylenebilirdi. Bir sinemacı bilmediğini ve yaşamadığını değil, tersine bildiğini ya da yaşadığını anlattığı sürece başarılı olabilirdi. Yazık ki parçalı anlatım biçimi, özenle seçilmiş diyaloglar kadar başarılı değildi.

Masalcı Baba Savaş Ay'ın "Dansöz"ü..

AGÂH ÖZGÜÇ

Savaş Ay, film yapacak da biz yazmayacak mıyız? Beğensek de beğenmesek de...

Kaldı ki Savaş Ay, her şeyden önce bir gazeteci. Yıllarca kendini mesleğine adamış. Bildiğim kadarıyla bir sanatçı aileden geliyor. "Bildiğim kadarıyla" derken **"yakın plan"** bir tanışıklığımız yok. Yalnızca, rastlantı sonucu (bir iki kez sanıyorum) karşılaştığımız bazı yerlerde **"uzak plan"** kesiştiğimizi anımsıyorum.

Ama, yönetmenliğini yaptığı **"Dansöz"** adlı filmiyle ilgili birkaç söz edebilmem için böylesi daha iyi. Henüz tanışmadığımız için bir dostu kaybetmek gibi bir durumla karşı karşıya gelmeyeceğim. En yakın ve en olgun sandığımız dostlarımızı, ne kadar iyi niyetle yaklaşsak da yazdığımız yazılar yüzünden kaybediyorduk. Kırk yılı aşan gazetecilik hayatımızda kimlerle aramız bozulmamıştı ki? Bu ülkede kimsenin, eleştiriye tahammülü yoktu kısacası...

Savaş Ay'ın, yanılmıyorsam sinemayla ilk ilişkisi **Mustafa Altıoklar**'ın **"İstanbul Kanatlarımın Altında"** adlı filmiyle başlamıştı. Oyuncu olarak... Hem tipine oturmuş, hem de bayağı iyi oynamıştı. Ve "Dansöz" filmiyle de Türk sinemasına yeni bir yönetmen daha geliyordu.

"Masalcı Savaş Ay"...

Eski bir afiş koleksiyoncusu olarak dikkatimi ilk çeken "Dansöz" filminin "dansöz" afişi oldu. Gerçekten **Turhan Selçuk**'un **"Abdülcanbaz"**vari çizgileriyle muhteşem bir afişti. Ve ne ilginçtir ki sözünü ettiğim bu afişi bende kim gördüyse, filmin sahibiymişim gibi evine asmak için benden afiş istiyordu.

Bir sanat eseri olarak afiş güzeldi de film nasıldı? Evet "Dansöz"ü sazlı sözlü gala gecesinde izledik.

Film, destansı bir klip çekimiyle başlıyordu. Ancak temel öyküye girildiğinde, anlatım dilinin giderek bir kopukluğa dönüştüğünü görüyorduk. Çingenelerin yaşamı, bir gazeteci olarak Savaş Ay'ın iyi bildiği konulardan biriydi kuşkusuz. Bu nedenle de doğru bir seçim yaptığı söylenebilirdi. Bir sinemacı bilmediğini ve yaşamadığını değil, tersine bildiğini ya da yaşadığını anlattığı sürece başarılı olabilirdi. Yazık ki parçalı anlatım biçimi, özenle seçilmiş diyaloglar kadar başarılı değildi. Ama "Dansöz", yönetmenliğe soyunan bir gazetecinin bir denemesiydi. Kaldı ki, bu tür ilk filmler sinemasal açıdan belli bir çizgiyi aşsalar da çoğu kez yanıltıcı olabiliyorlardı. Ve acele etmeden devamını, yani bir ikinci film daha beklemek gerekiyordu Savaş Ay'dan. **Veli Kuzlu** adını da bir görüntü yönetmeni olarak, ilk kez uzun metrajlı bir sinema filminde görüyorum. Özellikle de filmin yağmur sahnelerinde hayli dikkat çekiyor. Bir itirazım dışında oyuncuların büyük bir çoğunluğu belli bir düzeyi tutturmuşlar. Tabii topal darbukacı rolündeki Savaş Ay da. Özel yaşamındaki gibi biraz daha sempatik bir çingene tiplemesi çizmeye çalışsaydı. Kimbilir, belki de Savaş Ay, o bildik Savaş Ay'ı oynamak istemiyordu. Filmdeki rolü, aslında neyi gerektiriyorsa onu yaptığından haklı da olabilirdi...

Yıllar sonra sinemaya dönüş yapan bir eski oyuncu da izledik "Dansöz"de. Şimdilerde **Panter Emel** adıyla tanınan **Emel Yıldız**. 1960'lı yılların ünlü ismiydi. Eski yerli film izleyicileri Emel Yıldız'ı tanırlar.. Dikkat çekici anaç bir rolle, ara verdiği yılların acısını çıkarıyor Emel Yıldız.

Kalabalık bir kadronun oluşturduğu filmde, herkesin gözünden kaçtığı ve eski tüfek bir dansöz üstlenen bir kadın oyuncu vardı. Adının **Şıvga** olduğunu öğreniyoruz. **Nilüfer Açıkalın**'la yakın plan çekimlerde, dudak dudağa değil de **"ağız ağıza"** birbirlerine yaklaştıklarında lezbiyen bir ilişkiye gönderme yapan bu kadın oyuncuyu hatırlarsınız? Ilginç bir tiplemeydi...

Yılların sanatçısı **Çolpan İlhan**'a ise bir sözümüz yok. İtiramız ise yalnızca **Kerem Alışık**'a... Tiplemesi, bir maço çingene erkeğine uygun düşüyorsa da sürekli rol kesiyor bizce. Çingene maçoları hep böyle abartılı davranışlar içinde midir? Onu da Savaş Ay'a sormak gerekir. Belki de bu değerlendirme de yanılan biz olabiliriz. "Neden olmayalım" ki...

Sonuçta masalsı bir atmosferle başlayan filmi, **"masalcı Savaş Ay"**, bir **"destan"**a dönüştüremiyor. Ama yine "Dansöz", Türk sinema tarihindeki **"çingene yaşamlarını içeren filmler kronolojisi"**nde bir **"deneme"** olarak yerini alacaktır.

TÜRKİYE — **30 Mart - 05 Nisan**

Filmin Adı	Dağıtım	Geçen Hafta Sıra	Geçen Hafta Seyirci	Hafta	Salon	Seyirci	Salon Başına Seyirci
1. Vizontele	WB	1	128.765	9	83	91.784	1.106
2. Komser Şekspir	ÖZEN F.	3	73.572	7	80	71.877	898
3. Ölümsüz	UIP	2	112.143	2	50	62.478	1.250
4. Trafik	WB	4	74.169	2	40	59.695	1.492
5. Kaydan ve Ejderha	WB	6	45.224	2	35	41.198	1.177
6. Çikolata	UIP	7	43.661	3	35	37.739	1.078
7. Gladyatör	UIP	9	29.958	39	54	36.[illegible]	679
8. [illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	5	82	24.773	302
9. Çılgınlar ve Sevgililer	ÖZEN F.	.	.	1	36	24.264	674
10. Kadınlar Ne İster?	WB	8	32.622	6	37	20.360	550
11. Tatlı Bela	WB	.	.	30	45	15.667	348
12. Billy Elliot	A&P FILM.	.	.	1	20	12.382	619
13. Yeni Hayat	UIP	10	16.079	6	29	11.402	393
14. Serhoş Atlar Zamanı	BELGE F.	22	2.776	5	5	8.920	1.784
15. Taxi 2	ÖZEN F.	14	6.110	5	20	7.598	380
16. Hemşo	ÖZEN F.	36	561	11	10	7.548	755
17. Yaşam Kanun	WB	15	4.987	5	13	7.466	574
18. Onurlu Bir Adam	ÖZEN F.	12	7.161	3	18	5.597	311
19. Dikey Limit	WB	11	9.046	10	10	4.794	479
20. 8,5 Kadın	ÖZEN F.	.	.	1	10	4.747	475
21. İçimdeki Çocuk	UIP	13	7.047	8	10	3.295	330
22. Düşlerin Efendisi	ÖZEN F.	18	4.684	7	10	3.139	314
23. Zor Baba	UIP	19	3.768	14	1	2.840	2.840
24. Dr. T ve Kadınları	WB	21	3.096	7	8	2.729	341
25. Aramızdaki Sarışın	UIP	26	1.949	9	8	2.174	272

Amerikan Filmlerinden Şikayetçi Olanların Şimdi Keyfi Yerinde...

Sansür ve Amerikan sineması. Bizim sinemacılarımız, yıllardan beri bu iki olguya karşı durmuşlardır. Onlara göre, sansür ve ülkemiz sinemalarını kuşatma altına alan Amerikan filmleri, Türk film sektörünün gelişmesini engellemiştir. Hadi, giderek baskıcı tutumunu yitirip zamanla da yumuşadığı görülen sansür olgusunu bir yana bırakıp, sürekli şikayet konusu olan Amerikan sinemasına gelelim.

Neymiş? Amerikan filmlerinin ithali Türk sinemasının önünü kapıyormuş. Bu nedenle de yerli filmler sinema salonlarında hafta bulamıyor, bulanlar da beklenen işi yapmıyormuş.

Bir noktaya kadar, haklı olduklarını var sayalım.

Peki kendi beceriksizliklerini bu tür şikayetlerle örtmeye çalışıp, sonra da Amerikan filmlerini taklit edip Türk insanını yabancılaştıranlara ne diyelim? Bu **"iki yüzlü ahlak anlayışı"**na alkış mı tutalım?

Şimdi bakıyoruz, **"herkesin keyfi yerinde"**. Türk sineması ticari açıdan güçleniyor. Gişe hasılatlarıyla liste başlarında yer alıyor Türk filmleri. Amerikan filmleri ise alta düşmüş.

Bakın haftalık hasılat çizelgelerine.

"Vizontele" 92 kopya ile 10 haftada 3.065.506 seyirci toplamış. Neredeyse **"Eşkıya"**nın rekorunu aşmak üzere. Ama dikkat edilmesi gereken önemli bir fark var aralarında. "Eşkıya" 3 milyonluk bir hasılata ulaşırken Türkiye genelindeki kopya sayısı 30 civarındaydı. Listenin ikinci sırasındaki bir diğer Türk filmi de **"Komser Şekspir"**. 8 haftada 1.163.518 seyirciye ulaşmış. Daha aşağılara inersek 862.342 seyirciyle **"Abuzer Kadayıf"**ı görürüz. **"Hemşo"** ise 730.381 seyircide direniyor. 25 filmlik listede 854 bin seyirci toplayan bir tek Amerikan filmi var. O da **"Gladyatör"**. Hafta sayısı ise 36. Demek ki istenirse Türk filmleri de iş yapabiliyormuş.

Bu kez yarış, yalnızca Amerikan filmleriyle değil, Türk sinemacılarının arasında da sürüp gidiyor.

Dikkat edilirse sözünü ettiğimiz yerli filmlerin hepsi, bazı açılardan medyatik ve popülist eğilimler taşıyor. Ama sonuç, gişe başarıları nedeniyle, kuşkusuz önemli. Sanat nitelikleri ise her zaman olduğu gibi tartışmaya açık.

Sonuç olarak herkesin keyfi yerinde. Kimse pek ağlaşmıyor. Ama yarın ne olacağı belli değil. Türk sineması bu...

Ne var ki filmin yeni versiyonu ortaya çıktığında beklenilen düzeyi tutturamadığı gibi, zar zor hafta bulabildiği sinemalarda da iş yapmadı... Filmin ticari başarısızlığı Cahit Gürpınar'ın sıhhi dengesini bozdu, yataklara düştü. Felç gelmişti...

Bir Aileyi Parçalayan Film: "Kızılırmak Karakoyun"...

"Dadaş Film", Erzurum kökenli işadamlarının 1960'lı yıllarda kurduğu ünlü bir yapım şirketiydi. Bu kuruluşun öne çıkan tek ismi de o dönemlerde Kadir Kesemen'di. **"Kızılırmak Karakoyun"** ve **"Hudutların Kanunu"** gibi **Lütfi Ö. Akad** yönetiminde çok önemli filmler kazandırmışlardı Türk sinemasına. Ve **Yılmaz Güney** de küçük bir hisseyle, bu yapımevi adına oynadığı filmlerin ortağı sayılırdı.

Yıllar sonra bazı nedenlerle ortaklık dağılıp şirket kapandı. O yıllarda ortağı olup da arka planda kalmayı tercih eden Erzurum'lu sinemacı, ayrıca manifaturacılık yapan Cahit Gürpınar, 1992'de tek başına Dadaş Film şirketini yeniden kurdu. Gürpınar'ın, diğer işleri nedeniyle maddi durumu gayet iyi sayılırdı. Malı mülkü, İstanbul'da bir tavuk çiftliği vardı. Ama o yine de sinemadan bir türlü vazgeçemiyordu. Film yapmayı kafasına takmıştı.

Hemen çevresinde, yapım işlerinde kendisine yardımcı olabilecek bir ekip oluşturdu. **Yılmaz Atadeniz**, **Fikret Uçak** gibi tanıdığı yönetmenlerden... Proje aşamasında kesin kararını vermişti.

Çekilecek film **"Kızılırmak Karakoyun"**du.

Oysa çok yanlış bir seçimdi bu. Kendisinin de ortaklığını yaptığı daha önceki Dadaş Film, bu projeyi çekmemiş miydi. Daha eskiye gidersek "Kızılırmak Karakoyun"u bir kez de Muhsin Ertuğrul beyaz perdeye uyarlamıştı. Nazım Hikmet'in eserinden yeni bir uyarlamayla tekrar ve üçüncü kez çekilmiş olacaktı. Türk sinemasının klasikleri arasına girmiş dönem filmlerinin ikinci çevirimleri, yeni yorumlara ve teknik aşamalara ne kadar açık olsalar da çoğu kez düş kırıklığına uğramışlardı. Yeni oluşan seyirci artık, köy filmlerini de tutmuyordu. Tüm bu sorunlar Yılmaz Atadeniz ve Fikret Uçak tarafından masaya konuldu. Bu projeden vazgeçmesi için defalarca uyarılmasına karşılık, Cahit Gürpınar'ın dediği dedikti.

Bu yeni versiyonunda **Berhan Şimşek**'le **Meral Oğuz**'un oynayacağı "Kızılırmak Karakoyun"u çekmesi için önce **Tunç Başaran**'a teklif edildiyse de kabul görmedi. Bu teklifi reddetmekte haklıydı, Başaran. Ve sonunda filmin çekimi **Şahin Gök**'ün üzerinde kaldı.

Ne var ki filmin yeni versiyonu ortaya çıktığında beklenilen düzeyi tutturamadığı gibi, zar zor hafta bulabildiği sinemalarda da iş yapmadı. Birkaç gün sonra vizyondan çıkarıldı. Bir televizyon kanalına çok ucuz bir fiyatla satıldı. Parasını kurtaramayınca da Cahit Gürpınar iflasa doğru sürüklenmeye başladı. Ekonomik bunalım eve taşınınca eşiyle arası açıldı. Oysa eşi de öteden beri bu işe ve bu filmin çekilmesine karşı çıkmıştı. Sonunda eşi ve kızı Cahit Gürpınar'ı terk ettiler.

Filmin ticari başarısızlığı Cahit Gürpınar'ın sıhhi dengesini bozdu, yataklara düştü. Felç gelmişti... "Kızılırmak Karakoyun"un prodüksiyon işlerini yürüten oğlu Şahin Gürpınar ise, kendini iyice içkiye verdi.

Sonuç gerçekten çok acıydı. Bir aile dramıydı. Gürpınar'ı sessizce geçen yıl yitirdik. Ardından hastanelere düşen oğlu Şahin Gürpınar'ın da yaşama veda ettiğini bir aile yakınından öğrendik. Bu filmi yapmaması için karşı çıkanlara, en yakın dostlarına bile bir "düşman" gözüyle bakan Gürpınar'a yazık olmuştu. Bu nasıl bir "Kızılırmak Karakoyun tutkusu"ydu ki, bu uğurda kendini feda etti. Değer miydi? Türk sinemasında konu mu kalmamıştı? Bu uğursuz film bir aileyi acımasızca parçalamıştı...

ÖkÜz'e Gelen Kitaplar

ÖGK - İmam Adnan Sk. No:20 80080 Beyoğlu-İstanbul

BOYNUZU TERLEYENLER

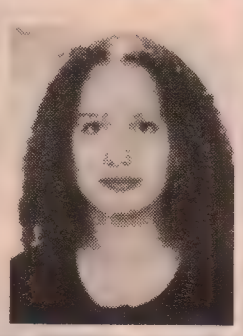

1977 İzmir doğumluyum. Yorgunum. Aklımdan uçurup da arkalarından ağladığım martılarımı özlüyorum. Arıyorum, yoruluyorum, dinleniyorum... Yaşıyorum işte! Şiirlerimi genelde başlıksız yazarım...

Işıl Aksoy / Yalova

•••

Bitimsiz bir dönme dolap şarkısı
Sonsuz mide bulantısı
Düşler tutar beni
Fazla gelirim kendime
Kendim ki
Biçimsiz bir acıyım
Yolsuz bakışların en dibinde.

•••

Sorularına yüz çevirmiş
Kubur bir iğne gibisin
Battın batacaksın
Kokusuna yabancılaştığın tene..

•••

Kaypak beyinlerin sığınakları
Pul pul dökülür geceye
Boyalar akar
kırışmış göz kapaklarından
Olmaya çalışmaklar dinlenir

Gündüzler kusulur uyku
çift seslerinde
Caddeler, otobüsler, küfürler
Birileri yalnızlığı
sindirmeye çalışır
Ellerinde kalemleriyle
Diğerleri terli ve aç uyanır
Sabahın alışıldık yinesine.

•••

Çürümüş yosun kokusunu
vuruyor
Ağrımın delik deşik döngüsüne
Sezişlerin nöbetinde
Sonu belli bir milat gibi
Heyecanlı ve karamsarım
Tepemde yanık kurgulardan
beslenen
Parlak kostümlü bir masal

•••

Söyleyeceklerin vardı daha
Sesini de alıp gittin oysa
Eski kelimelerin kaldı tek, vefakar
Onlar da tüllerde yanan
böcekler gibi
Ölü düştüler umutsuzluğuma.

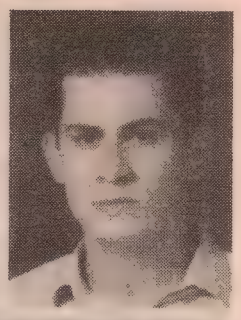

1979 Bursa doğumluyum. 1995'de gasp ve haraç kesme suçundan Şirinyer Çocuk Islahevi'ne düştüm. Davacım bile yok, kamu davası... 3 yıldan beri her ay Öküz'ü alıyor ve çok da severek takip ediyorum.

Onur Göknil / İzmir

Kumar

Bire beş oynamıştı
Kaderim şansım üstüne
Bir acı attı
Beş şansımı aldı.

Şiirin

Ayşem'e...

Hayat kadar güzelsin
Yaşamak lazım seni.

Sitem

İki minicik yürek verilmiş
seninle bana.
Sense sığdıramadın
iki minicik yüreği
koca dünyaya.

Senin İçin

Fanatik yanlışlarımdan
bir buket yaptım.
Sana sunulmuş
aklı beş karış havadaki
aşkımdan
ormanları yarattım.

Affetmek

Mutluyum
seni affettiğim için.
Affetmeyi
bana sevdirdiğin için.

Senin ve Benim

Senin bir günün daha
bensiz geçti..
Benimse ömrümden
bir sensiz gün daha eksildi.

Fakir

Attım elimi cebime
çıktı bir avuç tutku.
Hepsi hepsi bozukluktu işte,
etmiyordu tek bir öpücük.

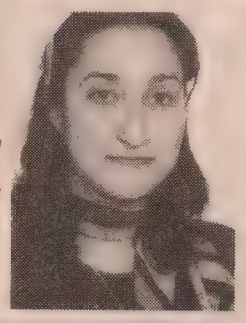

1974 İstanbul doğumluyum. Halen Anadolu Ünv.'nde öğrenciyim. Diğer adım Kötü Çocuk. Herkesin iyi olduğunu söylediği yaşamda kötülerinde olduğunu unutmamam ve tüm yaptıklarıma rağmen çocuk kalabilmemdendir.

Fatma Karataş / İst.

Seneler Sonra

Hayattan, hayatımdan
Bana kala kala
Çamura düşmüş bir bez bebek,
Kenarları kırılmış rengarenk
misketler,
Patlamış hayallerle süslü balonlar
Ve suyun üstünde taş sektiren
Bir kız çocuğu resmi kaldı...

Kalan

gülün adı kalır
kokusu kalır
kurumuş görüntüsü kalır
gülün dikeninin
acısı yüreğimde kalır...

Büyü

zaman dursaydı birden
yaşayan tüm canlılar donsaydı
benim dışımda...
her yeri karış karış gezer
alt üst ederdim
ve nerede olursan ol
seni bulurdum...
donmuş bedenine sımsıkı sarılıp
gözlerinin içine bakarak
sevgimi söylerdim
haykırarak tüm dünyaya...
sonra alnından öper giderdim...
büyü bozulur
zaman akardı
benim dışımda tüm canlılar
çözülürdü...

Giyinmek

Bazı günler, güzel, temiz
Bir elbise giyinip
Gezmeli deniz kenarında
Parklarda yürümeli uzun
kaldırımlı yollarda
Bazı günler gülmeli
Etraftaki diğer insanlara
Yardım etmeli
Bazı günler insan,
Basit bir şeyler yapmalı...

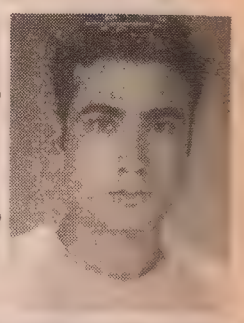

1975 Diyarbakır doğumluyum. 4 yıldır Ağrı-Eleşkirt Aşağıkopuz Köyü'nde öğretmenlik yapıyorum. Sanatın her dalına ilgi duyarım. Kendi çapımda şiir ve tiyatro ile uğraşmaktayım. Öküz'e sevgi ve selamlar...

Seyit Serdar / Ağrı

Hani

Hani tavuklarınız
vardı ya
Seni hatırlatacak olan
Ben demiştim ya hani
Sevene sevdiğinin
Tavukları bile
hoş gelir
diye

Sensiz onların da
Bir anlamı yokmuş meğer
Hiç kimse
tutmuyormuş yerini...

Venüs Güzeli

Üflüyordu
Soluğunu
Sunarken geceye
Briyantinli saçlarında
Jilet keskinliği
Yorgun dudaklar
Kanatlanmıştı
Heyecanı
Gerilim yayındaki
Tuz tadında
Deniz taşları
Hazırlanıyordu
Kanatlanıp uçmak için
Bahar dalı
venüs güzeline.

Arif

Arif
Pornocu Arif
Sinmiş sinemanın
karanlık koltuğuna
Ucuz seyirliklerle
Büyük günahları
yaşıyor
Sitem ettiği bedeniyle
Büyük zevkle koştuğu
cennetinden
Cehennemi taşır gibi
çıkıyor
Üst kattaki
birahaneye

1979 Bingöl doğumluyum. Klasik tanımlamalardan çıkıp kendimi bir cümleyle antlamam gerekirse; hayatın kontrolünü elinde tutamayanlardanım. Bence şiir, duvarların ötesinde bir yaşam demek.

Haydar Gümüşboğa / Bingöl

Aranan Dün

Daha iki gün bile olmadı
Dayanamıyorum yine de
Ağlıyorum
Daha iki gün bile olmadı
Sılamın kokusu üzerimde hâlâ
Annemin sıcak sarılmaları
daha soğumadı.
Ya ben, parçalanır vaziyetteyim.
Daha iki gün bile olmadı.
Nenemin ağlamaları kurumadı.
Güz yelinin soğukluğu üstümde
hâlâ memkeletimin.
Ya ben, kurumak üzereyim
Daha iki gün bile olmadı
Temiz aşklarımı hasret
sarmalamadı henüz
Tozduğum mekanlar eksikliğimi
kavrayamamıştır.
Ya ben, kendimi kaybetmiş
haldeyim.
Daha iki gün bile olmadı.
Yattığım yün yatağım
terimi atamadı
Ya ben, soluksuz haldeyim
Hüzünlü türküler çalan
Radyonun frekansından
Ürker vaziyetteyim.
Çünkü, yüreğim bunu taşımaz
haldeyim.

Uyum

Mevsimden mevsime
Uyum sağlayıverir bir ağaç.
Olağan bir kış gününde
Tepeceğinden aşağı damlayan,
Hasret çekilen o güneşin sıcağını
Toplayıverir, bünyesinde
Tek bir damlacık
Gücü yeter buna
Serin bir bahar yelinde
Kafa tutabilir rüzgara
Ya da yağmurlu bir sabaha
Yazın koynuna sakladığı güneşi
Kara kışta görmezden gelebilir.
Baharda bünyesinden
Yeşeren yaprağı salıverir
Sonbaharda rüzgara
Muhtaç değildir çünkü ona
Gücü yeter buna
Uyum sağlayıverir doğasına.

1982 Bergama doğumluyum. ÖSS'ye hazırlanıyorum. (Mevcut sistemle) sistemlerimiz tutmuyor. Türkçe öğretmeni olmaya çabalıyorum. Üstelik memurların da ne durumda olduğunu göre göre bunu istiyorum.

Nilgün Batman / İzmir

Ölümcül

Kalk! Daha şimdi uyuma!
Birazdan yıldızlar düşecek içine
Kalk! Daha şimdi uyuma!
Sen benim geç bulduğum
sevdiğimsin
Düşümüzü kurmadık, henüz
Neden hemen
Rüya görmek istersin?
Kalk! Daha şimdi uyuma!
Ben gitmeden sen ölemezsin.
Kalk ve "Gördüklerin kötü bir
kabus" de bana.
Dur bana şimdi gitme!
Ya da giderken
İçimi de içinde götür!..

Düş

Tüm kurallardan sıyrılmış
düşlerimi yaşarım ben
Sonra utanır,
hepsine birer giysi giydiririm
Annemin aldığı kazağı,
babamın aldığı pantolonu...
Hiçbiri benim istediklerim değil
Hiçbiri benim düşlerim değil!..
Bu durumumdan utanır da
saklanırım içime
Ve sadece yüreğim düşlerimde
Gözü görmeyen,
kalbi hissetmeyen bir yürek...
Ve üzülür; saklarım sancılarımı.
Annem duymasın;
babam görmesin diye
Görünce üzülecekler
diye değil ha!
Hüznümün sebebini soracaklar
diye parçalanırım
Ağlarım; ama kimse
görmez içimi!
Ve yarı sevincimle yaşar;
Bütün hüznümle uyanırım
her sabaha!
Her sabah yeni bir isyan bekçisi
Her isyan bir bekleyiş!..
Küçülürüm kimse görmez,
büyürüm kimse anlamaz
Ve ağlarım anımsadıkça
düşlerimi
Ağlarım anımsadıkça
gerçekleşmeyen düşlerimi!..

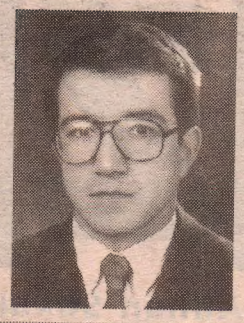

1962 Elbistan doğumluyum. Sosyal Hizmet Uzmanı olarak Kilis Kız Yetiştirme Yurdu'nda çalışıyorum. Ziya Beşir Fuad ve Ekim Deniz Yalçın isimli iki çocuğum var. Öküz'e sevgiyle....

Veli Yalçın / Kilis

Hayatımız

önce ekmekler bozuldu
sonra düşlerimiz
kirlenmedik ne kaldı?
hava, su, toprak
hepsinden öte
aşklarımızın hali nice?

düşlerimiz karabasan misali
hayatımız rehin kaldı
eski bir emanetçi
dükkanında.

Soru

Seni sevdim ya sen!
Gözüm arkada kalmadan
Ölebilir miyim?

İntifada

Uyandı uykusunda yüreğim
Yüzyıllık yalnızlık
rüyasında

Büyüklerden önce
öğrendi çocuklar
Öğretilenlerin
yalan olduğunu

Yeniden yazıyorlar
yazgılarını
Minik ellerindeki
taşlarla

"Doğru söyleyeni
dokuz köyden kovarlar"
Ölüm düşer
onların payına.

Erkekler Biz Erkekler

öyle çok aşklarımız var ki;
yüreğimizin gizli yerlerinde
sırasını bekleyen.
yaşananlar
yaşanmayanların yanında
hiç kalır.

Biz erkekler;
dokunduğumuz
her şeyi bozuyoruz.

1968 Kars doğumluyum. Lise mezunuyum. Şu anda işim şiir yazmak. Derginizin devamlı okuruyum.

Sevim Aydın / İzmir

Bir Veda Bin Acı

Kanın rengi
elma şekerini anımsatır önce.
Kavgada tüm enerjini
harcamazsan kazanamazsın.

Kaypak Hayat

Viski şişesi içinde bana
rakı sunuyor, kaypak hayat.
Küllerim mağarada rüzgarla
oynaşıyor.
Korku yüreğimizi eleyen
bir müzevir.
Aşk dünyanın en eski anarşistidir.
Mantıkdışı heyecanlar kalbimde.
Unutmuş toplumları boğazımda

Kısa Aşklar

Günlerim zamansız,
saatlerim darda,
Mutluluk suç değil.
en zor olan şey,
en kolay şeydir.
Sığıntıyım hayata
Kısa aşkların çığlığı seyirde...
Mezarımda kemiklerim bile
onun adını haykıracak.

Tavşan Boku

Safdışı edilmiş dürüstlük.
Kabus gibi görünüyorum...
Bir kişi daha az hata yapar.
Bir tavşan boku gibi yaşıyamam.
Uykusuz sabahlardan
kurdela taktım...
Ağlayan gülüşler kahkahalı
dudaklarda.

Ölüm

Orta sayfası yırtılmış
boş bir defterim...
Karadüzen çalınan saz gibiyim...
Seslerde sürekli yinelenen
bir şey var...
Sümüklü böcek gibi
geçtiği yerden iz bırakıyor...
Lanet bir şoförsün alem.
İyi bir refakatçisin ölüm...

Akşamsefası

BUZAĞI

İstiklal Caddesi İmam Adnan Sokak No: 20 80800 Beyoğlu / İstanbul

Su

Bulut gibi,
Gemi gibi muhtacız suya.
Taş devri şarabı
Dinozorların göz akı mıydı?

Ölüleri toprakla mı yıkardık,
Çiçekleri ateşle büyütüp
Bebekleri ağlarken
Anneleri yağmur sarar mıydı?

Acaba Adem,
Gözleri yaratıldığında
Ağlamış mıydı?

Serdar Gülsoy / Ankara

F Tipi Kötüdür!

Bazen, varolduğumuz ortamda bir yabancı gibi hissederiz kendimizi. Çevrede olup bitenler, o kadar iradenizin etkisinden soyut bir biçimde gelişir ki, yadsırsınız. O an geçmişsizsinizdir ve muhtemelen geleceksiz... Sanki o kısacık zaman dilimine sıkışıp kalmış gibisinizdir. Birisi, sizi alıp oraya bırakmış ve ne zaman geleceği meçhulken, çekip gitmiştir. Ama o an aklınızda onun varlığı ve ne zaman geleceği konusundaki soru işaretleri de yoktur. Gitmiştir. Meşhur tabirle, belki 'cehennemin dibine'. Yolu açık olsun ama o artık sizi ilgilendirmiyordur, siz de onu. Kolundan tutup çekmeyi ve sizi o sıkıştığınız zaman diliminden çıkarmasını çok istersiniz belki. Hatta belki yalvarmaya dahi hazırsınızdır. İmkansız gibidir. 'İmkansız gibidir' diyorum çünkü imkansız nedir onun tarifini bilmiyorum...

O sıkıştığınız yerde başkasının gözleriyle bakıyorsunuzdur. Bir yabancının nefesini soluyorsunuzdur sanki. Hakedilmeyen bir yaşam yaşanıyormuş gibi hissedilir. Başkasına ait anılar ediniyorsunuzdur. Ve gariptir bunların hiçbiri acı vermez olmuştur artık. Belki biraz hüzün, belki kenarı kıvrılmış bir mutluluktur o an'lar sizin için; ama keder dilinizi ve gözlerinizi terk etmiştir. Davranışlarınıza, elinize-kolunuza, keder yerine, size ait olmayan bir duygu kumanda ediyordur! Sığınmak için bir ufak anı ararsınız zihninizde; fakat bu istek anılarınız tarafından geri çeviriliyordur. Kaçmak istersiniz; fakat bağlarınızdan - sizi o an'a sıkışmış durumda tutan soyut bağlarınızdan - kurtulamazsınız. Bu kurtulamamak yüzünden hareket edemezsiniz. 'Yarın' dersiniz, zorlama bir çabayla (Çaba'nın zorlamasızı nasıl oluyorsa?) Yarın...

Yeriniz 'dar'dır ama 'Yarın' belirir zihninizde. Sözleriniz canlılığını oradan alır. Yüzünüze yerleşen tebessüm 'O'nun eseridir. Mahçupluğunuz, mahsunluğunuz bu sebepledir. Anılarınız bile size ihanet etmiş, sizi yüz geri etmişken - bir tek 'Yarın' kucak açmıştır.

Ağız dolusu YARIN vardır düşlerinizde; başka bir ihtimal olacağını da sanmıyorum. Kulaklarınıza gelen sesler, 'yarın'ı zihninize kazıyan tınılar tarafından bastırılır. Dokunma duyunuzla zaten yitirmek üzeresinizdir. Kullanma imkanınız kısıtlıdır. "Ol sebep"ten onu da unutmaya başlamışsınızdır. Biraz evvel söylediğim gibi tadlar konusunda doğal bir seçicilik oluşmuştur. Bilinciniz dışında! Acı-keder taşıyan gözyaşları ıslatmıyordur artık yanaklarınızı: Öpülmeye, ıslanmaya hasrettir yanaklarınız...

Tabiat ananın size bahşettiği en değerli duyulardan biri olan 'görme' tutkusuzdur artık. Kim bilir belki de miyoptur!

Bir hayvanın, mesela bir atın, pütürlü diliyle sağ gözünüzün olduğu kesimden, kafanızı yaladığını düşünmeye/hissetmeye başlarsınız. Dil, o kadar yavaş hareket ediyordur ki ayrı bir eziyet duyumsarsınız: Aslında sizin hissetmediğiniz, belki sadece düşlediğiniz bir eziyet duygusudur bu. Dilin yavaş yavaş temas ettiği bölgeyi eriterek beyin loblarınıza kadar eriştiğini hissedersiniz. O pütürlerin temasını, kaçınılmaz olarak duyumsarsınız. Tüylerinizi diken diken eden bir iç gıcıklaması yaşarsınız. Bunun soyut bir yaşama başka bir dünyaya ait olduğunu ayrımsamak huzur verir.

Uzattıkça uzatasınız gelmez; zaten yeterince uzundur. Siz kısa kesmek istersiniz... Aslında bunlar sizin için değil benim için geçerlidir. Hepsi benim duyumsadıklarım/yaşadıklarımdır. Yani aslında, siz değil ben... Hey sen! Geri dön ve çıkar beni bu 'sıkışıklık'tan. Ait olduğum yerde olmak istiyorum bir an önce... Yarın'da...

Cezaevindeki konukluğumun beşinci yılını bitirmek üzereyken her şey daha acı. Bu yıl her zamankinden daha çok kan kokuyor. Ülkem baştan aşağı yalan ve yanlışa bulanmış. İsyanın bile çaresiz kaldığı bir çağda soluk alıyoruz. Yazıklanmak ne kötü! İçimden yalnızca lanet olsun demek geliyor. Lanet Olsun!!!

Murat Tek / Kartal Özel Tip Cezaevi

İsyan

Hayatta her mermiye bir ip
bağlayabilmek
ve o iplerle bir kazak örmek
istemişimdir
her ipin ucunda para görünce
isyan ettim..

Timuçin Kurt / Muğla

Merhaba Öküz,

Hayatım boyunca hep birine bir şeyler açıklamak zorunda kaldım. Çocukluğumdan beri hep başarısız bir öğrenci olduğum söylendi, duruldu.

Sadece 6 yaşındaydım okula gönderildiğimde, bu yüzden ilkokul zamanlarımı hiç hatırlamıyorum. Çocukluğun verdiği masumiyetle ilkokulun hiç bitmeyeceğini sanıyordum.

Oldum olası veli toplantılarından nefret ettim. Daha 6 yaşındayken öğretmenimin bu kızı beni delirtmek için mi okula gönderiyorsunuz? sözleri her seferinde yüzüme vuruldu.

Okumayı söktüğümde ne mavi boncuklu kırmızı kurdelam oldu ne de ödüller verildi ailem tarafından. Oysa benden 2 yaş küçük kardeşimle hiç unutamıyorum, nasıl ilgilenilmişti, hatta küçükken çok sevdiğim çocuk aklıyla almayı, takmayı, istediğim cicili bicili tokalardan alınır, paralar verilirdi, ona. Bu yüzdendir liseye kadar saçlarımı kısacık kestim toka takmak istemedim o yaşa kadar. Hep başarısız olduğum söylendi halbuki 9 yaşında kaç çocuk atletizm branşında dereceye girip madalyalar kupalar almıştı. Bu bile söylenmedi, övülmedi. Çünkü kardeşim gibi en zor matematik sorularını çözemiyor ve onun kollarına seçilmiyordum. Başarısız bir öğrenci değildim aslında sadece o sayının kare kökü, bir maddenin elementleri, Teşbiğ-i beliğ ve buna benzer bir sürü şey ilgimi çekmiyordu.

Fakat tarih dersim hep iyiydi. O da orta okulun birinci sömestr tatilini bana zehir edip tarih kitabını bana zayıf aldığım için ezberleten ablama borçluyum. İyi de yaptı aslında.

Hepsi tarih öğretmeni olacağımı sanıyorlardı tabiiki yanılıyorlardı. Ama benim beynimin içi karmakarışıktı, içi gazla dolu bir oda sadece birinin gelip şaltere basıp ampülü tıslatmasını bekliyordu. Sonra buuum! buuuum!!!!

Liseyi bitiremeyeceğimi sandılar ama nihayet bitti. Birçok insan lise yıllarına özlem duyar, tekrar yaşamak ister. Oysa ben liseden, arkadaşlarımdan nefret ettim. Her gördüğümde yüzümü çevirdim. Fakat anlayamadılar belki de bunu hissettiremedim. Şehit Polis Mehmet Elçin okulunda okudum. Polis lojmanlarına yakın bir yerde oturuyorduk. Okulum, arkadaşlarım ve öğretmenlerimi bir türlü sevemedim. Hepsine sinsice davrandım, anlamadılar. Bu hain tarafımı da çoğu zaman sevdim. Birçok şey yaptım kendimi ispatlamak için ben spora ve müziğe ilgiliydim, bunu ne görmek istiyorlardı ne de bilmek.

Hep erkek gibi davranmaya zorladılar davrandım. Pantolon ve kısa saçla dolaştım. Bundan hiç hoşnut değildim. Şu anda stajda etekle yürüyememenin en büyük sebebi de budur herhalde.

Kapı komşumuz Ali abinin beni asker arkadaşım diye kısa saçlarımı karıştırıp sevmesi hiç hoşuma gitmezdi, yine de gülümserdim. Lise bittikten sonra evdeki kimsenin ummayacağı boyutlara geldim, fazla olmasa da 1.70, onlardan üstün olduğum ve övündüğüm tarafım olmuştu boyum. O yaşlarda tabii. Sporun geliştirdiği kasların dışında.

Tabii ki üniversite, ama hep istediğim bir yere gireceğimi biliyordum ve rahattım.

Bir şeyler eksikti eksikti.... Müzik.

TRT'nin Sanat Müziği Korosuna girdim 2 yıldan sonra eliyle beni götüren sevgili babam zorla TRT'den çıkardı beni. 2 yılda fazla yol katedememişim, yani TRT'ye kadro gelmemiş ve para kazanamadım. Ama ona kızmıyorum. En son TRT'nin ses yarışmasında bölge 3.sü oldum ve müzikteki başarımı onlara gösterdim. Ama babam sanat müziğine bir türlü ısınamadı.

Şu anda Beden Eğitimi Öğretmenliği, son sınıf öğrencisiyim ve 20 yaşındayım. Bana tek kâr kalan güzel üniversite yıllarım dostum Göknur ve Yakup'um.

Ama hayatım boyunca matematik çözenler benim için bir dahi olarak kalacaktır.

Neval / Diyarbakır

Bir Yaprak Daha Düştü Dalından Toprağa

Her şey boşmuş, yalanmış
Tek gerçek dediğimiz ölüm bile
Acılar, sevgiler, sevinçler bile yalanmış
Hayalini kurduğumuz bitmeyen
aşklar bile
Bugün bir yıl daha geçti hayatımdan
Bir yıl daha gitti gençliğimden
Ağacın bir dalı daha kırıldı
Bir yaprağı daha düştü
dalından toprağa

Cem Kaçar / Çanakkale

Günlerdir işsizim

Biraz harcasam iyi-kötü bir iş bulabilirim aslında ama bunun benden "bir işe yarıyorum" hissi uyandırmasından korkuyorum. Buna rağmen her gün erken kalkıp iş arıyormuşum gibi yapmam lazım, annem için. Bazen bende yaşama hissi uyandıran bir sıcaklığı var. Garip...

Yine aynı yerdeyim. Uzun zamandır, her sabah bu saatlerde burada bulunuyorum. İnsanların yüz ifadelerinden anlıyorum, bıkkınlıktan öte yokmuşum gibi davranıyorlar.

Ömrüm boyunca en çok enerji harcadığım şeylerden biridir, insanların yüz ifadelerini ve bakışlarını incelemek. Onların yüz ifadelerinde yaşadığımı hissediyorum. Bazen bir çocuğun yüzünde, yaşamadığım çocukluğumun inadına 26 yaşında bir çocuk gibi gülümserim, içimde taşıdığım çocuğun yüzüyle.

Bir kızım olsaydı, adı Eftelya, dimdik...

Sigarasızlığa alıştım. Dolaşıyorum, manasızlığımın farkındayım.

- Ateşin var mı?

- Yok.

Ateşimin olmadığını biliyor gibiydi ama çevrede benden başka kimsenin olmadığından olsa gerek, şansını denedi. İfadesinden anladım.

Gitme zamanı. Kimsesizliğimi ve yaralı ruhumu toparlayıp kalkıyorum, yarın yine gelirim (sanki kimin umurunda).

Karşıya geçmek için bekliyorum. Karşıda bir sokak adamı, o da ışığı bekliyor saygı içinde.

Sadece bu tip insanların yüzüne korkumu belli etmeden bakabilirim. Saçları kirden kalıp olmuş, üstü-başı perişan. Kendimi iyi hissediyorum ona bakınca. Arabalar durdu, sıra bizde. Beni kendine yakın bulmuş olmalı, yolun ortasında göz göze geldik. İşte o an bir sigaram olsun istedim. Gözlerindeki o kahverengi pırıltı, sanki bütünüyle kurumuş bir ağaçtan patlayan iki taze filiz. Bütün o perişanlığın, bütün o tükenmişliğin içinde, yaşıyorluğa dair iki kıvılcım. İçimi korkuyla karışık bir ürperti aldı. Sadece görüntü olarak var olduğunu düşündüğüm bu adam, belki herkesten fazla yaşıyordu.

Öyle ya "uyanmaksa bütün amaç bitkiler de uyanıyor"du.

Ekim Çelik-İzmir

Tyra

İnsan her şeye alışıyor Tyra.
Erken yatmaya, kapuska yemeye
Ve sensizliğe
Yokluğun hâlâ canımı yaksa da
Bak, sensiz de yaşıyorum işte.

Ne olurdu Tyra, yanımda olsan
Yağmur yağsa aralıksız
Çıkıp umarsız dolaşsak
Otursak, sonra bir banka
Konuşsak... konuşsak...
Burası bildiğin oralardan değil

Ali Lidar / Ankara

Tenine Dokunanlar

Kirpiklerimi nadasa bıraktığımından bu yana, hiç böyle bölmemiştim ruhumu ve de saplanmamıştım yüreğimi tozutmadan, süpürdüğüne inandığım kör bir kaleme...

Issız bakışmaların akışında, saatin tıklamasına sürekli şahit oldum. Fakat ritmsiz kaldım, reflekslerimi özürlü kılarak. Yelkovan hep tekrarladı: Mutevazisis tavrıyla akrebi sıkıptırıp aşağılamayı.

Tomurcuk tutan çiçek dalı, sahtekar baharın baskıcı tembihiyle patlamaz oldu, okşanmaya hasret tenimde. Oysa buzlu çiy damlasıyla bile demlenebilirdim. Tek çırpıda sıçramayı gözümün katarakt tabakasına alarak. Neler verilmezki iki saniye gibi uzun vakte bulaştıran mutluluk hislerine. Devamının sürmeyeceğini adım gibi sezdiğim anda, hazında kalabilmek mutlaka bir yerlerimi çimdikleyerek çelişki yaratır, dudak payı bırakılması gereken kafatasımda...

Yaşamak mıdır? Pençesi kusursuz boz dişi bir ayı gibi, hayatın geri kalan kısımlarını içine yağ aktararak karanlıktan da öte derin ve yosun kaplamış herhangi bir mağaraya ilişip, düşleri gerçekleştirmek hayaliyle uykuya süzülmek!

Yaşamak mıdır? Kıçı kırılmış karıncanın hakettiği çekirdeği çitlemek. Hayır Hayır! diye, kendi ses tellerini yırtıp ve çoğunlukta olan kulak zarlarına iknasız titreşimler saplıyarak, bütün ilkellikler körükleniyor mu ne?

Akşamsefası

Bence (Hayat), kırmızıdan dokunulmuş halıyı tuvalette bile kendi parmak uçlarına endeksleyen, bazı büyük başların himayesindeyken, bizlere nakledilen (burukluğu) bir çift boynuz arasında pay etmek düşer de artar bile. Acıyı az da olsa durgunlaştırmak adına, merhaba!

Diren Egemen Doğan-Malatya

Devriyeler Kimlik Sorar

Devriyeler kimlik sorar
Doğduğun kentin kapısında
Saçları toprak elleri karanfil kokar
Sureti durur karşıda
Çıkık bir kentin sureti
Sürgüne çalar aşk bedeni
Yağmur düşer geceye
Gece yağmura
Karanlığa döner kurşuni
Gökyüzü sesleri
Gül solar...
Gül dalında koparılınca ağlar
Bunu içindeki şehri gezerken öğrenir

Murtaza Yektaş-K.Maraş E Tipi Cezaevi

Merhaba Öküz,

Öküz'ün Mart (2001) ayı yayınında **Barbara Pusch**'un, yazısını okurken kendisi bir yabancı olarak İstanbul'da yaşamanın zorluklarını anlatmış ve bir kadın olarak erkekler tarafından rahatsız edilmesini konu almış. -Özellikle köpekli bir bayan olarak-. Ne yazık ki bu aç olan iki ayaklı itler yalnızca İstanbul'lu değiller ırk, ulus tanımıyor artık bu kavram. 1999'dan beri Nottingham'da yaşamaktayım. Geçen ay bu şehrin ta diğer ucundaki mahallesine taşındım. Burada bir bayan olarak yaşamayacağımı ilk geceden sonra anladım. Bu binli sayılabilecek nüfuslu şehirde sokaklar kararır kararmaz boşalıyor, nedeni gasp-soygun, tecavüz. Neyse buna aldırmayıp ilk akşamdan birşeyler atıştırayım diyerek bir dükkana gittim, dönüşte bir erkek güruhu tarafından saçımdan çekilerek, popomdan tutularak sözle, elle, ayakla saldırıya uğradım. Bundan sonra bu olaydan iyi bir ders alıp dizimi kırıp, evde oturdum.

Bu bizim kaderimiz mi acaba? Kadın milleti olarak dünyanın dört bir ucunda ellenip duruyoruz. Bu ne güzelim Avrupa ülkelerini ne de büyük kıtaları (ABD) etkiliyor, maalesef.

Sevgili Barbara, en azından köpekli bir bayan olarak fark edilmiş, daha kötüsü, bu güzelim. Avrupa ülkesinde yanık teninle de fark edilebilinirsin. '99'tan önce Leicestar'da yaşarken gece vakti çık dışarı "naralarıyla" uyandırılarak mesela. Uyku mahmurluğumla onlara "Hey özür dilerim. Bakın bir kere ben Türküm" diyerek bir şeyleri değiştirebilecek miydim acaba?

Huzur hiçbir yerde değil kardeşim, kadın olarak her zaman şiddetin içinde kalacağız bir kere. Kalın sağlıcakla.

Not: Bu yazı sevgili erkeklere karşı değil aç olan iki ayaklı cinsiyetçi, ırkçı, faşist, itlere karşı yazılmıştır.

E. Kimnezar-İngiltere

Bu Şehir

Yaprak kımıldamıyor
Sokak tenha
Gökyüzü ölümüne siyah
Günlerden gece
Bu şehir bana bir aşk
Bir de deniz borçlu

Aslı - Zonguldak

Yaşanmamışların Ölümü Ya da Er Kişi Niyetine

Bayan Dido Sattiriyu'nun edebiyat çevrelerinde 'Yunan harp ve sulh'u olarak nitelenen, Türkçe'ye "Benden Selam Söyle Anadolu'ya" adıyla çevrilen yapıtını bundan bir çeyrek yüzyıl önce okuduğumuzda nasıl etkilenmiştik. Zillet, kusmuk mezhebi, pişmanlık pişmanlık, psikoz ve psikoz sınırında yaşamak da insanlar içindi.

Öykünün ilk ve diğer aktörlerinin yerine kendimizi koyup dış dünyayla ilgiyi keserek ve duygulanımlar geçirerek okuduğumuzda, psikoz sınırında yaşanan o çok özel erdemlerden çok, başlangıçta konunun yazılmamış 'Türk harp ve sulh'u ile örtüşen kısımlarına vakıf olmak, o günlerde kendi küçük çevremizde bizim için adeta sihirli bir kazançtı.

Anlatılanların derin trajik ve insansı yanı, bir tarihsel dönülmez anın sıradan yaşama iltihakı vb. destansı derin dramların, yalnız kendi ve iç dünyamıza özel bahtsızlıkların kompozisyonları değil, insan ırkı gündelik tarihinin parçacıkları olduğunu, şaheserlerde teyid ederek, yaşadığımız ergenlik duygusu ile bir çeyrek yüzyıl Tolstoy'un Savaş Barış'ını oku(ya)madan, kavimlerin ve toplumların harp ve sulhlerini seçkilemeye yönelmiştik.

İlk önce kendi harp ve sulhumuzu sormuştuk. Yorgun Savaşçı'nın niçin yakılamayıp ama niçin yakıldığının, antikomünizmin kudurmuş hasetliğiyle, içiçe kalın ahmaklığı ve onunla yanyana genelgeçer bönlüğün öte yanında, öykü ile tarihi materyal birleştirildiğinde hâlâ anlatılamamış ihtilalci yurtseverliğin susarak kendi kendini gömmeye adaklamış özveri fedailiğinin, öylece içinden geçerek, her şeylerin ve Türk yazınının yetersizlik tarihinde, bir harp ve sulh yazma nakış teşebbüsü saptamıştık.

Ta ki bir kadın, yerli savaş ve barış ses kayıtlarını yazıya dökene kadar. Nadire Mater 'Kürt Harbi'nin 'harp ve sulh'unu yayınlamıştı *(Mehmedin Kitabı-Güneydoğu'da Savaşmış Askerler Anlatıyor, Metis Yayınları, 1998)*. Ve o güne kadar hangi ulusların varolan harp ve sulhlerini bulmak için aramamıştık ki. Teknomobil Amerikan edebiyatı, savaş ve barışını, kendi edebiyat çevrelerinden habersiz, 'Bir Zamanlar Kartaldı' da filme çekmişti.

Ama bizim arzuhal yazınımızla bile temaslaşmayı beklemeden iş yapma hızına sahip bedesten süpürgecisi kalem mürebbiyelerim, 'Aslan Yürekli Rişar'ı, süratle "Aslan Yürekli Reşat' olarak kavmimize kazandırdığı cehtle, bundan da 'bir zamanlar partaldı' kabili bir şeyler çıkarabilmiştiler.

Nazım Hikmet 'bizim kadınlarımız' yapıtında, Amazonlar fürularının bin yıllarını anlatacak bir trajik destanın adına giden yolu çoktan açmıştı orada.. ("Yaşamamış Gibi Ölen" ler)

Gidiş doğruydu aslında. "Yaşamamış gibi ölen" analar kavminin ölümperest cin yavruları evreni, yaşam Samanyolu'ndan uzak bir ölüm psikozu taşküresinde, doğup kımıldanıp sönümleniyorlardı. Ve üretebildikleri tek tutarlıca, kritik, hicivdi.

Aynı tiynetteki Germen kavminin bir hicviye destanı formunda harp ve sulhu olan "Aslan Asker Şvayk"ı, kalbi kırık bir Çek yarattıydı.

Eski dünya kara küresi merkez ülkeler kıtası halkları erkeklerinin, trajik epopesini, iki sevgi kadını Dido ve Nadire doğurdu.

Arz küre proleteryasının manifestosunu, iki devrim ve sevgi burjuvası yazdı.

Yaşamamış Gibi Ölenler Milletinin*
"Yaşamamak ve Ölüm'ü yaptığını, hangi Er kişiler yaratacak acaba?..

* Feministler, kadın cinsinin sınıflar içindeki kutuplu durumundan kaynaklanan paradoksları özümleyerek *"organize kadın cinsi"* tarihi olgusunun adı için, *"kadın milleti"* terimini belki de millet sözcüğünün yerli etimolojik tarihindeki benzeşimli evrimiyle örtüştürerek kullanıyorlar. *(Öküz 83, Nisan 2001, Ayşe Düzkan, Pazartesi Dergisi Editörü, s.37.)*

Çoğumuzun malumu, millet sözcüğü teba tarihimizin başlangıcında, müslim olmayan unsurlardan söz ederken kullanılırdı. Ta ki tarihi gerçeklik, Türk kavmine de kendi adını resmen, açık ve müsbet anlamda kullanmayı dayatana dek.

Kaldı ki, diğer taraftan ve daha önce bilimsel sosyalizm duayenleri, kendilerini adlandıran terimlerin seçiminde, vulgar söylemi kabul etmekte beis görmemişlerdi. *"Kadın milleti"* vulgar söylemi için, kadın milletinin öncülerinin, söylemi, aynıyla kabul cür'etini göstermeleri, selamlanacak bir savaşçı bilge azizliğidir ve kendi çapında tarihi bir vakıadır.

Hakkı Büyük - İzmir

Öfke

Öfke duyma tanrıya
Seni yarattı diye
Oda bilmiyordu böyle olacağını
Dünya onun kontrolünden çıktı
İpler Havva'nın yaradılışla
Geçti şeytanın eline

Serkan Durkkoca - Kayseri

Van ve Kan Çocukları

Van denilen bu kentin sırtına akbabaların çöreklendiği kara hayalet gecelerin; varlığının umarsızlığı içerisinde, sus-pus sokakları aydınlatan bir fener düşü ile yazları kışa, kışları bahara çeviren ama sonbaharları hiç göremeyen çocukların suretleri takılıyor gözlerime. Ay! ne de çirkinler, bir o kadar da kara. Ya giydikleri elbiselere ne demeli? Tarihin en büyük savaşını yaşamış gibi bitap düşmüş ve sonra köşeye çekilmeciklerini yaşıyor, gibiler. Elbiselerdeki kirleri de sorarsanız, belki de biraz su, biraz salça, biraz patatesten oluşan iki kaşık yemekten ikinci hain kaşığın dokundurduğu çağlar sonrasına kalabilecek, kalıcı eserlerdir. O ikinci hain kaşık ki, bu çocukları bir deri, bir kemik, Cin Alilere benzetmiştir. Ay! böyle de olmaz ki, amalar söylenmez ki.

Ama Cin Ali'nin ne güzel evi var, bu Van ve kan çocuklarının böyle güzel evleri ve beş çizgi anneleri var mıdır (Annelerini sorarsanız onlarınki denemelere sığmaz)? Vardır. Yoktur. Hem vardır, hem yoktur Sonuçta yokta bir vardır ve bu çocukların tabuttan mezat evleri gün geçirmiş, savaş yemiş, barış emziren anneleri vardır. Ve hiç bir Van çocuk hikayesi Cin Ali ve annesinin hikayesine benzemez. Ne anne, uğurlar çocuğunu, ne çocuk öper annesini, lakin bu Van çocuk ve anneleridir, yüreklerinde okyanuslar kadar derin sevdalar büyüten sevdalar o kadar derindir ki okyanuslar dalgalanır, her dalga bir melodiye, bir haykırışa denk gelir. Le way, le way, feleke xayine le way. A be bi selpak, a be sakız, a be boyamiysın.

Le waylar kimin içindir bilinmez, çocuk için mi, zamana mı, kadere mi, yoksa tanrıya mı? Ama abelerin sürekli bir karşılığı vardır. Ben, sen, yolda geçen paylaşamayan ben, açgözlü sen, ve yolda geçen x.

Onlar melodikleşir, onlar haykırış olur. Bizse kara hayalet gecelerimizde Rahibe Teresa olur, kanat takarız. Rahibe Teresalara hüzünlenir, nerdeyse bir kenti hüzünlerimizde boğdurtacak kadar hakçalar. Tak, tak, tak... Bu sefer kara hayalet olur; Rahibe Teresaları tacizleriz. Alçaklaşır, bu kenti kavim sayar... Sitem, sitem, sitem...

Umut bunun neresinde, sevgi kırk adım ötesinde, alçak döneklik tam tepesinde.

Oysa biz de öyle kara ve çirkin çocuklardık. Ne Cin Ali'ydik, ne de Cin Ali'nin annesi anamız, ite kaka, sokakları tarta biçe, polisten kaça kaça ihanet ettik çocukluğa ve büyüdük. Adam gibi, kadavra olduk. Unuttuk akbabaları, çörekleri, kara hayalet geceleri ve sus pus sokakları. Unuttuk, her unuttuğumuzla öldürdük içimizdeki çocuğu ve Riki Martin'cik kesildik. Ellerimizi yoksul çocuğa uzanan zengin amca elleri gibi gördük, kibirlendik yine yazık Rahibe Teresa oluverdik.

Üf be dünya işte böylesi, bir hainle aslında öylesin. Git bizim komşu amca kızını söyle, söyle desin.

Büyümeyin, hiç büyümeyin, akbabalara inat, sus-pus sokakların fenerli gitarı olun. Aaaabe bir selpakkkk.... Aydınlatın Cin Ali'leri ve annelerini onlar da bilsin, bu kent bir yarasa yalnızlığına bürünür geceleri ve her avcı bir Alfred Hithcock katili olur. Derken karakollardan çığlıklar, evlerden aç çocuk iniltileri yükselir.

Siz çocuklar, umutlu mayalar, özgürlüğün döl yatakları, anlatın kendinizi. Hep öyle masum, derin ve hüzünlü kalın. Belki başka bir şair geçerde bu sokaklarda; bir şiir adanır gözbebeklerimize.

Çetin Işık-Van

Aşk Üzerine

Arkam da dönük değildi aslında
Hissediyordum acı vereceğini
Ama hiç düşünmeden,
Siper ettim kendimi.
Ve hiçbir mağlubiyetin sonunda
olmadığı gibi
Mutlu etti bu beni.

Deniz Küçüközdemir / İstanbul

İkisi de Öküz Yazarı! Kitapları Çıktı!

Sayı: 84 / Mayıs 2001 ● Ayda Bir Yayımlanır ● **Sahibi:** LM Basın Yayın Ltd.Şti. Adına Mehmet ÇAĞÇAĞ ● **Genel Yayın Yönetmeni ve Sorumlu Yazı İşleri Müdürü:** Metin ÜSTÜNDAĞ ● **Yayın Koordinatörü:** Hatice MERYEM **Haber Merkezi:** Mine Söğüt, Oylum GÖLBAŞI ● **Haberleşme:** Ali Ekber Uslu, ● **Temsilciliklerimiz: Ankara:** Ahmet Erhan ● **Diyarbakır:** Serdar Güven ● **Sydney:** Nihat Ziyalan ● **Harvard:** Ragıp Duran **Viyana:** Oktay Taftalı ● **Datça:** Güler Yücel ● **Karaköy:** Mehtap Kandemir ● **Grafik Uygulama:** Cebrail OKÇU ● **Dizgi:** Zuhal ● **Montaj:** Kadri ÇAVUŞOĞLU ● **Satış:** Cüneyt AYDIN ● **İşletme:** Orhan AÇAR ● **Müessese:** Ali YAVUZ ● **Bina Görevlisi:** Tamer KAAN ● **Halkla İlişkiler:** Suzan ERBAŞ ● **Tel:** 292 95 65 (4 HAT) Dahili 117 / 118 **Fax:** 251 57 54 ● **Adres:** İstiklal Cad. İmam Adnan Sok. No:20 80800 Beyoğlu - İst. ● **Baskı:** Ilıcak Matbaası ● **Dağıtım:** Bir-Yay ● **Reklam Rezervasyon:** Gönül Özdemir - 292 44 93 (3 Hat)

Abonelik için **Tel: 0(212) 292 95 65'den 111** ya da **www.leman.com.tr** adresinden her türlü bilgiyi edinebilirsiniz. İsteklerinizi **0(212) 245 38 06** no'lu faksa iletebilirsiniz.

O bildik değil

KEMAL SİYAHHAN

Ey bedenim ne olur tahammül,
Biraz sabır.

Bu çerçevelediğin bildik değil
Sımsıkı sarsan da sımaz...
Belki de şekillenmez,
Tarifsiz...

Ey bedenim ne olur tahammül,
O her şeyin içinde.
Biraz biraz
Beyoğlu...

Biraz Güneydoğu,
Biraz Asya, biraz Amerika.

Ölen ister kedi, ister ecel İki
damla çocuğun gözyaşlarında,

O bildik değil,
Sarmaladığın yalnız işlevsel değil
O engin denizlerde bir balina...

Uçsuz bucaksız Himalaya...
Çaresiz bir hastanın serumu,
Leyla ile Mecnun

O ekmek için akan ter.
Onu sımsıkı sarmala ey bedenim
Bilinmezi çok..

Ey bedenim ne olur tahammül.
Sarmaladığın bildik değil,
Bedenlere sığmaz yüreğim o.
Topraktan ödünç bedenim.

Akşamsefası